

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروۆتۆکۆلەکان

١٢٤

سالی / ٢٠٢١ - بەرگی سەدو بیست و چوار

چاپی یەكەم / سالی ٢٠٢٣

پېرېست

پروټوڪۆلى دانىشتنى ژماره (۱۲) ى خولى پېنجه مى هەلبژاردن - سى شەممە ۲۰۲۱/۱۲/۲۱ ل ۵
پروټوڪۆلى دانىشتنى ژماره (۱۳) خولى پېنجه مى هەلبژاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۱۲/۲۲ ل ۱۵۹

بەريز جلال محمد امين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هۆيەكانى دەرچوواندن: بەمەبەستى دەست نيشانكردنى لايەنى پەيوەنديدار بە دياربىكردنى ئەركو وەزىفەى پىكھاتەكانى وەزارەتى كارەبا لە ھەرئىم ئەم ياسايە دەرچوويندرا، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان كى قسەى ھەيە، فەرموو كاك كاروان.

بەريز كاروان عبدالرحمان عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەداخەو دەزانم ھىچ شتىك ناگۆرپت ئەگەر بيشيلىم، بەلام بەرپرسيارەتییەكى قانونى و ئىدارى و ئەركى پەرلەمانى خۆم دووبارە پووندەكەمەو، دەستنيشان كردنى لايەنى پەيوەنديدار بۇ دياربىكردنى پىكھاتەو ئەرك و وەزىفەى وەزارەتى كارەبا يان ھەر وەزارەتییكى تر، بەراستى ناكړپت لە دەسەلاتى ئەنجوومەنى وەزيراندا بپت، ياخود بە پەپرەويك بدرپت بە ئەنجوومەنى وەزيران، من ئەمە دووبارە دەكەمەو بۆ تارىخ و ميژوو دەليلىم ئەم حكومەتە بەوشيوەو پىكھاتەى ئىستا پەنگە نەمىنيتەو، چەند سالى داھاتوو ئەم قانونونەش بۆ سالىك و دوو سال و دە سال نيە، ئەمە قانونونە بۆ خەلكى كوردستان و بۆ تەنزيما كردنى كارە ئىداريەكانى حكومەتى ھەرئىمى كوردستان، بۆيە بەراستى ناكړپت ئەو ھەموو بوارە سىنترەلە زەيشن و ئەو ھەموو مەركەزى كردنەى حكومەتى ھەرئىمى كوردستان بەو شيوەيە، بۆيە تكادەكەم ھەركاتيك خرايە دەنگدان ئەندامانى بەريزى پەرلەمانى كوردستان دەنگ بەو ياسايە نەدەن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ناوخۆ ئەگەر وەزىر ھاتوو، بەريزان پرۆژە ياساى چەك لە ھەرئىمى كوردستان ئەمپرۆ گفتوگوى دووھى ئەكەين وە پرۆژە ياسايەكى گرینگە، باس لە زۆر بوارى پەيوەنديدار بە چەك ئەكات، بۆيە پيشنيار ئەكەم رەزامەندى بفرموون لەسەر ئەوھى بەتەنھا پەخش راگرين بچپتە پرۆتۆكۆل، بەلام بەتەنھا پەخش راگرين، ھەر بەريزىكى لەگەلە با دەست بەرزكاتەو، بەلى سوپاس پەخش ناپيت ئەتوانن ئيوە لپرەبن، بەلام پەخش ناپيت نھيى نيە، بەس پەخش ناپيت، فەرموون تەواو، عليكم السلام بەخيريپن. سەرەتا بەگەرمى بەخىر ھاتنى بەريز وەزىرى ناوخۆ و بەريز وەزىرى ھەرئىم بۆ كاروبارى پەرلەمان ئەكەين بۆ پەرلەمانى كوردستان، وە ئەو بەريزانەى كە لەگەليان ھاتوون، بەريزان دەست بەجيبەجى كردنى خالى (دووھم) لە برگەى دووھى بەرنامەى كار ئەكەين، كە برىتيە لە خویندەوھى دووھم بۆ پرۆژە ياساى چەك لە ھەرئىمى كوردستان - عىراق، بەريزان ھەمووتان پرۆژە ياساكەتان لەلا بوو راپۆرتەكەشتان لەلايە، ئيمە ئەبپت راپۆرتەكە بخوینينەو بەتەواوى و پرۆژە ياساكەش بخوینينەو بەتەواوى دواى برپاربەدين يەككيان بكرپتە بنەما، بەلام ئەگەر بەريزتان رەزامەندبن راستەوخۆ راپۆرتى ھەردوو ليژنە بكرپتە بنەماى گفتوگو ئەو ھەوكتە ئيمە پيوستمان بەو ناپيت ھەردوو پرۆژەكەى لەبەردەمتانە پرۆژەكەو راپۆرتەكە بخوینينەو، لەبەر ئەو ئەبپت ئەو بابەتە بخەينە

دەنگدان ھەر بەرپىزىك لەگەل ئەو ھەيەكە راپۆرتەكە بىرئىتە بىنەماي گىفتوگۆ با دەست بەرزكاتەو، بەلئى سوپاس راپۆرت دەكرىتە بىنەماي گىفتوگۆ فەرموون بەرپىزان.

بەرپىز بزار خالد عبداللە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان

بابەت راپۆرتى لىژنەى تايبەتمەند كە رەخساندى بۆ كراو لەلايەن لىژنەى كاروبارى ياسايى لىژنەى كاروبارى ياسايى رۆژى سيشەممە رېككەوتى (۲۰۲۱/۱۲/۱۴) كاتزمير (۱۱:۰۰) پيش نيوەرۆ كۆبوونەو ھى خۆى ئەنجامدا بەمەبەستى پيداچوونەو ھى دارشتنى ياسايى، و دلىابوون لەدژ نەبوونى دەقەكان لەگەل دەستوورو ياسا كارپىكراو ھەكان بەپىيى ھوكمەكانى ماددەى (۸۵) برگەكانى (يەكەم، سىيەم) لە پەيرەوى ناوخواى پەرلەمان تايبەت بە راپۆرتى لىژنەى ناوخوا و ئاسايش و ئەنجومەنە خۆجىيەكان بۆ خويندەو ھى دووھ سەبارەت بە پرۆژە ياسا چەك لە ھەريىمى كوردستان - عىراق، لىژنەى ياسايى ئەم دارشتنەو ھى خوارەو ھى پى پەسەندە سەبارەت بە ناوئيشان پرۆژە ياسا چەك لە ھەريىمى كوردستان - عىراق.

بەرپىز د. رىواز فائق حسيىن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان كى قسەى ھەيە لەسەر ناوئيشان، ناوھەكانيان بنووسە (حسيبە خان، كاك پيشەوا، د. اسماعيل، سەرچنار خان، گولستان خان، مامۆستا ھەورامان) گولستان خان فەرموو.

بەرپىز گولستان سعید حمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوئيشانى پرۆژە ياسا چەك لە ھەريىمى كوردستان پيشنيار ئەكەم ناوئيشانەكە بىرئىتە بە ياسا ھەلگرتنى چەك لە ھەريىمى كوردستان، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رىواز فائق حسيىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو حسيبە خان.

بەرپىز حسيبە سعید ابراهيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ناوئيشان منيش پيشنيار دەكەم بىرئىتە بە پرۆژە ياسا مۆلەت پيدان و ھەلگرتنى چەك لە ھەريىمى كوردستان - عىراق، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رىواز فائق حسيىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مامۆستا ھەورامان.

بەرپىز ھەورامان حمە شريف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھەمان بۆچوونى خوشكى بەرپىز دادە گولستان ھەبوو كە (ھەلگرتنى) بۆ زياد بىرئىتە، چونكە تۆزىك رىك ترە پرۆژە ياسا چەك تۆزى نارىكيبەتى تيايە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك اسماعيل.

بەريز اسماعيل غلە طە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەگەل وئ بۆچوونىمە بېيتە ھەلگرتنا چەكى. چونكە ئەفە ناياسا سيلاحيي كوردستانى نە مە ياسايا ھەلگرتنا چەكبيە ژ بەر ھەندئ دىنم زەروربە ھەلگرتنى چەكى پېفە بېتە كرن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سەرچنار خان.

بەريز / سەرچنار احمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ناوئيشان پيشنيار ئەكەم ئاواي لېبكرىت، پەرۆژە ياساي رېكخستنى چەك لە ھەريمى كوردستان- عىراق، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك پيشەوا.

بەريز پيشەوا طاھر مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

مئيش پيموايە جۆريك لە رستەكە ئەزانم كە ئەم ياسايە بۆ مۆلەت پيدان نيبە، ئەمە باسى ھەموو كاريكە كە رەبتى بە چەكەو ھەيە، مۆلەتيش لە زمنايەتى، بەلام بەتەنھا پەرۆژە ياساي چەك جۆريكە نازانى مەوزوعەكە چيبە، بۆيە سيغەيەكى قانونى بدۆزريتەو ھەكە بزائين چەك چيبە چى ليدەكرىت، يەعنى لەم ياسايەدا ئىستا چونكە بابەتتىكى ئەساسە ھىچ شتىكى وا نازانم، مەسەلەن بەچى جۆريك دروستە، چونكە ئەمە تەنھا مۆلەت پيدان و ئەو ھەيە بلىي يەكشت ئيدارەدانى چەكە، بەلام ئايا چۆن برادەرانى ليزنەي ياسايى رىكى ئەخن باشە ئەگەر رستەيەك بىت پيمان بلىن كە چەك چيبە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريز وەزىرى ناوخۆ، فەرموو.

بەريز رېبەر احمد خالد / وەزىرى ناوخۆ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان دەستەي سەرۆكايەتى پەرلەمان، ئەندامانى بەريزى پەرلەمانى كوردستان، خۆشحالين كە بۆ خويندنەو ھى دووھى ئەم پەرۆژە ياسايە بەشداردەبين لەگەلتان، سەبارەت بە ناوئيشان ھەقىقەت ئەو ناوئيشانەي كە دانراو ھەتەسەورى ئيمە زۆر دروست و راستە، چونكە ئيمە باسى چەك دەكەين لە ھەريمى كوردستان، بۆيە پيمانوايە دەبىت وەكو خۆي بىمىنيتەو، بەريزان دەليين ھەلگرتن يەك دەلييت مۆلەت ھەردووكى ھەيە ھەبوونى چەكيش ھەيە، سى شت ھەيە دواتر كرين و فرۆشتنى چەكيش ھەيە و ھاوردە كردنى چەكيش ھەيە، بابەتەكە زۆر

بەرفراوانترە لەوێی کە بەرپۆزان تەماشای دەکەن لەوێی کە مۆلەتدانە یان ھەلگرتنی چەکە، ئەگەر بەو شێوەیە بێت دەبێت ناوئیشانیکی زۆر دوورو درێژبێت بڵیین مۆلەتدان و ھەلگرتن و ھەبوون و بازرگانی کردن و کڕین ھەموو ئەو شتانە دەبێت بکڕیتە ناوئیشانیکی، بۆیە پیمان وایە وەکو خۆی بمیڤیتەوہ باشتەرە، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک بزار.

بەرپۆز بزار خالد عبداللە:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش بەخێرھاتنی ھەردوو وەزیرە بەرپۆزەکان دەکەم، سەبارەت بە ناوئیشانەکە ئێمەش پیمان باشە چۆن لە راپۆرتەکەدا ھاتووہ بمیڤیت، چونکە ئەگەر باسی ھەلگرتن بکەین ھەلگرتن تێدا نییە، ھەرۆک جەنابی وەزیریش ئاماژە یێدا ھەلگرتنی تێدا، بازرگانی تێدا یە شوینی کردنەوی تێدا، مۆلەتدان تێدا یە پیکارەکانی تێدان سزاکانی تێدان، بۆیە بەم شێوەیە بمیڤیتەوہ ئێمەش پیمان باشتەرە، زۆر سوپاس.

بەرپۆز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەلێ زۆر سوپاس، ماددە (۱).

بەرپۆز بزار خالد عبداللە:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۱):

بۆ مەبەستی حوکمەکانی ئەم یاسایە ئەم دەستەواژانە ی خوارەوہ ماناکانیان بەرامبەریان دەگە یەن:

۱. ھەرپۆز: ھەرپۆز کوردستان- عێراق.
۲. ئەنجومەنی وەزیران: ئەنجومەنی وەزیرانی ھەرپۆز.
۳. وەزارەت: وەزارەتی ناوخوا ھەرپۆز.
۴. وەزیر: وەزیری ناوخوا ھەرپۆز.
۵. چەکی ئاگرین، دەمانچە، تەفەنگی رێژنەکار گوللە ی خیرا و تەفەنگی دیکە و ئەو دەمانچانە ی کە لە یارییە وەرزشیەکاندا بەکار دەھێنن و دەنگێک دروست دەکەن بۆ دەست پێکی یارییەکان ئەوانە ناگریتەوہ.
۶. چەکی جەنگی چەکی بەکارھێنراو لەلایەن ھێزەکانی پێشمەرگە و ھێزەکانی ئاسایشی ناوخوا، جگە لەوانە ی لە برپگە ی پێنجەمی ئەو ماددە یەدا ھاتوون.
۷. گوللە و فیشەکی بەکارھاتوو لە چەکی ئاگرین و ھەرپارچە یەک لە پارچەکانی.
۸. تفاق جەنگی زەخیرە ی بەکارھاتوو لە چەکی جەنگی و ھەرپارچە یەک لە پارچەکانی.
۹. چەکی ئاسەوار یان یادگاری یان سیمبۆلی ئەو چەکی بەبێ تفاق بۆ جوانی یان یادگاری وەک سیمبۆل ھەلدەگیرین بەو مەرجە ی شیایوی گوللە ھاویشتن نەبێت لە نیوانیشیاندا چەکی

وهقف كراو يان ئهوانه‌ي له شوينه پيرۆزه‌كان و مۆزه‌خانه‌كانه گشتييه‌كان يان تايبه‌ته‌كاندا هه‌ن.

۱۰. ده‌سه‌لاتي مۆله‌تدان وه‌زير يان هه‌ركه‌سيك كه راي ده‌سپيريت بو پيداني ئه‌و مۆله‌تانه‌ي له‌و ياسايه‌دا هاتوون.

۱۱. مۆله‌ت ئه‌و رېگه‌پيدانه‌ي كه به‌پي حوكمه‌كاني ئه‌م ياسايه‌ ده‌درېت.

به‌رپز د. رېواز فائق حسين / سه‌رۆكي په‌رله‌مان:

به‌لئ زور سوپاس به‌رپزان كئ قسه‌ي هه‌يه له‌سه‌ر ماده‌ي (۱)، راگه‌ياندن به‌رپزان ئه‌م دانېشتنه‌ تۆمارده‌كرېت نه‌پيني نييه، تۆمارده‌كرېت ته‌نها په‌خش ناروات، ئاگاداريان بكه‌نه‌وه به‌رپزان تۆمارده‌كرې و پرۆتۆكۆلي ده‌بيت، ئه‌وانه‌ي له‌سه‌ر ماده‌ي (۱) قسه‌يان هه‌يه (كاك جه‌لال، شيخ ظاهر، كاك ادريس، كاك ويسى، حسيبه‌ خان، ليزا خان، مامۆستا نجا، گولستان سعيد، پۆزان خان، كاك شه‌مۆل، كاك عثمان، هه‌ژان خان، كاك فيصل، كاك كاروان مه‌لا ناصر، كاك پزگار، كاك ياسين، كاك هيرش، دكتور اسماعيل، مامۆستا عمر، سه‌رچنار خان، دكتور شيركو، كاك بالانبۆ، كاك مه‌م، مامۆستا عبدالستار، خديجه‌ خان)، كاك جه‌لال فه‌رموو.

به‌رپز جه‌لال محمد عبدالله:

به‌رپز سه‌رۆكي په‌رله‌مان.

ئه‌وه‌ي خالي نۆيه‌م چه‌كي ئاسه‌واري يان يادگاري يان سومبۆلي ئه‌و چه‌كه‌ي بو يادگاري هه‌لده‌گيريت به‌و مه‌رجه‌ي شياوي گولله‌ هاويشتن نه‌بيت له‌ نيوان چه‌كي وه‌قف كراو يان ئه‌وانه‌ي له‌ شوينه پيرۆزه‌كان يان مۆزه‌خانه پيرۆزه‌كان، به‌عني ئه‌وانه‌ش هه‌ر شمولى مۆله‌ت ده‌كات يان شمولى مۆله‌ت ناكه‌ن، زور سوپاس.

به‌رپز د. رېواز فائق حسين / سه‌رۆكي په‌رله‌مان:

سوپاس، فه‌رموو شيخ ظاهر.

به‌رپز ظاهر محمد علي حسين:

به‌رپز سه‌رۆكي په‌رله‌مان.

به‌ناوي خواي گه‌وره، سه‌ره‌تا به‌خيهرهاتني وه‌زيره به‌رپزه‌كان ده‌كه‌م، تيبيني من له‌سه‌ر برپگه‌ي كه‌وت تفاق عيتاد فيشه‌كي به‌كار هاتوو ئه‌وانه‌و چه‌كي ئاگرين و هه‌ر پارچه‌يه‌ك له‌ پارچه‌كاني، پيم باش بوو ئه‌گه‌ر ووشه‌يه‌كي تر هه‌با له‌ شويني (عيتاد يان تفاق) ووشه‌يه‌كي كوردي هه‌بوايه‌ باشتر بوو، به‌ نموونه ووشه‌ي (تېشو) ئينجا (عيتاد يان تفاق) بوايه، چونكه‌ له‌ ياساكه‌ زور دووباره بوويته‌وه، زور سوپاس.

به‌رپز د. رېواز فائق حسين / سه‌رۆكي په‌رله‌مان:

سوپاس، فه‌رموو مه‌لا وه‌يسى.

به‌رپز ويسى سعيد ويسى:

به‌رپز سه‌رۆكي په‌رله‌مان.

به‌ناوي خواي گه‌وره‌و ميهره‌بان، ئه‌م پرۆزه ياسايه بو ئيستاى كوردستان گرینگه. چونكه‌ كاريگه‌ري زوري هه‌يه له‌سه‌ر ئاشتي و كۆمه‌لايه‌تي كه به‌هۆي ئه‌م پرۆزه ياسايه هه‌لگرتني چه‌ك

كەمدە كرىتتە ۋە. بەمەش رېژەي تاوان كەم دەبىتتە ۋە، چونكە ئىستا رېژەي تاوانەكان بەھۆي چەكە بى مۆلەتەكانە، دوو تىبىنىشەم ھەيە. تىبىنى يەكەم: لەسەر بىرگەي دەيەم دەسەلاتى مۆلەتدان يان ھەر كەسەك كە رادەسپىردىت نازانم يەعنى ئەو كەسەيە پىشنيار دەكەم پلەكەي ديارىي بىرەت لەئاستى بەرپوۋەبەرى گىشتى بىت، چونكە مەسەلەي پىدانى مۆلەت گرینگە ئەگەر بىرەت پلەكەي دەستىشان بىرەت. تىبىنى دووۋەم: ئەۋەي لە بىرگەي يانزە بەشپوۋەيەكى گىشتى لە ماددەي (۱) باسى كۆمەلەك چەكە نوئى و سەردەمى ھەنە كە لەپروژە ياساكەدا ئاماژەيان پىنەكراۋە، پىسارەكەم ئەۋەيە بۇ ئاماژەي پىنەكراۋە؟ بۇ نموونە ئىستا چەكى پىدەنگ كاتم سەۋت ئىستا ھالەتى كوشتن و ئەۋانەشى پىدەكەرت گرینگ بوو باسى لىۋە بىرەت ئاماژەي پىنەدرايە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو نجاە خان.

بەريز نجاە شەبان عبداللە:

بەريز سەرۋكى پەرلەمان.

دەستپىكى بىخىرھاتنا ۋەزىرەن رىزدار دكەين سەبارەت ۋى پروژەي گەلەك ۋشەي عەرەبى تىدا بەكارھىنان لىرە پالپشتيا ئاخافتنا كاك شىخ ظاھر دكەم ھەرۋەسا دگەل قى ماددى(۱)، نوپەم بىتە چەكى ئاسەۋارى يەعنى دشىن بىتە چەكى كەلەپورى بەدەل ئاسەۋارى ئەو ۋشەي عەرەبىش ھەمى بەھىتە گۆھرىن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو رۇژان خان.

بەريز رۇژان محمد كرىم:

بەريز سەرۋكى پەرلەمان.

بەناۋى خۋاي گەۋرە، من لەسەر بىرگەي پىنجەم پىم باشە چەكى ئاگرىن بەم شىۋەيە پىناسە بىرەت، ھەموو ئەو چەكانە دەگرىتتە ۋە كە ئامادەكراۋن بۇ ھاۋىشتىنى گوللە (فېشەك) بەھۆي ھىزى پالئەرى غازى كە لە ئەنجامى سوۋتانى باروت و مەۋادى تەقەمەنى دروست دەبىت ئەو چەكانە ناگرىتتە ۋە كە لە يارىيە ئاگرىنەكاندا بەكاردەھىنرەن، و تەنگى ھەۋاين، ۋە سەبارەت بە ئەو پىشنيارەي كە كە بەريز شىخ ظاھر كرى ئەگەر ۋوشەيەكى كوردى بدۇزىتتە ۋە بۇ تفاق و عىتاد ھەرۋەھا سەبارەت بە بىرگەي نوپەم چەكى ئاسەۋارى يان يادگارى سىمبولى ئەو چەكانە دەگرىتتە ۋە پىم باشە بەمشپوۋەيە لىبىرەت ئەو چەكانە دەگرىتتە ۋە كە بەبى تفاق دادەنرەن بۇ جوانى يان يادگارى و سىمبولى كە پىشكەش دەكرىت لە نيۋانىشىاندا چەكى ۋە قفكاراۋ يان ئەۋانەي لە شوپنە پىروژەكان و مۇزەخانە گىشتىەكان يان تاييەتتەكاندا ھەن، سەبارەت بە بىرگەي دەيەم دەسەلاتى مۆلەتدان ۋەزىر يان ھەر كەسەك مېش پىم باشە ئەو كەسەي راي دەسپىرەت ئەگەر ديارىي بىرەت لە كەۋانەيەكدا ھەر كەسەك پارىزگارەكان يان سەرىپەرىشتىارى ئىدارە سەربەخۇكان بۇ پىدانى ئەو مۆلەتانەي لەو ياسايەدا ھاتوون، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك رزگار.

بەريز رزگار محمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سەرەتا بەخېرھاتنى جەنابى وەزىرى ناوخوو جەنابى وەزىرى ھەريم دەكەم پەرلەمان دەكەم، ماددەى (۱) لە بېرگەى شەشەم باس لەو دەكات كە ھېزەكان ئەوھى كە لەخالى پېنجەم دەيانگرېتەو ئەو مۆلەتە نايانگرېتەو، بەلام لېرەدا كېشەكە ئەوھىيە ئەو ھېزانە لەناو شاردا يان مالاكاندا يان لە تەنېشتى مەسئولەكان يەعنى ئەم پېشمەرگانە دياردەى چەكدارى زور دەكەن، يەعنى ئىستانكە بەرپرس ھەيە بە دۆشكەو دەچىتە تازىيە ئەگەر ياسا ھەيىت ئەصلەن پېويست ناكات مۆلەتى چەكېش ھەيىت، چەك تەنھا لەدەستى ئەو كەسانە ئەيىت ئەو ھېزانە ئەيىت كە خەلك و خاك ئەپارېزىت، بەلام لېرەدا موشكىلەكە ئەوھىيە، يەعنى مەن بەرپرس ئەناسم ئەگەر پاسەوانەكانى بەكى بەسى بەشەو بەشېكىيان داواكراون بە ماددەى قەتل ئەمە بۆ ئەو ئەگەرېتەو كە ياسا سەرورە نېيە، لەم ولاتە ھەر لەماددەى (۱) باس لەو دەكات كە ديارە بەريز وەزىرى ناوخوو مۆلەت ئەدات، بەلام ئەلېت ھەركەسېكى تر كە راسپېردرېت بۆ مۆلەتدان ئايا ئەو كەسە كېيە كە مۆلەت ئەدات بۆ ھەلگرتنى چەك، زور سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك عبدالستار.

بەريز عبدالستار مجيد قادر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخېرھاتنى ھەردوو وەزىرى ناوخوو ھەريم دەكەم، مېيش ئەو سەرنجەم ھەبوو كە ھەندېك لە بەريزان باسيانكرد بەتايبەتى لە زيادكردنى دەستەواژەكان، بەتايبەتى دەستەواژەى پارېزگارەكان و سەرىبەرشتكارى ئىدارە سەربەخۆكان، بۆچى دەيىت ئىزافە بكرېت؟ مەن پېموايە دەيىت ئەم دەسەلاتە يەعنى ئاوا ھەسر نەيىت لە وەزىرى ناوخوو يەك كەس رانەسپېرېت كە نازانى ئەو كەسە كېيە، مەن پېموايە پارېزگارەكان مافى ئەوھىيان ھەيە كە بەتايبەتى لە بابەتى مۆلەتى پېدانى چەك نەك ھەموو بابەتەكانى كە، بۆيە دەمەويىت لەم دەستەواژانە ئاماژەى پېبكرېت، چونكە ناكريىت مەسەلەن مۆلەتيك لە ھەلەبجە كە پېويست بېت بەكەسېك بدريىت، بەلام ديسان بېتەو ھەولېر يان لە دھۆك پېويست بېت ديسان بېتەو ھەولېر، پېم وايە ئەو لە دەسەلاتى پارېزگارەكان بېت ئاسانتر دەيىت، پاشان مەن پېموايە قەزىيە تەحديد و سنوورداركردنى ئەم بابەتە زور گرېنگە زۆربەى ئەو كېشەو گرفتەنەى كە لەو كۆمەلگايەى ئېمە ھەيە بېروابكەن لە دياردەى مۆلەتدارى و چەكى بى مۆلەت و مەسەلەن كەسېك كە دىت كۆمەلېك چەكدارى كە لەگەلە و ھېساب بۆ خەلكى كە ناكات لەسەر دەعمېكى سەيارەى لەسەر كېشەيەكى بچووك دمكە دمكېك مەسەلەن خەلك بۆتە قوربانى، بۆيە مەن پېموايە شتېكى گرېنگە، بەلام ورياش بېن بەشېوھەيەك بېت كە رېكبخرېت و تەنزىم بكرېت، زور سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فرموو كاك عوسمان.

بەريز عثمان كريم سواره:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخپىرھاتنى وەزىرە بەريزەكان دەكەم، ماددەى (۱) بىرگەى حەوتەم و ھەشتەم و دەيەم، بىرگەى حەتەم پيشنيار دەكەم تفاق ئەوھيە كە تەقريبەن بۆ خواردەمەنيش دەگونجيت كە لە كوردەوارى لاي ئيمە وای پيدەوتريت بىرگيت بە تەقەمەنى و ئەتاق، ھەروەھا بىرگەى ھەشتەم بەھەمان شيوە تفاقى جەنگە بىرگيت بە كەرەستەى جەنگى، ھەروەھا بىرگەى دەيەم دەسلەتى مۆلت پيدان، پشتيوانى لە و برادەرەنە دەكەم جەنابى وەزىر ئەركى زۆر زۆر قورسە ئەگەر دەسلەتەكە كەمى فراوانتر بيت لەوانەيە بارى سەرشانى جەنابى وەزىر سوكتىر بىكات، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فرموو سەرچنار خان.

بەريز سەرچنار احمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱) ئەلى بۆ مەبەستى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەستەواژەكانى باشتىر بوو، چونكە دەستەواژەكانى دەبيت چاك بىرگيت، سەبارەت بە چەكى ئاگرين كاتيك كە پيناسەكە كراوہ چەك و تەفەنگى رېژنەكار ئەو تەفەنگى رېژنەكارە مەبەستى ئەوھيە كە سەلى دەكات ئەگەر مەبەستى ئەوھيەت ئيمە پيشتر ياساي چەكمان ھەبوو بىرگەى يەك و سيمان ھەبوو بىرگەى يەكەم ھەر بەتاوانى كەتن دائەنرا بىرگەى سى جىنايات بوو ھەتە كلاشينكوف دەچووہ بىرگەى سى نە ئەكرا لە چەكى ئاگرين دابىريت ھەتە عقوبەكەى زياتر بوو لەوہ بەس بەپيى ئەمە بيت يان ئەلى تەفەنگى دىكە، چۆن ئەبيت لە پيناسە ئەوانە فراوان بيت لە پيناسە جەنابتان ئەزانن ئەبيت تەحديد بيت ناييت بلىى ھتە...، چونكە چەند جۆر چەك ھەيە تۆ ئەبيت ئەم پيناسەيە فراوانكەى بىخەيتە ناوييەوہ دوای تووشى گرفت دەبيەوہ لەكاتى جىبەجى كردندا ھەروەھا ئەگەر لابدرىت ئەويتەر ھەر بىرگيت بە تەفەنگى راو، چونكە تەفەنگى راو نەھاتووہ لىرە دوای كەلپىنك دروست ئەبيت ئايا ئەمە ئەچيتە چ بارەيەكەوہ سەبارەت بە بىرگەى حەوتەم لە تفاقا ئەليت گوللەى فيشەكى بەكارھاتوو ئەو ووشەى (بەكارھاتوو) لابدرىت پيم باشە ھەر ئاواى لىبىرگيت عىتاد و گوللەو فيشەك يان ھەر بە چەكى ئاگرين بەكارىت بۆ ئاگرينەكە، بۆ جەنگىيەكەش ئەو زەخىرەيەى كە بۆ چەكى جەنگى ئەھات بەشيكە بەكارئەھيىت ديسانەوہ (بەكارھاتوو)كە، لە بىرگەى ھەشتەم لابدرىت، سەبارەت بە خالى نۆ چەكى ئاسەوارى يان يادگارى يان سىمبولى ئەمەش يەعنى دەستەواژەيەكى دووروو درىژە ئەتوانين ئەو ناوہ بگۆرپن بەچەكى ھىمايى يان چەكى رەمى كە ئىتر ئەوہ شوينى ئەگرىتەوہ وەكو رەمىك بەكارىت پيوست ناكات ئەم سىيانە بەو دەستەواژە دووروو درىژە لە ياسا بيتەوہ، سەبارەت

به برڳهى ده يهه ده سه لاتی مؤلته دان منيش له گهل ئه وه دام وه زير يان پاريزگار يان هه ركه سيكا
راى ده سپيريت، چونكه پاريزگار ه كان ره ئيسى وه حدهى ئيدارى ئه وه منتيقه يه ناكريت بچيته
زمنى ئه وهى كه وه زير راى بسپيردريت، به لكو ناوه كهى به وه زير يان پاريزگار يان كه سيك راى
ده سپيردريت ئه وه بابته يه كلای بکاته وه، زور سوپاس.

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى په رله مان:

سوپاس، فرموو كاك عمر.

بهريز عمر عبدالله فتاح:

بهريز سهروكى په رله مان.

به ناوى خواى به خشندهى ميهره بان، من يهك دوو پيشنيارم هه يه، يه كيكيان ئه وه يه كه
بياچوونه وه يه كي زمانه وانى و هه لهى چاپ بكن باشه، هه ر مادده كه سه رته تا ده ست پييده كات
وا بزانم هه لهى چاپى تيايه، پيشنيارى دوو هميشم ئه وه يه كه پشتگيرى له قسه كانى خاتوو روظان
ده كه م كه برڳهى پيښجه مى دارشته وه پشتگيرى له و دارشته وه يه ده كه م، خاليكى تر پشتگيرى
له قسه كانى كاك عبدالستار ده كه م كه پاريزگارو سهروكى ده سه لاته ئيداره سه ربه خوكان زياد
بكرت دواى له مادده كانى تر ده سه لاتی ئه وه يان هه بيت مؤلته بدن، خاليكى تر ئه وه يه
پشتگيرى له قسه كانى سه رچنار خان ده كه م كه ووشه ي (ديكه) لادريت بو مه به ستى
حوكمه كانى ئه م ياسايه ئه م ده سته واژانهى خواره وه...

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى په رله مان:

كاك بزار ته واو چاكردنيكى ده وپت.

بهريز عمر عبدالله فتاح:

عه فوو يهك له حزه پيشنياره كي برايانم هه يه له گهل جه نابت ئه وه قسه كانى من بوون خودى
خويان هيج ئه شكاليكيان نييه، به س كاتييك من پرسيار ناكه م له جه نابت، جه نابت
پوونكر دنه وه يهك له سه ر قسه ي من ئه دهى ئه شكاليهت دروست ئه كات كاتييك ئه چيته دهره وه،
من پيشتر كه قسه مان له سه ر راپورته كهى شاره وانى كرد باسى ئه وه م نه كرد به غدا به رپرسيار
بيت هه رگيز مه به ستم ئه وه نه بوو به پيى ده ستوور به پيى ياسا به غدا به رپرسيار يه تى هه يه
ئه صلن به رپرسيار يه تى هه يه به رامبه ر به رپوحي يهك به يه كي ئه نفالكر او انمان به رامبه ر به
هاوولاتيان...

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى په رله مان:

به لام تو وت له راپورته كه دهرى بينن...

بهريز عمر عبدالله فتاح:

نا مه به ستم ئه وه بوو هاو كيشه ي نيوان به رپرسيار يه تى په رله مان و حكومه ت به م جوړه يه
حكومه تى هه ريم...

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى په رله مان:

ماموستا عمر كه ئه لپى له راپورته كه دهرى بينن...

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

لەو راپۆرتە لەو پېشنیارە حکومەتی ھەرپم بچیت لە بەغدا شەری مافەکانمان بکات نوینەرەکانمان بچن لە بەغدا شەری مافەکانمان بکەن، ئەمە مەبەستە کەم بوو، چونکە پرسیارم نەکردبوو جەنابت ڕوونکردنە وەتدا و ھەلەبەھەکی گەورە ستراتېجی شەم نەکردوو دابەزمە سەری و بە پەرلەمانا تێنەپەرپت بۆچوونیکە...

بەرپز د. رېواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

وێلا مامۆستا عمر من بەتەنھا جوابی تۆم نەدایە وە، چونکە زیاتر لە جارێک گویم لیبوو لە بەرپزت و ئەندامانی پەرلەمان و پێش بەرپزیشت قسە بکەن لە دەرەوێش گویم لیبوو و ئەندامی پەرلەمانم گوئی لیبوو و خەلکی تریشم گوئی لیبوو، ئەلی عێراق بەرپرس نییە و من سەرۆکی دەسەلاتی یاسا دانانم لە ھەرپمی کوردستان واجبەم ئەو تێگەیشتنە راستکەمە وە واجبەم، یەعنی ئەو شتیک نییە پەییوەندی بە شەخسی تۆو ھەبیت تۆ باریەکی ئەزیزی...

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

ئەم ڕوونکردنە وەبەم بەپێویست زانی، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

رپزت ھەبە تۆ ئەزیزی، زۆر سوپاس،، فەرموو کاک ادريس.

بەرپز ادريس اسماعيل عبوش:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشەکی بەخێرھاتنا ھەردوو وەزیری بەرپز دکەم ماددە (۱) خالاً ھەوتەم پەرۆژە یاسای کو ھاتبوو چەک و تەقەمەنی قیری ھاتە تفاق و عیتاد گولەو فیشەکی بەکارھاتوو لیرە مەبەست نازانم ئەگەر مەبەست ئەو بێت فیشەک بیتە قینیتن ئەو دەچیتن تەنھا قالکە دەمپینیتن گولە توپیش ئەگەر بتەقیننی یان دەروات یان چوریک دەبن بە زومانی شورشگیری ناوچە ئیمە، چوریک بن نازانم مەبەستی ئەگەر ئەو بیتن ئەگەرنا دیتنا من پشتگیری شیخ ظاہری دکەم پەیفەکی گونجاوتر جیی تفاق بنقیسین باشترە کو ڕوونتر بیتن، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو حسیبە خان.

بەرپز حسیبە سعید ابراھیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆماددە (۱) و پیناسەکان بەشیوەیەکی تر روونی دکەم پینساری ئەو دەکەم ئەگەر بێت و ئیمە بگەرپینەو بۆ یاساکانی (مصری، قطر)، زۆربەیی وولاتان ھەندیک یاسای تاییبەتمەند ھەن کەخۆیان لە پیناسەکردنیان دەپارینن لەبەر ئەو ھەلەگەل پینشکەوتنی جیھان نامرازەکان زیاتر دەبن، بۆیە ئەو یاسایەش کە یاسایە بۆ ئیستا، بەلام دەکریتن بۆ ئەو پیناسانەدا کۆمەلێک چەک پیناسە نەکرابن، بۆیە پینساری ئەو دەکەم کە ناوی چەکەکان وەکو پاشکۆبەک لەگەل یاساکەدا رەبب بکریتن تاوھکو ھەموو جۆرە چەکەکان بگریتەو، ئەگەرنا بیتوو پیناسە ھەموو جۆرە چەکەکان بکەن زۆر فراوانتر ئەبیتن، بۆ نموونە چەند جۆرە چەکی کە نامازە ھە پینەکراو لە

پېناسەكان (چەكى بېدەنگ، چەكە تاپپو ڤاوكردن، چەكى كارەبايى) لە پېناسەكان مەبەستم بېزەحمەت ھەروەھا (CBRN) ئەمانە ھەمووى ئەگەر بگەرپنەو ھە سەر پېناسە ئەمانە پېناسە نىيە، بەلام لەناو ياسايەكەدا ھەن، بۆيە من پېشنيارى ئەو دەكەم كە جۆرى چەكەكان وەكو پاشكۆ لەگەل ياساكەدا ھەبېت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لىزا خان.

بەرپز لىزا فلك الدين صابر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزان وەزيرانى ئامادەبوو دەستتان خۆشبېت بۆ ئەم پەرۆزەيە پەرۆزەيەكى گرینگە، من ھەروەكو سەرچنار خانىش ئاماژەي پېكرد لە برگەي پېنجەم ماددەي (۱)، حسيبە خانىش ئاماژەي پېكرد بەتايبەتى ھەندىك چەك ھەيە لە زۆربەي مالمەكاندا بوونيان ھەيە، بۆ نموونە تەفەنگى ڤاوكەمن پېم باشە لەناو ئەو ياسايەدا ناوى بھېنرېت بەتايبەتېش لە برگەي پېنجەم ھەر بە ئىزافەيەك بەبپارى ئۆدەولەتى ڤاوكەچىتە وەرزشەو ھەر جۆرە وەرزشېكە، ئى لېرە نووسراو ھە دەمانچانەي كە لەيارىيە وەرزشېيەكان بەكاردين بە ئاسايى وەردەگيرين، بۆيە پېم باشە ئەگەر تەفەنگى ڤاوكە وەكو خۆي ناوى بېت خراب نايېت وەدواتر بەرپز وەزىرى ناوخۆش لېرەيە داواكارىەكەم ھەيە وەكو پېشنيارىك ئېمە ھېچ ياسايەكمان نىيە بۆ كۆنترۆلكردنى ڤاوكە لە ھەرېمى كوردستان كە بۆتە دياردەيەكى زۆر باو ژىنگەي كوردستان بەرەو تېكچوون دەچىت بەتايبەتى ئەو ئازەلانەي كە دەگمەنن لەناوچووندان بەردەوامى ڤۆژانە دېنە ڤاوكردن و ھېچ ياسايەكېش نىيە بۆ كۆنترۆلكردن، بۆيە ئەگەر بېتوو لېرەدا ھەم تەفەنگى ڤاوكە زياد بكرېت وەكو دەروازەيەكېشى لېدېت ناھيلېت ھەموو كەسېك بېتە خاوەنى ئەو تەفەنگە وە دواتر ئېمەش وەكو پەرلەمان كارى لەسەر بکەين بۆ پارېزگارى كردن لە ژىنگەو لەو ئازەلانەي كە لەمەترسىنە و لەناوچوونيان لەسەرە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ھېقىدار.

بەرپز ھېقىدار احمد سلیمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخېرھاتنى بەرپز وەزىرى ناوخۆ دەكەين تەقربىبەن بۆتە زەمىلى ئېمە لە پەرلەمان دەستخۆشى لېدەكەين ھەمووچار حازرە لە پەرلەمان، من دوينى شەو ھەر لەسەر ئەم قانوونە سېرچېكەم كرد چەكى زىرەك و درۆن ئىستا خەتەرتىر چەكە لە دونيا بەكاردين درۆنى وا دروست بوو لە تەلەفۆن زۆر بچووكتىرە چوار كىلوگرام ماددە ھەلدەگرېتن بايى ئەو ھەندەيە مېشكى ئىنسان لەناو بەرېتن و ئىنسانەكە بكوژېتن، بۆيە پېم باشە ماددەي (۱۲) رېزبەندىيەكەي زياد بكرېتن درۆن و چەكى زىرەك كە ئىستا لە سەردەمەكەيا بەكارديتن ئەوانىش لى زياد بكرېتن و ماددەي (۱۱) مۆلەتەكە ئەو رېگايەي پېدانى فەرمى، چونكە مۆلەتى شەفەويش ھەيە مۆلەتەكە رېگاكەي

بەفەرمى بىتەن ئەوۋە بنووسرىتەن زۆر پىم خۇش بوو ھەزەدەكەم پالپشتى ئەوۋەش ھەبىت بۇ
دېۋن وچەكى زىرەك زىاد بىكرىتەن، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حىسەن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو كاڭ كاروان.

بەرىز كاروان عبدالرحمان عبدالله:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى ھەردوۋ ۋەزىرى ئامادەبوۋ ۋەزىرى ناخۇۋ ۋەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى پەرلەمان
دەكەم، من چەند تىبىنىيەكەم ھەيە لەسەر بىرگە جىاۋازىيەكانى ماددەى (۱) لە بىرگەى پىنچەمەۋە
دەست پىدەكەم بۇ پىشتىۋانى كەردنى خوشكى بەرىزم خاتوو(سەرچىنار) كە ئامازەى پىكرد
لەراستىا لە قانۋون مەبدەئىيەن لەگەل ۋوشەى دىكەنىم، چونكە ئەمە پانتايىيەكى زۆر دەگرىت
لەھەمان كاتىشدا تەقىدىرى ئەوۋە دەكەم كە فەلەن بەردەوام چەك لە گۇرانكارى دايەۋ لە
تەتەۋرات دايە، بەلام دەكرى ۋەك كاڭ ھىقىدارىش ئامازەى پىكرد چەكى زىرەك بەكاربىت ياخود
ھەر تەعريفاتىكى تر كە لىزنىيە قانۋونى لەگەل لىزنىيە ناخۇۋ بە پىۋىستى بزانن، بەلام ۋوشەى
دىكە ھەم پانتايىيەكە زۆر فراۋان دەكات ھەم بەراستى ناروۋنىش دروست دەكات، لە بىرگەى
شەشەم كاتىك باس لەۋە دەكات كە چەكى جەنگى ئەگەر دەرفەت بەفەرموۋن دەخوۋىنمەۋە
چەكى بەكارھىنراۋ لەلايەن ھىزەكانى پىشمەرگە ۋ ھىزەكانى ئاسايشى ناخۇۋ ھىزەكانى
ئاسايشى ناخۇۋ چەكى جەنگىيان بۇچىيە يەنى خۇى ئەمە شەرعىيەتدانە بەۋەى ھىزەكانى
ئاسايشى ناخۇۋ چەكى جەنگىيان ھەبىت من بە پىۋىستى نازانم ئەمە لىرەدا ھەبىت ۋە پىشنىياز
دەكەم ھىزەكانى ئاسايشى ناخۇۋ لىرە لىبەردىت، لە بىرگەى ھەشتەم كاتىك باس لە تفاقى
جەنگى دەكرىت لە تەعريفاتەكەى باس لە زەخىرە كراۋە زەخىرە زىاتر ۋەكو عورفىيەن بۇ خۇراك
بەكاربىت، من پىشنىياز دەكەم بىكرىت بە كەرەستە يان توفاق دووبارە بەكاربىندىرئەۋە لە
بىرگەى دەيەمىش مۇلەتدان پىشتىۋانى رۇژان خان ۋ كاڭ مەلا وىسى ۋ كاڭ عبدالستارو
رەفىقەكانم دەكەم لەۋەى كە ئامازەيان بەۋەكرد كە فەلەن ۋا پىۋىستە دەسەلاتەكان شەخسەكە
تەحدىد بىكرىت ۋەك پارىزگار، چونكە پارىزگار ئەمە رۇتىنات دروست دەكات، بەراستى من
خەلكى زاخۇبم يان خەلكى ھەلەبجەبم يان راپەرىن پىۋىست ناكات بىم بۇ ھەۋلىر لىرە ئەۋ
ھەموۋ رۇتىناتە بىگرەم بەر مۇلەت ۋەربىگرم پارىزگاگەى خۇم لە پارىزگا دەكرىت ئەمە بۇ ئەۋەى
بتوانم مامەلەكەم بەرىكەم، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حىسەن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو كاڭ ياسىن.

بەرىز ياسىن خىسر طە:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

قسەكانى من لەلايەن كاڭ مەلا وىسى ۋ كاڭ عبدالستار ۋ كاڭ عوسمان ۋ كاڭ كاروان كرا، زۆر
سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو گولستان خان.

بەرپىز گولستان سعيد حمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱) بىرگەى پىنچەم و شەشەم چەكى ئاگرىن و چەكى جەنگى تىكەل بوونىكى زورى تىدايە ھىوادارم ئەو ھەرخىرەتەو، سەبارەت بە بىرگەى شەشەم ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ لابرىت، چونكە لە راستيا ئەوان پىويستيان بەچەك چىيە ئەو چەكانەى كە لىرە ناوى ھاتوو ئەبىت ئەم چەكانە تەنھا لاي ھىزەكانى پىشمەرگە بىت، سەبارەت بە بىرگەى ھوتەم منىش پىموايە كەرەستە ووشەيەكى گونجاو ترە، سەبارەت بە بىرگەى دەيەم دەسەلاتى مۆلتدان وەزىر يان پارىزگار يان ھەر كەسىكى تر كە رادەسپىردىت مەسئولى وە ھەدى ئىدارى واتا ئەو ئىدارە سەربەخۇكان كە ھەمانە ئامازەى پىبىردىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك فيصل.

بەرپىز فيصل عباس عولا:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان، بەخىرھاتنى وەزىرە بەرپىزەكان دەكەم من لە ماددەى (۱) بىرگەى شەشەم ھاوپاي كاك كاروانم ھەقىقەت چەكى جەنگى لە گۆرەپانى جەنگى بەكاردىت، ھەروەھا پىشتىوانى كاك مەلا وىسى و شىخ ظاھر و رۆژان خان و مامۇستا عبدالستار و كاك كاروانىش دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك شىركۆ.

بەرپىز شىركۆ جودت مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان، بەخىرھاتنى بەرپىز وەزىرى ناوخۇو بەرپىز دكتورە قالا دەكەم، من پىشتىگىرى لە وتەكانى بەرپىز مامۇستا عبدالستار و خاتوو سەرچنار دووپات ئەكەمەو، باسى چەكى زىرەك لە بىرگەى پىنچەم ھەر ئەو نىيە بلىي تەكنەلۇجىيە پىشكەوتوو بىت، بۇ نموونە ئىستا روومانەى دەنگى كە گوچكەى مرؤف ئەتەقېنىت دەنگەكەى ئەمە نە دەمانچەيەو نە لە پىناسەى چەكى ئاگرىنا تۆزى جىگايەكى تىدا بىرئەو كە چەكى ئاگرىن شتى تىش ئەگرىتەو نەك ھەر ئەو كە گوللەى خىرا بىت، بۇيە چەكى زىرەكەىش بىرئەو و ئەوانەش بىرئەو كە ھەم ئاگرىنەو ھەم كوشندەشە وە گوللەش نىيە، لە بىرگەى شەشەم باس لەو چەكانەيە كە لەلايەن ھىزى پىشمەرگەو بەكارھىنراو ئەى ئەو چەكانەى كە لەبازارەكانى چەك ھەن، يەنى لىرە لە پىناسەكەيا ئەلى بازارى چەك يان پەپاكردىنى چەك لە شوپىنى ترەو غەيرى ئەو كە ھىزى پىشمەرگەش بەكارھىنبايەت لەبەر ئەو كە كاتىك كە ئەلپىن چەكى جەنگى، چەكى جەنگى ھەيە، ئارپىجى ھەيە كە لەبازار ئەفرۆشرى، مەسەلەن كە ئەو چەكىكى جەنگىيەو دەمانچەش

نييه، يه عنى سووکه مه دفعه عيکه هه له گيريت به شان، مه سه له ن له بهر ئه وه له بازارپيش نه بيت له شويني ديکه ده ست ئه که وپت، بويه چه کی جه نگی جيگايه ك بؤ ئه مه ش بکريته وه، مه سه له ن چه سر نه کريت به و چه که ی که ته نها له لايه ن هيزی پيشمه رگه وه به کاره پيراوه، به لکو ئه و چه کانه ش که له شويني تريس په يا ئه کريت چ به قاچاغه چ به ئه و بازارانه ی چه که ته بعن باسکراوه له برگه کانی ترا به س له پیناسه که یا پیموایه زه روره جيکريته وه، زور سوپاس.

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروکی په رله مان:

سوپاس، فهرموو کاک مه م.

بهريز مه م برهان محمد قانع:

بهريز سهروکی په رله مان:

ده رباره ی برگه ی پينجه م له ماده ی (۱)، تفه نگی ديکه هاوپای بؤچوونه که ی سه رچنار خانم لابریت، سه بارت به برگه ی حه و ته م تفاق هاوپای هه موو بؤچوونه کانی ئه و هاوپايانم که باسيان له وه کرد که تفاق زورجار بؤ خواردن به کارده هينريت، من پيشنياز ده کم تفاق له عه ره بيدا که عيتاده له عه ره بی مه عنای پارچه و که ره سه ته کانی جه نگ ده گريته وه، بويه ليره مادام ئه وه ئه گريته وه پيوسته له پیناسه که ی ته قه مه نی به کاربه پيريت که که ره سه ته و که لويه له سه ربازيه کان ته قه مه نين وه پیناسه که ش به و شيويه ی لپکريت، اتا برگه ی حه و ته م بلين ته قه مه نی عيتاد گولله و باروتی چه کی ئاگرين و هه ر پارچه يه ك له پارچه کانی گولله هه ر فيشه که خه لك هه ر ئه لن فيشه ك هه ر يه که وه ك ئه وه بيت بلين كاغه زو ماغه ز ئه لن گولله، جا بويه هه ر باروته که به شيك له عيتاده له ناو گولله يا هه يه، برگه ی هه شته م ئه وه ش ديسان بکريت به ته قه مه نی جه نگی زه خيره له عه ره بی زه خيره يه ئه لن (ذخيرة اسلحة) و اتا گولله ی چه ك، ئه مه زه خيره نييه له كورديا ئه لن زه خيره هاتوو له بايه عه که يا، بويه باشتره ته قه مه نی جه نگی بوتريت گولله و باروتی به کاره اتوو له چه کی جه نگی و هه ر پارچه يه ك له پارچه کانی، بؤ برگه ی ئويه ميش پشتيوانی له پيشنيازه که ی سه رچنارخان ده کم ئاسه واری يان يادگاری يان سومبولی سن شت دانراوه هه ر هيمای چه کی هيمای به کاربه پيريت، زور سوپاس.

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروکی په رله مان:

سوپاس، فهرموو خه ديجه خان.

بهريز خديجه عمر طه:

بهريز سهروکی په رله مان.

من پيم باشه هه ر کوی گشتی ياسايه که دابه ش بکه يه سه ر چه ند به شيك له رووی شكليه وه ئاسانتر بيتن بؤ تيگه يشتن و گه ران له سه ر ياسا که، به شی پیناسه کان و به شی مؤلت و رپکاری پيدانی مؤلت و به شی سزايه کان و له کو تايدا به شی حوکه گشتييه کان، هاوپايانی منيش هه نده ك سه رهنج و تيبينيان هه بوو له سه ر چه که کان به س سه رهنج کيشم هه بوو مه سه له ن هه نديك جوره سيلحمان هه يه له عه ره بی (سلاح الابيض)، به س له كورديا نازانم پي ئه لن چه کی چی، ئايا له م ياسايه بؤچی پيوسته نه ده کرا جيگای بکريته وه له شيوازيك له شيوازه کان وه کو پرسياريك ئه گه ر جه نابی وه زيريش روونکردنه وه يه کی له سه ر ئه مه هه بيتن؟ سه بارت به

برېگه نۆبەمېش كەباسى چەكى ئاسەوارى يان يادگارى يان سېمبولى دەكات نازانم ئەوھى كە مۇتەبە كاتېك ئېمە ياسايەك دادەپېژىن ئەو كاتە بابەتېك پېناسە دەكەين كە ئەو مەوزوعە يان ئەو بابەتە زۆر دووبارە بېتتەوھە لەناو ياساكە و حوكمى لەسەر ھەبى لەناو ياسايەكە، بەلام ئەم بابەتە ھېچ باس نەكراوھە يەئنى لەناو ياسا بۆچى پېناسەمان كىردىھە پېرە؟ ئەوھە وەكو پىرسىارەك كاتى خۆى لە لېژنەش ئەو سەرەنجەم بۆ دروست بېوو وە ئەگەر بگەرپېنەوھە سەر ماددەى (۲۰) لەوئى ئەصلەن ھەر بەدەركرایە لە حوكمەكانى ئەو ياسايە ئەو جۆرە چەكە ئەصلەن بەدەركرایە لە ماددەى (۲۰) بۆچى پېويست كرايە كە لېرە پېناسە بكرېت لەكاتى خۆى لە ياساى سالى (۱۹۹۳) عەينەن ئەوشتە ھەبووھە، بەلام من بە پېويستى نازانم، زۆر سوپاس.

بەرپېز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك شەمۆل.

بەرپېز شەمۆل اشين صابر:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱) خالى پېنجەم و نۆبەم و دەيەم پىشتىوانى لە قسەكانى رۆژان خان دەكەم، بۆ خالى ھەوتەمېش پىشتىوانى قسەكانى كاك عثمان سېدەرى دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپېز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو.

بەرپېز ھەژان حسن احمد:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من لەلایەن رۆژان خانەوھە كرا پىشتىگىرى لە قسەكانى رۆژان خان و كاك كاروانىش دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپېز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مەلا ناصر.

بەرپېز عبدالناصر احمد على:

بەرپېز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخېرھاتنى وەزىرە بەرپېزەكان دەكەين پىرۆژە ياساى چەك لە ھەرئىمى كوردستان لە ماددەى (۱) برېگە پېنجەم چەكى ئاگرىن پىشتىوانى لە رۆژان خان و كاك عثمان و سەرجم ھەقالان كە ئەو پىرۆژە ياسايەيان دارىشتەوھە پىشتىگىريان لېدەكەم، لە برېگەى ھەوتەم تفاق عىتاد گوللەو چەكى بەكارھاتوو لە لە چەكى ئاگرىن وھە پارچەيەكى لە پارچەكانى تفاق و عىتاد بكرېت بە زەخىرە، ھەروھە لە برېگەى ھەشتەم نووسراوھە تفاقى جەنگى زەخىرەى بەكارھاتوو لە چەكى جەنگى وھەر پارچەيەك لە پارچەكانى ئى لەوئى بكرېت بە جەنگى و ئاگرىن، بۆيە يان ھەردوو برېگەى ھەوت و ھەشت بكرېت بە يەك بەم شېوھەيەى لېبكرېت شتومەكى سەربازى گوللە و فېشەك ئەو كەرەستانەى كە بۆ چەكى جەنگى بەكاردەھىنرېت، لەبرېگەى دەيەم وەزىر يان ھەركەسېك راي دەسپىرېت بۆ پېدانى ئەو مۆلەتانەى كە لەم ياسايەدا ھاتووھە، بۆيە دەسەلاتى

مۆلەت پېندان لەلايەن وەزىرو پارىزگارەكان و سەرپەرېشتىارى ئىدارە سەربەخۇكان بىرئىت ئەو
بۇ كار ئاسانىيە بۇ ئەو سنوورانەى كە دوورە دەستىن لە وەزارەتى ناوخۆو، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو

بەرپىز ھېرش حىسېن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خىواي گەورە، بەشىك لە تىبىنيەكانى من لەلايەن ھەقالانەو و ترا، بەلام لە نۆيەمدا
چەكى ئاسەوارى يان يادگارى يان سومبولى ئەو چەكەى كە بەبى تفاق بۇ جوانى يان يادگارى
يان بۇ سومبول ھەلدەگىرئ بەومەرجهى شىاوى گوللە ھاوئىشتىن نەبىت. من پىموايە بەو
مەرجهى شىاوى گوللە ھاوئىشتىن نەبىت لايىرئ. لەبەر ئەوئى پىم وانىيە چەكەى كە بۇ جوانى
يان يادگارى ھەلبىگىرئ ئەم سىفەتەى ھەبىت، بۆيە لەجىاتى ئەو بەو مەرجهى كە تفاق و
تەقەمەنى پىويستى لەگەلدا نەبىت يان لەبەر دەست نەبىت بۆى زياد بىرئىت باشترە، ھەرئوھا
پىشتىوانى لە رۆژان خان و كاك عثمان و مەلا ناصر دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك اسماعيل.

بەرپىز اسماعيل على طە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بسم الله الرحمن الرحيم، تىبىنى من ئەقەيە نە پىنجى نقىسى دەمانچە و تەنگى ئالى، ئالى
يەئنى ئوتوماتىكى ئەگەر بىتە گۆرپىن ئوتوماتىك وەختى ئەم موحتاجى گوللەى خىراش نابىن
مەعلومە ئىدى وەھەر دىسان رېزى وئ پىشتەر ئەو دەمانچانەى كە لە يارىيە وەرزىشەكان ئەو
ھەمى پىويست ناكات بنقىسى ئەو دەمانچانەى بەكاردېن بۇ كارى وەرزىشى ناكىت، بۇ تفاق و
عيتاد مە نزانم بادىنى بىژىن بەرك و فىشەك جىي عيتاد بگىرئىن باشترە، من پرسىارا ھەى
موصەلەحى وەقف كراو نزانم يەئنى موصەلەحەك شەرعيە تەبەئ ئەقە ئەكىد وەرگىرئانىش
تەرئووما ياسايا عىراقى مە لە كوردستانى سىلاحى وەقف نىنە، وان يانى ھەى يەئنى حىبات
موقەدەسەى يەئنى مەخازنى سىلاحى بەس مە نىنە ئەم نزانم بۆچى ئەقە ھاتىە قىرئىدا مادام
مە نەبىتن بۆچى تىدايە نەكەنە تىدا يان ئى ئەگەر رېگەكا ھەيە موستەقبەل بىتە وەقف كردن
ئەو تىشتەكى جودايە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو روبىنە خان.

بەرپىز روبىنە اويملك عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱) بىرگەى ھەشت بىژىت گوللە و فىشەكى بەكارھاتوو چەكى ئاگرىن و ھەر پارچەيەك
لە پارچەكانى، بەراى من ئەگەر بىرئىتە گوللە و فىشەك يان ھەر بەشىكى كە بۇ چەكى ئاگرىن

بەكار دەھىنرېت، ۋە ھەشتىش بېزىتن بەكارھاتوو ھە چەكى جەنگى ۋە ھەر پارچە يەك لە پارچە كانى ئەگەر بىر تە ھەر بەشېك لە بەشە كانى، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سلما خان.

بەريز سلمە فاتح توفيق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پېويست ئەكات ماددەى (۱) ھەندىك داپشتنە ۋەى تېدا بىر تە لە بىر گە كان ۋە پېناسە كاندا، ھەر ۋە ھا لە ماددەى (۴) بىر گەى سى باس لە چەكى سووك ۋە مامناۋەند ۋە قورس كراۋە بەبى ئە ۋەى لە ماددەى (۱) پېناسە كرايىت، ئەم جۆرە چەكانە چ چەكىكن ۋە چەكى سووك ۋە مامناۋەند ۋە قورس پېويست ئەكات پېناسە بىر تە لېرەدا، سەبارەت بە چەكى ئاسە ۋارى يادگارى يان سىمبولى چەكى ئاسە ۋارى لە راستيا من داۋاى پوونكر دنە ۋە دەكەم نازانم زياتر مەبەستيان چىيە، چونكە ئەگەر چەكىك قانونە كانى ئاسە ۋارى بەسەردا جىبە جى بوويىت ئە ۋە ئۆتۆماتىكىيەن دەچىتە ژىر حوكمە كانى ياسايەكى ترە ۋە، پىشتىگىرى لە قسە كانى كاك عثمان ۋە پۇژان خان ۋە كاك كاروان ۋە كاك ھىرش ئەكەم، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو بدريە خان.

بەريز بدريە اسماعيل محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱) بىر گەى نۆيەم چەكى ئاسە ۋارى ھەمان راي خاتوو سەلمەم ھەيە يان يادگارى يان سىمبولى ئە ۋە چەكە بەبى تفاق بۇ جوانى يان يادگارى يان ۋەك سىمبول ھەلدە گىر تە بە ۋە مەر جەى شياۋى گوللە ھاويشتن نەبىت، لە نىوانىشياندا چەكى ۋە قفكراۋ يان ئەوانەى لە شوپىنە پىرۆزە كان، بەراى من ئە ۋە بەشە لاپىر تە چەكى ۋە قفكراۋ بۇ شوپىنى پىرۆزە نەگوتراۋە، بۆيە پىشنىيار دەكەم ئە ۋە بەشە لاپىر تە تاۋەكو ۋە مۇزەخانە گىشتىيە كان يان تايبە تە كاندا ھەن، ۋاتا لە نىوانىياندا لاپىر تە ھەتاۋەكو پىرۆزە كان، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بالانبۇ.

بەريز بالانبۇ محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پىشەكى بەخىرھاتنى ۋە زىرە بەرپزە كان دەكەم دەستخۆشى لە زۆرىيەى زۆرى پەرلەمان تارە كان دەكەم، بەپاستى بابەتى جوانيان ھەژاند، من ئەمە ۋى چەند پوونكر دنە ۋە يەك لەسەر ھەندىك بىر گەى ماددەى (۱) بدەم ئەگەر لە بىر گەى پىنج ۋە بىر گەى شەشە مە ۋە ئىمە دەست پىبىكەين، تەبەن ئەگەر تۇ بەپىنى تەصنيف بىرۆى بەم دوو پېناسە يەى كە لە پىرۆزە كەدا ھاتوو ئەبىت چەكى جەنگى پىش بىر تە دواى ئە ۋە چەكى ئاگرىن بىت لەبەر ئە ۋەى چەكى ئاگرىن بەشېكە لە چەكى جەنگى، چونكە چەكى جەنگى ھەتا زەرە ۋە ئەتۆمى ۋە بۆمبى نايترو جىنى زۆر لە ۋە

بابەتانەش ئەپوات، بەلام بۇيە من پىم وايە ئەم دوو بابەتە لىرە باسكراوہ ھەم چەكى جەنگى ھەم چەكى ئاگرىن لەيەك پىناسەدا بەكورتى ئەتوانرى پىناسە بكرىت وە لىرەش، بۇيە تەنھا بە دوو پىناسە پىناسە كراوہ ئەگەر ئىمە سەيرى ماددەى (۱۴)ى ئەم ياسايە بكەين لەوئ ئەوہ ديارىكراوہ چەكەكان لە بەينى وەزارەتەكان بەش بكرىت چەكەك بۇ وەزارەتى ناوخۇ بىت، چ چەكەك بۇ وەزارەتى پىشمەرگە بىت، ئەگەر ئىمە بمانەوئ پىناسەيەكى پوختى چەكى ئاگرىن بە گشتى بكەين ئەتوانين بلىين ئەو ئامپىرە سەربازيەيە يان ئەو كەرەستە سەربازيەيە كە ئامادەكراون بۇ ھاويشتنى گوللە فيشەك بەھوى ھىزى پالئەرى غازى كە لە ئەنجامى سووتانى باروت و موادى تەقەمەنى دروست دەبىت، تەفەنگى ھەوايى و ئەو چەكانەى ئاگرىتەوہ كە لەيارى ئاگرىنەكاندا بەكاردەھىنن و چەكى كارەباين، كاك مەم باسى لەوہ كرد گوتى گوللە و فيشەك يەكشتە گوللە و فيشەك يەكشت نىيە نەگونجاوہ بلىي فيشەككى ئارپىجىم بۇ بىنە نەگونجاوہ بلىي فيشەككى دەبابەم بۇ بىنە ئەلىي گوللەيەكى دەبابەم بۇ بىنە گوللەيەكى ئارپىجىم بۇ بىنە گوللەيەكى ھاوہنم بۇ بىنە، بەلام ئەلىي فيشەككى كلاشىنكۆف يان فيشەككى بىكەيسىم بۇ بىنە، لەبەر ئەوہ گرینگە ئاماژە بە ھەردوو بابەت بكەين يەعنى بۇچى گوللە ھاووہ و بۇچى فيشەك ھاووہ، من پىشنياردەكەم وەك گوتەم ئەم دوانە ھەردووكى بكرىت بەم شىوہيە، ئەگەر نەشكرا بەم شىوہيە تۇ ئەتوانى ئەوا بلىي چەكى ئاگرىنەكە بەم شىوہيە حىساب بكەين وچەكى جەنگىش بلىي بەكاردەھىنرىن لە گۆرەپانەكانى جەنگدا، لىرەدا شتىكى تر ھاووہ ھەوتەم و ھەشتەم باسى تفاق لە شويئىكيان تفاق عىتاد لە شويئىكيان ئەلى تفاقى جەنگى كە ئەلى ژەخىرە، ژەخىرە عەرەبيە وشەيەكى كوردى نىيە تفاقىش كوردىيە عىتادەكە عەرەبيە، ئەگەر بمانەوئ لىرە پىناسەيەكى باشىش بۇ ئەمە بكەين بىورن ھەر لەسەر ئەو بابەتە قسە بكەم ئىمە ئەگەر بمانەوئ چەكى جەنگى يان چەكى ئاگرىن پىناسە بكەين ئەمانە تەصنيفە بۇ چەكى بچووكة، چەكى سووكە، چەكى مام ناوہندە، چەكى قورسە، چەكى بى باروتە، چەكى راوہ ھەروہا چەكە پىشكەوتووہكانە وەك درۇن و لىزەر و ئەو بابەتانە ئەمانە ئەگەر لە ياساكەدا باسى ھەرھەمووى بكەين درىژ بكرىتەوہ، بەس پىم وايە ئەگەر پىناسەيەكى بەوشىوہيە بكرىت مەگەر ياساكە بۇ ئەوہ پىويستى پىبىت تۇ ئەگەر ئەم ووردەكارىيە بكەى تەنھا چەكەكان لەبەينى ھەردوو وەزارەت دابەش بكرىت، ئەگەر مەبەست لە نەمانى چەكەكان بىت مەبەست لە كۆنترۆلى چەك بىت پىويست ناكات برۆيتە ئەو بابەتە بەو دوورو درىژىيە باسى بكەين، وەكو ئاماژەم پىدا ھەوتەم و ھەشتەم لە شويئىك و تراوہ تفاق و عىتاد و تفاقى جەنگى، تەبەن شتوومەكى سەربازيمان ھەيە (اشياء العسكريە) وە پىداويستى سەربازيمان (لوازم العسكريە) ھەيە ئەوانەى كە باس ئەكرى گوللە و فيشەك و ئەو پارچانەى كە بۇ چەك بەكاردەھىنرىن دەتوانين بلىين ئەوانە شتوومەكى سەربازين، بەلام ئەوانەى جلوبەرگ و كۆمەلىك پىداويستىنە ئەوانە لەوازمى سەربازين، بۇيە باشترين پىناسە لىرە بۇ ئەوہى ئەم دوو برپگەيە ھەردووكى بكرىت بە يەك شتوومەكى سەربازى ئەتوانى بەو شىوہيە بلىي گوللە و فيشەك و ئەو كەرەستانەى بۇ چەكى جەنگى بەكاردەھىنرىن پىناسەيەكى كورت و پوخت و باشە وە پىشنيارىش دەكەم ئەگەر بەو شىوہيەى لىكرا لە ھەموو ئەو شويئانەى لەم ياسايەدا كە

ووشەى تفاق ھاتووە بکریت بە شتووومەکی سەربازی، ببووورە باسی چەکی ئاسەواری و یادگاری و سمبول کراوہ باشە چۆن پیناسەى ئەوانە ئەکرئ چۆن بریاردراوہ چ چەکیک یادگارییە و چ چەکیک ئاسەوارە و سمبولە، ئیمە ئەگەر بەپیی یاسای ژمارە (۵)ی (۲۰۲۱) کاربکەین سەد سال بۆ دووسەد سالە بۆ چەکی ئاسەوار، بەلام ئەى چەکە یادگارییەکان ئیمە ئەبئ بزانیە لە واقعی کوردستان ئەژین بەرپرسی حزبەکان ھەرھەموویان چەکیان بە ھەدیە داوہ بەخەلک، خەلک ھەبە بۆ نموونە چەکیکی لە برادەرئیکی ھەرگرتووہ لە کەسایەتیەکی ھەرگرتووہ ئى خو ئەبیت پیناسە بکەى کام لەمانە، من بەیانی ئەگەر بیتە سەر ئەو بابەتە ئەلیم ئەم چەکە برادەرەکەم داویەتی پیم ھەدیە برادەرەکەم ئەگەر تۆ لیرە باست نەکردبیت پوونت نەکردبیت ھەو چ چەکیکە کە بە چەکی ھەدیە حساب ئەکریت پیم وایە دواى بۆ ئەوانەى یاسا جیبەجئ ئەکەن زۆر زۆر قورسە بتوانن بریار لەسەر ئەو بەدەن، چەکی سمبولی چ چەکیکە ئیمە لە بیرمان نەچیت لەم کوردستانە منالی شەھیدمان ھەبە خەلکمان ھەبە باوکی شەھیدە دایکی شەھیدە چەکەکەى ماوہتەوہ بۆ نەوہکانى ئەوانە پئویستە سئ پیناسەى بۆ بکریت من پیناسەکانم بەمشپوہیە کردووہ ئەگەر راي لەسەر بیت: چەکی ئاسەوار: ئەو چەکەبە کە لە ئیستادا لە سوپادا بەکارناھین ئەمە لە حالەتیکیان دایە، چونکە ئیمە ئەزانین زۆر لە چەکە کۆنەکان ئەوہى لە شۆرشەکانى پئشوو بەکارھینراون وەك برنۆ، ساچمە زەنوچی و..ھتد، ئەمانە لە ئیستادا بەکارنايەن یان ئەوہتا تەمەنى ئەو چەکە دیاری بکریت بۆ ئەوہى دواى دەسلاتی جیبەجئ کردنى یاسا بتوانى بیلیت...

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

کاک بالانبۆ وەلا ئەبوو ئەوانە لە لیژنە خۆتان...

بەرپز بالانبۆ محمد علی:

بیورن لیژنەى ئیوہ کاتیک ئەم یاسایەتان دانا من لە حالەتیکدا دوو ئەرکەم ھەبوو جەنابت و بەرپز ھەزیریش ئەزانیت...

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

نانا کۆبوونەوہى دواتر کاک بالانبۆ...

بەرپز بالانبۆ محمد علی:

بەلیژنەکەشم ھەر ھەمووی وت ئەوہ لیژنەکە ووتە من لەبەر ئەوہى لە ئیستا

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر دوو دەقە ئەتوانى قسە بکەى کاک بالانبۆ ئەوہ شەش دەقەبە قسەدەکەى...

بەرپز بالانبۆ محمد علی:

شەش دەقەبە، بەلام ئەو کاتە ئەگەر رپتان بدایە و ھەلتان برەخساندایە یاساکە بەم شپوہیە نەدەرپۆ ئیستا یاساکە بەمشپوہیە برپا دواى...

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

باشە پووێکە ئەوان بەلئ سوپاس ...

بەرپىز بالانېۋۇ محمد على:

- چەكى يادگارى بە ھەدىيە ۋە رەگىراۋ لە كەسايەتتى سەر كىردە بەلگەلى لەگەلدا بېت.
- چەكى سومبولى بۇ كەسى دەرەجە يەك ۋە نەۋەكانى مابېتەۋە بۇ ھاۋسەنگەرلىكى مابېتەۋە.
- تېككۆشەرى دېرىن لەسەردەمى شۇرپىدا لەلای مابېتەۋە كەسى دەرەجە يەك ۋە نەۋەكانى ھاۋسەنگەرى.

- چەكى ۋە قفكرار ۋە ۋانەلى لە شوپنە پېرۇزەكاندا لە مۇزەخانە گىشتىيەكان ماۋنەتەۋە.
پېشنىيار دەكەم لېرەدا بېرگەيەك زىادبكرېت ۋە ۋانەلى لە بېرگەلى نۆپەمى ۋە ماددىيەدا ھاۋتون بۇ جوانى ۋە پارازاندنەۋە لەمالەۋەدا ھەلدەگىرېن بەبى فېشەك لە ھوكمەكانى ئەم ياسايەدا بەدەردەكرېن، دەسەلاتى مۇلەتدان، من پىشتىگىرى ھەموو ۋە ھەقلاانە دەكەم ھەموو ۋە پەرلەمانتارە خۇشەۋىستانە دەكەم كە وتيان دەسەلاتەكان پېويستە دىيارى بىكرېت بەكى بىرېت، ھەر لەبەر ۋە ۋەشە لە كارنامەلى ھوكومەت خۇيدا ھاۋتوۋە كارنامەلى ھوكومەت باس لە شۇر كىردنەۋەلى دەسەلاتەكان ئەكات باشتىر ۋاىە لېرەدا ۋە كەسە دىيارى بىكرېت كە بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ دەسەلاتەكەلى پى ئەدات، زۇر سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ ئەگەر قسەيەكتان ھەيە، ئەندامانى لېژنەش ۋەكو ئەندامانى تر بۇيان ھەيە دوو دەقە قسە بىكەن، بەلى فەرموو مايكەكەت بىكۆزىنەۋە كاك بالانېۋۇ.

بەرپىز رېبەر احمد خالدا / ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەلى بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان ئەندامانى بەرپىزى پەرلەمان ئەم بابەتە ماددەلى (۱) بەشېك لە بۇچوونەكانى ئېۋە كە لېرە باس دەكەن رەنگە ۋەلامەكەلى لە ماددەكانى دواتر ۋە رېبىگرنەۋە، يەئنى ئەبېت ئەم بابەتە ھەموولى ۋەكو ياسايەكە بخوېنرېتەۋە بۇ ئەۋەلى لە ماددە بۇ ماددەيەك ئېشكال دروست نەبېتن بۇ ھەر بەرپىزىك، چونكە زۇرېك لەۋ بابەتەلى لېرە باس دەكرېتن لە ماددەكانى دۋالى ئەۋە زۇر بەرۋونى باسى لېدەكرېتن، ئەگەر بە كورتى باس لە تېبىنىيەكانى ئېۋە بىكەم ئېمە لە ماددەلى (۱) بېرگەلى پېنجەم لە لېژنەلى ناوخۇ كە دانىشتىن جەنابى سەرۋكى پەرلەمان خۇلى سەرپەرشتى كۆبوونەۋەكەلى كرد كۆبوونەۋەبەكى چەند سەعاتى دووروو درېژ بوو ھەموو بابەتەكان موناقدەشە كران يەكېك لەۋ بابەتەلى كە ئېمە خۇمان ۋەكو ۋەزارەت پېمان باش بوو دەستكارى بىكرېت لەم راپۇرتە دەستكارى نەكراۋە ماددەلى (۱) بېرگەلى پېنجەم گوتمان چەكەكان دىياربىكرېن بە عەيار عەيارى (۷،۶۲) ھەۋت پۇينت شەست ۋە دوو، لەگەل عەيارى (۹م) نۇ ملىم بۇ دەمانچە، ۋەكو چۇن لە ياساى كۆمپانىا ئەمنىيەكان دىيارمانكرد، ئەگەر ئەم دوو عەيارە دىياربىكرېت ھەموو نىگەرانىيەكانى ئېۋە دەرەۋىتەۋە، بۇيە من داۋا دەكەم كە ۋە بابەتە لەۋ بېرگەيە چابىكرېتەۋە ۋەكو ئەۋەلى لەلېژنەلى ناوخۇ دىراسە كرابوو، ئەۋەلى تر چەكى دىكە پېويست ناكات بىمېنېتن كە عەيارەكەت دىياركرد ئېتر چەكى دىكە نامېنېت، لېرە چەكى (۷،۶۲) دىيارە ئەۋەلى لەم ۋولاتە ئېم فۇرە، كلاشىنكۆفە ھەر كلاشىنكۆفېكى تر كە ئەم فېشەكە بخوات ۋە دەمانچەش گەۋرەۋ گچكە ئەگەر (۹) ملىمى بخواتن ئەۋا دەىگىرېتەۋە، بابەتەكەلى تر

وہکو خۇى بىمىنپتەو، ئەوہى وەرزىشەکان يارىيە ئاگرىنەکان، بابەتى تفاق و عىتاد و ئەوہى دەستەواژەى كوردى من پشتگىرىتان دەكەم لەليژنەى ناوخۇش باسمانکرد جەنابى سەرۇكى پەرلەمانىش باسىکرد، ئەگەر كەسپك وشەيەك دەستەواژەيەكى باشتىرى ھەيە كە تەعبىر لەو بابەتە بكات ئىمە ھىچ كېشەمان نىيە بىگۇرپن، بەلام ناكرىتن ئىمە ئىستا بىين بۇ ياساى چەك ھەندىك شت بنووسىن كە ھىچ ماناى نەداتن لەگەل مەرامى خودى چەكەكە، بۇيە ئەگەر ھىچ نەبىتن ناچارىن پەنا بەينەوہ بەر ئەوہى كەوا لەناو دوو كەوانە عەرەبىەكە بنووسىن، باسى چەكى ئاگرىن و چەكى جەنگى ئەوانە ھەمووى چەكى جەنگىيە بە دەمانچە و كلاشىنكۇف و ئىم فۇرپىشەوہ ئەمانە ھەمووى چەكى جەنگىنە، بەلام ئىمە بۇچى چەكى ئاگرىنمان پىشتىر پىناسە كىردوہ؟ چونكە ئىمە بەرنامەمان واىە بەپىى ئەم ياسايە مۇلەت و مامەلەكردن بەو چەكە رېكبىخەين چەكى جەنگى زۇر بەرفراوانترە لەوہى كە باسى بكرىتن زۇرىك لەو چەكانەى ھەيە لە چەكى ئەتۇمى بگرە لە بايۇلۇجى بگرە لە كىمىياوى لە چەكى زىرەك و چەكى قورس و ئەوانەى كە ھەيە ناتوانىن ھەمووى رېزبەكىن چەكى جەنگى بىجگە لەو چەكانەيە كە ئىمە مۇلەتى پىدەدەين ئىنجا لە داھاتوو ھەرچۇرە چەكىك بىت چەكى جەرسۇمى ھەيە ھەر چۇرە چەكىك كە قايرۇسپك بلاو بكاتەوہ، ئەمانە ھەمووى چەكن يانى ناتوانى بەراستى ئەمە پىناسە بكەى بۇيە ئەمە وەكو خۇى بىمىنپتەوہ، بۇچى باسى چەكى راپو ناكرىتن بەرپىزان ئىرە ئەم ياسايە ياسايەك نىيە چەكى راپو رېك بخت ئىمە دەبىت ياسايەكى تىر تايبەت بە بابەتى راپوكردن لە ھەرىمى كوردستان كە تايبەتە بە دەستەى ژىنگە ئەبىت دەستەى ژىنگە بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتى ناوخۇ پىرۇژە ياسايەك پىشنىار بكات بۇ ئەم پەرلەمانە بۇ ئەوہى چۇننىيەتى پاراستنى ژىنگە لە دارستان لە ئازەل لە شاخ لە ھەرشىك كە لە ژىنگە ھەيە لەگەل ئەوہشدا پىويستە راپوكردن رېكبىخرىت من وەكو رەئى شەخسى خۇم لەگەل راپوكردن نىمە، بەلام لە ھەموو وولاتانى جىھان راپوكردن رېكبىخراوہ، وە ھەندىكجار راپوكردن رەنگە لە بەرژەوہندى خودى ژىنگە بىت بۇ ئەوہى ھاوسەنگى ژىنگە بىارپىزىت وە تەندروستى خودى ئازەلىش بىارپىزىت، ئەبىت چۇرىك لە ترس ھەبىت بۇ ئەو ئازەلانە، بەلام ئەبىت رېكبىخرىت بۇيە ئىمە بابەتى راپو لىرە داخلى ناكەين...

بەرىز د. رىواز فائق حسىن / سەرۇكى پەرلەمان:

بەرىز جەنابى وەزىر وەللايى دەشتبىرپن لە قسەكردن، بەلام ئەو موناقدەشەشى كە لىرە ھەيە پەيوەندى بەو بابەتەوہ ھەيە، سەبارەت بە تەعريفى چەكى ئاگرىن خۇم ئامادەبووم لە كۇبوونەوہكە چەند سەعاتىك پىكەوہ بووين ئەو موناقدەشەى ئەو بابەتەمان كىرد بۇ ئەوہى بابەتى چەكى ئاگرىن و ئەو مۇلەتەى كە ئەدرى حەصر بكرىت بەچۇرىك لە چەك كە قەبارەى فىشەكەكى دىارىكراوہ لەليژنەى ناوخۇ، بە ئىتىفاقى پەرلەمان و حكومەت ئىتىفاق كرا لەسەر ئەوہى كە فعلەن عەيارەكەى دىارى بكرىت كە عەيارەكەى دىارىكرا ئىتر ھىچ شتىك نامىنپت ئەمە يەك. دوو: ئەو كلكەش پىويست ناىت بۇ بىرگەى شەشەم كە دەلىت جگە لەوانەى بىرگەى پىنجەمى ئەو ماددەيە ھاتوون، چونكە ئەكرىت پىشمەرگەيەك كلاشىنكۇفپىكى پىيە چەكەكە ناوى چەكى ئاگرىنە بەگوپىرەى تەعريفى يەكەم، بەلام لەبەر ئەوہى ئاگرىن بەشىكە لە جەنگى

ئەم ئىشكالى بەس بەۋەھەل دەپپەت ئەۋ موناۋە شەيەشى كە لەسەر ئەۋە جەنابت گوپت لپپە ئەگەر ئپمە حەسسى ئەۋە بکەين بە ئپتيفاقى ھەردوۋلا كە حكومت مۆلەتى پپدەدات ناۋى ناۋە ئاگرين بەتەنھا ئەۋانەبە كە عەيارەكانيان لە نپوان(۶۲،۷ بۆ ۹) ملپمە ئپتر وابدانم موناۋە شەكەش لپرە تەۋاۋ دەپپەت كۆتاپى پپدپت فەرموو بەرپرتان.

بەرپرتپەر احمەد خالە/ ۋەزپرى ناۋخۆ: بەرپرت سەرۋكى پەرلەمان.

بۆپە بابەتى راپو ئەگەر بپرى لپپكەينەۋە بەرپرتان تاپر پەنگە وابدانن بۆ راپو بەكارديت، تاپر لە كلاسنىكۆۋ و ئپم فۆر زۆر مەترسى دارترە، چونكە ئاسەۋارى بەكارھپنانى تاپر زۆر زياترە لەۋەى كە بە كلاسنىكۆۋ دەكرپت، بۆپە دەپپەت ئەم بابەتە رپكبخرپت ئەم تاپرە رپگای پپدپرت كارەساتە، ئپستا ئپمە لەۋەزارەتى ناۋخۆ ھەر تاپرپك بگرين يەكسەر پانى دەكەينەۋەۋ دەپشكپنپن، چونكە مەترسىەكەى لە چەكەكانى تر زياترە، بۆپە دەپپەت راپو لەم بابەتە جپا بکەينەۋەۋ رپكبخەپن، تەنھا ھەر چەك نپپە بابەتى راپوش ھەر لە عپراقپش ياساى پپدەرچوۋە دەكرپت ئەم بابەتە سوۋدى لپۋەرگرين و خۆشمان ياساپەكى تاپپەت بەخۆمان ھەپپت، تەبەن باسمرەد چەكى زپرەك و ئەۋ چەكانەى تر ناکرپت ناۋى ھەموو چەكەكان بپنپن چەند بەرپرتپك باسپانكرەد كە ھپزەكانى ئاساپشى ناۋخۆ لابپرپت لە برگەى شەشەم، چونكە چەكى جەنگى بەكارناھپنن بەرپرتان ھپزەكانى ئاساپشى ناۋخۆ پپناسەكەى برپتپپە لە پۆلپس لە ئاساپش لە دژە تپرۆر لە ھەموو ئەۋ ھپزانەى كە ئاساپش و ئەمنپەتى ئەم ۋولتە دەپارپزن ئەم ھپزانە پپۋپستپان بەچەكى جەنگپپە ئاساپش پپۋپستى بەچەكى جەنگپپە، دژە تپرۆر پپۋپستى بەچەكى جەنگپپە ئەمانە دەچنە ناۋ چوارچپۋەى ھپزەكانى ناۋخۆۋ خۋدى پۆلپس لە ھەندى بابەت پپۋپستى بەچەكى جەنگپپە، بۆپە ناکرپتن ئەم بابەتانە ھەر سەپرى بکەين كە بەس تاپپەتە بە پپشمەرگە، بەلام ئپمە لە ماددەكانى تر لە دواۋە رپكمان خستۋۋە ئەگەر چەكپك دەستى بەسەر داگپراۋ جەنگى بوۋ ئەپپت رادەستى ۋەزارەتى پپشمەرگە بكرپت، رادەستى ناۋخۆۋ ئاساپش و دژە تپرۆر ناکرپت، ئەۋەى كە بابەتى دەسەلات كە زۆر باستان لپۋە كرە، بەرپرتان دەسەلات ئپستا ئەۋەى كە ھەپە لە ھەرپمى كوردستان ۋەزپر بەپپى دەسەلاتى پپشۋوش دەسەلاتى ۋەزپرە، بەلام ۋەزپر بۆ ئەۋەى ئاسانكارى بكاتن بۆ ھەندپك خەلك ۋەكو ئەۋەى كە ئپۋە باستان كرە كە خەلك پپۋپستى بەۋە پپت لە شارۋچكەپەك يان پارپزگاپەك ئەۋ دەسەلاتە ئەدات بە پارپزگار يان سەرپەرشتپارى ئپدارە، بەلام كام دەسەلات بەس دەسەلاتى دەمانچە (۹) ملپمى پپدەدرپت دەسەلاتى كلاسنىكۆۋ لەلای ۋەزپرە بۆ ئەۋەى ئەم دەسەلاتە بەكار نەھپنرپتن چەكپكى زۆر مۆلەت پپدپرت، دواتر لەبپرتان نەچپتن بەشپكى زۆرى ئەم برگانە بەتاپپەتى ئەۋەى دەسەلات ئەپپت بە رپنۋۋماى رپكبخرپت نەك ھەر ئەمە ھەموو ماددەكانى ئەم ياساپە بۆ ئەۋەى جپبەجپ بكرپت پپۋپستى بە رپنماپپەكى دوۋروو درپز ھەپە بەبابەتى كرپن و فرۆشتن، دانانى فرۆشگاپە ۋەرگرتنى مۆلەتە ئەمە يەك دنپا رپنماپى دەۋپتن

ئەمە بە رېنمايى رېكەدە خرىتن ناكرىت لېرە باسبەكەين، بدرىت بە پارېزگار چى بدرىت دەسەلاتى چى بدرىت بە پارېزگار ئىستاش ئەوۋى كە ھەيە بە رېنمايى رېكخراۋە، تكام وايە كە ئەم بابەتە ۋەكو خۆى تېپەرىت، بابەتى ئاسەۋارو يادگارى و سومبول يەنى ئەمە لەگەل ۋاقەيىكى تالى ئەم ۋولاتە مامەلە دەكەين يەكەك لە ئامانجەكانى ئەم ياسايە ديارىكردى جۇرو ژمارەى ئەم چەكەيە كە لەناو كۆمەلگاي ئىمە ھەيە، ئىنجا ئەمە يادگارايە سومبولە ئەمانە ھەندىكيان بە ياسا رېكخراۋن ھەندىكيشيان ئەبىت ئىمە دواى بە رېنمايى رېكبيخەين، ئىمە كە دەلېين سمبولە مەبەستمان چىيە لە سمبول؟ ئايا منىش ديارىبەك بەدەم بە بەرېزىك ئەمەش بەديارى حىسابە ياخود ديارىبەكە چىيە؟ ئەبىت رېكى بخەين لەچ ئاستىكە چۆنە ئەم چەكانە ئەبىت پىناسەيەكى دروستى بۇ بكرىت، بۆيە لېرە يەنى ھەر درېزى بكەينەۋە بابەتەكە ناتوانين مافى خۆى پىبەدەين ۋەكو خۆى بمىننەتەۋە، وشەى عەرەبى زۆرە تكادەكەم وشەى كوردى بىنەۋە، ئىمە پىشتىگرى ئەو بۇچوونە دەكەين من داۋا لە بەرېزان دەكەم لە پەرلەمانى كوردستان و لە لىژنەى ياسايى كە ئەو بابەتە ۋەكو خۆى تېپەرىت لەگەل ئەو گۆرانكارىيانەى كە داۋام كرد لە برېگەى پىنجەم بكرىتن، زۆر سوپاس.

بەرېز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس بۇ بەرېزتان، ماددەى (۲) بخویننەۋە بەرېزان.

بەرېز بالانېۆ محمد على:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى(۲):

يەكەم: ھاۋوردەكردى يان ھەناردە كرىنى چەكى جەنگى پارچەكانى تفاق يان دەستدارى ژېردەست بوونى ھەلگرتنى دروست كرىنى چاككردەۋەى فرۇشتنى گواستەۋەى رادەستكردى ۋەرگرتنى يان بازرگانى پىۋەكردىيان تەنھا بە رېگەپىدانى ھەردوو ۋەزارەتى ناوخۆ پىشمەرگە دەبىت بۇ پىۋىستى دەزگاكانيان.

دوۋەم: ھاۋوردەكردى چەكى بىدەنگ پارچەكانى تفاق يان دەست دارى ژېردەست بوونى ھەلگرتنى دروست كرىنى چاككردەۋەى فرۇشتنى گواستەۋەى رادەستكردى ۋەرگرتنى يان بازرگانى پىۋەكردى قەدەغەيە، زۆر سوپاس.

بەرېز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر كەسى ئەيەۋىت بچىت نان بخوات بابچىت نان بخوات، چونكە پىشوو ۋەرنەگرين ۋە لەسەر ماددەى (۲) كى ئەيەۋىت قسە بكات، (دكتور شېركۆ، رۆژان محمد، كاك رۆمىۋ، كاك ارشد، كاك حاجى سفىن، بدرىە خان، كاك بالانېۆ، كاك ھېقىدار، كاك سەركۆ، دكتور صباح)، بەلئى دكتور صباح فەرموو.

بەرپز صباح محمود محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخپرهاتنى گهرمى وه زيره بهرپزهكان دهكهم له ماددهى (1) دهلپت هاووردهكردنى يان ههئارده كردنى چهكى جهنگى پارچهكانى تفاق يان دهستدارى ژيڤدهستبوونى ههئگرتنى دروست كردنى چاككردنهوهى فرۆشتنى گواستنهوهى رادهستكردنى وهگررتنى يان بازرگانى پيوهكردنيان تهها بهرپگه پيڤدانى ههردوو وهزارهتى ناوخوو پيشمهركه دهپيت، بو پيويستى دهزگاكانيان ئيحتمال ههيه يهعنى دهزگاي ترى ئهمنيش ههيه، يهعنى وهكو ئازانسى پاراستنه، وهكو ئهوانى تر پيويست ناكات ليره ئيزافه بكرپتن، وهكو پرسيارهك له وهزيرى ناوخوو دهكهم ئهگه ر ئه و موهقه رهش ئيزافه پييت سوپاستان دهكهم، زور سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فهرموو كاك روميو.

بەرپز روميو حيزران نيسان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

والله من له برپگه يهكهم هاووردهكردن يان ههئاردهكردن نازانم ئه وه ههئارده كردنه له بهر ئه وهى ناوى ياساكه ناوى ياساى چهك له ههريمى كوردستان- عيراق، ئايا ههريمى كوردستان دهتوانى چهك هاوورده بكاتن؟ چونكه ههئدى نموونه مان ههيه بو نموونه كه عيراق قهرزى پارهى كرد بهشى ههريمى كوردستانى تيدا ديار بوو، ئايا ئه مەش نايه ته ئه و خانه يه وه، يهعنى ههريمى كوردستان وهكو به شيك له عيراق ئايا تواناى ئه وهى ههيه چهك هاوورده بكات، له ئيستاو له داها توودا؟ بو برپگه دووهم ههئگرتنى چهكى پيڤهنگ ههروهكو ئه وه ها تووه له ماددهى (1) برپگه شه شه م چهكى جهنگ كه زورپك له بهرپزان باسيانكرد وهسف نهكراوه كامانهن، ئه وه چهكى پيڤهنگ كامانهن، من پيم وايه وهسف بكرپت ناوهكانيان بهيئيرپت باشته، زور سوپاس.

بەرپز هيمن احمد حمه صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فهرموو كاك شيركو.

بەرپز شيركو جودت مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سه بارهت به برپگه يهكهم وشه ي بازرگانى پيوهكردن بكرپت به (كپين و فرۆشتن)، دووهم وشه ي پارچهكان زيادهيه، چونكه له پيناسه ي تفاقدا ها تووه بو برپگه دووهم هاووردهكردنى چهكى پيڤهنگ (ههئاردهى) بو زياد بكرپت، چونكه يهعنى بوتريپت هاووردهكردن و ههئاردهكردن ههردوو كيان واقعى حالن، بويه ئه م ئيزافه يه پيم وايه بكرپت، زور سوپاس.

بەرپز هيمن احمد حمه صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فهرموو كاك سهركو.

بەرپز سەرکۆ آزاد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخپرهاتنى وەزىرى ناوخۆ وەزىرى ھەرىم دەكەم، ماددە (۲) ئەوھى كە پەيوەستە بەوھى ھاووردەکردنى يان ھەناردەکردنى چەكى جەنگى پېدانى مۆلەت لەلايەن ھەردوو وەزارەتى ناوخۆ پېشمەرگە ئايا ئەو مۆلەتانە، چونكە ئېمە چەند دەزگايەكى ئەمنيمان ھەيە ئەنجومەنى ئاسايشمان ھەيە كە دوو بەشى ھەيە لەگەل ئەوھشدا ئاسايشمان ھەيە ئەمانە لە وەزارەتى ناوخۆ وە مۆلەتەكانيان ئەدرېتى يان خۆيان، چونكە ھەندىك جار بۆ نموونە دژە تيرۆرى كوردستان ھەيە، دژە تيرۆرى سلېمانى ھەيە، ئەمانە سەر بەدەزگا ئەمنىەكانن يان سەر بە ئازانس...

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك ارشد ئەگەر شتېك ھەيە كەمېك بېدەنگ تر گفتوگۆ بكەن، فەرموو كاك سەرکۆ.

بەرپز سەرکۆ آزاد حسين:

ئەمانە ھەموو كاتېك بۆ نموونە ھەم چەكيان ھېناو ھەم توانيويانە چەك لە رابردووا ھېناويانە و بەكارىشيان ھېناو، يەنى ئەو مۆلەتەكان ئەگەرپتەو ھەيە بۆيان يان خۆيانىش ئەتوانن بەبى گەرپانەو ھەيە بۆ وەزارەتى ناوخۆ يان پېشمەرگە بېكەن، بېرگەى دووھم خۆتان ئەزانن بەرپز وەزىرى ناوخۆ ھاووردەکردنى يان بەكارھېنانى چەكى بېدەنگ لە ھەرىمى كوردستانا حوكمى لەسەرە، يەنى وەكو تاوانىك باس ئەكرېت لە مەحكەمە و لە قانونى حوكمىكى جەزاي قورسى ھەيە بۆ يەنى ئەگەر ئەو خالەى تېدا نەبېت وەكو تاوان سەبەر دەكرېت، بۆچى لېرە ديسان قەدەغە بكرېتەو، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك سفېن.

بەرپز سفېن اغا عمر اغا:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پېشەكى بەخپرهاتنى بەرپز وەزىرى ناوخۆ دەكەم، لېرە تېبىنىيەكەم ھەيە ھەمووى ناخوينمەو ھەيە ئەل وەرگرتنى يان بازگانى پېوەکردن يان تەنھا بەرپىگەى پېدانى ھەردوو وەزارەتى ناوخۆ پېشمەرگە دەبېت بۆ پېداويستى دەزگانيان، ئايا ئەو بازگانى پېوەکردنە بۆ خەلكى عادىيە ئەھلىيە؟ ئەگەر بۆ خەلكى ئەھلى بېت ئېمە دەمانەوېت موسەيتەرەى كۆنترپۆلى چەك بكەين، ئەگەر بۆ ئەوھش نەبېتن حكومەت دەتوانى خۆى وەزارەتى پېشمەرگە و وەزارەتى ناوخۆ بەخۆيان چەك بېنن، بۆ مۆلەت دەدەن بە خەلك بازگانى بە چەك بكرېت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ھېقىدار.

بەرپز ھېقىدار احمد سلیمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲) بېرگەى يەكەم يەنى دەسەلات دراو ھەيە وەزارەتى ناوخۆ وەزارەتى پېشمەرگە بۆ چەكى قورس، باشە ديارىكراو ھەيە كام چەك، كام وەزارەت، وەزارەتى ناوخۆ مۆلەت دەداتە كام

چەك و ۋەزارەتى پېشمەرگە بۇ كام چەك مۆلەت دەدات، لېرە ئەم تەفاسىلەى باس نەكردوو،
حكومەتەكانى ھەرىمى كوردستان ھەموو جار ھاوپەيمانين سبەى كېشەيەك دروست نابىت
لەبەينى ۋەزارەتى ناوخۇ و پېشمەرگە، بۇ ئەۋەى حەسم بىكرىت، ئىنجا كېشەكە بچىتە
ئەنجومەنى ۋەزيران، يەئنى تۆ لېرە حەسم دەكەى كامە چەك بۇ ۋەزارەتى ناوخۇ چەكى
پېبدرىت، كامە ۋەزارەت مەسەلەن پېشمەرگە، زۆر سوپاس.

بەرىز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو رۆژان خان.

بەرىز رۆژان محمد كرىم:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەسەر ماددى (۲) بېرگەى دوووم ھاووردەكردنى چەكى بېدەنگ، من يەك پرسىيارم ھەيە من
زانبارىم ھەبىت چەكى بېدەنگ نىيە و ھەر چەكەو پارچەكەى لى ئەبەستىرئ و ئەيكەن بەبى
دەنگ، ئايا ئەمە ھەيە لە ئىستادا ئەم چەكە ھەيە؟ چونكە لېرە باسكراۋە، بەلام لەپېناسەكان
نىيە، نازانم ئاماژەى پېنەدراۋە ئەگەر جەنابى ۋەزىر پوونكردنەۋەيەكمان بداتئ لەسەر ئەۋە، زۆر
سوپاس.

بەرىز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو بدربە خان.

بەرىز بدربە اسماعىل محمود:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲) بۇ بېرگەى يەكەم و دوووم پىشتىگرى لە قسەكانى كاك دكتور شىركۆ
دەكەم بىكرىت بە بازىرگانى ۋە سى پرسىيار ئاراستەى لىژنەى تايبەتمەند دەكەم لىژنەى ئاسايى و
لىژنەى تايبەتمەند سەبارەت بە بېرگەو بابەتەكانى ياساى چەك، ئايا سوود لە ياساى چەكى
عىراقى ژمارە (۵۱)ى سالى (۲۰۱۷) ۋەرگىراۋە؟ پرسىيارىكى تر سەبارەت بە بېرگەى يەك
ئەنجومەنى ئاسايش بۇ ناوى نەھاتوو ئەۋىش بەر ئەو قەدەغەيە دەكەۋىت؟ يەككىكى تر لە
پرسىيارەكان بابەت ۋشەى (دەستدارى) دەستدارى بە واتاى ھەلگرتن يان بەچ واتايەك دىت ئەم
دەستدارىيە، ئەگەر پوونكردنەۋەيەكمان بۇ بدەن دەستتان خوشبىت، زۆر سوپاس.

بەرىز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك گۆران.

بەرىز گۆران عمر على:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەورە، بەخىرھاتنى ۋەزىرە بەرىزەكان دەكەم. واللە من يەك پرسىيارم ھەبوو وتم
بازارەكانى چەك فروشتن لە سەرجەم پارىزگاكانا بازارى چەك فروشان ھەيە، ئايا لەم ياسايەدا
چۆن مامەلە لەگەل ئەم ياسايەدا دەكەن؟ ئىستا لەناو ئەو بازارانەدا ھەرجۆرە چەكىكت بوىت
ئەتوانى بەدەستى بېنى، بەتايبەتى ئەيو دەمانچە علوج و بى دايك و باوكانە ھەرجۆرە چەكىك
بتەۋىت ئەتوانى لەۋى بەدەستى بېنى، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ارشد.

بەرپز ارشىد حسين محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (۲) بىرگەى دووھم ھاووردە كىردنى چەكى بېدەنگە كە رە شېكرىتە ۋە، چونكە بېدەنگە كەش ھەر كە رەستە يە كاتمە كە بۇ چەكە كە ترھىم دە كرىتن، چەكى بېدەنگە كە لا بىردىرىت، راستى شتىكىش ھە يە لېرە پىم خۇشە روون كىردنە ۋە بدىت، چونكە ھىچ بىرگە يەك نە نوو سىراۋە لە ۋ راپۇرتە كە چەكى ئاسە ۋار ئايا شمولى مۇلەتە كەى دە كات يان ناكات لە ۋە تە ۋىزىحە ك بدىت، زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك حكمت.

بەرپز حىكمەت محمد عبو زىد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سە بارەت پىرسىيارە كا ك ھىقىدارى ۋە زارە تا ناوخۇ بچىتن يە عنى مۇلەتى بداتە ھاوولاتىت ھە رېما كوردستانى ۋە ھىزىت ناوخۇ سە بارەت ۋە زارە تا پىشمەرگە تىنى پە يۋە ندى دارە پىشمەرگە، يە عنى ۋە زارە تا پىشمەرگى نە چىتن مۇلەتى بداتە كە سىكى نە پىشمەرگە بىتن، زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بالانېۋ.

بەرپز بالانېۋ محمد على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲) بىرگەى يەكەم پىشنىارى ئە ۋە دەكەم تفاق بىرىت بە شتوومە كى سە رىبازى، ماددەى (۲) پىشنىار دەكەم بگۇرپىت بە ۋ شىۋە يە، ھاووردە كىردنى ئە ۋ چەكانەى لە ئە صلدا بە بى دەنگ دروستكراون يان پارچەى بېدەنگە كىر يان دروسكردنى ۋ بەردەست كىردنى ۋ ھە لگرتنى قەدە غە يە، زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپز جە نابى ۋە زىرى ناوخۇ، فەرموو، بىزە حمەت بە لى گولستان خان بىوورە بەرپز ۋە زىرى ناوخۇ.

بەرپز گولستان سعید حمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

داۋاى لىبووردن دەكەم من لە دەرە ۋە بووم بۇ يە ناوم نە نووسىيە، واللەى پىرسىيارىكم ھە بوو بۇ جە نابى ۋە زىرى ناوخۇ من دە پىرسم ئىمە ئەم ياسايە بۇ چى دەر بىكە يىن ئە گەر ئىمە دە زگاكانى ئاسايشمان ھە يە، يە عنى ئىمە خە لك بۇ خۇى بپارىزىت ۋ چەكى لا بىت، ئە گەر دە زگاكان پتە وترىن ۋە خە لك متمانەى بە دە زگاكان ھە بىت ۋ دە زگاكانىش بە راستى لە رووى ھەم پىويستە

كەرەستە يىپەك كانى بۇ پاراستنى خەلك لەبەر دەستيانە وەھەم لەرۈۈى عەدەدى ئەفرا ديانەو،
يەغنى ژمارە يەكى زۇر خەلك لەم دەزگايانەو ئەيش دەكەن؟ من ئەمەۋىت وەلامى ئەم
پرسىارەم دەيتەو، زۇر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو جەنابى وەزىرى ناوخۇ.

بەرپىز رېبەر احمد خالد/ وەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەندامانى بەرپىزى پەرلەمان، ماددە (۲) زۇر رۈۈن و شەفافە لەوہى ئەركەكان پىكدەخاتن
لەنپوان وەزارەتى پىشمەرگە و وەزارەتى ناوخۇ بەوہى كە دوو دەزگا يان دوو وەزارەتى فەرمى
حكومەتى ھەرپىمى كوردستان، ئەو مافەيان پى دەرىتن كە ئەم بابەتە پىكبىخەن چ
ھاووردە كىردن بىت، چ ھەناردە كىردن بىت، مەسەلەن پرسىارەكە ئەوہى ئەيا ئەمە دەتوانىن
ھاووردە بىكەين؟ بەلى دەتوانىن ئەمە ئەو ياسايە بۇ ئەستا دانانىن بۇ حكومەت پىك كە لەبەغدا
حكومرانە و رپىگى لەھەموو داواكارىپەكانى ھەرپىمى كوردستان دەكات، ئەمە ياسايەك بۇخۇمان
دادەننىن ئەمە سەيرى ئەو ناكەين عىراق چۇن سەيرى ئەمە دەكات، ئەمە چۇن سەيرى خۇمان
دەكەين و حەقى ئەمە چىپە لە وولاتىكى فیدرال دا، بۇيە ئەو مافىكى ياسايى خۇمانە ھەم
چەك ھاووردە بىكەين، ھەم پىمان بىكرىتن بەرپىگى ياسايى چەكىش ھەناردە بىكەين، بەپىيى ياسا
و بەپىيى دەستور ئەمە بەشپىكىن لەم وولاتە و دەتوانىن ئەوہى كە لەبەرژەوہندى ئەمە بىتن
تەشربى بۇ بىكەين، دىسان لەسەر دەستەواژەكان من ھىچ موناقتە شەم نىپە ئەگەر كۆرى زانىارى
كورد ئەگەر بتوانىت ھاوكارى بىكات لەوہى كە ھەندى دەستەواژە چەكدارى و سەربازى و
ئەوانەمان بۇ پىشنيار بىكات، يان بەرپىزان لىرە زمانزان ھەبن لەناو پەرلەمان ئەمە ھىچ كىشەمان
نىپە بەمەرجىك لە ماناى ماددەكان نەگۆرپىتن و سبەى لە جىبەجى كىردن كىشەمان بۇ دروست
نەكات، بۇچى باسى ئەنجومەنى ئاسايشى ھەرپىمى كوردستان ناكەى يان ئاسايش يان ئازانسى
پاراستن و زانىارى، بەرپىزان يەكپىك لە كىشەكانى زۇرپوونى چەك زۇرپوونى سەرچاۋەى ھىنانى
چەكە، ناكىت ھەموو مۇئەسسەسات دەسەلاتى ھاووردە كىردن و ھەناردە كىردى ھەبىت ئەمە
ئەگەر ئاسايشە، ئەگەر ئازانسى پاراستن و زانىارىبە ئەگەر ئەنجومەنى ئاسايشە پىويستيان بە
چەك ھەبوو ئەوہى كە پەيوہندى بە چەكى جەنگى ھەيە وەزارەتى پىشمەرگە ئەندىوزەرى بۇ
دروست دەكات بەتەنسىق لەگەل حكومەتى فیدرال ئەوہى كە رپىگە پىدراۋە ئەوہى كە
پەيوہستە بە ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ وەزارەتى ناوخۇ (كلاشىنكۆفە، ئەم فۇرە M4،
دەمانچەيە) كە بوو بەچەكى تر ئەمە دەچىتە ئىختصاصى وەزارەتى پىشمەرگە، بۇيە ئەم بابەتە
ناكىتن ئاسايشىش ھەمان دەسەلاتى ھەبىتن لەحالىتە كىدا لەرۈۈى ياساى رەفتارى كارمەند و
ئەفسەران دەچىتە بنبارى ياساى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، بۇيە پىويست ناكاتن ئەم بابەتە
بەرفراوان بىكرىتن، بۇچى رپىگا بەوہ بىرپىت بازىرگانى بىكرىت؟ ئى خۇ ئەمە ياسايەكە پىكدەخەين
بۇ ئەوہى بازىرگانى ئەو چەكە رپىكبىخەين، خۇ ئەگەر حكومەت دەيكىرپىت ئەمە جۇرپىكە لە
بازىرگانى، ئەيا حكومەت راستەوخۇ دەيكىرپىت يان ئەوہتا كۆمپانىيەكى وەسپت ھەيە لەنپوان

حکومت و ئەم کۆمپانیای وەبەرھێنەرە یان ئەو ولاتە بەرھەمھێنەرە یاخود ئەصلەن کۆمپانیایەك لە ولاتیکی بەرھەمھێنەر کۆنتراکتیك لەگەڵ حکومەتی ھەریمی کوردستان دەکاتن، بۆیە ئەم بابەتە ئەبێت ئەم بازرگانییە رێکبخریتن وەکو بازرگانییەك، بابەتی چەکی بێدەنگ تەبەعن خۆی چەك چەکی نییە بڵیپ چەکی بێدەنگ پارچەبەتە ئەخریتە سەر چەكە بەدەنگی ئەکات، دەنگەکی کز ئەکاتەووە کەمی ئەکاتن بەوہی کە لە دووری چەند مەتریکەووە رەنگە گویت لە دەنگی تەقەکە نەبێتن، بەلام ئیمە پیمان وایە ئەبێت بنووسین چەکی بێدەنگ رەنگە لە داھاتوودا چەکی بەرھەم بھێنریت بەبێ دەنگ و بەبێ پارچە بێتن ئیستا ھەبە، کەواتە ئەبێت خودی چەکی بێدەنگ ھەبێت لە یاسایە کە ناکرێتن ئیمە بڵیپ پارچە یان نامیر، چونکە ئەم گەتوگۆیە کرا لەلیژنە ناوخوا، بۆیە ئەم بابەتانە وەکو خۆی بھێنیتەو، زۆر سوپاس.

بەرپز ھێمن احمد حمە صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک عباس.

بەرپز عباس فتاح صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

والله دوو پرسیری تیدا بوو بۆ وەلامە کە یەکیان دەستداری حییازەببە، یەعنی ئەمە بەدیلی ئەو ناوہبە، بۆ ئەوہی کاک ارشد کە پرسیریکی ھەبوو کە چەکی ئاسەوار مۆلەت بێدەدریت یان نا، ئەگەر ماددە (۲۰) بخوینیتەووە کە لەداھاتوو ئەبێگەببێ وەلامە کە وەرئەگریتەو، زۆر سوپاس.

بەرپز ھێمن احمد حمە صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

ماددە (۳)، بخویننەو.

بەرپز عباس فتاح صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۳):

یەکەم: دەستداری، ھەلگرتن، فرۆشتن، دەستاو دەست بپکردن یان چاککردنەوہی چەکی ئاگرین تەنھا بە مۆلەت دەبێت.

دووہم:

۱- کردنەوہی شوینی تاییەت بە فرۆشتن یان چاککردنەوہی چەکی ئاگرین و تفاق ئەوانە ئی ھاوولاتیان و لە ناوخوا ھەن بە مۆلەت دەبێت.

۲- مۆلەتداری بە دەستداری یان ھەلگرتنی چەکی ئاگرین مافی ھەبە چەکە مۆلەت بپدراوہکە لە شوینە کە لە خالی یەکی ئەم بڕگەبەدا ھاتوون بۆ فرۆشتن بختە روو، زۆر سوپاس.

بەرپز ھێمن احمد حمە صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

ھەر بەرپزیک لەسەر ماددە (۳) قسە ھەبە بابفەرموویت، ئەو بەرپزانە ئی ئەیانەویت لەسەر ماددی (۳) گەتوگۆ بکەن، (مامۆستا ابوبکر، بدربە خان، دکتۆر اسماعیل، کاک مەم بھان، کاک دابان، کاک ھێقیدار، کاک بالانبو، رۆژان خان، کاک دکتۆر اسماعیل). فەرموو کاک ابوبکر.

بەرپز ابوبكر عمر عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ياسايە لە (۲۴) ماددە پېكھاتوو لە ماددە (۳) وە، (۱۶) ماددە ھەمووی باسی ووردەكارىيەكانى مۆلەتە، يانى (۱۶) ماددەى تايبەت، من دەپرسم يەنى بۆ مۆلەت ھەبىت ئەگەر ئىمە بمانەويت، چونكە بەشېك لە و تاوانانەى بە چەك ئەنجام ئەدرىت ئى چەكى بى مۆلەت نىيە، زۆربەى زۆرى توپىنەو ھەكەن دەلپن ئى چەكى مۆلەت دراوہ ئى ئەو كەسانەى كە چەكيان لەلايە بۆ مۆلەت ھەبىت، پشتگىرى قسەكەى گولستان خان دەكەم كە وەلامى پرسىارەكەى نەدرايەو، ئىمە ئەگەر ئاراستەى ئەو و لاتە بەرەو مەدەنىيەت بەرىن بەرەو ئەو بەرىن كە تەشجىعى ھاوولاتی بەكىن كە حكومەت پارىزگارى لىبكات، داموو دەزگاكاني حكومەت پارىزگارى لىبكات، ماشاللە ھىزى ناوخوا ئاسايش و دژەتيرورو ئەنواعى عەناوینمان ھەيە كە ئەو ھەموو نەتوانى بەرگى لە سەرومالي ھاوولاتی بكات، يانى چى كەسېك خۆى دىفاع لەخۆى بكات بەتايبەتى لە ماددەى (۷) دا شەش فيئەيان دەستنىشان كردوو كە ئەوانە ئەگەر ئەو فيئانە زياد دەكەن فەرموون زياد يەكەن، بەلام لە ماددەى كى تر لەراستيا ئەو مەرجانەى كە دانراون بۆ ئەو كەسانەى كە مۆلەت وەردەگرن مەرجى زۆر سادەو ئاسانە يانى رەوايەتى چەك ھەلگرتن و مۆلەت وەرگرتن لەو ماددەىدا باس نەكردوو، بۆيە من بەراستى بەھىچ شىوہىيەك لەگەل مۆلەتدان نىم ئەو كەسانەى كە پىويستە چەكيان لاىت لەم ماددەى پىشوو ئەم دوو وەزارەتەن لە ماددەى (۷) دا شەش فيئەى ديارىكردوو، ئەگەر ئەتانەوى بازنەى ئەو فيئانەى كە بەدەرن لە مۆلەت ئەوانە زيادكەن ئەگەرنا ھاوولاتیيەك كە ھەتا ئەلى ئىلزامىيە لە ماددەى (۷) ئەلى ئەگەر ئەم مەرجانەى تياىت لە دواى ھەبوونى ئەم مەرجانەى خواروہ ئەبىت مۆلەتى بدرىتن، واتە حكومەت خۆى ئىلزامى كردوو، بۆيە من بەراستى بەھىچ شىوہىيەك لەگەل مۆلەتا نىم و ھەتا مۆلەت ھەبىت تاوان ھەر ئەبىت كوشتن ھەر ئەبىت، چونكە بۆخوشمان ئەزانين لەم وولاتەيا ھەيف و مەيلېك مۆلەتەكانىش ئەدرىت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك دابان.

بەرپز دابان محمد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى تەواوى قسەكانى مامۇستا ابوبكر دەكەم، تەنانەت مۆلەتدان زۆر زۆر ئاسايى و ئاسانكراوہ تەوہ تەنيا چەند مەرجىكى داناوہ ئەوہىيە كە لە رووى دەروونىيەوہ تەواو بى و چەند مەرجىكى ترە، بەلام سەبارەت بەخالى سى، بېرگەى يەكەم دەستدارى، ھەلگرتن، فرۆشتن، دەستاودەست پىكردن يان چاككردنەوہى چەكى ئاگرين تەنھا بە مۆلەت دەبىت، لىرە بۆ باسى دروستكردن نەكراوہ ئىمە لەدواى شەرى داعشەوہ كۆمەلېك كەس پەيا بوون بۆ نموونە كەرەستەو پىداويستى سەربازيان دروست كردوو، تەنانەت لە ماددەى (۴) باسى مۆلەتدان و ھەلگرتن و كۆمەلې شتى تر ئەكات، بەلام دروستكردن باس ناكرىت بەتايبەتى ھەندىك چەك

ھەيە ئىستا دەستكارى دەكرى و ئەشگۆرپى گۆرانكارى تىدا دەكرى، ۋەكو بەرپىز جەنابى ۋەزىرى ناوخۇ ۋوتى ئەم ياسايە رەنگە بۇ دەيان سالى تر بىت ئەو كاتە دروستكردنېش بىتتە ئاراۋە بەتايىبەتى ھەناردە كرىدنېش ھەر لە بابەتەكەيا ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ھىقىدار.

بەرپىز ھىقىدار احمد سلیمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳) يەكەم دەستەۋاژەى دووھم ھەلگرتن، راستە لە ماددەى (۵) يەكەم باسكراۋە كە كىن ئەوانەى مۆلەتى چەك ھەلگرتنېان ھەبىت، يەئنى لەم ۋلاتە ھەموو كەسېك بۆى ھەيە چەك ھەلگرتى كە عاقل بىت و تەمەنى ۋابىتن، يەئنى ھەموو كەس لەرېگەى فەرمىيەۋە داۋابكات ۋ چەكى پىدەدەى ئاۋابىت ھەموو كۆمەلگا دەبىتتە خاۋەنى چەك لەرېگەى ياسايىكەيەۋە پىمان باش بوو ئەمە قەيد و شەرتى لەسەر ھەبىتن، جا قەيد ۋ شەرتەكە تەعريف بكرىت چۆن چۆنىيە، يەكەم دەستدارى ھەلگرتن ھەلگرتنەكە بە مۆلەت بىت ھەموو كەس دەتوانى داۋا بكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو بدريە خان.

بەرپىز بدريە اسماعيل محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳) پىشتىگرى قسەكانى مامۇستا ابوبكر دەكەم، لە برگەى دووھم خالى دووھم سەبارەت بەۋەى كە مۆلەت پىدەرەكە لە خالى يەكى ئەم برگەيەدا ھاتوۋە تواناي كرىن و فرۆشتنى ھەيە ئەو بابەتە بخاتەرۋو، ئايا ئەۋە ناگەيەنېت بازىرگانى كرىن بە چەكەۋە بەرپىگەى نااسايش جگە لە چوارچىۋەى ئەم ياسايە، بەداخەۋە لە ھەرىمى كوردستان زۆر ياساي بەركارمان ھەيە ئېشى پىناكرىت، بازىرگانى كرىن بەچەكەۋە بەردەۋام لە زىادبووندان يان نا، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مەم.

بەرپىز مەم برھان محمد قانع:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە تىكراى پرۆژە ياساكەى كە خوئندووۋمەتەۋە زۆر زۆر تېبىنى زمانەۋانى ھەيە، يەئنى ناكرىت ھەموو ماددەيەك بلىن ئەو خەلەلەى ھەيە ئەۋەى تياھەيە، ھىوادارم چاك بكرىت بدرىتە لىژنەيەكى باشى زمانەۋانى، مەسەلەن ئەللى چى باشە ئەللى ئەۋانەى ھى ھاۋولاتىيانن (ھى) چىيە؟ (ھى ھاۋولاتىيانن)، نىيە شتى ۋانىيە لە زمانەۋانى بەس ئەۋانەى خاۋەندارىەتېان بۇ

ھاوولاتیيان دەگەرپتتەوہ ئەو شتانە ھەيە زۆر خەلەلی تیايە، ھیوادارم لیژنە ی پەيوەنیدار بەدوای مەنقەزیکا بگەرپن ھەمووی چاکەن، زۆر سوپاس.
بەرپز ھیمن احمد حمە صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:
سوپاس، فەرموو رۆژان خان.

بەرپز رۆژان محمد کریم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۳) برگە ی یەکەم من پیشنیار دەکەم بکرپت بە دوو خال بۆ رپکخستەوہو زانیاری لایەنی پەيوەنیدار، پیشنیار دەکەم خالی دووہمی بۆ زیادبکرپت چەکی ئاسەواری یان یادگاری یان سەمبولى ئەوانە ی لای کەسانی ئاساین پپویستە بۆ یەکجار تۆمار بکرپن و مۆلەتیان پپیدرپت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حمە صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک بالانبۆ.

بەرپز بالانبۆ محمد علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۳) ئەگەر ئیمە بەراوردیک بکەین لەگەل ماددە (۲) لیرە کۆمەلیک رپکار ھەيە نەگیراوتە بەر، لەبەر ئەوہ بەو شیوہیە ئەگیرپتەبەر، برگە ی یەکەم ئەلی دەستداری، ھەلگرتن، فرۆشتن، دەستاو دەست پپکردن یان چاککردنەوہی چەکی ئاگرین تەنھا بە مۆلەت دەبپت، ئەمە وپرای ئەوہی پاش و پپش لەگەل چەکی ئاگرین بەپپی ماددە یەک کراوہ، کەواتە لیرە ھاووردەکردنی چەکی ئاگرین قەدەغە نییە، ھەناردەکردنی قەدەغە نییە، پارچەکانی قەدەغە نییە تفاقەکانی دروستکردنی گواستەنەوہی پادەستکردنی وەرگرتنی و بازرگانی پپوہکردنی مۆلەتی ناوپت لەبەر ئاماژە لەم برگە یە بە ھیچ کامیک نەدراوہ، زۆر سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حمە صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک اسماعیل.

بەرپز اسماعیل علی طە:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشنگیریا مامۆستا ابوبکری دکەم بۆ چوونا وی، زۆر سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حمە صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو جەنابی وەزیری ناوخۆ.

بەرپز رپبەر احمد خالد/ وەزیری ناوخۆ:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

ئەگەر پرسیار لەخۆمان بکەین یاسا پپویستە یان نا؟ بەتەسەوہری من ئەو پرسیارە زۆر درەنگە، بەلی پپویستە ئەم یاسایە ئیمە پپشووتر یاسایە کمان ھەبووہ لەدوای راپەرپنەوہ، لەبەر ئەوہی کە چەکیکی زۆر لەم ولاتە بلابووتەوہ لەدەرئەنجامی شۆرشە یەک لە دوای یەکەکان داگیرکاری کە لەسەر ئەم خاکە کراوہ لەلایەن ھەموو ئەو ولاتانە ی دەورووبەر و عیپاق، ئەو وپرانکارییە

كه ھەبووھ پېويستى بەوھ كرددووھ لەدوای راپەرینەوھ مووشەرەعی كوردستانی بىر لە ياسايەك
 بکاتەوھ، پېم سەیرە ئیستا ئیمە بېین پرسیار لەخۆمان بکەین بلیین ئایا ياسايەك پېويستە یان
 نا؟ بەحەقیقەت پرسیارەكە زۆر درەنگە لەگەڵ واقعی ئیستای كوردستان و ژيانى سەردەمیانە
 ناگونجییت كە ياسايەك نەبیتن ھەلگرتن و كړین و فرۆشتنى چەك لەھەر ولاتیک رېكبخات، لیرە
 مەسەلەكە بەس مۆلەتدان نییە، بەرپزەن ئیوھ ھەموو شتەكان لە مۆلەتدان كورتى مەكەنەوھ
 ھینان و بردن و گواستنەوھ و بازرگانى و ھاووردە ھەموو ئەو شتەكان دەگریتەوھ بەشیكى ئەم
 بابەتە مۆلەتدانە، بەلام لە ھەمووی گرینگترە، چونكە ئەم چەكەى كە مۆلەتى پیدەدریتن ئیلا ئەو
 كەسە دەبیت پیناسە یەكى ھەبیت لە شوینیک ئەم چەكە خۆى بناسینیت لە پیناسەكەى
 ئەنووسریت لە ماددەكانى دواى ئەمە دیت، ئایا مۆلەتەكە ئى ھەلگرتنە یان ھەبوونە یان
 بەردەستبوونە یەكێك لەم حالەتەنە یە ئەصلەن مۆلەتى كړین و فرۆشتنە مۆلەتى چاكدردنەوھ یە
 ھەرچى مۆلەتیک ھە یە لیرە پیناسە كراو، بۆیە زۆر زۆر زەرپوورە ئەو واقعەى كە ئەمرو ئیمە لە
 كوردستان تیبدا دەژین كە ھەمووتان باش دەزانن ھیچ مالیک لەو كوردستانە نییە كام مال لە
 ھەموویان موسالم ترە ئاشتى خوازترە چەكێكى تیبدا نەبیت، ئەمن باسى یەك چەك دەكەم
 عەلاكولین جەنابت رەنگە نەتیبیتن، بەلام بەم ياسايە دەتوانى ھەتیبیت بابەتەكە ئەمە یە ئەبیت
 رېكبخەین ئەو مەوزوعە، بۆیە یەكێك لە ئامانجەكانى ياساكە بەرچا و روونییەكە بۆ خۆمان
 بزاین ئەو چەكانە چینە لە دەست كینە بۆچى بەكار دین و چۆن بەكار دیت، دواتر بەستنەوھى
 ئەو ماددە یە لەگەڵ ماددەى پېش خۆى و ماددەى دواى خۆى حەقیقەت گەتوگۆبەكان تیکەل
 دەكات، ئیمە لەسەر ئەو ماددە یە قسە دەكەین، ئەگەر مەبەست ئەو یە جۆرەكانى تەمەن و
 مەرجهكانى مۆلەت لەگەڵ ئەمە من ناتوانم موناقلەشەتەن لەگەڵ بکەم، لەسەر ئەم ماددە یە چییە
 لەسەر ئەو دەتوانم موناقلەشە بکەم كە چوونە ماددەكانى تر لەوئى وەلامتان ئەدەمەوھ، بەلام
 من بە زەرپوورى دەزانم ياسايەك ھەبیتن ياسايەكیش بیت بۆ ئەو یە بابەتى دیاردەى چەك
 ھەلگرتن رېكبخات، بەرپزەك ابوبكر دەلین بەشى زۆرى ئەم تاوانانە بە چەكى مۆلەتدراو
 ئەنجام دەدریت، بەرپز ئەو ئامارانەى كە لەدەست ئیمە یە كەمترین تاوان بە چەكى مۆلەتدراو
 ئەنجامدراو چەكى مۆلەتدراو قەصد ئەو یە كە بەو ياسايە رېكدەخریتن نەك ئەو چەكەى
 لەدەستى ئاسایش و پۆلیس و ھیزی پېشمەرگە یە، بەلى ژمارە یەكى زۆر ئەو تاوانانە بە چەكى
 ئەو خەلكە فەرمییە ئەنجام دەدریت، بەلام ئەو چەكە نییە كە مۆلەتى وەرگرتبیتن خودى ئەم
 ياسايە رېكى دەخات ئەو چەكى پېشمەرگە و ئاسایش و پۆلیس ئەبیت لەكاتى ئەركدا لەلای بیت
 لە ماددەكانى تر باش ئاماژەى پېكراوھ كە لەئەرك تەواو بوو ئەبیت مەرجهب دابنریت، ئەمە
 ھەنگاویكى زۆر جیدیە بۆ ئەو یە ژمارەى ئەو تاوانانە كە مېكریتەوھ كە بەم چەكە فەرمییە
 دەكریت، نەك چەكى مۆلەت دراو چەكى فەرمییە، چونكە پېشمەرگە مۆلەت لە كەس وەرناگریت
 بۆ ھەلگرتنى چەك بۆ پارێزگارى كردن لە ھەریمی كوردستان من ھەر ئەوھ ھە یە پېم خۆشە
 ئەو بابەتە وەكو خۆى بمینیتەوھ، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك ابوبكر فەرموو ئەگەر نوقتە نىزامىت ھەيە.

بەرپىز ابوبكر عمر عبداللە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان

بەرپىز ۋەزىر ئاراستەي قسەكانى منى شيواند من نەمووتووہ ياسا نەبىت ياساى ژمارە (۱۶)ى سالى (۱۹۹۳) لە ۋ كاتەوہ ھەيە، بەلام من ئەلپم لەگەل مۆلەتانىم چەكى فەرمى با لەلاى ئاسايش و پۆلىس و پيشمەرگە و ئەو حەوت فيئەيە بىت، جەنابت تۆ قسەكەي منت ئاۋەژوور كردهوہ، بەداخەوہ من لەگەل مۆلەتانىم بەھيچ شيۋەيەك، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەي (۴) بەرپىزان بيخويننەوہ.

بەرپىز حكمت محمد عبو زيد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۴):

يەكەم: جۆرەكانى مۆلەت.

۱. مۆلەتى دەستدارى چەكى ئاگرين و تفاق.

۲. مۆلەتى ھەلگرتنى چەكى ئاگرين و تفاق.

۳. مۆلەتى چاككردنەوہى چەكى ئاگرين.

۴. مۆلەتى كردنەوہى شوينى فروشتنى چەكى ئاگرين و تفاق.

دووہم:

۱. ئەو مۆلەتەنەي لە بىرگەي يەكەمى ئەو ماددەيە ھاتوون تەنھا ئەو كەسانەي كە بەناوييەوہ دەرچووہ بەكاردەھيئەت.

۲. بۆماوہي يەك سال بەركاردەبىت.

۳. ملكەچ دەبىت بۆ رەسمى خشتەي ھاويپچى ئەم ياسايە.

۴. مۆلەتەكانى ھاتوون لە بىرگەي يەكەمى ئەو ماددەيە رېكارەكانى پيدان بە رېنمايەك رېكدەخرىت كە لەلايەن ۋەزىرەوہ دەرەچىت.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس ھەر بەرپىزىك ئەيەويت لەسەر ئەم ماددەيە قسەبكات بافەرموويت ناوہكان بنووسن، گولستان سعيد، دكتور اسماعيل، ماموستا ابوبكر، كاك مەم برهان، كاك رزگار، كاك كاروان، ھەژان خان، لەنجە خان، كاك چيا، دكتور زېدان، كاك نزار، ليذا خان، گولستان خان فەرموو.

بەرپىز گولستان سعيد حمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي (۴) بىرگەي يەكەمى ئاماژە دراوہ بەچوار جۆر مۆلەت لە كاتىكدا مۆلەتى كردنەوہى چەكى ئاگرين و تفاق ئەي مۆلەتتىك بۆ ئەو كەسانەي كە ئەيكىرن؟...

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى ئەبىت ئىزافە بىكرىت شوئىنى كرىن و فرۇشيار.

بەرپز گولستان سەئىد ھىمىد:

... بەلئى كرىن و فرۇشيار، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان

سوپاس، فەرموو كاڭ رزگار فەرموو.

بەرپز رزگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۴) ئەو مۇلەتەى كە ئەدرىتە ھەلگىرى ئەو چەكە، يەئنى ئەو كەسەى كە ئەرواىت چەكە كە ئەكرىت تەبەئىن پىش ئەوەى كە چەكە كە ئەكرىت مۇلەتى نىيە، بابلىين چەكە كە ئەكرىت لەو جىگەيەى كە مۇلەتدارە چەك بفرۇشىت لەوئى مۇلەت وەرناگرىت ئەو كەسەى كە چەكە كە ئەھىئىتە دەرەو تەبەئىن بى مۇلەتە لەوئىدا چى ئەكرىت ئەگەر چەكە كەى لى بگىرىت؟ بۇيە ئەمە يەئنى بۇشايىبەك لەوئى دروست ئەكات، مەسەلەن خۇ ناتوانىت پىش ئەوەى بچىت چەكە كە بىكرىت مۇلەتى بۇ دەرئىئىت، چونكە چەكە كە ژمارەى لەسەر ئەبىت جۇرى چەكە كە بزانرىت، يەئنى مەن ئەو پرسىيارە لە بەرپز وەزىرى ناوخۇ دەكەم ئايا ئەو كەسەى كە ئەچىت چەك ئەكرىت پىش ئەوە خۇ مۇلەتى نىيە ئايا لەو جىگەيە مۇلەتىشى بۇ ناكرىت كە دىتە دەرەو لەو شوئىنە تووشى مەفرەزەيەك يان كەسىك ئەبىت كە لەلايەن ھىكومەتەو چەكە كەى دەست بەسەر ئەگىرىت لەو ھالەتە چى ئەبىت؟ زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو.

بەرپز ھەژان ھىسن احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەى (۴) بىرگەى چوارەم مۇلەتى كىردنەوەى شوئىنى فرۇشتىنى چەكى ئاگرىن و تفاق، ھەرشوئىنىك كە بۇ فرۇشتىن بىت ئەبىت كىرىنىشى لەگەل بىت، چونكە ناكرىت تۇشتىك بفرۇشىت ئەى لە كوئى ئەىكرىت؟ زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لەنجە خان.

بەرپز لەنجە ابراھىم عبدالرحمىن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سەرەتا بەخىرھاتنى بەرپز وەزىرى ناوخۇ دەكەم، ماددەى (۴) خالى يەكەم يەكسەر ئاماژە دەكات دەلئىت جۇرەكانى مۇلەت، مەن پىشنىيار دەكەم بىكرىتە جۇرەكانى پىدانى مۇلەتى چەكى ئاگرىن و تفاقى لەبەر ئەوەى لە ھەموو خالەكان تەركىز دەكرىتە تەنھا سەر ئەو دوو، ئەگەر لەسەرەتاي دەستەواژەكە تەنھا ئەوەى لۇ زىادبىكرىت يەئنى پىمان باشتر دەبىت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك چيا.

بەرپز چيا حميد شريف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەستپېكى بەخېرھاتتا جەنابى ۋەزىرى دەكەم و جىي دەستخۆشىە كو جەنابى ۋەزىرى لە ھەموو لېژنېن پەرلەمانى ئامادەبن ئەقە جىي دەستخۆشىە، تېبىنىيا من لسەر خالا دووى بوو چەك بۇماۋەى سالەكى بەكاربىنىت دەبىتە مۇلەت پىشتى سالەكى پىتقىا ئەف مۇلەتە بىتە درىژكرن بەرپز جەنابى ۋەزىرى گەلەك جارا ۋەختى درىژكرنا مۇلەتى تەنھا ئەوراق تىنە درىژكرن يان دىتە رەسمى كرن بەلى چەك ناھىتە كۇنترۇل كرن ۋەكو تەجرۇبەم لەگەل وان چەكا كو گەلەك كەس مۇلەتى بۇ چەكەكى ۋەردگرن ئەقى چەكى گۇرانكارى دىل ل لولەيا گۇرانكارى ھەندى تەنگىل شىۋازى دا كەن بۇ نموونە كلاسىنكۆف ھەيە مەزن د بچووك كەن يان دەمانچە شىۋازەكى تردەمى گۇرپنا مۇلەتى چەك ناھىتە كۇنترۇل فەرمانبەرەكا كو ھىچ پىسپۇرى و شارەزايىەكا نىيە، بۇ نموونە لە پارىژگايەكىا ئەف فەرمانبەر تەنھا مۇلەتى بۇ درىژ كرىت، بۇيە من پىم باشە لايى لىژنەكا تايىبەتمەند يان كارمەندەكى ۋەزارەتى قە ئەف چەكە بىتە كۇنترۇل بۇ درىژكرنا مۇلەتا وى، زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك زىدان.

بەرپز زىدان رشيد خان اودل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخېرھاتتى بەرپز ۋەزىرى ناوخۇ دەكەم، تېبىنىيەكەى من لە ماددەى (۴) خالى سىيەمە مۇلەتەكانى ھاتوون لە بىرگەى يەكەمى ئەو ماددەيە رىكارەكانى پىدان بە رىنمايىەك رىكدەخرىت كە لەلايەن ۋەزىرەۋە دەردەچىت، لەسەر ئەو بابەتە ئەو رىنمايىانە لە بىرگەى دووہم خىشتەكەشى لەگەل دايە، ئەم خىشتەيە بەرپز ۋەزىرى ناوخۇ لە بىرگەى دووہم رىسوماتى يەكەم سەد ھەزار دىنار رەسمى مۇلەتى دەستدارى ۋە ھەلگرتن، پىشنىار دەكەم رىسوماتى دەستدارى جىاۋازىت لەگەل ھەلگرتن ۋاباشترە دەستدارىيەكە كەمى كەمتر بىت، بۇ نموونە ھەفتا ھەزار بىت، ھەلگرتن سەد ھەزار بىت، جىاۋازى بىر بىت، بۇ ئەۋەى خەلك زىاتر ھاندانى دەستدارى بىت لە مال نە ھەلگرتنى چەك بىت بە بەردەۋامى، زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح/ جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك نزار.

بەرپز نزار مەلا عبدالغفار:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناۋى خۋاى گەورە، ۋىپراى بەخېرھاتن بۇ جەناى ۋەزىر تېبىنىيەكەى من لەسەر كۆى گىشتى پىرۋە ياسايەكەيە، من ۋەك ئەندامىكى لىژنەى ناوخۇ ئاسايش لە پەرلەمانى كوردستان پىشتر چەندىن جار دىدارو كۆبوونەۋەمان كىرۋە لەگەل ۋەزىرى ناوخۇ ستافى ۋەزارەتى ناوخۇ

سەبارەت بە ئامادەکردنى ئەم پىرۆژە ياسايە، بۆيە ئىمە بە فەراغىكى ياسايمان دەدیت لە لیژنەى ناوخۆ كە ياسای كۆن لەگەل ھەلۆمەرجى سەردەمى ئەوكات لەگەل ئىستادا ناگونجیت، بۆيە پىويستیمان بە پىرۆژە ياسايەكى نوئ ھەيە تاكو بتوانیت لەگەل ھەلۆمەرجى ئىستادا بگونجیت ئەم پىرۆژە ياسايە زياتر لە سى رۆژە لەناو سندووقى پەرلەمانتاران دانراوہ...

بەريز ھيمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

ئەگەر لەسەر ماددەى (٤) شتىكت ھەيە كاك نزار، چونكە ئەم شتانه تەواو بووہ.

بەريز نزار مەلا عبدالغفار:

لە كۆى گشتى ياسايەكەيە، نوقتەيەكى ترم بەراستى ھەر ئەندامىكى لیژنەى ناوخۆ ئەگەر تىبىنيەكمان ھەبیت پىموايە غەدرە دەيكەبن، لەبەر ئەوہى ئىمە پىشتر لەناو لیژنە گفتوگۆمان كردووہ، ئىمە لەگەل ئامادەکردنى ئەم پىرۆژە ياسايەين، زۆر سوپاس.

بەريز ھيمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو ليزا خان.

بەريز ليزا فلك الدين صابر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريز جەنابى وەزير لەسەر ماددەى (٤) پىسارىكم ھەيە، لە مۆلەتەكان ماوہكانى پىشتر لەسەر پىرۆژە ياسای كۆمپانيا ئەمنىيەكان كارمانكرد، راستە لەوئ ماددەيەك ھەبوو كە چون مۆلەت وەردەگرن كۆمپانيا ئەمنىيەكان ئەوانەى كە لەبوارى ئەمنيدا كار دەكەن، من پىم باشە ئەگەر بكریت ليرە شوينى بۆ بكەنەوہ، مۆلەتى تايبەت بۆ كۆمپانيا ئەمنىيەكانيش لە ماددەى (٤) دابنریت؟ وەكو پىسارىك ئاراستەتان دەكەم نازانم ئەگەر بكریت يان نا، زۆر سوپاس.

بەريز ھيمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك اسماعيل.

بەريز اسماعيل على طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز بىنم ئەگەر خالاً يەكى و دووئ بىيتە يەك خال ھەر بۆ كورنكرنا يەكى، چونكى نىنە دەستدارى بى ھەلگرتن يان ھەلگرتن بى دەستدارى حيازەت و حمل وەكو دوو تىشتىت ھاف جووتن گەليك، ئىنجا پىكقە بىنە گوتن باشتەرە مۆلەتى دەستدارى و ھەلگرتن ھەلگرتنى چەكى ئاگرين و تفاقى، خالاً دووئ مۆلەتدان بۆ ماوہى يەك سال تەنھا بەكار دەبىت ئەقەش گەلەكا كەمە يەنى ھەر سالەك فيجراحتا و پرووتين دووبارە دووبارە بىيتن ئەگەر بىيتە دوو سال يان پتر مادام دەستپىكى ئىجرائات و مەحكەمن ئەگەر مەحكەمن ئەقە موستەحەقن فعەلن بۆ ئىنجازەيى ئەوجا نىنە ھەر سال جارەكى بىت ئىنجا بەرى ھەنگيش دوو ھەيقا بىتن نىكەتەقە بىيتە دوو سال سى سال، زۆر سوپاس.

بەريز ھيمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك كاروان.

بەرپز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من له ماددهى (٤) دوو تىبينىنم ههيه، به شىكيان قسه كانم كاك رزگار كردى هه م پشتيوانى ده كه م هه م ئه وه بهرپز وه زيرى ناوخۆ دوو مه ترسى له بهرده مه ئه و كه سهى چهك ده كرپت، بهر له وهى فعله ن ناتوانى مؤله ت وه ربگرپت پيش ئه وهى كه چهك بكرپت، چونكه ژمارهى له سه ره. به كه م: ده كرپ روو به رووى هيزيكى ئه منى بپتته وه كه لپى بسه نن دوو چارى ئه و سزايانه بپتته وه له ياسايه كه دا ده قنوو س كر اون و ئاماژه يان پيكر او وه، ده كرپت تاوانپيكيشى پى ئه نجام دا ت له كاتى ئه نجامدانى تاوان ته بعه ن تاوان هه ر تاوانه، به لام ده كرپ كه سيك كه مؤله تى هه بپت گۆرانكارى به سه ر شپوازه كهى دا بپت و له ياسا كه روونتر باسى لپوه كراوه ئه مه چاره نووسى چيه و چۆن مو عاله جه ده كرپت. دووهم: له برگهى سييه م كه باس له وه ده كرپت مؤله ته كانى برگهى يه كه مى ئه و مادده يه و رپكاره كانى پيدانپان به رپنما ييه ك رپكده خرپت، من له راستيدا پيم وا يه ئه مه خۆى كرۆكى با به ته كه يه ئه وهى كه به رپنما ييه ك رپكده خرپت رپكاره كان به بۆ چوونى من ئه وه ده هپنپت كه له ياسا كه دا ئاماژه يان پيكرپت، چونكه لپره ته نها به سه ره قه له م ئاماژه يان پيكر دوون يه عنى جو ريه تى چه كه كه يه له ماددهى پينچيش به وازحى باسى له كۆمه لپك شت كر دووه به س من دلنپام پيدانى مؤله تى چهك ئه وه نده ئاسان نيه يه عنى رپو شوپنى زۆر زۆر ئه وپت ئاسايشى ده وپت ئه نجو مه نى ده وپت وه زاره تى ناوخۆى ده وپت به رپوه به رايه تى هه يه كۆمه لپك رپكارى تر هه يه فۆرمى هه يه ته عا هو دا ته، به لام له هه موو حاله تانه بۆ له ياسا كه دا ئاماژه پيننه كرپت؟ ئه مه با پرسيارپك بپت بۆ بهرپزتان، زۆر سوپاس.

بەرپز هپمن احمد حمه صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ابوبكر.

بەرپز ابوبكر عمر عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم مادده يه باس له شه خسى مووجه رهب ده كات له تاك و فەرد ده كات كه چه كيان له لايه و مؤله تيان پى ئه درى، ئەى حزب كى مؤله تيان ئه داتى كه ئه وانەى چه كى له لايه و له بۆنه و موناسه به وه هلبژاردا نا دابه شى ئه كات، به پپى ياساى حزبه كان ژماره (١٧)ى سالى (١٩٩٣) هپچ حزپك له كوردستانا نا بپت چه كى له لا بپت و نا بپت ته شكيلاتى حزبى له ناو هپزه چه كداره كانا هه بپت، هه رو هه كۆمپانپاكانى سكوپرتيش به هه مان شپوه، زۆر سوپاس.

بەرپز هپمن احمد حمه صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مه م.

بەرپز مه م برهان محمد قانع:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

به نسبته ماددهى (٤) برگهى دووهم خالى يه كه م زياده به پرواى من ته نها ئه و كه سه كه به ناوى ده رچوو به كارى ده هپنپت (تحصيل حاصله)، ئه لپين ئيمه ئه بپت مؤله تى هه بپت، يه عنى من چه كم هه بپت برا كه م ناتوانى به كارى بپنپت ته بعه ن ئه وه پيوست ناكات، پيم وا يه زياده، خالى

دووەمیان وەزیر وەلامی ئەوومان داتەووە حیکمەت چییە بۆ ماوەی یەک سەلە مۆلتەتە بە پێی خشتە پەسمەکان وەکو هاتوو بە سەد هەزار دینار تۆ ئەبیتە خاوەنی دەتوانی چەکت هەبیت مۆلتەت دەبیت، هەشتا هەزاریش بۆ سالانە تازە کەیتەو، یەعنی لەم هەریمەیا وای لێهاتوو سەیارە جام تارێک چەک هەموو شتێک ئەمانە پارە بەدەیت هەموو ئەم شتە مسۆگەر ئەکەیت جا ئەمە دیویکیان دیویکی تریان ئەمە بۆ زیادکردنی داھاتە بۆ چ شتێکە چەکیکە مۆلت ئەدەیت بۆ سالیکی درێژئەبیتەو دوا بە هەشتا هەزار ئەتوانی درێژی کەیتەو، خالی سێیەمیان ملکەچ ئەبیت بۆ پرسی خشتە هاپیچی ئەم یاسایە شتێک نییە لەناو ئەم یاسایە پەسمی خشتە بێت پەسمی خشتە لە هەموو ئەم یاسایە بگەرێ پەسمی خشتە تیانییە خشتە پەسمەکان هەیه پەسمەکانی خشتەمان نییە بە نەسبەت خالی یەکەم نازانم لە ماددە (۱) برادەرانى لیژنەى پەيوەندیار گەشتە قەناعت پەئەکانى پێشوو تر بە نەزەرى ئیعتیبار وەرگرت کە تفاق و ئەو شتە لابریت، چونکە لەناو بڕگەى یەکەم خالەکانى یەکەم و دوویم و سێیەم و چوارەم زۆر زبەرە هەر مەفھووم نییە، یەعنی زۆر لەخۆتکەى هیلاک ئەبیت بۆ ئەوێ کە لێی تیبگەى، بۆیە مەسەلەن مۆلتەتى دەستداری و چەکی ئاگرین و پارچەکانى و تفاق ئەو تفاقانە کە دووبارە ئەبیتەو نەنگیەک ئەبینم بۆ ناو یاساکە، زۆر سوپاس.

بەرێز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک بالانۆ.

بەرێز بالانۆ محمد علی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە ماددە (۴) پێشنیار دەکەم لەهەر جیگە یەک تفاق هەبیت بکریت بە شتوومەکی سەربازی، هەروەها پێشگیری هەژان خان دەکەم لە خالی چوارەم مۆلتەتى کردنەوێ شوینى فرۆشتنى چەکی ئاگرین و تفاقەکانى، لەبەر ئەوێ لە ماددەکانى دواى ئەو هاتوو دەلى لە حالەتى لەدەستدانى مۆلتەتە کە پێویستە ئەو کەسە چەکەکەى بفرۆشیتەو، ئى تۆ ئەگەر لێرە رێگەت نەدابیت بە شوینى کرپن و فرۆشتنەکان ئەم هاوولاتییە کە دواى لەدەستدانى مۆلتەتەکەى چەکەکەى بەریت لەکوێ بفرۆشیتەو، خو ناپوات بە قاچاغ بفرۆشیتەو، پێویستە شوینىکی بۆ دیاری بکریت، بۆیە زۆر گرینگە ئەو پێشنیارەى هەژان خان لێرەدا جى بکریتەو بۆ ئەوێ لە حالەتى لەدەستداندا بەو شیوەیە لێبکریت، هەروەها پێشنیار دەکەم بڕگە یەکی تر بۆ ئەو ماددە یە زیاد بکریت دەسەلاتى مۆلتەدان مۆلتەتى چاکردنەوێ چەکی ئاگرین و مۆلتەتى کردنەوێ شوینى کرپن و فرۆشتنى چەکی ئاگرین دەدات بە پێی ئەم مەرجانە مەرجەکانى، ئیەم ئەتوانین ئیستیفادە لەو مەرجانە بکەین کە لە خالی پێنجەم هاتوو، ئەگەر بیخویننەو من نامەوێت بیخویننەو لەبەر ئەوێ کاتەکە زۆر نەگرم بەس ئەتوانین ئەو مەرجانەش بۆ کردنەوێ شوینى کرپن و فرۆشتن و چاکردنەوێ بکەین، لەبەر ئەوێ ئەمە قەتیس نەکریت بۆ

چين وتوئىژىك، لەبەر ئەو ھەموو كەسپك مافى ئەو ھى ھەيىت ئەگەر شەرتەكانى تىايىت برۋا داواى مۆلەت بكات، زۆر سوپاس.

بەريز ھيىمىن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو جەنابى ۋەزىرى ناوخۆ.

بەريز رېبەر احمد خالد/ ۋەزىرى ناوخۆ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيش ھەموو شتىك ئەو تىيىنيەى كە باس لە برپگەى يەكەم خالى چوارەم دەكات كپين ئەيىت زياد بكرىتن، شتىكى دروستە رەنگە لەبىرچووويتن ئەگەرنا فرۆشتن ھەيىت كپىنىش ھەيە، تىيىنيەك ھەبوو لەو ھى كە ناوئىشان يان سەردىرى برپگەى يەكەم بكرىتە جۆرەكانى پيدانى مۆلەتى چەكى ئاگرين، ئەو ھى بكرىت، يەنى ئىمە رېگرىمان نيەو مۆتەفقين ھەرچەندە ناوەرپۆكەكە باس لە چەكى ئاگرين دەكاتن، بەلام ئەگەر لە يەكەم بنووسرىت جۆرەكانى پيدانى مۆلەتى چەكى ئاگرين ئەو شتىكى ئاسايىە، (دەستەواژەكان تىكرار دەيىتەو ھى؟) ۋەكو بلىى چەندىن جار ھەموومان مۆتەفقين لەسەر ئەو ھى كە ئەم دەستەواژانە ئەيىت كوردى بن، بۆ ئەو ھى زۆر دووبارەى نەكەينەو، من خۆم داواتان لپدەكەم ئەگەر كۆرى زانىارى كوردستانە يان كوردىيە بتوانىتن ئەم بابەتەمان بۆ يەكلا بكاتەو ھى يان لەناو پەرلەمان لىژنەيەكى زمانەوانى ھەيە پيداچوونەو ھى پىبكرىت بەمەرچىك دەستكارى رۆحى ماددەكان نەكاتن ئىمە كيشەمان نيە، بۆيە ئەم بابەتە يەنى ھەموومان كە قسە دەكەين ناچارىن ھەندىك ۋوشەى عەرەبى بەكاردينين لائىرادىيە چۆتە ناو زاكىرەى خۆمان كە بەكارى دىنين، ئەمە كاتى دەويتن پيداويستى زۆر زەرپوريشە كە چارەسەر بكرىتن ئىمە پشتگىرى دەكەين لەو مەوزوو، بەبەتتىكى تر (ئەو ماو ھى يەك سالە كە باسى لپوئەدەكەن) بەريزان ئىمە ياسايەك دانانىين بۆ زۆر كوردنى داھات مەبەستمان لەو نيە داھات كۆبكەينەو، يەنى ئەم بابەتە شتىك نيە مەسەلەن بۆ داھاتى حكومەت، بەلام ئەم رسووماتانە پىويستە ھەبن، بەريزىك دەليتن ئەگەر ھەبوون لەگەل ھەلگرتن كەمكرىتەو بەعەكسەو ئەگەر بمانەويتن زياتر زيادى بكەين بۆ ئەو ھى ھەموو كەس داواى مۆلەت نەكاتن ئىمە كەمى نەكەينەو، ئەگەر قەرارە يەكەك سەد ھەزار بىت ئەويتەر دەيكەين بە دوو سەد ھەزار ئەگەر ئپو ھەزارىن كيشەمان نيە، بەلام لپرە مەبەست ئەو نيە زۆر كوردنى داھات رىكخستنى ئەم بابەتەيە بۆ ئەو ھى ھەركەسپك خزمەتگوزارىيەك ۋەردەگرىتن بەتايىبەتى كە برىندار كوردن ۋ كوشتنى خەلكى ترى تپدا بىت ئىلتىزاماتىكى ھەيىت بەرامبەر بە حكومەت، ئىلتىزاماتەكانى خۆى جىبەجى بكات ھەم ماددى ھەم ئىلتىزاماتى ترى ياسايى، (بۆچى يەك سال چەند سال نەيىتن؟) بۆ ئەو ھەمانە بەراستى زياتر كۆنترپۆلى ھەبوون ۋ ھەلگرتن ۋ بەكارھىنەنى ئەو چەكە بكەين ئەگەر بىكەينە دوو سال رەنگە ئەو برادەرە چەكەكەى ئەگۆرپىت چەكەكەى دەستكارى ئەكات ئەيدا بە كەسپكى تر، يەنى زۆر شتى ترى پىبكات، ئەگەر بەردەوام ئىمە ۋەكو حكومەت لەسەر سەرى بىن كە ئەم چەكەمان پيداو دەيىت جار بەجار پىشكىنى بۆ بكرىتن، يەك لەو بەريزانە وتى ئەگەر چەكەكەى خۆى دەستكارى كوردبوونى ئەگەر ئەمە دوو سال پىى بدەين دەستكارى كوردو ھى دوو سال چەكەكەى كوردبوو بە چەككى كاتم خۆ ئىمە دو ھى ئەو ھى كە تاوانى پى ئەنجام دەداتن رەنگە ئەو كاتە تەنھا سزادانى

دەمىنىتتە ۋە لە دەستى ئىمە، بۆيە ھەرچى ماۋەكەى كەمتر بىتن با ئەمە خزمەتگوزارىيەك نىيە بۇ تەرفى بىت، ئەمە خزمەتگوزارىيەكە بۇ خۇ پاراستنە با ئەم شەخسە سالانە موراجەعە بكات با مانگىك خەرىكى ئەم بابەتە بىتن، ئەگەر ھەزى لىيە چەكى ھەبىتن بابزانىت ھەبوونى چەك ماندووى دەكات ئىلتىزاماتى بۇ دروست دەكات، نەك بە ئاسانى چەكى ھەبىت و دوو سال سى سال، ئەمە مۆلەتى سەيارە لىخوپىن نىيە، بەپاستى ئەمە مۆلەتى ھەلگرتنى چەكە بەپاستى كە كوشتن و برىندار كوردى پىدەكرىت، كۆمپانىا ئەمىبىيەكان ناتوانىن لىرە ئاماژەى پىبىكەين ياسايەكى تايبەتمان دەرکردوۋە مۆلەتەكان و رىكارەكان و ھەمووشتى ۋەك خۇى لەوئى ئاماژەى پىكاراۋە، بەشېكى زۆر لەو بابەتەنە بەرپىزان پىويستە بەرپىنمايى رىكبخرىت، ئىمە كە ئەلپىن لەناو ياسا رىنمايى دەرىچىتن ئەمە رىنمايى بۇ ئاسانكردنە بۇ جىبەجى كوردن لەلايەن حكومت، بەلام بۇ تووندكردنى رىكارەكانە كە ماۋە نەبوۋە ئىمە ئاماژەى پىبىدەين ئەو ووردەكارىيە، ئىمە ئەو رىنمايىنەكى كە دەرى دەكەين تووندترى دەكەين بە رىنمايى لىرە ۋەكو بلىى ھىلە گشتىبەكان باس دەكرىتن ھەرچەندە لە ھەندىك شوپىن چووینەتە ناو ووردەكارىيى، (رسمى خشتە يان خشتەى رىسم بىت) ئەمە شتىكى زمانەوانىيە ھىچ كىشەمان نىيە لەگەلى ۋە ئەو كەسەى كە بەناوئىيە ۋە ئەبىت ھەبىتن لە ماددەكە بەرپىزان، چونكە ھەندىك كەس وادەزانن ئەمە چەكى خىزانىيە ئەو چەكى خىزانى نىيە، ئەگەر كەسەك مۆلەتى چەك ھەلگرتنى نەبوو باوكى ھەبىوو يان برى يان خىزانى يان يەككىكى تر بەمە تاوان بكات ئەو مۆلەتە ھىچ دادى نادات لە ھىچ حالەتەك، بەلى چەككىكى مۆلەت دراۋ بوۋە چەكەك ناپىتە مۆلەت دراۋ ئەگەر من خاۋەنى نەبم بۆيە ھەركەسەك ئەگەر بىەوئىت مۆلەت ۋەربىگرت ئەبى خوۋدى شەخسەكە مۆلەت ۋەربىگرت نەك خىزانى، چونكە ھەرچەندە تاوان تاوانە بە مۆلەت بىكەى يان بەبى مۆلەت بىكەى ھىچ لە قەزىبە ناگۆرپىت، بەلام ئەو چەكە دراۋە بۇ ئەۋەى خەلك تاوانى پى نەكات، ئەم چەكە چەكى خۇپاراستنە بۇچى ئەگەر كەمىك ووردى بىكەبىنەۋە كەسەك سەرمایەدارە سەرمایە ئەگۈۈزەتەۋە كۆمپانىيە مەكاتى پىارە گۆرپىنەۋەى ھەيە خاۋەن بانكە كۆنترانىپكى ھەيە يان ئەۋەتا لەشۋىننىكە پىويستى بە خۇپاراستن ھەيە، ئەگەر نموونە يەكەك لەۋ لادىيى (خدر جىجە) بىنەنەۋە ئەو كاتە چەكىان لەلا نەبوايە رەنگە يەكەك لە بەرپىزەكان نەيوويستبا ئەمە باس بكاتن، بەلام رەنگە پىسارىكى نارد لە شوپىنى خۇپەتى نەيان دەتوانى دىفاع لەخۇيان بىكەن، ئەمانە دەكرىت ئەم چەكە بە مۆلەت ھەبىتن خۇ ئەمانە بىكەيسى و دۆشكەيان نەبوو بە كلاشىنكۆف دىفاعيان لەخۇيان دەكرد، بۆيە ئەم بابەتە ئەبىت ھەبىتن و پىكىبىخەين زۆرىش زەرپوورە لە كۆمەلگەى نوپى سەردەمى نوپى پىويستىيەكە ھەبوونى چەك بۇ خۇپارىزى نەك بەكارھىنان، چونكە ئەمە رىكبختنى چەك و بەكارھىنانى چەك لەكاتى دىفاع لەخۇكردن، ھەتا لە ياساى سزاكانى عىراقى كاتىك دىفاع لەخۆت دەكەى ئەمە مەشروعيەتتە ئەداتى كاتىك تاوانىكى پى ئەنجامدرا، ئەگەر يەكەك ھاتە سەرمالت تەقەت لىبكاتن تۆش دەتوانى دىفاع لەخۆت بىكەى، بەلام ئەۋەى كە ھاتۆتە سەر مالت ھىرشبەرە ئەۋەى تر دىفاع لەخۇكردنە، بۆيە ئەم بابەتە بەپىيى ياساكانى عىراقى رىكبخراۋن ووردەكارى زىاتر نامەوئىت بچمە ناۋى، (حزبەكان كى مۆلەتەيان پى ئەدات؟) حزبەكان رىگە پىدراۋ نىنە چەكىان ھەبىتن بەھىچ ياسايەك رىگە نەدراۋە بە حزبەكان چەكىان ھەبىت و ئەمە بابەتەكە رىكدەخات ئەۋەى كە داۋاى مۆلەت دەكاتن بۇ پاراستنى

بارەگاكان بېتن ئىمە ياساى پاسەوانىمان ھەيە لەوئى رېڭخراو، ئەگەر كەرتى تايبەتە كۆمپانىيە
ئەمنى رېڭخستوو، ئەگەر دامەزراوەكانى حكومەتە يان بەشىكى تېكەلە لە حكومەت و
كۆمەلگەي مەدەنى ئەوا كەرتى گشتى دەپپارېزىتن، بۆيە حزب وەكو حزب بە ياسا رېڭگەپېدراو
نىيە چەكى ھەبېتن وە چاكسازىش باشتىن خال كە باسى دەكات يەگگرتنەوھى ھېزى
پېشمەرگەيە يەكەي (۷۰،۸۰) لە چوارچېوھى وەزارەتى پېشمەرگە ئەو چەكەي لەدەستى
حزبەكانە دەبېتنە چەكى حكومەت، بەلام ھەر پارتى و يەكېتى نىنە حزبەكانى تىرىش ھەموويان
ليويان ھەيە فەوجيان ھەيە ئەمەش ئەبېت رېڭخىرتەوھ تەنھا يەكەي (۷۰،۸۰) نىيە، زۆر
سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو رۆژان خان.

بەريز رۆژان محمد كريم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۵):

يەكەم: دەسەلاتى مۆلەتدان مۆلەتى دەستدارى يان ھەلگرتنى چەكى ئاگرين و تفاقى دەدات لە
دواى ھەبوونى ئەم مەرجانەي خوارەوھ لە كەسى داواكار.

۱. عېراقى بېت و دانىشتوو ھەريم بېت.

۲. تەمەنى لە (۲۱) سال كەمتر نەبېت.

۳. پەوشت چاك و ناوبانگ و پەفتار باش بېت.

۴. بە جىنايەتېكى نا سياسى يان كەتنيكى ئابروو بەر حوكم نەدرايېت.

۵. كەمئەندامى جەستەيى يان نەخوشى عەقلى يان دەروونى نەبېت بەجۆرېك بېتە بەر بەست
لە بەكارھېنانى چەك بەو مەرجەي بەرپاڤورتېك لەلايەن لىژنەيەكى پزىشكى فەرمىيەوھ
پشتراست كرايېتەوھ.

۶. لەرووى تەكنىكىيەوھ شىاو بېت بۆ ھەلگرتنى چەكى ئاگرين.

۷. چەكەكەي بەشېوھەيەكى رەوا دەست خستېت.

دووھم: داواكارى نوپكردنەوھى مۆلەت لە ماوھى (۳۰) سى رۆژ بەر لە رېكەوتى بەسەرچوونى
پېشكەش بە دەسەلاتى مۆلەتدان دەكرېت.

سېيەم: دەسەلاتى مۆلەتدان برى ئىتفاقى رېڭگەپېدراو ديارى دەكات بەو مەرجەي لە پەنجا
گوللە بۆ ھەر دەمانچەيەك و سەد و بىست گوللە بۆ ھەر تەفەنگېك زياتر نەبېت.

چوارەم: دەسەلاتى مۆلەتدان دەتوانى ھەردوو مۆلەتى دەستدارى و ھەلگرتنى دەمانچە و
تەفەنگ بەداتە يەك كەس، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆ سوپاس، ئەو بەرپزانەي ئەيانەوېت قسە لەسەر ماددەي (۵) بكن، (مامۇستا ابوبكر،
دكتور اسماعيل، كاك مسلم، مامۇستا عمر، بدريه خان، كاك بەختيار، كاك ھېقىدار، لىزا خان،
رۆبىنە خان، جەلال محمد، شېخ ظاھر، دكتورە گەلاوېژ، حسيبە خان، مامۇستا عبدالستار، ئاشنا
خان، كاك رزگار، كاك دابان، كاك مەلا ناصر، كاك عثمان سېدەرى، كاك بالانبو، كاك كاروان، شيرين

امین، كاك ياسين، كاك فيصل، پۇژان محمد، گولستان خان، كاك سروان، كىيى تر ماوه ناوى
نه نووسرايىت، تۆم نووسيوه كاك سهروان لىره كىمان نه خوئندۆتته وه، لىزا خان فەرموو.

بهريز لىزا فلك الدين صابر:

بهريز سهروكى پەرله مان.

بهريز جهنابى وه زير له سهه مادهه (5) تىبينيم له سهه ته مه نه كه هه يه، نه گهر ته مه نه كه بكرىته
(25) سال باشتره، ههروهها ياسايه كه هه يه له ياساي عىراقى ياساي نه سليحه يه شتىكى وايه
ناوى ژماره (51) سالى (2017) له مادهه (6) ي برگه ي (ب) هاتوو، له وئ (25) سال هاتوو،
چونكه رهنگه نه م (21) ته ناقوزيك دروست بكات له گهل نه و ياسايه ئيره، ههروهها هوكار چييه
كه (21) سالتان دهستنيشان كردوو دواتر نه گهر بكرىته (25) ئايا ته ناقوز دهكات له گهل ياساي
كۆمپانيا نه منييه كان، چونكه ليرهش و ايزانم (21) مان نووسى بوو، زور سوپاس.

بهريز د. رىواز فائق حسين / سهروكى پەرله مان:

سوپاس، فەرموو كاك هيقيدار.

بهريز هيقيدار احمد سليمان:

بهريز سهروكى پەرله مان.

له سهه مادهه (5) نه گهر برگه يه كى ترى زياد بكرىتن يانى له برگه ي يه كه م هه شتم زنجيره ي
لى دروست بكرىت، نه و شوينه مه سه له ن مؤله تى چه كى وه رگرت يان بيه وئت چه ك له دهست
خويدا هه لگريتن نه بيت شوينيك هه بيتن نه و كابرايه ي فير كرديتن چون چه ك به كارده هيني،
چون چه ك هه لده گريتن، له ماله وه چون هه لده گرى فيشه ك هه لگرتنه كه چون، يه عنى هه ر له
رپگه ي نه م ياسايه نه توانين دهر فه تىكى كار پهيدا بكه ين حكومه ت و وه زاره تى ناوخؤ مؤله ت
بداته نه و شوينانه ي كه راهينانى ليده كرىت يان خؤى ده يكاته وه به رامبه ر شتىك كه تؤ نه وه
هه موو فيربوويت، ئينجا وه ره داواى مؤله ت بكه وه كو ليخوري ينى ئؤتؤمبيله كه تا وه كو ئينجازه ت
نه بيت هه قت نه بيت، راسته ئينجازه نه زانى راسته نه زانم فيشه ك بته قينم، به لام شىوازي
هه لگرتنه كه له رپنمايه كان هه ره مووى هه يه، بؤيه پيم باشه به زنجيره ره قه م هه شت لى زياد
بكرىتن، ئينجا مؤله ته كه ي پيبدريتن، وه پشتگيري بهريز لىزا خان ده كه م له سهه ته مه ن، زور
سوپاس.

بهريز د. رىواز فائق حسين / سهروكى پەرله مان:

سوپاس، فەرموو كاك جلال.

بهريز جهلال محمد عبدالله:

بهريز سهروكى پەرله مان.

زور سوپاس بهريز سهروكى پەرله مان، دووباره به خيرهاتنى گهرمى ههردوو وهزيرى بهريز
ده كه م وه ك كاك هيقيدار گؤتى كاك رپبه ر نه وه نده دي ت هه ق وايه غور فه كى بده ينى ليره
نه وه نده دي ته لامان، خؤزگه هه موو وه زيره كان وه كو كاك رپبه رى نه وها ده هاتن و به رى حاب و
صه در له گهل پەرله مان تاران گف تو گو يان ده كرد و دهوان، من ده پرسم جهنابى وه زير قاله خان
پرسيا ره كه بكه م وايه، نا به خوا چ ئيشم به چه ك نييه سهه د چه ك بيتن من نامه وئت، مه به ستم

لەو ھەيە دوینی پووداوەکی زۆر زۆر دلتەزین پوویدا ھەموومان زانیمان پیاوھەکی فەقیر بووھ قوربانی و پوومانەك لەناو کەلوپەلی سیکراب ھاتووھ لە خوارووی عیپراق، کئی مۆلەت ئەداتە ئەو کۆمپانیایانە مامەلە بە کەلوپەلی سیکرابی سەربازی دەکەن، مەسەلەن دوینی ئەو پووداوە دلتەزینە بەراستی پوومانەك ئیمکانە پێش بیست سالە لەناو ئەو کەلوپەلە سیکرابانە بوویتن دوینی تەقیەوھو یەك بریندار بوو یەکیش شەھید بوو، بەراستی بەداخەوھ، ئەویتر (۲۱) سال تەمەنەكە باشە یەکیك لەمال چەکیکی ھەبە مۆلەتی ھەبیت یان نەیبیت من پێش سئی مانگ رەفیقیکی ئەزیزم چەکی لە مالەوھ ھەبە کچەکی قۆناغی ھەشتی بنەرەتیە دەستکاری ئەو چەکی کردوو خۆی کوشت، یەعنی نەیزانیە چۆن بووھ، یەعنی مامەلە چۆن لەگەل ئەوھ دەکریت لە رووی یاساییەوھ ئەوھ تاوانبار دەبیت بە چ شۆوازیك حوکم دەدریت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک سروان.

بەرپز سروان محمد علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خودای گەرھو میھرەبان، بەخیرھاتنی ھەردوو وەزیری بەرپز دەکەم من ھاواری لیزا خانم بەراستی لەسەر تەمەن، ئیزافەك لەسەر قسەکانی لیزا خان، چونکە لە یاسای عیپراقی (۲۵) سالە، لێرەش (۲۱) سالە، ئەگەر مۆلەت لێرە (۲۱) سال مۆلەتی پێیدریت ئەوھ لە عیپراق مۆلەتی پێنادریت دیتن ئەلێرە مۆلەت وەر دەگریت بۆ ئەوھ ئەوشتە دروست نەبیت تەمەن لەگەل یاسای عیپراق بێت باشترە، چونکە مۆلەت لێرە وەر دەگریت زۆر بۆ ئەوانە ی عیپراقیش دەبیت کیشە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک عبدالستار.

بەرپز عبدالستار مجید قادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

واللهی من وەکو پوونکردنەوھەك ئیمە نە لیوامان ھەبە نە فەوجیشمان ھەبە نە چەکیشمان پێبە نە فەوجمان ھەبە نە لیوامان ھەبە، مەکتەب عەسکەریمان ھەلکرد لە سالێ (۲۰۰۳) بەس ئەو کاتە داوامانکرد ئەو پێشمەرگانە ھەمانە با رێکبخرین لە زمینی وەزارەتی پێشمەرگە نەکرا، بەھەر حال زۆرجار گوتراوھ کە ئیوھ بۆ دیفاع ناکەن بۆ نابن بە پێشمەرگە، کاکە ئیمە پێشمەرگەکانمان فەقیرە ھەمووی بوون بە عارەبانچی و دووکاندارو کریکار والله خانەنشینیان بۆ نەکراوھ بەشیکی زۆر زۆریشیان، سەبارەت بە خالی یەکەم کە عیپراقی بێت دانیشتوو ی ھەریم بێت ئیمە خەلکیك دەبینین کە دانیشتوو ی ھەریم نییە و چەکیشی پێبە ئەوانە کئی مۆلەتیان پێدەدات کئی ئەو قەزیبە رێکدەخات، من ئەو پرسیارەم ھەبوو والله بینیمان رێکخراو ھەبوو مەزەمە ھەبوو ھاتۆتە لای ئیمە چەکداریان لەگەل بووھ چەکدارەکان بیانی بوونەو عیپراقی نەبوونە، ئەو تەمەنە ی (۲۱) سالە منیش پشستگیری لیزا خان و برادەرانی تر دەکەم، چونکە (۲۱) سال زۆر گچکەبە ئەوھ دانامەزیت لە سووچی ئاسایش یان پۆلیس بلیی با (۱۸)

سال بەسەرەو ەيىت ئەو ە مۆلەتى چەكى نىيە چەكى پېيىت، بۆيە پېموايە زۆر زۆر گچكە يە و زۆرىش خراپە رېگە پېيدىرىت، تەمەن (۲۵) سال كەمىك باشتىرە پېگە يىشتووترە دەكرى ئەگەر پەرلەمانتارو ەزىر ئەگەر براپەكى يان كەسىكى پېويست دەكات لەگەلى يىت ئىستىنائى بكرىت شتىك بكرىت، خالى سىيەم نازانم ئەو (۵۰) گوللە ە (۱۲۰) گوللە بۆ لېرە بنووسرىت هېچ پېويست ناكات، بەراستى ئەمە لېرە ەكو ياسايەك بنووسرىت ئايا ئەمە پېويستە؟ پېموايە دەيىت لايەنى پەيوەندىدار ئەمە ديارى بكات لەگەل كەسە بزائىن چەندى پېويستە ە چەند پېويستە بۆ ئەم بابەتە، بۆيە من پېم وايە بە گوپرەى كەسەكە و شوپنەكە ئەوانە دەگوپت، بۆيە من پېموايە ئەو ژمارانە لابەن ەەر خۇشيش نىيە ژمارە بنووسرىت (۵۰) گوللە ە (۶۰) گوللە، ەەر بنووسىن لايەنى پەيوەندىدار ئەمە رېكدەخات يان ديارى دەكات، پېم وايە ەەر ەزىرى ناوخۇش تەشريفى نەھىناو ەيىت بۆ لېرە با ئەو ەش بلىين دىفاعىكى لىبكەين دكتورە (قالا) ئەويش زۆر ەاتوو، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەخىرىين ەموويان بەخىرىين ەموومان واجى خۇمان جىبەجى دەكەين بە بەرپىزىشيانەو، ئەو ەى نايەت بۆ پەرلەمان زەرەر دەكات ئەو ەى دىت بەخىرىين سەرچاوم، بەلى گولستان سعید فەرموو.

بەريز گولستان سعید حمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۵) برگەى پېنجەمى كەمئەندامى جەستەيى يان نەخۇشى ەقلى يان دەروونى نەيىت بەجۆرىك بىيىتە بەرەست لە بەكارهينانى چەك، بەراى من ئەم بەكارهينانى چەكە پېويستە بنووسرىت بەكارهينانى خراپى چەك شىوازى خراپ بەكارهينانى چەك، يەنى ئەو وووشەيەى بۆ زيادبكرىت، سەبارەت بە نەخۇشىيە دەروونىيەكەش ئەگەر نەخۇشى دەروونى ەيىت خراپ چەكەكى بەكاردينىت، بۆيە نايىت خەلكى دەروون نەخۇش چەكى پېيىت، سەبارەت بە كەمئەندامىش كە نەتوانى چەكەكى كۆنترۆل بكات، سەبارەت بە تەمەنەكەش واللە منىش ەمان رەئىم ەيە، بەلام ئەتوانرىت كاتى تەمەن بكرىت بە (۲۵) سال، لەبەر ئەو ەى ئىمە لە ياساى كۆمپانیاكانا (۲۱) سالمان ديارىكردوو، يەنى وا ديارى بكرىت جگە لە كۆمپانیا ئەمنىيەكان و دەزگا رەسمىيەكانى ئەمنى حكومەتى ەريمى كوردستان چ ناوخۇ يىت يان ەيزى پىشمەرگەى كوردستان يىت، يەنى تەمەنى (۲۱) سال با رېگە پېدراو يىت، چونكە ئىمە ئەبىنن ەەر لە سەردەمى ئەوكاتەى كە تەجنىدىش ەبوو لە (۱۸) سال ەو تەجنىدىش ەرگىراو، سەبارەت بە خالى سىيەمى ئەم ماددەيە دەسەلاتى مۆلەتدان بە ئىتفاقى رېگە پېدراو ديارى ئەكات، بەراى من يەنى بكرىتە مەرج لەكاتى تازەكردەو ەى مۆلەتەكە جەردى ئەو فېشەكانە ئەو گوللانە بكرىت كە لە سالى رابردوودا پېدراو، بۆ ئەو ەى شوينى پەيوەندىدار ئاگادارىيىت لەو ەى كە ئەو فېشەكانەى بۆچى بەكارهيناو، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك مەلاناىر.

بەرپز عبدالناصر احمد علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددە ۵) بەرگە یەكەم دەسەلاتی مۆلتەدان مۆلتەتی دەسەلاتداری یان ھەلگرتنی چەکی ئاگرین و تفاق لەدوای ھەبوونی ئەم مەرجانە خوارەو دەدریتە کەسی داواکار تەبەعن ئەمە ئەبیت بدری بەرگە کە وای لیبکری ئەم مۆلتەتانە لەم یاسایەدا ھاتوون لەدوای ھەبوونی ئەم مەرجانە لای خوارەو کە دیاریکراوە لەو ماددە، دوو بەرگە حەوت چەکە کە بەشیوەیەکی رەوا دەستخستبیت ئیمە خۆمان ئەزانین ئایا شیوەی رەوا چۆنە زۆرە کورد کە چەکی دەستکەوتوو لەدوای راپەرین و رزگارکردنی عیراق لە سالی (۲۰۰۳) ھەموو چەکی دەستکەوتوو ئایا چۆن چەکی رەوا یە؟ ئایا ئەم چەکانە مۆلتەتیان پێئەدریت یان پێیان نادریت؟ زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک دابان.

بەرپز دابان محمد حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە ۵) خالی دووھمی، پشتیوانی قسەکانی لیزا خان دەکەم، ھەر و ھا ئەمە تەناقوز دروست ناکات لەگەڵ کۆمپانیاکانی سکویریتی، چونکە ئەوان مۆلتەتیکی ترو بەشیوازو ریکاریکی تر وەریدەگرن ئەم تەمەنە زیاد بکریت بۆ (۲۵) سال، ھەر و ھا سەبارەت بە خالی سییەم رەوشتی چاک و ناوبانگ و رەفتار باش بێت ئەمە ھیچ پێوەریک نییە، بۆ ئەوەی بلیین ئەمە کە سێکی باشە یان خراپە تەنیا خالی چوارەم نەبیت کە نووسراوە بە جینایەتیکی نا سیاسیی کە تێکی ئابرو بەر سزا نەدرابیت، ھەلبەت لێرە نووسراوە حوکم نەدرابیت جینایەت بگۆردریت بۆ تاوان و حوکمیش بگۆردریت بۆ سزا، لە فەقەرە چوارا زائید ماددە ۵) کە نەخۆشی یان دەروونی نەبیت وەکو بەرپز وەزیری ناوخوا ووتی ھەموو کەسێک یان ھەموو مالێک ئەتوانی بێتە خاوەنی چەکی، بەلام لێرە یەك ماددە زیاد بکریت یان لەم فەقەرە یە جیبکریتەو ئەبیت ھۆکار یان بیانوویەکی باوەرپیکراوی ھەبیت، بۆ ئەوەی مۆلتەتی دەستداری یان ھەلگرتنی چەکی ئاگرینی پێبدریت یەعنی ئەبیت ھۆکاریک ھەبیت یان بیانوویەکی ھەبیت بۆ ئەوەی چەک ھەلگرت، لە بەرگە سییەم دەسەلاتی مۆلتەدان بری تفاق رینگە پیدراو (۵۰)، (۱۲۰) گوللە ھاورای مامۆستا عبدالستارم یان لێرە باس نەکریت یان بپرە کە کەم بکریتەو، چونکە (۵۰) فیشەك خۆت ئەزانی کە سێک کە دەمانچە ی پێیە شانە یەکی لەسەر دەمانچە کە یە و دانە یەکی یەدەگ پێیە ئەمە ناکاتە (۵۰) فیشەك کە مترە (۳۶) ئەو پەری برپاوە بۆ تفتەنگیکی ئاسایی (۱۲۰) فیشەك زۆرە ئەگەر بکریت بە (۳۰) بە (۸۰ یان ۷۰) بۆ نمونە ئەو رپژە یە زۆر زۆرە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شیرین خان.

بەرپز شیرین امین عبدالعزیز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەى (۵) خالى دووہم، منیش بەھەمان شیوہ پېشنیاری ئەوہم ھەیە کە (۲۱) سال بکریت بە (۲۵) سال ھەر بە حوکمی ئەوہى کە مرؤف تا تەمەنى (۲۵) سال میشکە لە گەشەبوون دایەو بەتایبەتى بۆ ھەلگرتنى چەك و بەکارھینانى چەك پېویست دەکات لەرووی ئەقل و میشکەوہ کامل بیٹ، سەبارەت بەخالى سییەم ھەمان تیپینى کاک دابانم ھەیە رەوشت چاک و ناوباگ و رەفتار باش بیٹ نازانم ئەمە بەچی پېوہریک ھەلسەنگاندنى بۆ دەکریت، بۆیە پېشنیاری دەکەم بەوہى بکریتە پېشینەى خراپى نەبیٹ، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک ابوبکر.

بەرپز ابوبکر عمر عبداللە:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

من دووپاتى قسەى خۆم ئەکەمەوہ لەگەل مۆلەتانیم، بەلام ئەگەر ھەشبیت برپگەى شەشەم لەرووی تەکنیکەوہ یەعنى چى شیاو بیٹ لەرووی ھەلگرتنى چەك لەرووی تەکنیکەوہ، برپگەى ھەوتەمیش زیادە، چونکە تۆ مۆلەتى چەكى ئەدەیتى سەلماندى رەواپەتى وەك کاک مەلا ناصر ووتى یانى قورسە سەلماندى وەفعلەن گرنگترین خال لەو مۆلەتە ئەوہیە کە ھۆکاریکی پرواھینەر یان پاساویکی پرواھینەرمان بداتى بۆ ئەوہى پېویستى بە چەك ھەیە بۆ ئەوہى کە بازەکانى مۆلەت سنووردار بکریت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو بدريه خان.

بەرپز بدريه اسماعيل محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سەبارەت بەماددەى (۵) خالى دووہم لەسەر تەمەنەکە منیش ھەمان تیپینى خاتوو لیزام ھەیە و پشٹیوانى لیدەکەم ھەرچەندە لە یاسای کۆمپانیا ئەمنییەکان (۲۱) سال جیگیرکرا، بەلام لە یاسای عیراقى (۲۵) سالە، ئەگەر دیراسە بکەى ھیشتا تەمەن (۲۱) سال زانکۆى تەواو نەکردوہ لە (۲۲) سال تەواوى دەکات، بۆیە ئیمەش پشٹیوانى لیدەکەین ئەو تەمەنە بکریتە (۲۵) سال، ھەرۆھا پشٹیگیری لە قسەکانى مامۆستا عبدالستار دەکەم لەسەر پاسەوانى وەزیرۆ ئەندامى پەرلەمان کە ئەم تەمەنە بۆ ئەوان رەچاو نەکریت، ھەرۆھا لەسەر برپگەى سییەم ئەو ژمارەى گوللەى پېشنیاری دەکەم ئەم خالە ھەرلابدريت، ھەرۆھا پشٹیگیری لە قسەکانى مامۆستا ابوبکر دەکەم لەسەر بابەتى مۆلەت پیدان بابەتى مۆلەت پیدان ئەگەر سنووریکی بۆ دیاری نەکریت مەترسیەكى زۆر بۆ زۆربوونى تاوان دروست دەکات، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو گەلاویژ خان.

بەرپز گەلاویژ عبید عثمان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سەرەتا بەخېرھاتنى ھەردوو ۋەزىرە بەرپۇزەكە دەكەم، ماددەى (۵) من لەخالى يەكەم پرسىيارم ھەيە عىراقى بىت و دانىشتووى ھەرىم بىت، ئايا ەرەبەكانىش دەگرىتەو ھە دانىشتووى ھەرىمىن؟ بۇ مەبەستى تەمەنەكەش پىم باشە زىاترىبىت تەمەن، ھەروەھا خالى سىيەم و چوارەم بىرئىتە يەك خال پىويست بە دوو خال ناكات، چونكە ھەردووك باسى رەوشت و سىفات و سزادان دەكاتن، ھەروەھا بەنسبەت خالى شەشەم لەرووى تەكنىكەو ھە مەبەست چىيە، ئايا دەورەى كرىبىت ئەو كەسە يان چۆن ھەلسەنگاندنى بۇ دەكەن؟ بەنسبەت خالى سىيەمىش پىم باشە كە ئەو رىزە گوللە و تفاقە دانراو ھە دەمانچە و كلاشىنكوڤ پىويستە بەپىي شويىنى نىشتەجى بوون و مەترسى لەسەر ژيانىان ۋەكو ئەو ھەي كە كاك رىبەر باسىكر دەسەلەن ئەوانەى گوندى (خدرجىجە) كە لەسەر سنوورن پىويستە بەپىي شويىنى نىشتەجى بوون و مەترسى لەسەر ژيانىان بىت، ھەروەھا خالى چوارەم دەلىت دەسەلاتى مۇلەتدان دەتوانى ھەردوو مۇلەتى دەستدارى و ھەلگرتنى دەمانچە و تەفەنگ بەداتە يەك كەسە، ئايا لەكاتدا مۇلەتى ھەردووكى دەدرىتە يەك كەس؟ يان تەفەنگ يان دەمانچە، زۆر سوپاس.

بەرپۇز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو حسىبە خان.

بەرپۇز حسىبە سعید ابراھىم:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەى (۵) ھەرچەندە ھەقالان زۆر قەسەيان لەسەر كرى مەنىش ھەر ئەو تىبىنىانەى كە ھەمن ئاراستەى بەرپۇز جەنابى ۋەزىر ئەكەم لە خالى يەكەم عىراقە بىت و دانىشتووى ھەرىم بىت ئەو ياسايە بۇ ھاوولاتىيانى ھەرىمى كوردستانە، ئىمە كوردستانىن يەنى باشتەر بلىين كوردستانى بىت يان دانىشتوانى ھەرىمى كوردستانىن، ھەروەھا خالى دوو ھەم بەنسبەت تەمەن زۆر باسكرا ئەگەرىبىت و ئىمە تەماشايى ماددەى (۷) ى راژەى شارستانى بکەين بەگوپرەى ئەو ياسايە تەمەنى گەنجىتى تاو ھەكو (۱۸) سالە ئەگەر پىو ھەرى تەمەن بىت، بەلام لىرەدا كە مۇلەتى پىدانى چەك لە (۲۱) سالە، پرسىيارەكەى من ئەو ھەي ئەگەر كەسىك لە تەمەنى (۱۹،۲۰) سالى لە ھىزەكانى ئاسايش يان پىشمەرگە خۆى ناونووس بكات لەو ماو ھەيە تا ئەو تەمەنە تەواو نەكاتن چەكى پىنادرىت حىكەمەتى ئەو ھە چىيە كە (۲۱) سالىان ھەلئىزاردىيە؟ ھەروەھا پىشتىگرى تەواوى ئەو ھەقالانە دەكەم كە ئەو سەرەنچەيان ھەبوو، ھەروەھا لە برگەى سىيەم لە ماددەى (۵) باس لە رەوشت و ناوبانگ دەكات، ئايا چ پىو ھەرىكى زانستى ھەيە كە رەفتارى كەسەكان ھەلسەنگىنى؟ جگە لە دادگايىەكان، ئەگەر دادگايىەكان ھۆكارى ئەو ھەبن كە مۇلەتى چەك بىەخشەو ھە بۇ نموونە، من لىرە باس لەو دەكەم ئەگەر بىت و كەسىك لەسەر كەتنى ھەلگرتنى چەكىكى بى مۇلەت دەستگىر بىرئىت دواى تەواو كرىنى حوكمەكەى ئايا دەتوانىت دواى مۇلەتى چەك بكات، ئەو ھە مافىكى رەواى دەپىتن؟ لەپاشانىش ئەگەر بىت و تەماشى بکەين لەم روو ھە سوود لە ماددەى (۱۱) ى ياساى چەكى ئىماراتى ژمارە (۵) سالى (۲۰۱۳) ۋەرىگرىن كە تىيدا ھاتوو ھەلىت رىگە پىدراو نىيە مۇلەتى ھەلگرتنى چەك بەدرىت بەو كەسانەى لىخوشبوونى گىشتى يان تايبەتى و راگرتنى جىبەجى كرىنى سزاكانىشيان كە بۇ دەرچوو، ھەروەھا پىشنىارى

ئەو دەكەم بېرگە يەك لەم چوارچىۋە يە زىياد بىكرىت بەم شىۋە يە، ھەركەسىك پىشىنە تىوانى ھەيىت لە تىوانەكەنى پەيوەندار بە ئاسايشى نەتەوھى، تىوانى تىرۇر، تىوانى دژ بە كەسەكان و اشخاص و اموال يان تىوانى موخەدەرات ئەوانە مۆلەتى پىيدانى چەك ناپانگىرئەتەو، ھەروەھا بېرگە يەكى تر سەبارەت بەو كەسانەى كە كىرپىن و فرۇشتىنىش دەكەن لە مۆلەت پىيدان بەم شىۋە يە بۆى زىياد بىكرىت كە ئەمەش ھەر سوودم لە ياساى چەكى قەتەر سالى (۱۹۹۹) ۋەرگرتوۋە كە بەم شىۋە يە دارپىژراۋەو ئاماژەى پىكراۋە ئەلپىت سەبارەت بە پىيدانى مۆلەت بەو كەسانەى كىرپىن و فرۇشتىن و ھىنان و بىردنە دەرەو بە چەك دەكەن يان چاكى دەكەنەو تەمەنى پىويستە (۳۵) بىت و خويىندەوار بىت و حوكم نەدراپىت بە تىوانى ئىفلاس بوون، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۇر سوپاس، بەريزان پىشمەرگە ۋە ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ پىويستىان بە مۆلەت نىيە ئەم (۲۱) سالە بۇ كەسانىكە كە لەدەرەوھى ئەو ھىزانەن، واتە يەئىنى ناپىت ئىمە بىانبەستىنەو بە يەكەو بەلىپىن كە ئەگەر ووتمان (۲۵) سال ئىتر پىشمەرگە بەك يان يەكەك لە ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ تا ئەو تەمەنە نەگات ناتوانى ۋە رىگرىت يان بۇ (۲۱) سالىش بەھەمان شىۋە، كاك شىخ ظاھر فەرموو.

بەريز ظاھر محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خىۋاى گەورە، مەن دوو پىشنىيارو پىسىارم ھەيە، ماددەى (۵) يەكەم پىم باشە سىياغى ئەم ماددەيە بگۇردىرپىت بەم شىۋە يەى لىبىكرىت، دەسەلاتى مۆلەتدان مۆلەتى دەستدارى يان ھەلگرتى چەكى ئاگرىن و تىفاقى دەدات لەدواى ھەبوونى ئەو مەرجانەى خوارەوھە لە كەسى داواكار، پىم باشە بەم شىۋە يەى لىبىكرىت، دەسەلاتى مۆلەتدان مۆلەتى دەستدارى يان ھەلگرتى چەكى ئاگرىن و تىفاقى دەدات بەكەسى داواكار بەو مەرجانەى خوارەوھە، دەربارەى تەمەن پىموايە (۲۱) سال زۇر زۇر گونجاۋە، چونكە ئەگەر سنى بلوغ (۱۸) سالە ئى سى سال پاش بلوغ تەمەنىكە باشە ۋە ئەگەر باسى ئەوھش بەكەن كە تەناقوز لەگەل ياساى عىراقى دروست دەكات، ئەوا چەندىن بېرگە ۋە ماددەى تر ھەيە ئەوھ جىاوازە لەگەل قانۇنى عىراقى، خالى سىيەم پىم باشە سىياغەكەى بەم شىۋە يە لىبىكرىت، رەۋىشت چاك و ناوبانگ و رەفتار باش بىت بەم شىۋە يەى لىبىكرىت رەۋىشت و رەفتار ناوبانگى باش بىت، بېرگەى ھەوتەم چەكەكەى بە شىۋە يەكى رەوا دەستخستىبىت لىرە پىم باشە جەنابى ۋەزىر بە شىۋە يە رەوا مەبەستى چىيە بە شىۋە يە رەوا؟ دووھم داواكارى نوپىكردنەوھى مۆلەت لەماوھى (۳۰) رۇژ بەر لە رىككەوتى بەسەرچوونى پىشكەش بە دەسەلاتى مۆلەتدان دەكرىت ئەى ئەگەر لەماوھى (۳۰) رۇژ نەيتوانى، ئايا مۆلەتەكەى ھەلدەوھ شىتەوھ يان پىى نادىت و بەچ شىۋە يەك دەبىت، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو روبىنە خان.

بەريز روبىنە اويملك عزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەندە زۇر ئاخافتىنى مەن ھاتنە كىر لىرەدا مەوانە نىيە بۇ كى قەدەغە كراۋە كو ھەندەك مەسەلەن قوتابى كاسبكار يان خەلكى ئاسايبى، يەئىنى بۇچى پىويستە مەسەلەن مۆلەت پىيدەن

و تفرنگی هه بیئت، ههروهها ئه و که سهشی مؤلهتی پیدراوه دهتوانی له هه موو جییهک به کاربێنیتن یان ئه ویش ریکخراوه، زۆر سوپاس.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

سوپاس، فهرموو ئاشنا خان.

به ریز ئاشنا عبدالله قادر:

به ریز سهروکی په رله مان.

واللهی ئه و مهرجانهی که له و ماددهیه دانراوه نهک هه ر ئه ندامی خیزانییک هه موو ئه ندامی خیزانییک دهتوانن ببن به خاوهنی هه لگرتنی چهک، یه عنی زۆر زۆر ئاسانه ئه و مهرجانهی که دانراون یانی پیویسته به راستی دیاری بکریت، که سییک هه یه دوژمنداره له سه ر سنووره وه کو پيشتر باسمانکرد ئه و گوندانهی که هیرش ده کریته سه ر یان ئه مانه قه یناکه، یه عنی مؤله تیان پیدریت چهک هه لبگرن، به لام ئه وه به چه کداری کردنی کو مه لگایه، یه عنی هه موو خیزانییک ئه توانی هه موو ئه ندامیکی خیزانه که ی چه کی هه بیئت، مه ترسیه کی زۆر زۆر گه وره یه ئیمه له ماوه ی پيشوو بینوو مانه یه عنی منالیکی (۱۵) سال چهک له مالیایه تی میل رانه کیشیته وه خیزانه که ی داغان ئه کات چه ند که سی کوشتوو هه لیه ک کاتدا، یه عنی هه بوونی چهک له مالاً کاره ساتی لینه که ویته وه به م شیوه یه که مؤله ت به ئاسانی بدریت به راستی نابیت، یه عنی ئه گه ر هاوولاتی هه ست بکات سه رومالی پاریزراوه خوئی ئه مه مشکيله که له سه ره وه یه که یاسا سه ره ور نییه ئه گینا ئه م یاسایه بو ئه وه ده رئه کری که ئینسان پاریزگاری له خوئی بکات، ئه گه ر هه ست بکات سه رومالی پاریزراوه ئه و هیزانه ی سه ر به وه زاره تی ناوخون سه رومالیان ده پاریزن به داخه وه هیز لای حزب نییه هه رکاتییک بیه ویت لای شه خس نییه هه رکاتییک بیه ویت چونی به کاربێنیت ئه ویش مه جبوور نابیت چهک هه لبگریت و له مال ه وه مؤله تی بو وه ر بگریت، بو یه به راستی من تیبینیم هه یه له سه ر ئه م خالانه زۆر زۆر سادهن هه موو که سییک ئه توانی بی به مؤله تی هه لگرتنی چهک ئه بیئت ئه و خالانه تووند بکریته وه و دیاری بکریت بوچی ئه و هاوولاتییه ئه یه ویت مؤله تی هه لگرتنی چه کی هه بیئت، له سه ر برگه ی سییه م برگه ی سییه م دیاری کردنی ئه مانه ناگونجیت له گه ل مه غزه نه کانبشا ناگونجیت بو نموونه نووسراوه (۱۲۰) گولله بو هه ر تفرنگیک ئی هه ر مه غزه نیک (۳۰) گولله ئه گریت ئه مه چه ند تاقم ئه گریت باشه زۆر زۆره بوچی به م شیوه یه یه بو نموونه شانیه ده مانچه یه ک وا هه یه (۱۶، ۱۵، ۱۲، ۱۰) ئه گریت ئی باشه ئه مه بوچی ئه م ژماره زۆره با هه ر شانیه کی له سه ر بیئت خو ناچیت بو جه بهه، ئه گه ر کابرا بو خزمیکی خوئی ئه و که سه ی که مؤله ته که ی وه رگرتوو هه بو دیفاع له خوئی به کاری ده هیئیت هه ر مه غزه نی سه ر چه که که به سه ئیتر پیویست ناکات تا قمی له گه لدا بیت و چه ند مه غزه نیش هه لبگریت، زۆر سوپاس.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

سوپاس، فهرموو کاک کاروان.

به ریز کاروان عبدالرحمان عبدالله:

به ریز سهروکی په رله مان.

من له مادده ی (۵) له سه ر برگه یه ک تیبینیم هه یه یه کییک له تیبینییه کانم هه فالانم ئامازه یان پیکرد ته نها ته وزیحی له سه ر ده دم پشتگیریشیان ده کم، بابته تی ته مهن من نهک ته نها له گه ل ته مهنی

(۲۱) سال نيم له گه ل ته مه نى (۲۵) ساليش نيم، من له گه ل ته مه نى (۳۰) سالم بۇ هه لگرتنى چه ك به تايبه تى كاتي ك كه تو مؤله تى پى ئه ده يت، چونكه مؤله ت بۇ كه سي كه به هوكاري كى ديارى كراو شي او وي ت بۇ هه لگرتنى چه ك كه ليره ئاماژه ي پى كراوه، بويه ته مه نى (۳۰) سال گونجاوه بۇ هه لگرتنى چه ك ئه گه ر هوكاره كه ي گونجاو بي ت. خالى سي يه م راسته خالي كى عورفي يه هم جه نايي شت و ليژنه ي قانوني ش و جه نايى دكتوره قلاش پيموايه له وه ها ورا بن كه ئه مه عورفي يه، به لام ناوبانگى چه ك زورجار هه يه كه باندى گه وره ي مافي ايى له لايه ن كه سي كه وه به رپوه بردراوه كه ناوبانگي كى زور چاكي هه بووه، به لام به نه تيجه ده ركه وتوووه كه ئه مه شتى ترى له يشته وه يه بويه ئه م خاله نازانم چون ده كريت به پيوهر دووباره عورفيه، به لام لابردي شى پيموايه زور كاري گه رى دروست ناكات. خالي كى تر براى به رپزم كا ك دابان ئاماژه ي پى كرت خو شى ليره ني ه، به لام هوكار ديارى بكري ت هوكاري كى حه قيقى كه ئه مه روحى ئه م مادده يه يه هوكار چي يه كه ئه م كه سه بتواني ت چه ك هه لبرگري ت دووباره ئه مه له رپنماييه كان هه يه ئه و رپنماييه انه ي كه ئيستاش بۇ پيدانى چه ك له پاريزگا كان و له وه زاره تى ناوخوش، به لام ئه مه له ياسادا بنووسري ت به هوكاري كى گونجاو بۇ كاري كى مه نتقى كه رپگه به پيدانى هه لگرتنى چه ك بدات، خالى شه شه م براى به رپزم ماموستا ابوبكر ئاماژه ي پيدا له رووى ته كني كيه وه شي او بي ت خو ي ئه مه ئوتوماتي كيه ن پيناسه يه ك دي ته خه يالمان له رووى ته كني كى، واته كه سي كى موده رپه ب بي ت كه سي ك بي ت راهي نانى پى كراي ي ت لايه نى كه م من تي گه يشتنم وايه بۇ ئه م خاله، ئه گه ر له رووى ته كني كيه وه كه سي ك شي او وي ت ده ي باشه من شي اونيم له رووى ته كني كيه وه يان لايه نى كه م من هي چ ده وره يه كم نه بينيوه راهي ناني كم نه بينيوه موده رپه ب نيم چونكه پيويست ناكات كه هه بم، به لام هوكاري كى مه نتقم هه يه ئايا چه كم پينادري ت له وكاته ئه مه پرسيا ره؟ برگه ي سي يه م مونا قه شه ي زورى له سه ركرا ئه مه بابه تي كى ئه مني يه فعله ن ته واوه بۇ ئه وه ي كه تو چوار يه ده گت هه بي ت، به لام له ياسا كه بۇ ئاماژه ي پى بى كريت ئه مه ده كريت به رپنمايى ئاماژه ي پى بى كريت بۇ ئه وه ي له ياسا كه سه رئي شه دروست نه كات، زور سو پاس.

به رپز د. رپواز فائق حسي ن / سه رو كى په رله مان:

سو پاس، فه رموو كا ك عوسمان.

به رپز عثمان كريم سواره:

به رپز سه رو كى په رله مان.

مادده ي (۵) برگه ي يه كه م خالى يه كه م كه ئه لى عي راقى بي ت و داني شتووى هه رپم بي ت، هه رچه ند من له رووى ياساييه وه نازانم چون ئه بي ت، به لام خه لكاني كى زور هه ن خه لكى ناوچه كي شه له سه ره كانن و داني شتووى ئيره ن، ئايا ئه مه ئيستساناي ك بۇ ئه وانه ده توانري ت بكري ت؟ هه روه ها له رووى ته مه نه وه مني ش پيموايه (۲۱) سال كه مه زياتر بي ت باشتره، به لام ئيمه ته مه نى كو تا يمان دانه ناوه من پيموايه كه كو تا ي ش هه بي ت له (۸۰) سالي ش زياتر نه بي ت زورجار هه يه كه سه كان له سه رووى (۸۰) سال له وانه يه ته ندرووستيان و بارى ده رووني ان تي كچي ي ت ئه وه پيموايه شتي كى باشه، هه روه ها ره وشت چا ك و ناوبانگ باش و ره وشتى باشي ي ت ناوناوبانگى باش بي ت ئه مانه خو ئيمه بۇ كولي يه ي عه سكه رى ناي نيرين، به لام پشتگيري و به لگه و تاوان

بېنېت باشتىرە لەجىياتى ئەو ھىيان لەبەر ئەو ھى بەلگە و تاوانى ئەنجامدا بېت تەبەن مەشئور نا بېت بۇ ھەلگرتى چەك ھەروھە پېشنىيارىكى مېنىش ئەو ھىيە كە وەك برادەران ئىشارەت يان پېدا ماو ھى (۱۰) رۇژ راھىنەنى پېكىرىت ئەو كەسە تېيگە يەنرېت كە چەك ھەلگرتن بۇ چىيە نەك بۇ ئەو ھى بچى ئىتر بەنارەوا بەكارى بېنېت. ھەروھە تىقرىرى لىژنەنى گوبى ھەبېت كە ئەمەش پېموايە شتىكە زۇر باشە تىقرىرى لىژنەنى گوبى بۇ ئەو ھى كە بزائىن لە پووى عەقلىت لەپووى ھەموو ئەو شتانەو ھە باشە، راستە لېرە ئىشارەتى پېدراو ھە، بەلام تىقرىرى لىژنەنى طوبىش لەوانەيە كارىكى باش بېت، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ بەرىزىت، كاك (ياسىن)، فەرموو.

بەرىز ياسىن خىزىر طە:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خودا، وەلا ئېمە زۇرمان قسە كرد لەسەر ئەو ماددانە...

بەرىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (ياسىن) تىكاي برايانەت لىدەكەم لەسەر ئەو ماددەيە قسە بكە، فەرموو.

بەرىز ياسىن خىزىر طە:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

باشە لەسەر ئەو ماددەيە قسە دەكەم خۇ ھىچمان نەوتوو ھە، بەلام يەك پىرسىيار بەرىز سەرۆكى پەرلەمان ئەو ھى ئېمە و جەنابت و بەرىز و ھەزىران قسەمان لەسەر كرد ئەو ھە راپۇرتەكەى نىيەى ئەو ھى ئېمە قسەمان لەسەر كرد، يەنى زۇر شت خالى دىكە تىك ناكاتەو ھە، كە بۇيەشم دەست ھەلپىو ھە پىشتىگىرى (لېزا) خان و ھاورپىيان بكەم لە ماددەى (۲۱) يەنى كەسىك و ھەختى خۇشم زۇر پېداگرى كرد كەسىك تەمەنى (۲۱) سال بېت دوژمنايەتى چى؟ يەنى ئەمەن سەرم پى سوپ دى! كورە چەك با ھەر نەمپىنى، چەك دەبى لە دەستى ئاسايش و پۇلىس و پېشمەرگە دا بى. يەنى ئىستاكە لەناو بازارى ھەولپىرى دەبىيىنم گەنجە دەمانچەى بەخۇ داداو ھەتا سەر ئىرەى ھىناو ھە پۇزى پى لى ئەدا، بابە خۇ قەيناكە كابرا شوانە يان لەسەر حدودەكانە زۇر ئاسايبە، بەلام كابرا گەنجەكە لەپېش ئەو مۇلانە زەحمەت نەبى ھەرن ئەوشۇ مېوانى من بن ئەلە و كافتىرپاينە دەبىن ئەو گەنجانە دەمانچەى چۇن يارى پېدەكەن، يەنى با نەمپىنى، ئېمە با مىللەتەكەمان... ئەمە مردىن بە چەك، ئېمەى كورد بە دىژايى تەمەن بە چەك كوزراوین، ھەر عەيبە چەكمان ھەبى، دەبى قەلەممان ھەبى، دەبى ئەو مىللەتە بەرەو سەقافەت برەوا، خۇ من كوردستان ناكەم بە تەكساس، ئى وەلا ئەو ياسايبە ھەر ھەموو عالەمى دەگرېتەو ھە، يەنى كاك (عثمان) قسەكى زۇر مەنتقى كرد گووتى پىياو بەتەمەن بى چەكى پى نەبى، ئى وەلا راست دەكا كابرا لە (۷۰) سالى تىك دەچى، بابە وەلا ئەمە پەنجايەنە لەناو ئەو گېزاو ھى ئەو مىللەتەيدا خەرىكە تىك بچىن، يەنى چەك بۇ ھەبى، بۇيە پىشتىگىرى دەكەم نەك (۲۵) سال (۳۰) سال بى كابرا چەكى ھەلگىرى، سوپاس.

بەرىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس كاك (ياسين) مه منون، كاك (مسلم)، فەرموو.

بەرپز مسلم عبدالله رسول:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خىواي گەورە، پيشەكى بەخپرهاتنى ميوانه بەرپزه كان دەكەم، دياره ئەم خالانەى كە ديارىكراون بۆ رىگە پيدان و شياوى ئەو كەسەى كە چەك هەلدەگرى خالەكان باشن بەلام پيمان وايە خالى زياترى بكرىاتە سەر بۆ ئەوئەوى كە قەيد و شەرتەكان تووندتر بووان، بەكەيك لە مەرجهكان داندرابووايە دەرخەرى ئەو بوايە بە بەلگە سەلمينەرى ئەو بوايە كە هۆكارىكى مەشروعى زۆر زەروور هەبوايە بۆ ئەوئەوى كە ئەو كەسە بتوانى چەك هەلبگرى، يەئەنى ئەو خالانە باشن بەلام بەراستى خالى ئاسانن: يەكەميان كە باس لە عىراقىبوونى دانىشتوانى كەسەكە دەكات كە چەك هەلبگرى، ئەى ئەوانەى كە بيانين مەسەلەن راويزكارن، ئايا ئەوان چۆن دەتوانن چەك هەلبگرن؟ ديارەى لە ياساى كۆمپانيا ئەمىنيەكان بۆ كۆمپانياكان رىگە پيدراوہ داندراوہ، ئەى بۆ ئەوانە چۆن رىك دەخرى؟ دووهميان (۲۱) سالەكە بەراستى لەگەل ئەوئەوئەم دياردەى چەك هەلگرتن ئىمە هاوكارين بۆ ئەوئەوى كە كەم بكرىتەوہ، دياردەى تاوان كەم بكرىتەوہ، كارەساتەكان كەم بكرىتەوہ، هەول بەدين (۲۱) سال منيش لەگەل ئەوئەوئەم بەراستى بكرىتە (۳۰) سال، ئەگەر نەكرا بكرىتە (۲۵) سال، بەراستى زۆرە ئەم تەمەنە تەمەنىكى كەمە، ئىنجا خالى سىيەم رەوش چاكى و ناوبانگى بەراستى من نازانم چۆن پيوەر دەكرىت، خالىكى زۆر زۆر باشە، جەوھەرىيە، بەلام پيوەركردى نازانم، چونكە لە خالى چوارەمدا كەسيك تاوانىك دەكا، كەتنىكى ئابروؤبەر دەكا حوكم درابى ئەو بەلگە هەيە بەراستى كە كەسەكە حوكم دراوہ پەنجە مۆرى هەيە و دەرەكەوئەت، خالى شەشەميان من پيم وايە زۆر وازح نىيە چونكە خالى پىنجەم كە باس لە كەسيك دەكا كە نەخوشى دەرروونى نەبىت، بەلام لە خالى شەشەمدا كە لەرووى تەكنىكيەوہ شياو نەبى نازانم من ئەو دوو خالە ئەكرى تىكەلى يەك بكرىن ئەگەر نا خالى شەشەم وازح نىيە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (د.اسماعيل)، فەرموو.

بەرپز اسماعيل على طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز پشتگىريا وانا دكەم دىيژن تەمەنى وەرگرتنى ببىتە (۲۵) سال، چونكە وەكى من ژناخافنىت جەنابى وەزىرى زانين يەنى دەمى سەر خالا ماوى مۆلەتى گۆتى ئىكىش ژفەلسەفە و حىكەمەتى ژقى كو هەر سال تەجديد بى دا ئەم سىلاحي كيك كەين، گەلەك نەوابن ئەقى چەكى مۆلەتى بەدين، مادەم هەدەف ژى ئەقەيە، ئەقەقى ھندى دى دىدكات قىياس ژنەكەينە لسەر ياسايا كۆمپانىت ئەمنى، كۆمپانى ئەمنى دەرەتت بكارينى و شولى ئىنەو ئەو دكارى خۇدا وەكو پيشمەرگە وەكو ئاسايشى وەردگرتن نەھىتە قىياس كرن سەر وئەقانونى، ژبەر ھندى ئەز بىژم باشە ببىتە (۲۵) سال، دوو رەوشت چاك و ناوبانگ و رەفتار باش بىتن ھەر چەندە گەلەك برا گوتى راستە پىقەرەكى بزەبت نىنە بۆقى بەس مانا وئەز بىنم گەلەك باشترە ژ نەمانا وئە،

مومكىنە سبەي بابى كورپەكى دىيىمىز ۋە زارەتى كا بىيىتىن نەدەنە كورپى من، كورپى من رەۋىشىنى ۋى يى نەيا موزەبتە پاش سبەھى بەلەيەكى تىپدا بىكات ئەز مەسئول نىنم، يەنى مومكىنە باب، مومكىنە خال، مومكىنە يەكش بىنە مالىيىمىز ۋە بىكاتن بىيىتىن ئەز ژرەۋىشىنى كورپى خۇ نەرازىمە، فە مانا ۋى باشتىرە ژ نە مانا ۋى نىك من، تىيىنىيا دىيا سىيى لىدەف من دووھم دىيىتىن داۋاكارى نوكرىدەنە ۋە مولىت لە ماۋەي (۳۰) رۆژ ئەز دىگەل ھىندىمە بىيىتە زىدە كرن بىيىتە (۵۰) رۆژ، چۈنكى گەلە جارا رۆتىنى لكارو بارى مەدا يازالە تەئخىر دەيىتىن، گەلەك جارا لقىرى خەتا قىرى بەرىد ناچتىن ئەگەر (۳۰) رۆژ بىت پىشتى (۳۰) رۆژا مومكىنە ئاسارىت خۇ ھەبن نە ئىدىكە، بەس (۵۰) رۆژى خەق ھەبىتىن مارجى بىكات بۇ نوپىكرنا مۆلەت دانا خۇ داھى رابگەھىتىن ژبەر ھەبوونا رۆتىنى لىدەۋا ئىرىت مە، گەلەك سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حىيىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (بىختىار)، فەرموو.

بەرىز بىختىار شوكرى سلىمان:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

دەسپىكى بىخىرھاتنى ۋە زىرى بەرىزى دىكەم، سەبارەت ماددا يىنجى يەكەم پىشتىگىرى قىسەكانى كاك (كاروان)، كاك (دابان) دىكەم، پىۋىستە خالەك زىاد بىكرىت، ئەو كەسەي داۋاي مۆلەت دەكات ئەگەرەكەي چىيە؟ ئايا مەترسى لەسەر ژىيانى ھەيە، لەسەر ژىيانى عائىلەي ھەيە، مەترسى لەسەر مولىك ۋ ئەملاكى ھەيە، مەترسى لەسەر ئىشەكەي خۇدى ھەيە، ئەگەر ئەۋھا بىتە كۆتۈرۈل كرن بە تەسەۋرم باشتىر دەيىت، ئەگەر نەھىش ئەۋ مەرجانە رىگا دەدات بە ھەر كەسەكى تەمەنى لە (۲۱) سالى زىاتىر بىت مۆلەتى ۋە رىبىگىت، سەبارەت بە ھەر دىسان عەينى ماددە خالى دووھم پىشتىگىرى قىسەكانى (لىزا) خان، كاك (سروان) دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حىيىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (فىصل)، فەرموو.

بەرىز فىصل عباس عولا:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەناۋى خۇاي گەۋرە، لە ماددەي (۵) بىرگەي يەكەم دەمەۋىت بەۋ شىۋەي لىبىكرىت (دەسەلاتى مۆلەتدان مۆلەتى دەسەلاتدارى يان ھەلگىرى چەكى ئاگرىن ۋ تىفاقى بەداد لەدۋاي ھەبوونى ئەم مەرجانەي خۇارەۋە لە كەسى داۋاكارى، دەسەلاتى مۆلەتدان ئەۋ مۆلەتسانە دەدات كە لەم ياسايدە ھاتوون لەدۋاي ھەبوونى ئەم مەرجانەي كە لە خۇارەۋە ھاتوون، ھەر لەۋ ماددەيە بىرگەك ئىزافەم ھەيە كە چۇار بىرگەيە بىي بە پىنج، چەكى مۆلەت پىدراۋ ناپىت لە بۇنە ۋ ئاھەنگەكاندا بۇ دەرىپىنى خۇشى بەكار بىيىرىت، سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حىيىن / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (رزگار)، فەرموو.

بەرپز رزگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پرسىيارىكم له ماددهى (٤) ئاراستهى بەرپز وەزىرى ناوخۆ كرد وەلامەكەيم وەرنەگرت، سەبارەت بە كرىنى چەك ھاوولاتبىيەك چەك كىك دەكرى لە و شوینانەى كە مۆلەتدارن ئەم كەسە كە چەكەكە دەكرىت چەكەكەى پىيە و لەوئى بەجى دىلى، بەلام لە رىگا تووشى بازگەيەك دەبى كە حكومىيە چەكەكەى لىوەرەدەگرى لەوكاتە ئەو چەكە بى مۆلەتا لەویدا، يەنى بۆشايىيەك ھەيە، ئايا دەكرى مەسەلەن پىسولەيەكى پىش وەختە وەرگرىت بۆ كرىنى چەكەكە دوايى مەسەلەن رەقەمى چەكەكە و جۆرى چەكەكە ئەو كاتە بە مۆلەت بۆى وەرگرى، بۆيە ئەو پرسىيارەم ئاراستهى جەنابيان كرد وەلامەم وەرنەگرت، ھىوادارم وەلام وەرگرم، سەبارەت بە ماددهى (٥) من پىشتگىرى قسەكانى كاك (ھىقىدار) دەكەم يەنى ئەو كەسەى كە مۆلەتى چەك ھەلگرتنى پى دەدرى وە پىويستە تەمرىنىشى پى بكرى، لەبەر ئەوھى ئەم چەكە بۆخۆى ھەر لە مالىشدا داينى دەبى بىكەيتەو، پاكى كەيتەو مەسەلە چۆن مەغزەنەكەى لى دەردەھىنى، رەنگە ھەر لە مالدا كارەسات دروست بكات. بۆيە من پىشنيار دەكەم دەورەيەكى يان بابلىن خولىكى سى رۆزى يا دوو رۆزى بۆ بكرىتەو بۆ ئەوھى تەواو فېر بكرى ئەمە زىاد بكرى، سەبارەت بە مۆلەت پىش منىش پىشتگىرى مامۆستا (ابوبكر)، كاك (دابان) و ھاورپيان دەكەم كە مۆلەت بەو كەسە بدرىت كە پىويستى پىيەتى، ئەتوو كا ئەگەر كەسەك پىويستى بە چەك نەبى بۆچى چەكى ھەبى رەنگە لە مالىشدا ببىتە كىشە بۆى، سەبارەت ماددهى (٥) بىرگەى سىيەك كە باس لە ژمارەى فېشەك دەكات، ژمارەى فېشەك بۆ ئەو مەغزەنەنى كە سى فېشەكى تى دەكرى ئەمە لىرە خۆى لە راستيا چوار مەغزەن دەكا، ئەگەر مەغزەنىك بخەيتە سەر چەكەكە سى مەغزەن دەمىنەتەو، ئى ئەو ھاورپيانەى كە ئەفسەرن يان با بلىن پىشمەرگايە تيان كر دوو دەزانن سى مەغزەن نەقەسە كە لە تاقما ھەلبىگرى، يەنى تەوازن نابىت، لەلايەك مەغزەنىكت ھەيە، لە تەنىشتەكەى تر دوو مەغزەنت ھەيە، يەنى دەكرى بكرىتە (١٥٠) فېشەك يان بكرىتە (٩٠) فېشەك. يەنى كەم بكرىتەو بۆ ئەوھى دوو مەغزەن تەوازنە، يەك مەغزەنىش لەسەر چەكەكە بى، سەبارەت بە فېشەكى دەمانچەش ھەر بە ھەمان شىو (٥٠) فېشەكە يەنى ئەگەر چوارە خورىش حىساب بكەين بۆ سى مەغزەن (٤٢) فېشەك حىساب بكرى بۆيە حەز دەكەين ئەوھش رىك بخرىتەو، سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (بالانبو)، فەرموو. نا وەلام مەدەرەو نوت نووسىو بۆ قسە، دوو دەقەت ھەيە، فەرموو.

بەرپز بالانبو محمد على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددهى (٥) پىشتگىرى قسەكانى (ئاشنا) خان دەكەم، ئەگەر ئىمە لىرەدا بە دىقەت سەيرى ئەو ماددەيە بىرگەى يەكەمى بكەين دەلىت دەسەلاتى مۆلەتدارن مۆلەتى دەستدارى يان

مۆلەتتى ھەلگرتنى چەكى ئاگرين و تاقەكەي دەدات بەم مەرجانەي خوارەو، يەنى ھەر كەسەك ئەو مەرجانەي تيا بى ھىچ كېشەي نەبى پروات تەقدىمى مۆلەت بكا مۆلەتتى دەداتى، لەبەر ئەو ھەم بەم شېوہەيە من داوا دەكەم رېك بخرىتەو، بۇ بەدەست ھېنانى مۆلەتتى دەستدارى يان ھەلگرتنى چەكى ئاگرين و تفاقى دەسەلاتى مۆلەتدان رەچاوى ھەبوونى ئەم مەرجانەي خوارەو بەكات لە كەسى داواكراو، ئەو كاتە لېرە ئەو فەراغە نامېنى، ئەمە رەچاوى دەكەم بەلام ئەو كەسە پېويستە لېكۆلېنەوہى لەگەل بكرى بزائن ئايە پېويستى بەوہەيە كە چەكى بەردەست بى يان ھەلگرى چەك بى يان نا؟ بەلام ئەگەر بەم سېغەي ئىستا پروات ھەموو كەسەك بۇ ھەيە ئەو بەردەست بكا، سەبارەي بە ماددەي يەكەم بېرگەي يەكەم عىراقى بيت و دانىشتووانى ھەرىم بيت، ئىمە لېرە نابىت ئەوہەمان لەبىر بچىت ئەمە مەارەزەي ولاتەكانى دىكەمان لەلايە ھەر چەندە لە ماددەي (۱۱) ئەو دەسەلاتە دراوہ كە بەرپىز وەزىرى ناوخۇ ئەم دەسەلاتە بدا، بەلام ئايا بە چ مەرجىك ديارىكراوہ؟ ئەمانە چۇن پېيان دەدى؟ خەلك ھەيە لە ولاتەكانى خۇي رايكردووہ ھاتۇتە ئېرە ئايە ھىزە ئەمنىەكانى ئىمە ئەوہى پى دەپاريزرى يان پىي ناپاريزرى يان بە چ مەرجىك چەكى پى دەدى؟ سەبارەت بە بېرگەي دووہى داواكردنى نوپى مۆلەت لە ماوہى (۳۰) رۇژ بەر لە رېككەوتى بەسەرچوونى من داوا دەكەم ئەو (۳۰) رۇژە بكرىتە دواي رېككەوتى بەسەرچوونى، لە بېرگەي سېيەمدا من پشتگىرى قسەي كاك (رزگار) دەكەم، سەد و بىست فېشەك مەگەر بەس بۇ جوعبەي عەسكەرى دەبى، جوعبەي عەسكەرى سى مەغزەنى تىايە و دانەيەك لەسەر تھەنگەكەيە، بەلام ئەگەر بېتە چەكى كوردىيەوہ ھەمووى ئەوہى كە چەك و تاقمى كوردى ھەيە چوار مەغزەنە يان شەش مەغزەنە يان ھەشت مەغزەنە لەسەر ئەوہى چەكەكە بكرى بە سەد و پەنجا، پېشنيارىش دەكەم بېرگەيەكى دىكە زياد بكرى بۇ ئەم ماددەيە، چەكى مۆلەت پىدراو نابىت لە بۇنە و ئاھەنگەكاندا بۇ دەپرىنى خۇشى بەكاربھېنرىت، سوپاس.

بەرىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، مامۇستا (عمر)، فەرموو.

بەرىز عمر عبدالله فتاح:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خوا، سەبارەت بە خالى پېنجەمى، بېرگەي يەكەمى ماددەي (۵) قسە دەكەم، كە دەلېت (كەم ئەندامى جەستەيى يان نەخۇشى ئەقلى يان دەروونى نەبىت) ئەمە ھەر لە رېگەوہ كەم ئەندام بى بەش دەكات لەو مافە، ئىمە ياساى ژمارە (۲۲) سالى (۲۰۱۲) مان ھەيە كە يەك دۇنيا ماددەي تىايە بەپىي حوكمەكانى ماددەكە ھەول دەدا كەم ئەندا بېنېتەوہ ناو كۆمەلگا، مافەكانى پېيدا و بەشدارى كۆمەلگەي پېيكا، كەم ئەندامان بە فعلى سەلمېنراوہ كە ئەتوانرىت شايستەي ئەوہيان ھەبى لە زۇر ئەركا وەكو ھەر كەسەكى ترى ئاسايى مافىشيان ھەبى و ئەركىشيان ھەبى، بۇيە من دەزانم ئەو بەرىزانەي ئەمەيان دارشتووہ مەبەستيان ئەوہ نىيە، بەلام دوايى ئاوا بى بەش دەكەم، مەسەلەن كەسەك قاقچىكى لەدەستداوہ كە (۵۰%) كەم ئەندامە لە كاروبارى كۆمەلەيتىش تۆمار دەكەم، ھەر لەو رېگەوہ ئەو كەسەي ئەم خالە جېبەجى دەكا

دەتوانى ئەو كەسە بېبەش بكا، بلى تۆ دەبى كەم ئەندام نەبى، بەلام باشتىرە دابرىژىتەو، لەرووى دەوونىشەو بۆ كەم ئەندامان بەراستى قورسە كە ھەر لە رېگەو ماددەيەك ھەبى بى بەشى بكا لەم مافە دابرىژىتەو بەم جۆرە (لەرووى جەستەبى و دەروونى و ئەقلىيەو ە شايستەبى چەك ھەلگرتنى ھەبىت كە بە پى راپورتىكى پزىشكى شايستەبىيەكەى سەلمىنرايىت) ئەوسا ھەر كەسەك بىت ئىتر كەم ئەندام ديار بىت يان ئىدىعاي ئەو ە دەكا تەندروست بى بچىتە لىژنەبەكەى پزىشكى بىسەلمىننى كە ئەو شايستەبە بەو ەى كە چەك ھەلگى، ئەمە كارىكى زۆر زۆر باش دەكەن ئەو لىژنە بەرپزە ئەو بەرگەبە بەو جۆرە داريژنەو، خالىكى تىرش ئەو ەبە منىش رەئىم لەگەل ئەو ەبە كە خالى سىبەم و چوارەمى بەرگەى بەكەم تىكەل بىرئىت وشەى جىنايەت بگۆرئ بۆ كوردى، پىشتىگرى قسەكانى كا (عبدالستار) دەكەم. ھەو ەھا كا (دابان) پىشتىگرى قسەكانى دەكەم كە باسى ئەو ەى كرد ھۆكارىك بىرئىتە روو لەكاتى داواكارىدا، كا (كاروان) و كا (ابوبكر) قسەيان لەسەر خالى شەشەم كرد، ئەو ىش ئەو ەبە كە لە رووى تەكنىكىيەو ە شىاو بىت، من نازانم مەبەست چىبە، بەلام وا تى دەگەم كە مەبەست ئەو ەبى ئەو كەسە تواناي بەكارھىنانى چەكى ھەبى، ئەگەر مەبەستەكە ئەو ەبە پىشنىار دەكەم واى لىبىرئى (شارەزايى بەكارھىنانى چەكى ھەبىت) ياخود (شارەزايى ھەبىت لەھەلگرتنى چەكدا) دواى ئەوسا ئەو ەش دەسەلمى ئەم پىرسىارە دىتە پىشەو ە چۆن ئەو كەسەى كە مۆلەت دەدا تى دەگا يان دەزانى ئەو كەسە تواناي بەكارھىنان يان ھەلگرتنى چەكى ھەبە، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (رۆژان) خان، فەرموو.

بەرىز رۆژان محمد كرىم:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (5) بەرگەى بەكەم، خالى دوو لەگەل ھەموو ئەو بەرىزانەم كە دەلپن (۲5) سال بى برواناكەم ھىچ كىشەبەكەى ياسايشى ھەبىت لەگەل ئەو ەى كۆمپانىا تايبەتەكانە، سەبارەت بە خالى چوارەم بە جىناياتىكى ئەو ە بىرئى بە تاوانىكى، سەبارەت بە خالى ھەوتەم بە برىواى من ئەمە تەھسىل ھاسىلە خۆى بەعنى دەبى چەكەك موافقەقەى بۆ بىرئىت و مۆلەتى پىبىدى كە بە رەواى دەستخراپى پىبىست بەم خالە ناكات، ھۆكار چىبە بۆ ەرگرتنى مۆلەتى چەك ئىتر ھەلگرتنى يان دەستدار كردنى يان ھەر شتىكى دىكە بىت. بۆبە پىبىستە خالىكى بۆ زىاد بىرئى ھۆبەكى رەواى ھەبى بۆ داواكردنى مۆلەتى چەك، بۆبە من بەك پىرسىارم ھەبە تەقربەن سەبارەت بەو ەى كە كا (رزگار) باسى كرد ئايا مۆلەت بە شەخس دەدى يان مەبەستەكەم ئەو ەبە يان مۆلەتى چەكىكى دىارىكاراوە دەرىت؟ ئەم مۆلەتە پىش كرىنى چەكەكە دەدى ياخود دواى كرىنى چەكەكە؟ بەعنى ئەگەر بىت و دواى كرىنى چەكەكە بىرئىت ھەر لەو كاتەو ە كە ئەو شەخسە چەكەكە دەكرئىت مۆلەتى نبىبە ئەمە جەرىمە دروست دەكات كە ھەلى دەگرئىت دەروات بۆ ئەو ەى مۆلەتى پىبىدى ئەمە لە ياساشدا ئەمە جەرىمەبەكەى مستەمپ دروست دەكات ھەتا ەكو مۆلەتەكەى پىدەدى ئەمە چۆن رىك دەخرى؟ من نەم بىنبىو ە لەو پىرۆژە

ياسايە رېك خرايېت، ئەگەر بەرپىز وەزىرى ناوخۇ بۇمان روون بىكاتهوۋە پېمان بلى پېش وەرگرتنە ياخود داۋى وەرگرتنە، رېكارەكان چىيە و چۇن رېك دەخرېت، سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز وەزىرى ناوخۇ منىش وەكو ئەندامى پەرلەمان قسەيەكم ھەيە، پرسىيارېكم ھەيە، كەسېك بۇ ئەوۋى چەكېك ھەلگىرى يان حىازەى چەكېك بىكا دەبى ئەو ھەموو مەرجهى تىا بى؟ بەلام كەسېك كە مۇلەتى دوكانېكى دەدرېتى بۇ ئەوۋى شوېنى فرۇشتىنى چەك دابنى رەنگە سەدان چەكى ھەبى، ئايە نابى ئەوېش ئەو مەرجه كەسىانەى تىا بى كە لە ھەلگىرى چەكېكدا ھەيە، لە ھەلگىرى يەك دەمانچەيا؟ كەسېك كە مۇلەتى شوېنى چاككردنەوۋى چەكى دەدرېتى سەدان چەكى دەچېتە لا ئايا نابى ئەو مەرجه كەسىانەى تىا بى كە لە ھەلگىرى يەك چەكدا ھەيە؟. بۇيە پېشنىيار دەكەم ئەو بېرگەيە بۇ ماددەكە زىاد بىكى (ھەر كەسېك داۋى مۇلەتى چاككردنەوۋە يان كىردنەوۋى شوېنى كىرىن و فرۇشتىنى چەكى ئاگرېن و تفاقى بىكا دەبى مەرجه كەسىەكانى دەفنووسىكراۋ لە بېرگەى يەكەمى ئەم ماددەيەى تىا بى سەربارى ھەر مەرچېكىش كە تايبەتە بە سىروشتى كارەكەبى و بەو رېنمايىەك رېك دەخرى كە لە بېرگەى سېيەمى ماددەى (۴) يان لە بېرگەى دوۋەمى ماددەى (۱۹) ھاتوۋە چونكە لە ھەردوۋكى ھەر باسى مۇلەت دەكا بۇ خۇم پىم وايە ئەو كەسەى كە شوېنى چەك چاككردنەوۋە ھەيە، يان شوېنى كىرىن و فرۇشتىن بە پېچەوانەوۋە دەبى مەرجهكانى تووندتر بى لەو كەسەى كە حەقى ھەلگىرتى تەنھا دەمانچەيەكى بى دەدرى، بەرپىزتان دەرفەتتان ھەيە قسە بىكەن، فەرموون، نانا رەئىيە، كاك (ھىمىن) لېرەبوايە منىش دەھاتمە خوارەوۋە بىروا بىكەن، فەرموو. بەرپىز وەزىرى ناوخۇقەينا دەرفەت دەدەين بە (شادى) خانىش، ناوتى تىا نىيە راستى، فەرموو.

بەرپىز شادى نوزاد وھاب:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بىورە من دەستم بەرز كىردبۇۋە بۇ ناۋنوسىن، بەلام رەنگە تۇمار نەكرابى، وپىراى پىشتىگىرىم بۇ قسەكانى بەرپىز ئەوۋە يەكېك لەو خالانە بوو كە من ئەموبىست باسى بىكەم، خالېكى تر لەسەر ماددەى (۵) بەشى يەكەمىان بېرگەى يەكەمى ماددەكە. خالى سېيەم رەوشت چاك و ناوبانگ و رەفتار باش بىت زۇرتىن قاتىلە موتەسەلسىلەكانى دونيا بە نمونەى (زۇدىاك)، (يونى بۇبىر) (گارى رىجواى) ئەمانە كەسى زۇر زۇر باشى ناو كۆمەلگاكەى خۇيان بوون كە ئاشكراش بوۋە قاتلى موتەسەلسلن يەعنى (زۇدىاك) زىاتر لە (۳۷) كەسىسى لەسەرە چواردەورەكەى دەلېن كەسېكى زۇر باش و ناوبانگ باش و زۇر موساعدى چوار دەورەكەى بوۋە، ئەم بېرگەيە چۇن دەتوانى دەستەبەرى ئەوۋەمان بداتى كە مەسەلەن ئەو كەسە كە ھەلگىرى چەكە، دەتوانىت پارىزگارى ئەوۋە بىكات و شىتېكى جىاوازترى بى ئەنجام نەدا، پىشتىگىرى ھەموو ئەو برادەرەنە

دەكەم كە پېيان وا بوو تەمەنەكە پېويستە بەرز بکریتەوہ بو (۲۵) یان (۳۰) سال ھەر بېرگە یەکیان
بیت لە (۲۱) ھەكە كە باشترە، زۆر سوپاس.

بەرپیز د. رېواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپیز (وہزیری ناوخوا) بەرپیزتان فەرموون.

بەرپیز ریبەر احمد خالد / وہزیری ناوخوا:

بەرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە پرسیارەكەى جەنابتەوہ دەست پێدەكەم، ئیئە لەو پرۆژە یەى كە پێشكەشمان كەردبوو
وابزانم ئەوہى كە ئیستاش لە لیژنە ھە یە، ئەم بابەتەى جەنابت لە ماددەى (۱۹) چارەسەر كراوہ
بەوہى كە وہزیر رینمایى پیدانى مۆلەتى دەستدارى و ھەلگرتنى چەكى ئاگرین تفاقى مۆلەتى
چا كەردنەوہى چەكى ئاگرین مۆلەتى كەردنەوہى شوینى فرۆشتنى چەكى ئاگرین و تفاقى
دەردەكەت، ئەمە بە رینمایى ەك دەردەچیتن دواتر تەبعەن ئەو كەسەى كە شوینىك دەكاتەوہ
مەر جەكانى دەبیت قورستىن لەوہى كە كەسێك تەنھا یەك دەمانچە مۆلەت وەردەگرت، ئەم
دونیا یەك چەك و تفاقى لەبەر دەست دەبیتن، بۆیە بە رینمایى ەك ریکخراوہ لەو پرۆژەى كە ئیئە
تەقدیممان كەردبوو لە ماددەى (۲۴) ە. دووہم وہزیری ناوخوا رینمایى پیدانى مۆلەتى بە دەست
بن، ئەوہى كە لە پرۆژەى لیژنەى یاسايش ھاتوہ كراوہ تە ماددەى (۱۹) ماددەكان ھەندىكیان لە
پرۆژەى بلیین ھى لیژنە گۆراون كراوہ تە خال، ئەمە لەوئ چارەسەر كراوہ، ئەگەر بەوہ ئىكتیفا
دەكەن لەوئ بە رینمایى دەردەچیتن، پیم وایە شتىكى ئاسایى رینمایى ەكان دەبیت توندتر بیت
لەسەر ئەم شوینانە. ئەگەر بلیینە سەر ماددەى (۵) زۆر بابەتتان وروژاند كە حەقى خۆتانە
پرسیارە لەسەر بكەن و چىگای نىگەرانى بیتن، یەك ئیئە دەلین كەسەكە دەبیت عىراقى بیت
دانىشتوى ھەرىم بیت، ئیئە لەرووى یاسایى ەوہ ھەتا ئیستا عىراقین ئەگەر كاتىكىش واى لیھات
ئەم بابەتە گۆرانكارى بەسەرداھات ئەم یاسایانە ھەمووى نەك ئەمە ھەموو یاساكانى ھەرىمى
كوردستان دەبیت گۆرانكارى لەسەر بكریتن، بۆیە ئیئە دەبى وەك خۆى بىنیتەوہ، بابەتى
ئەوہى كە ھۆكارىك ھەبیتن زۆرتان تەئكىد لىكرد ئیئەش پیمان وایە ئەم ھۆكارە زیاد بكریتن،
یاسایەكە دەولەمەند دەكەت و مەر جەكانىش توند و تولتر دەكەتن ھەبوونى ئەم ھۆكارە باشترە
لەوہى كە نەبیت، ھەرچەندە ئیئە ئەم رىكارانە. ئەم ھۆكارانەمان بە شىواى تر چارەسەر
كەردوہ، بەلام ھەبوونى لەناو دەقى یاسایەكەدا بۆ ئیئە باشترە سبەى كە دەلینەكەسێك
مۆلەت پینادى ھۆكارەكەت موقنیع نییە بۆ ئەم مۆلەتە، بۆیە زیاد بكرى شتىكى ئاسایى،
بابەتى تەمەن حەقىقەت تەمەنى پىگەىشتن یان سنى روشت (۱۸) سالە ئیئە لە یاساى رابردوو
ئەوہى كە بەركارە ھەتا ئیستا تەمەنەكە (۱۸) سالە خۆم گلەیم ھەبوو لەسەر تەمەنەكە، بۆیە
تەمەنەكەمان گۆرى كە بگونجینین لەگەل ستانداردەكانى نیودەولەتى كە لەو ولاتانەى یاساى
چەکیان داھیناوە و بەكارى دین تەمەنیا (۲۱) سال داناوہ بە تەمەنى روشت یان بە تەمەنى
پىگەىشتو بۆ بابەتى چەك ھەلگرتن، ھەرچى زیادى بكەى ھىچ لە قەزىبەكە ناگۆرىت، یەعنى
ئەوہ نییە بلئ ئەگەر زیادى بكەى وەكو ئەو بەرپیزە گوتى رەنگە لە (۸۰) سالییەوہ دواتر یەعنى
مەسەلەن نە زۆر بوونە نە كەم بوونە بابەتەكە لىرە ھەندىك جار ماڤىك ھە یەكەسێك لە تەمەنى

سەيرم كرد حەقىقەت نەم زانى مەبەست چىيە لە رووى تەكنىكىيەو، بۆيە ئەگەر ئەم روونكردنەوويە لەسەرى زياد بكرى وەكو ئيمە لە حكومەت ناردوو مانە شتىكى باش دەپيت، بابەتى (5) فيشەك و (120) من لەگەلتان باس نەكرپت زۆر باشتەرە، لە رينماييەكان دەكرپت باس بكرپت، بەلام بۆ روونكردنەوويە بەريزتەن مەبەست ليرە ئەو نىيە جوعبەى كوردى و جوعبەى عەسكەرى، ئەم برادەرە كە ئەم چەكە ھەلدەگرپت كلاشينكوڤ ناھينيتە دەرەو ھەببەستين و جوعبە بېستت ئەمە مخالەفەى ياسايە، ئەمە بۆ مالى خۆى ئەم كلاشينكوڤە بەكار دىنپت، ئەگەر لەكاتى گواستەنەو ېيت نايتن بەرچا و ېيت ئەم چەكە، بەرچا و بوونى ئەو چەكە مۆلەتدراو پيچەوانەى ياساى ترە، مۆلەتى ھەلگرتى ھەيە، بەلام مۆلەتى پيشاندانى چەكى نىيە، بۆكەشخە و بۆ مەراسيم لەگەل خۆى ببات، مەسەلەى (30) رۆژ ئەم (30) رۆژە پيش تەواو بوونى ماو ھەكەيە، پيتان وايە دەيكەينە (40) رۆژ، دەيكەينە (50) رۆژ ئاسايە، يەنى حەز دەكەى دەكەينە (60) رۆژ، (60) رۆژ پيش ئەو دەتوانين ئاسايە بەراستى ھىچ لە روحي مەسەلەكە ناگۆرپت، مەوزوعيك كە باس كراو چەكەش بە شيوەيەكى رەوا بە دەست خستبپت، ئەمە لە پرۆژەى ئيمە نەبوو لە حكومەت، بۆ منيش جىي پرسيارە، بەشيوەى رەوا يەنى چى؟ حەقىقەت، بۆيە لا بېرپت زۆر باشتەرە لەو ھى كە لە پرۆژەكە بىمىنى، چونكە ئيمە نەمان ناردوو وەكو حكومەت، چونكە بەراستى زۆر ئەستەمە بلىي چەكىكى رەوايە، ئەم چەكە رەوايە كى دەتوانى بيسەلمىنى بەراستى ئيمە وەكو حكومەت ناتوانين بيسەلمىنين، بۆيە لا بېرپت باشتەرە. پرسيارى بەرپزت وت ئەگەر مۆلەت وەرگرتن لە پرسيارى پيشتر لە بىرم چوو جوابت بدەمەو ھەست دەكەى پرسيارىكى زۆر بەجى و تەكنىكىيە ئەو پرسيارە، ئيمە بىرمان لى كردۆتەو ئەگەر ئەم كەسە بىو ېيت چەك بكرپت ناتوانى بچى ئەم شوينە ئاگادار دەكرپتەو، چونكە رينمايي شوينى چەك كرىن و فرۆشتن دەرەچپت، ئەم كەسە ناتوانى چەك بەم كەسە بفرۆشپت ئەگەر رەزامەندى پيش وەختەى وەزارەت يان لايەنى پەيوەندىدارى وەرنەگرتبپت بە كرىنى چەك، ئيمە نيازمان ھەيە بۆ ئەو ھى بەرچاوتان روون ېيت ئەو شوينانەى كە چەك دەرۆشن بەشيوەىكى ئەليكترونى دەيبەستينەو بە وەزارت بە پارىزگا و ئىدارەكانى سەربەخۆ، ھەر چەكىك لەوئى داخل بكرپت و دەر بچپت ئەبى لە سيستەمى كۆنترۆلكردنى ئەمانە لە بن دەستى وەزارەت و پارىزگا و ئىدارە سەربەخۆكان ېيت وە كاتيك دە بكرپت و دەيفرۆشپت دەبى ئيمە ئاگادار بين بە كام مۆلەت فرۆشراو بۆ ئەو ھى نەك كابرە بىكرپت و بچپت تاوانىكى پى بكات ئىنجا ئيمە ئاگادار بين، ئەليكترونبيەن دەبى ئيمە ئاگادارى ئەم كرىن و فرۆشتنە بين، لەكاتى كرىنى لە كانى فرۆشتن، ئەمە بە رينمايي و ريكارى تر ريك دەخرپتەو، ئەم كەسانە خوليان بۆ دەكرپتەو؟ بە تەئكىد، بەبى خول كەسيان مۆلەتيان پى نادرپت. ئەو كەسانەى كە بيانينە بەرپزان ئەو پرسيارە كونسولخانە و نوينەرايەتى ولاتان لە ھەريمى كوردستان لە ھەموو ولاتان بەپىي ئيتيفاقياتى نىودەولەتى، دىبلۆماسى، سالى (63)، (64) ئەمانە رىگە پىدراون داوا دەكەن كە چەكيان پى بدرپت، مۆلەت پىدراون چەك ھەلگرن، بەلام ئەگەر بىجگە لەمانە خەلكىكى ترى غەيرى عىراقى و غەيرى كوردستانى چەكىكى پى بيتن زۆر سوپاستان دەكەين لەكاتى حالەتى لەم شيوەيە ئاگادارمان بكەن بۆ ئەو ھى ئيمە دامەزراوەكانى

پۆلىس و ئاسايش ئاگادار بگهين و رېكارى پېويست بگرنه بهر، ئەگەر خۆى به چهكى مۆلەت بكوژى؟ تاوانه، هەر كوشتنىك بهو چهكه تاوانه، چهك مۆلەتدراو بى يان بى مۆلەت، تاوانه، ئەگەر كه سېك هەلگىرې چهكه كه نه بوو مۆلەتى چهكى نه بوو خۆى بهم چهكه كوشت خاوهنى مۆلەتتهكه تاوانبارە، چونكه رېگای خۆش كردووہ بۆ هەبوونى چهكىك له بهر دەستى مندالېك، ئافرتېك يان هەر كه سېك كه حەقى نېيه ئەم چهكهى له دەست بېت، بۆيه هەلگرتنى چهك له مالهوه له شوپنى پېويست مهسئوليهتى ئەو كهسهيه، زۆر سوپاستان دەكەم.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى پەرله مان:

بهريزان ئيمه له (٦:٣٠) رېستېك وەردهگرين، بهلام دواى ديينهوه، يهعنى ئەم شهو تهواوى دهكەين، مادده (٦) بخويننهوه بهريزان.

بهريز روپاك احمد رحمان:

بهريز سهروكى پەرله مان.

ماددهى (٦):

يهكه م: مۆلەتى چهكى ئاگرين له م بارانهى خوارهوه به ههلوهشاوه داده نرېت:

١- مردنى خاوهن مۆلەت.

٢- لهدهستدانى يهكىك لهو مهرجانهى كه له برگهى يهكه مى مادده (٥) ى ئەم ياسايله دا هاتوون.

٣- دەرچوونى برپارىك له دادگای تايبهتمه ند له به دەس به سهرداگرتنى چهكه ئاگرينهكه.

٤- دەرچوونى چهكه ئاگرينهكه و تفاقهكهى له خاوهندارىيهتى كهسى مۆلەتدراو بۆ كه سېكى ديكهى مۆلەتدراو.

دووهم:

١- پېويسته له سهركهسى مۆلەتدراو له حالهتى ههلوهشاندهوهى مۆلەتتهكهيدا چهكهكهى رادهستى نزيكترين بنكهى پۆلى له شوپنى نيشتهجى بوونى بكات بهرامبهر وهرگرتنى پسولهيهكى فهرمى.

٢- ئەو كهسهى مۆلەتتهكهى ههلهوه شېتهوه دهتوانيت له ماوهى (١٨٠) رۆژدا رهفتار به چهك و تفاقهكهى بكا به فروشتن بېت يان به هەر رهفتارىكى ترى ياساى.

٣- له دواى كۆتايى هاتنى ئەو ماوهيه له خالى دووى ئەم برگهيه هاتوو دهسهلاتى مۆلەتدان مافى ههيه چهك و تفاقهكه بۆ بهرژهوهندى خاوهنهكهى بهپى حوكمهكانى ياسا بفرۆشيت و برى پارهكهى رادهست بكاتهوه.

سپيه م: له دواى مردنى مۆلەتدراو:

١- پېويسته ميراتگرانى يان ئەوانهى شوپنيان دهگرېتهوه مۆلەتتهكه رادهستى دهسهلاتى مۆلەتدان بگهن به مهبهستى ئاماژه كردن له سهرى، ئەو رېكارانهى له خالهكانى يهك و دووى برگه دووهمى ئەو ماددهيه دا هاتوون جپهه جى بگهن.

٢- دهسهلاتى مۆلەتدان له بارهى فروشتنى چهكهكه پارهكهى بۆ دادگای تايبهتمه ند ده نرېت به مهبهستى پاكتاو كردن و دابهشكردنى له سهركهسانى شايسته.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كى دەيهوئيت قسه بكات لەسەر ئەو ماددەيه؟ (د.محي الدين)، (د.اسماعيل)، (سەرچنار) خان، (ئاشنا) خان، كاك (رزگار)، (شيرين امين)، كاك (كاروان)، كاك (محمد سعديين)، (لنجه) خان، (شيخ ظاهر)، (روبينا) خان، كاك (هېقيدار)، (سارا) خان، كاك (بەختيار)، كاك (بالانبو)، حاجى (سفين)، كاك حاجى، فەرموو.

بەريز سفين اغا عمر اغا:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٦) سېيەم خالى (دوو) لە دەسلەتتى مۆلتدان لەبارەى فرۆشتنى چەكە پارەكەى بۆ دادگاي تايبەتمەند دەنيردري بە مەبەستى پاكناوکردنى دابەشکردنى لەسەر كەسانى شايستە، كەسانى شايستە كين ئەوانەى كە چەكەكەى دەفرۆشن و مەحكەمە پارەكەى دەداتە ئەوهى ئەو كەسانە كين كە پارەكەيان پى دەدرىت؟ زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (شيخ ظاهر)، فەرموو.

بەريز ظاهر محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٦) خالى سېيەم، دەرچوونى برپارىك لە دادگاي تايبەتمەند بەدەست بەسەرداگرتنى چەكە ئاگرينەكە، ئەگەر ئەو چەكە ديارە تاوانىكى پى كراوه كە لە ماددەى پيشوتر باسكرايه، جونحەيه يان جينايە، بۆيه چەكەكەى پيم وابى ئەو خالە زيادە، خالى سېيەميش لەدواى مردنى مۆلتدار پيوستە ميراتگرانى يان ئەوانەى شوينيان دەگرئتەوه، پيم باشە بكرئتە شوينى دەگرئتەوه، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەريزت، كاك (بختيار)، فەرموو.

بەريز بختيار شوكرى سليمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (٦) مۆلت بە ھەلۆھشاندنەوهى دادەنرئت چوار خال دانراوه، پيم باشە سى خالىكى تر زياد بكرئت ئەگەر ئەو چەكە بەكارھات بۆ خوئشى، مەسەلەن زۆر جار دەبينى شەو گەمەچى ھەيه دوو يانەى ئەوروپى دەبينى دەنگى تەقەى دى، ئەگەر بتوانن مۆلتەكەى لەوان وەرېگرن زۆر باشترە ئيدىتر ئەگەر تەھديدەك لەسەر ژيانى كەسەكى دىتر ھەبئت بەم چەكە پيوستە مۆلت بئتە وەرگرتن، ھەفتەميش زۆر جيگا ھەنە مەناتقى محەرەمەى پى دەلېن مەسەلەن زانكو ناكريت چەك بچئتە ناو زانكوپەكان، ئىستا مۆلت دراىە بە كەسەكى (٢١) سأل تەمەن (٢١) تەلەبەى زانكوكانە يەعنى ناكري بەو چەكەى بچئتە ناو مەناتقى محەرەم نە بەس ئەو دامودەزگاي حكومت و وەزارەتئيش ھەبە دەبئ قەدەغە بكرئت، سەبارەت بە عېنى ماددە دووھم، بركەى سېيەم دەسلەتتى مۆلتدان مافى ھەيه چەك و تفاقەكەى بۆ بەرژەوھەندى

خاوه نه كهى به پيى حوكمه كانى ياسا بفرؤشيت، دهسه لاتى مؤله تدان وه زيره يانيش مودير عامه له مودير عامى كه متر نيبه مه عقول نيبه سه رپه رشتى فرؤشت و كړيارى ده مانچه بكه يان كلاشينكو فكه بكات، پيويسته هم دهسه لاته بدرت به و جيگايانهى مؤله تيان پي درايه كړين و فرؤشتنى چه كى بكن بهس به خويان وه كو وه زارهت سه رپه رشتى هم و پرؤسه يه بكن، زور سوپاس.

به ريز د. ريواف فائق حسين / سه روكى په رله مان:

سوپاس، كاك (بالانبو)، فرموو.

به ريز بالانبو محمد على:

به ريز سه روكى په رله مان.

مادهى (6) برگهى دووهم پيويسته له سه ر كهسى مؤله تدر او له حالتهى هه لوه شانده وهى مؤله ته كهيدا چه كه كهى راده ستى نزيك ترين بنكهى پوليس له شوينى نيشته جئ بوونى بكات به رامبه ر به وه رگرتنى پسوله يه كى فرمى، له حاله تيكدا هم گه ر هم چه كه كه ته سلیمى كرد فهوتا چى له مه وزوعه كه روودهدا له بهر هم وه من پيشنيار ده كه هم همه ي بؤ زياد بكرئ كه نرخى چه كه كهى له سه ر ديارى بكرئ هم نجامى فهوتانى چه كه كهى پيويسته لايه نى تايبه تمه ند به و بره پارهيه قه ره بووى بكات وه، خالى سييه مى برگهى دووهم ده لئ له داوى كوتايى هاتنى هم و ماوه يه كه له خالى دووى هم برگه يه دا هاتووه دهسه لاتى مؤله تدان مافى هه يه چه كه كه و تفافه كهى بؤ به رزه وه ندى خاوه نه كهى به پيى حوكمه كانى ياسا بفرؤشيت وه برى پاره كهى راده ست بكات وه، له كوئ ده يفرؤشيت وه؟ ناي هم هم فرؤشتنه وه يه به نرخى رؤژ ده بئ يان به نرخيك كه حكومه ت ديارى ده كات؟ له بهر هم وهى هم هم ده زانين ماده م مؤله ته كه ده درئت به كه سانيك شوينى كړين و فرؤشتنى چه كه كه كان ديار بكن هم وان ده توانن له لاي خويان ريك بكون بؤ نمونه نرخيك بدن به چه كيك چه كيك بكرن به نرخيكى زور زور هه رزان بهس له كاتيكدا يه كيك كه بيه وئت پروات چه كيكيان لئ بكرئت به نرخيكى دوو قات پيى بفرؤشنه وه پيويسته ره چاوى هم وه بكرئت هم و نرخه نرخيكى زور نه بيت، سوپاس.

به ريز د. ريواف فائق حسين / سه روكى په رله مان:

سوپاس، (ناشنا) خان، فرموو.

به ريز ناشنا عبدالله قادر:

به ريز سه روكى په رله مان.

من تيبينيم هه يه له سه ر برگهى دووهم خالى دووهمى له سه ر كاته كه، هم هم وايه بكرئت به (30) رؤژ (180) رؤژ زوره، زور سوپاس.

به ريز د. ريواف فائق حسين / سه روكى په رله مان:

سوپاس، (شيرين امين)، فرموو.

بەرپز شىرىن امين عبدالعزىز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۶) بىرگەى (۲) خالى دوو ئەو كەسەى مۆلەتەكەى ھەلدەوھەشیتەوھ دەتوانن لە ماوھى (۱۸۰) رۆژ رەفتار بە چەك و تفاقەكەى بكات بە فرۆشتن بىت يان بە ھەر رەفتارىكى تىرى ياسايى گەر بگەرپنەوھ بۆ ماددەى (۴) بىرگەى دووھم ھەر خالى دوو دەلەت مۆلەت بۆ ماوھى يەك سال دەبىت، لېرەشدا دەلەت (۶) مانگ دەتوانىت بەبى مۆلەت بەكارى بەھىنەت، يەنى ئەم فەترە زەمەنىيە زۆر زۆرە بەراستى، منىش بە ھەمان شىپوھ پىشنىار دەكەم كەم بىكرىتەوھ بۆ (۳۰) رۆژ، سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (كاروان)، فەرموو.

بەرپز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۶) من لە ھەر بىرگەى يەكەمى پىشنىاز دەكەم خالىك زىاد بىكرىت بەو شىپوھىيە (بەكارھىنانى بۆ مەرامى كەسى كە بىتتە ھۆى ئازاردانى گىانى و مەعنەوى كەسانى دىكە بەبى ھۆكار) تەبعەن ئەگەر ئەمەى تىدا نەبىت بەراستى ئەمە يەكەكە لە خالە زۆر ئەساسەكان كە پىپوئىستە تەسبىت بىكرىت لەو ماددەيەدا، بۆچى؟ چونكە كەسەك ئەم چەكە بۆ مەرامىكى شەخسى خۆى بەكاربىنەت وھ ھىچ ھۆكارىكى نەبىت ئەمە پىپوئىستە كە مۆلەتەكەى بە ئەكىدى ئەگەر تەھسىل حاصلەش بىت بەلام ئامازەى پى بىكرى باشترە. بىرگەى دووھم خالى يەكەم و خالى دووھم ئەگەر بە وردى متابعە بىكەن ئەمانە پىچەوانەى يەكترىن، ئەم دەلەت رادەستى بكات لە شوئىنەك دەلەت مامەلەى پىپوھ بكات تا (۱۸۰) رۆژ، لەبەر ئەوھى كە دوو خالە دەتوانىن وھكو (واو) بەكارى بىنەن، ئەوھ بكات و ئەوھ بكات، ئەى بۆ نەيكەين بە (يان) من لە يەك خالدا كۆم كىردۆتەوھ بەو شىپوھىيە (پىپوئىستە لەسەر كەسى مۆلەتدراو لە حالەتى ھەلوھشانەوھى مۆلەتەكەيدا چەكەكەى رادەستى نىكتىرەن بىكەى پۆلىس لە شوئىنى نىشتەجىپوون بكات بەرامبەر بە پىسوولە كە نىخى چەكەكەى لەسەر بىت يان لە ماوھى (۱۸۰) رۆژ رەفتار بە چەكەكەوھ بكات يان ھەر رەفتارىكى تىرى ياسايى، بەلام ئەو (۱۸۰) رۆژەش ھاوپاى ھەقالانم (شىرىن) خان ئامازەى پى كىرد دەكرى كەم بىكرىتەوھ بۆ ئەمەش، دووبارە زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (د.مىحى الدين)، فەرموو.

بەرپز مىحى الدين حسن يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھاوپاى كاك (بختيار)م بە تايبەتى خالىك زىاد بىكرى لە بىرگەى يەكەمىدا كە بەكارھىنانى چەك لە چەكى مۆلەتدراو لە بۆنە و ئاھانگەكان يان كاتىك بىتتە ھەرەشە و مەترسى لەسەر ژيانى كەسانى تىر ئىزافەى ئەوھش دەكەم. لە بىرگەى دووھمىدا بىرەك قورسە بلىين ئەو متمانەيە لەنيوان ھاوولتايان و دامودەزگاكانى پۆلىس نىيە، پىم وايە باشترىن چارەسەر ئەوھىيە كە ئەو

كەسەي كە مۆلەتەكەي ھەلدەوۋەشېئىتەوۋە جوۋرى چەكەكە و ژمارەكەي لە بنكەي پۆلىس تۆمار بكات، ژمارە و جوۋرى چەكەكەي لە بنكەي پۆلىسى گەرەكەكەي خۆي يان ناوچەكەي خۆي تۆمار بكاتن دواتر بىفرۆشېتەوۋە. چونكە لە خالى يەكەم و دووھىيان جوړېك لە تەناقوزى تېدايە، بۆيە لەگەر ئەوھىنە تۆمارى بكات خۆي ئەو ماوھىيەي (۱۸۰) رۆژە كەمتر بكرېتەوۋە بۆ ئەوھى خۆي تەسەروفي پى بكات خۆي بفرۆشېت. ئەوھى ترى پەيوەندى بە خالى سېيەم برگەي دووھىمى كە جوړېك لەوھى تېدايە كە دەسەلاتى دادوھرى بۆ مەسەلەي پاكتاوكردن و دابەشكردى لەسەر كەسانى شايستە، پيىم وايە دابەشكردى بەسەر ميراتگرەكانيان، چونكە كەسەكە مردوۋە چەكەكە دەفرۆشې پارەكە دەدرېتە ميراتگرەكانيان، بۆيە لەگەل ئەوھم كەسانى شايستە بكرېتە كەسانى ميراتگرى كۆچ كر دووھەكە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (سەرچنار) خان، فەرموو.

بەرپىز سەرچنار احمد محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە برگەي يەكەم دواي ئەو چوار خالە خالېكى ترى بۆ زياد بكرېت لەكاتى تەلەف بوونى چەكى مۆلەتدراو كە چەكەكە تەلەف دەبېت ئەو خالانە دەلېم مۆلەتى چەكى ئاگرين بە ھەلۆھشاوہ دادەنرېت، ئەگەر چەكەكەش تەلەف بوو ئەبى ئەو خالەشى بۆ زياد بكرېت، تەلەف بوونى چەكى مۆلەتدراو، خالېكى تر برگەي دووھم خالى دووھم ئەو (۱۸۰) رۆژە زۆر زۆرە، يەئنى ئەلئ ئەو كەسەي مۆلەتەكەي ھەلدەوۋەشېئەوۋە، يەئنى تا شەش مانگ ھەر بۆي ھەيە ئەو چەكەي لەلا بىمېئىتەوۋە ئايا بىفرۆشى يان تەسەروفي پېوہ بكات (۱۸۰) زۆر زۆرە شەش مانگ، بە قەناعەتى من بكرېت بە (۳۰) رۆژ باشتەر لەو حالەتە ئەگەر دواي (۳۰) رۆژەكە نەيكرد ئەو كاتە خالى سېيەمى بەسەردا جېبەجى دەكرېت كە پارەكەي بەو شېوہيە كە مامەلئى پېوہ دەكرېت كرېن و فرۆشتن كە لە برگەي سى ھاتوۋە، سەبارەت بە برگەي سېيەم دەلئ لەدواي مردنى مۆلەتدراو، خالى دووھم دەلئ دەسەلاتى مۆلەتدان لەبارەي فرۆشتنى چەكەكە پارەكەي بۆ دادگاي تايبەتمەند دەنېرېت بە مەبەستى پاكتاوكردن و دابەشكردى لەسەر كەسانى شايستە وەكو ميرات، يەئنى وەكو ميراتى پارەكەي دابەش بكرېت، ئەوھى بۆ ئىزافە بكرېت، سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ، (روبيئە) خان، فەرموو.

بەرپىز روبىئە اويملك عزيز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۶) برگە (۱) دقيت خالەك لېرە بېتە زيادكرن، پيشكەش نەكردى داخوازي نوپكردەوھى مۆلەت لە ماوھى ياسايدا، سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ، (سارا)، خان، فەرموو.

بەرپز سارا دلشاد بکر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرگەى دووھم ئەو كەسەى مۆلەتەكەى ھەلدەوھەشپتەوھە دەتوانى لە ماوھى (۱۸۰) رۆژدا منىش پىم باشە ئەو ماوھىبە كەم بكرىتەوھە، لە بەرگەى سىپىھەمدا دەسەلاتى مۆلەتدان لە بارەى فرۆشتنى چەكەكە پارەكە بۆ دادگای تايبەتمەند دەنیردیریت دواتر دابەش دەكریت بەسەر كەسانى شایستە، پىم باشە كەسانى شایستە لیرە دیارى بكریت بە چ پىوھریك دابەش دەكریت ئەو بەرە پارەبە؟ پىشتگىرى لە قسەكانى حاجى (سفىن) دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (ھىقىدار)، فەرموو.

بەرپز ھىقىدار احمد سلمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەو ماددەبە بەشى دووھم قسەى لەسەر دەكەم باشە بۆ چەكەكەى تەسلىمى پۆلىس بكا بۆ پىي نەلپتن بىفرۆشە لەو دوكانەى كە مۆلەتى ھەبە چەك دروست دەكا و دەپكرى و دەبفرۆشى، بەعنى بۆ بىداتە پۆلىس؟ مەعقولە دواى شەش مانگىش كابرا بۆخۆى پى بسورپتەوھە ھىچ رسوماتىكى نەداوھ لەو ولاتە بە كەيفى خۆى ئىشى پى بكات، ئەى ئەو كابرايەى كە رسومات دەدات ئەو چ كە چەكەكەى پى نوئ دەكاتەوھە، بەعنى تەزاروب ھەبە لەو بەينە و لەو بەينە، ئەگەر ماددەى بەكەم وەك خۆى ما ئەو بەرگەى بەكەم ھىچ پىويست ناكات بىنپتەوھە، تۆ خۆت كابرا دەسەلاتى پى دەدەى بچى لەو بنكەى پۆلىس بىفرۆشپتەوھە بەو حەقە لپى دەستىنى كە ئەو حەقە نەبپت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (لنجە) خان، فەرموو.

بەرپز لەنجە ابراھىم عبدالرحمن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا پىشتگىرى لە قسەكانى كاك (بختيار) دەكەم بەتايبەت كە دەلى خاوەن مۆلەت ئەگەر لەكاتى دەربىرنى خۆشى چەكەكەى بەكارھىنا مۆلەتەكەى لى وەربگىرپتەوھە ئەو گرىنگە، ھەرەھا لەو ماددەبە لە بەرگەى بەكەم كە بە چوار خال دانرايە لۆ ھەلۆھەشاندەوھى مۆلەت، ئەگەر لە حالەتپك زاندا يان خەبەر دراو سەلمپندرا كە خاوەن مۆلەت تووشى نەخۆشپىبەك بووھ كە ھۆبەكان و ئەو مەرجانەى لە بەرگەى بەكەمى ماددەى پىنجەمى ئەو ياسايە ھەن دواى نەخۆش كەوتنى نايگىرپتەوھە، پىويست ناكات خالەكيش بۆ ئەو بەزىاد بكریت، خالى سىپەم منىش پىشتگىرى لە كاك (سفىن) دەكەم كەسانى شایستە كپن؟ بكرپتە مىراتگرانى باشتر نىبە؟ سوپاستان دەكەم.

بەرپز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (محمد سعیدالدين)

بەرپز محمد سعدالدين انور:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (٦) بىرگەى دووهم، لە خالى يەك و دوو پشتگىرى قسەكانى بەرپز كاك (كاروان)، (د.مى الدين)، كاك (هېقىدار) دەكەم چونكە لىرە لە خالى دووهم هاتوو خالى يەكەم زىبادە پىويست ناكات تەسلىم بە بنكەى پۇلىس بكات، ئەگەر هەر كېشە يەكەش هەبىتن لە بىرگەى يەك خالى سىيەم ئەمە چارەسەر كرايە بە برپارى دادگا برپارى دەست بەسەرداگرتنى چەكەكە دەكرىتن، بۇيە هەر خالى دووهم بمىنىت ماوہيەكى بۇ دانرېت بۇخوئى بىفرۇشىتن، سوپاستان دەكەم.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (رزگار)، فەرموو.

بەرپز رزگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٦) سەرەتا پشتگىرى لە قسەكانى كاك (بختيار) دەكەم كە بە هېچ شىوہيەك چەك بەكار نەهينرى بۇ هېچ بۇنەيەك، لە كاتى بەكارهينانى مۇلەتەكەى لى وەر بىگىرىتەو، ئەو (١٨٠) رۇژەش كە هاورپىيان ئىشارەتيان پى دا من پشتگىرى لە قسەكەى (ئاشنا) خان، (شىرىن) خان و ئەو هاورپىيانە دەكەم كە دەلېن بۇ ماوہى (٣٠) رۇژ چونكە (١٨٠) رۇژ بەبى مۇلەت بەراستى ئەو پىچەوانەى ياسايە، سەبارەت بەوہش كە حالەتېكىش هەيە يەعنى مەسەلەن كە سىك چەكەكەى دەباتە ئەو شوپىنانەى كە مۇلەتى چەك فرۇشتنى پىدراوہ دوكانەكە يان ئەو جىگايە چەكى تر وەرناگرېت، جىگاي ناپىتەو، لەو كاتەشدا مۇلەتەكەى تەواو بووہ ئايا حكومەت خوئى حەقە لەو كاتە لى وەر بىگىرىتەو بە قىمەتېك بۇ ئەوہى ئەو چەكە بەبى مۇلەت نەبى، سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (د.اسماعيل)، فەرموو.

بەرپز اسماعيل على طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من دووسى تىبىنيەكىت هەى يەكەم خالى يەكەم نوقتە ئىكى بىژىت مردنى خاوہن مۇلەت ئەز پىشنيار دەكەم زىاد بكرىت لەسەر ئەوہ هەما هەر دگەل وىبىت يان نەمانا كەسايەتيا مەعنەوى لسەر مۇلەتدارى چونكى هەندە جارا بسەبەب كەسايەتيا مەعنەوى ئىجازەبا دايا مودىر عامە بەر مودىر عاماتيا داىى، ئەندامى جقاتەكېيە لىرە هەندى يى داىە ئەو ئەنداماتى نەما، ئەو مودىر عاماتى نەما، قىمقام نەما، مودىر ناحيە نەما، يەعنى ئەو سىفەتى مەعنەوى نەما، وەكو مردنەك چەوا ئەوا مردن ئىجازات هەلوەشېت سىفەتى مەعنەوى ژى ئەگەر نەما بىتە هەلوەشاندىن، دوو بىژىت لەدەستدانى يەكېك لەو مەرجانەى كە لە بىرگەى يەكەمى ماددەى پىنجم ئەم ياسايەدا هاتوو، بۇچى ئەو زىبادە لەدەستدانى يەكېك لە مەرجىت مۇلەتدانى، پىويست ناكات چونكى هەندى قانون ياسايا كورت بىت باشترە، دوماهيكى ئەز بىژم پىنجى ئىك بىتە ئىزافە كرن خالەك

ئەو ئى دىيىتە ئەگەر ئ دەستدانا يا مۆلەتنى ئەگەر دەمى ياسايدا داواكاريا نوكرنا مۆلەتنى بېشكەش نەكر، دەمى ياسايدا يەنى مانا (۳۰) رۇژانا تېپەرەن لەو ماددەدا تەقدىم نەكر رەئسەن ئىجازا وى مۆلەتدانا وى بېتە نەئىدى كرن، تىبىنيا من يا ئەخىرى پرسىارا جەنابى وەزىرى كى يەنى ئەوئىن دىيە پەيوەندىدار پېويستە لەسەر كەسى مۆلەتدار لە حالەتى ھەلوەشاندىنەوہى مۆلەتتىكدا چەكەكەى رادەستى نزيكتىرىن بنكەى پۆلىس لە شوئىنى لېرە يى مەتاتىيە نەھاتىيە دىباركرن دەمەك بېتە ديار كرن لە دەمى چەند رۇژەك دوو رۇژ، سى رۇژ، دە رۇژ، ماوہى دە رۇژ تەسلىم بكات، ماوہى پېنج رۇژ، ماوہى بىست رۇژ، يەنى ئەگەر دواى ئەوہ بە مانگىك دوو مانگ ئى تەسلىم بكات مەعتنا وى دروستە، چونكە لېرە قانونىدا ئىشارەت نەدايە يا پېتتى ناكات مودەك بېتە ديار كرن ھەر بۇ پرسىارا، سوپاس.

بەرپىز د. رېواز فائق حىيىن / سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز وەزىر، فەرموو.

بەرپىز رېبەر احمد خالد / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەندەك شتى باش باسكران كە پېمان واىە ئەگەر زىاد بكرىن ئەم ماددەيە دەولەمەند دەكاتن بابەتى ئەوہى كە ئەگەر چەكەكە بۇ خۇشى يان بۇ ئەوانەى تەقەى خۇشى كرا تەھىدى كەسىكى پى كرا ھەلگرتن لەناو شوئىنىكى محەرەم، بۇ نمونە ئەگەر لەناو زانكو يەككىك چەكى پېبىتن گەنجەك ئەو چەكە بىاتە ناو زانكو كەواتە شوئىنىكى موحرەمە ئىزافەكردى ئەم سى برگەيە لە مەرجهكان دەولەمەندى دەكات و پشتگىرى لى دەكەين، بابەتى ئەو (۱۸۰) رۇژە ئەگەر پېتان واىە زىادە ئېمە پېمان ئاساييە كەمى بكەنەوہ، بەلام بەس بابەتەكە باشترە ئەگەر روون بكەينەوہ بۇچى (۱۸۰) مان داناوہ؟ لە برگەى دووہم دەلېين نزيكتىرىن بنكەى پۆلىس دەبى خاوەنى مۆلەتى ھەلوەشاوہ چەكەكەى رادەست بكات، ئەمە ئەبى بىكات، نەيكات پېچەوانەى ياسايە و سەرپېچىيە، ئەگەر ئەمەى كرد لەماوہى (۱۸۰) رۇژ ئەم شەخسە حەقى ھەيە ئەم چەكە بفرۇشىت، چەكەكە لەكوئىيە؟ لە بنكەى پۆلىسە دەتوانىت ئەم چەكە بۇ ماوہى (۱۸۰) رۇژ بفرۇشىت، ئەگەر ئەو نەيكرد لە ماوہى (۱۸۰) رۇژ دواتر لە خالى سىيەم لە كۆتايى ھاتنى ئەو ماوہىە دەسلەتتى مۆلەتدان ئەم چەكە دەفرۇشىتن و پارەكە رادەستى دادگاي تايبەتمەند دەكات بۇ پاكتاوكردى و گەپاندنەوہى، بۇ خەلكى شايستە دەكرى بكەينە ميراتگر، كەسانى ميراتگر، بۇيە ئەم سى برگەيە ھەر سىكى بەيەكەوہ بەستراوہتەوہ پېويستە وەكو خۇى بمىنئىتەوہ، تەنھا ئەگەر پېتان واىە (۱۸۰) رۇژ زىادە بىكەنە (۶۰) رۇژ، بىكەنە (۹۰) رۇژ، كېشە نيە لەسەر ئەوہ يەنى ئەمە مشكىلەمان نيە، بەلام دەبىت ھەرسىكى وەكو يەك بمىنئىتەوہ، ئەوہى كەسانى شايستە بكرىتە ميراتگر شتىكى باشە، لەكوئى دەيفرۇشىت؟ ئەو شوئىنانەى كە رىگەى پېدراوہ دەبى بيفرۇشىتن، ئەوہى تر پېم واىە ماددەكە وەكو خۇى بمىنئىتەوہ لەگەل ئەو گۇراناكرىانەى كە ئېمە پېمان باش بوو، زۇر سوپاس. ئىجازە ھەيە بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان؟

بەرپىز د. رېواز فائق حىيىن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى، فەرموو.

بەرپز رېبەر احمد خالد/ وەزىرى ناوخۇ:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە ئەو ئەبى چەكە رادەستى پۇلىس بىكات، چونكە مۇلەتى نەماو، بۇ بەشى دووہم دەتوانى بىفرۇشىت، ئەوہى كە ئەيكىرپىت شوئىنىكى رىگەپىدراوہ دەزانىت لە فلانہ بىكەيە بابچىتن لەو بىكەيە بىبىنىتن، ئەم حالەتەنە دەبى كۆنترۇلكراو بن، لەماوہيەيە كە مۇلەتى نەماوہ تاوانىكە يان ھەر رەفتارىكى پى بىكرىتن رەفتارىكى ناياسايە، ئەبى ئەم بابەتە ئەگەر ئەم سى خالە يەككىيان ھەلبىگرن كاريگەرى لەسەر خالى دواى خوى دەبىتن، ئەبى رادەستى بىكات، ئەگەر رادەستى نەكرد ئەمە تاوانە، رادەستى كىرد دەبى بىفرۇشىت كە دەيفرۇشىت ئەم شوئىنەي ئەيكىرپىتن زۇر ئاسايە بلىتن لە فلانہ بىكەيە ئەتوانى پىشانىان بدات، ئەتوانى وئىنەيەكى پىشان بدات، جۇرەكەي ئەمەيە يەعنى ئەمە زۇر ئاسانە لەوہى كە چەكە لەدەستى ئەو بىمىنىتەوہ و لەو دوكان و ئەم دوكانە بىگىرپىت كە دەيكىرپىت، ئەمە شتىكى يەعنى بىرمان لى كىردتەوہ زۇر بە جدى ئەبى ھەر رادەستى بىكاتن، دواتر بىفرۇشىت، زۇر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، ماددەى (۷) لىژنەي تايبەتمەند، فەرموو.

بەرپز جلال محمد امين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۷):

يەكەم: ئەمانەي خوارەوہ لە مۇلەتى دەستىدارى ۋەھلگرتنى چەكى ئاگرين و تفاقەكەي بەدەردەكرين:

۱- سەرۆكى ھەرىم و جىگىرەكانى.

۲- سەرۆكى پەرلەمان و جىگىرەكەيى و سكرتير و ئەندامانى پەرلەمان.

۳- سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزيران و جىگىرەكەيى و ۋەزىرەكان و ئەوانەي لە پلەي ئەوان دان.

۴- سەرۆكى ئەنجومەنى دادوہرى و دادوہران و ئەندامانى داواكارى گشتى و لىكۆلەرى دادى.

۵- ئەندامانى ھەردوو نىردەي دىبلۇماسى و قونسولگەرى ئەوانەي كە لە عىراق و ھەرىم كار دەكەن بەپى رىساي مامەلەي ھاوشىوہ.

۶- فەرمانبەرانى پلەي تايبەت.

دووہم: ئەوانەي لە برگەي يەكەمى ئەم ماددەيەدا ھاتوون مافى دەستىدارى و ھەلگرتنى چەك و تفاقيان لەدواى خانەنشىنيان دەمىنىت و ئەم حوكمە بەسەر ئەفسەرانى ھىزەكانى ناوخۇ و پىشمەرگە كە لە پلەي مقدم بەرەو سەرەوہن جىبەجى دەكرىت.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ھەر بەرپزىك دەيەوئىت گىتوگۇ لەسەر ماددەى (۷) بىكات با ناوہكەي خوى تۆمار بىكات، بەلى بەرپزان ئەوانە دەيانەوئىت گىتوگۇ لەسەر ماددەى (۷) بىكەن (بدرىە) خان، (سەرچنار) خان، كاك (د.اسماعيل)، كاك (رزگار)، كاك (كاروان)، كاك (ھاوپى)، كاك (سەرکۆ)، (ئاشنا)، خان

(گولستان سعد)، (ليزا) خان، كاك (حاجى سفين)، كاك (ادريس)، كاك (محمد سعيدالدين)، كاك (محمد سعدالدين)، فەرموو.

بەرپز محمد سعدالدين انور:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى حەفت بەرگەى يەكەم هەتا خالى پېنج ئەو لە هەموو ولاتەكان ئەو سېستەمە هەيە، بەلام خالى شەش فەرمانبەرانى پەلەى تايبەت بە شىوازيكى كراوه مەفتوح نوسرايە، فەرمانبەرانى پەلەى تايبەت هەموو ئەو فەرمانبەرانە دەگرېتەووە كە پەلەى تايبەتياىان هەيە سەرۆك و فەرمانگە و مودير عام و راويژكار هەموو دەستە و وەزارەتەكان ئەمە وەكو ئىمتيازىكيان پى دەرى هەندەكيان هەيە هەر پىويستيان پى نييە، بەلام لەبەر ئەو كەلتوورەى كۆمەلگەى هەيتمان لەبەر ئەم ئىمتيازه ئارەزوو دەكات كە چەكى پى بيت، ئەمە تەحديد بكرېت بەپى پىويستى وەزارەت ياخود لايەنى پەيوەنديدار هاوكارى بيت بۆ پيدانى مۆلەتەكە، يەعنى پيدانى مۆلەت يان ئاسانكارى پى بدرېت نەك بە شىوازيكى كراوه وەكو ئەوانەى كە لەو پېنج خالە هاتىيە پىيان بدرېت، چونكە ئەوانە كە بۆ نمونە لە دەستەى سياحەنە، كشتوكال، تەندروستين هەموويان پىويستيان بەوہى نايبەت ئەو ئەوہيانپى بدرېت كە چەك هەلبگرن، سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (ادريس)، فەرموو.

بەرپز ادريس اسماعيل عبوش:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

جەنابى وەزير خۆزگە ولاتى ئىمەش وەكى سويسرا نەپىويستى بە چەك باو نە بە چەكدار با، بەلام هەموومان دەزانين دونى بۆ هەندەك گرووپى حەشدى شەعبى و حەشدى عەشاير و لەكاتى خۆى هيزى ديجلە و چەندين گروپى تر لە كەركوك و شەنگال پر چەك كرابوون بۆ ليدان و لەناوبردى قەوارەى هەريمى كوردستان، دوپىنى بۆ داعش سالى (۲۰۱۴) كە هات هيرشپىكى كرده سەر هەريمى كوردستان ئەوانەى كە وەكو خۆبەخش بەرگرى لە هەريمى كوردستانين كرد زۆربەيان بە چەكى خۆيان، يەعنى چەكى خۆيان كرىبوو بە پارەى خۆيان بەرگرين لە هەريمى كوردستان كرد، كوردستان واى لى نەهاتىيە ئىمە بلىين پىوستيمان بەو خەلكە نييە جارپىكى تر يان بەو چەكە نييە ئەوہى لە دەستى خەلكە، وەلاہى خەتەرياتى زۆر گەورەتر لە پيشمانە دىن سەر هەريمى كوردستان، جارپىكى تر پىويستيمان بەو خەلكە دەپىت، جارپىكى تر بىن بەرگرى لە هەريمى كوردستان بكەن، لپرە من ديم لەسەر ماددەى (۷) خالى دووہم ئەوہيان نووسيوە كە ئەوانەى كە بۆيان هەيە چەك هەلگرن دواى خانەنشينيش بە پەلەى مقەدەم بۆ سەرەوہ لەوانەيە پيشمەرگەيەك لە ژيانى خۆى هەمووى پيشمەرگە بوو، لەبەر ئەوہى خويندەوار نەبووہ نەبوويە زابگيش يەك نەجمەشى وەرنەگرتووہ، مقدم لەوانەيە لەناوبەينى شەو و رۆژەكى بويە مقەم هەيە بە شەو و رۆژەكى بوويە ليواش، ئىستا ئەوہى لە ژيانى خۆى هەموو پيشمەرگە بوونە ئىستا چەك و پيشمەرگە وەكو هيوايەتەك بووہ واى لپهاتووہ، زۆر ناخۆشە ئىستا بلىنى ئەتوو بەدەربى لەوانەى تر، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (گولستان سعید)، فەرموو.

بەرپز گولستان سعید حمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۷) بېرگەى شەشەمیان لە بېرگەى يەكەم فەرمانبەرانى پلە تايبەت ئەمە زۆر وازح نيبه، كيبه پلە تايبەتەكان؟ وپراى ئەوەى من پيم باشە يەك پلەى تريس بۆ ئەم خالە زياد بكرى ئەوانەش كە بەرپووەبەرى چاكسازيبەكانى گەوران و ژنان و مندالان لەگەل بەرپووەبەرى شەلتەرەكان، سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (د. اسماعيل)، فەرموو.

بەرپز اسماعيل على طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

يا من پرسيارە ژوان هەر شەشا ئيكيشوانا ئەگەر مر وه زعى وى قانونيبه و سلاح لى چ ليهيتن؟ ئەفە پشتى يەكانى دھيتن لە ويدا نەھاتيبه چارەسەرکرن، يەعنى ئەگەر تو لواجبى خۆدا ئەم دى خودى کرن و مۆلەتا هەى و سلاحى هەى كا دى چەوايا ديته چارەسەرکرن؟ سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (سەرکۆ)، فەرموو.

بەرپز سەرکۆ ازاد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى حەوتەم بېرگەى دووهم باس لەوہ کراوہ ئەوانەى لە بېرگەى يەكەمى ئەم ماددەبەھاتوون مافى دەستدارى و ھەلگرتنى چەك و تفاقيان لەدواى خانەنشينکردنيان دەمپنيت و ئەم حوكمە بەسەر ئەفسەرانى ھيزەكانى ناوخۆ و پيشمەرگە لە پلەى مقدم، يەعنى جياوازيبەكە لەوہدايە ئەفسەرانمان ھەبە لە ئاسايش، لە ئازانسى پاراستنى زانيارى ئەم ئەفسەرانەش كاتى خوى بەتايبەتى ئەفسەرانى ئاسايش و ئەوانەى كە لەو ئازانسى پاراستنە زانيارىبەدا كاريان کردووہ ئەوانە بوونە كە بەرەنگار بوونەوہيان ھەبووہ بەرامبەر بە تيرۆر، بە بازركانانى ماددەى ھۆشبەر و خەتەريش لەسەر ژيانيان ھەبە، ھەركاتى واز لەو ئيشە بينن يان خانەنشين بن خەتەرى زياترە مەوزوعى ئاسايش، ئەگەر ئەفسەرانى ئاسايش و ئازانسى پاراستن زياد بكرى و لە پلەى موقەدەميش كە براى بەرپزم باسى كرد، ھەندى جار كەسى لە پلەى نەقيبە تووشى كەمئەندامى ئەبى، خانەنشين ئەبى، پيوستيان بەوہ ھەبە مۆلەتى چەكيان ھەبى، بۆيە پيم باشە ئەفسەرانى ھيزەكانى ناوخۆ و پيشمەرگە و ئاسايش و ئازانسى پاراستن و زانيارى زياد بكرى، پلەى موقەدەم بكرى بە نەقيب.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليزا خان.

بەرپز ليزا فلك الدين صابر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تېببىنى من لەسەر دوو خالە، خالى دوو ئەلى سەرۆكى پەرلەمان و جىگرەكەى و سكرتېر و ئەندامانى پەرلەمان، ئىمە نوپنەرانى كوردمان لە پەرلەمانى عىراقىش ھەيە، ئەوانىش لە زمنى ئەو ياسايە ئەبن، ھەرچەندە ياسايەك ھەيە لە عىراق لەسەر ئەو، بەلام نازانم ئەو بىرگەيە ھەيە و ئەيانگرېتەو؟ ئەگەر نايانگرېتەو ھەيە باشترە ئەندامانى ھەرپمى كوردستانى بۆ زياد بكرى، جوانترە سەرۆكى پەرلەمان و جىگرەكەى و سكرتېرەكەى بكرى بە دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان، پلەى فەرمانبەرانى پلەى تايبەت ھەندى ھەيە مودير عامە، وەكو مودير عامى وەزارەتى كشتوكال بۆ نموونە، ئەوانىش خەلكى ماندوون، بەلام چ پىويستيان بە ھەلگرتنى چەك ھەيە لە دواى تەقاعودى، بۆيە پىويست ناكات، ئەگەر بكرى جيا بكرېتەو ھەيە باشترە، پشتگىرى لە قسەكانى كاك سەرۆك ئەكەم لەوہى ئەفسەرانى ئاسايشيش ھەمان شت بەدەر بكرىن، چونكە ئەوانىش ھەم لەگەل پرسى تيرۆر و ماددەى ھۆشبەر كاربان كردوو و ژيانيان لە مەترسيە، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سەرچنار خان.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تايبەت بە ماددەى ھەوت لەو شەش بىرگەى دانراوہ ياسايەكى ترمەن ھەيە ژمارە (۱۵) (۲۰۱۲) تايبەتە بە پاساوانى پەرلەمانى كوردستان، وابزانم ھەر پەرلەمانىش ياساى تايبەتى ھەيە بەو بابەتە، ئىستا ئەوہم ديت، پرسىار ئەكەم لە بەرپز وەزىر پاسەوانى پەرلەمانى كوردستان بە سەرۆك و جىگر و پەرلەمانتار ئەوانەش بەدەر بكرىن بۆ ئەوہى تەعاروز دروست نەبى، ئەو پاسەوانەى پەرلەمان مەعقول نىيە بى مۆلەت دەرېكات لە وەزارەتى ناوخۆو لە كاتېكدا ئىشى سەرەكى خۆيەتى كە دىفاع لە پەرلەمانتار بكات، خۆ بى مۆلەت و بە دەستى بەتال ناكات، رەچاوى ياساى ژمارە (۱۵) ي (۲۰۱۲) لەگەل ئەوہ بكرى، ئەگەر ئەوہ بەدەر بكرى باشترە، سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك رزگار.

بەرپز رزگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە دووہم، باس لە تاكو پلەى موقەدەم بۆى ھەيە دواى خانەنشىن بوونى چەك ھەلگىرى، بەلام كاك سەرۆكوش ئىشارەتى پيدا لە مولازمەوہ مولازم ئەوہل و نەقىب و رايىدى لى بى بەش كراوہ، راستە رەچاوى ئەوہ كراوہ مولازمىك تا نەبىتە موقەدەم تەمەنى شمولى خانەنشىنى نەكات، بەلام ئىستا لە ولاتىكىن، چونكە خەلك پيش حكومەتى ھەرپم پيشمەرگايەتى كردووہ، بەپلەى مولازمى خانەنشىن بووہ، ھەقە ئەوانەى لە شوپنى ئىجرائى بوونە داوا ئەكەم ئەوہى

ليزا خان باسى كرد، هەندى شوين هەيە شوينى مەدەنى يان كشتوكال ئەوانە نا، بەلام ئەوانەى شوينى ئيجرائيە مۆلەت بدرى بەوانە، سوپاس.

بەرپز هينم احمد حمە صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك ھاوپى.

بەرپز ھاوپى بناء محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى يەكەم لەوہى ليزا خان ئاماژەى پيدا سەرۆكايەتى پەرلەمان جيا بكرتتەوہ بەو شيوازە ئاماژەى پى بكرى، پشتيوانى ئەكەم، كاك محمد لە خالى پينج لە برگەى يەك پشتيوانى قسەكانى ئەكەم، كاك سەرکو و كاك رزگاريش ئاماژەيان بە برگەى دوو دا پيوستە هەندى ئيزافە تيدا بكرى، لەبەر ئەوہى ئيمە بە تايبەت لە هيزى پيشمەرگە هەيە لە تەمەنى (٤٥) سالى چۆتە خولى ئەفسەريەوہ، تا خانەنشيني ناگاتە نەقيب، يان رائيد، پيم باشە ئەوہش ئيزافە بكرى، سوپاس.

بەرپز هينم احمد حمە صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ئاشنا خان.

بەرپز ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تئينيم هەيە لەسەر خالى دوو كە ئەلى ئەو فەرمانبەرانەى پلە تايبەت و ئەوانەى ناويان ھاووہ دوای ئەوہ خانەنشين بوون ئەتوانن چەك ھەلگرن، فەرمانبەرانى پلە تايبەت ريزەيەكى زور فەرمانبەر ئەگریتتەوہ، بۆ نموونە راگرى كۆليزتيكيش فەرمانبەرى تايبەتە كە مودير عامە، سەرۆكى زانكوپە وەكيل وەزيرە، ھەر ئەوہى پيشووتر وتم لەسەر ماددەى پينج ئەوہ بە چەكدارى كردنى كۆمەلگايە، ھەموو كۆمەلگا ئەتوانى چەكى پى بيت و ھەليبگرى و كارەساتە، ئەبى دەست نيشان بكرى ئەو فەرمانبەرانەى پلە تايبەت ئەبى دەست نيشان بكرين، سوپاس.

بەرپز هينم احمد حمە صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك حاجى سەفين.

بەرپز سەفين اغا عمر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من ليزا خان كردى، پشتيگرى ئەكەم، سوپاس.

بەرپز هينم احمد حمە صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەدرىە خان.

بەرپز بەدرىە اسماعيل محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى ھوت برگەى يەكەم تا خالى شەش ئەو مۆلەت پيدانە لە ھەموو دونيا ئيستيسنا كراوہ، بەلام پيوستە سنووردار بكرى، بۆ نموونە ئەوانەى خوارەوہ لە مۆلەتى دەستدارى و ھەلگرتنى چەكى ئاگرين و تفاقەى بەدەر ئەكرين، بەلام سنووردار بى، ئەوہى بۆ

زىاد بىرى، پىم باشە بىرگە يەك زىاد بىرى بۇ پاسەوانى پىلە بالاكەن كە لە خىشتە و رەسمەكان دىارى كراو، بەدەر بىرىن وەكو پىلە موقەدەم و بەرەو سەر يان عەمىد، سوپاس.

بەرىز هېمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك كاروان.

بەرىز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

يەك دوو تىبىنىم ھەيە، برادەران كاك سەرکۆش باسى كرد بە تايبەتى ئەنجومەنى ئاسايش، ئىستا تەقريبەن سەربەخۆيە، لە چوارچىوۋى وەزارەتى ناوخۆ نىيە، چۆن مامەلەي لەگەل ئەكرى؟ ئەگەر بە سەربەخۆيە بۇچى نالپىن ھىزەكانى ناوخۆ ئاسايش و پىشمەرگە، خەلكانىك ھەن لە كۆمەلپك شوپىنى زۆر نەپنى كار ئەكەن، نموونە، كۆنترۆلى زىندانەكان، ئەوانە مەترسى راستەوخۆ لەسەر ژيانيان ھەيە، پارىزەر، پارىزەر ھەيە دەست بۇ دۆسيەي زۆر خەتەر ئەبات، ئەوانە رىگەيان پىنادرى چەكيان پى بى ئەي كى ئەيان پارىزى؟ پارىزەرىكم لە مالى خۆم شەويك كەسيك بى بە مۆلەت وەرى ئەگرى، بەلام لە ياسايەكە روون بى، بە رىنمايى يان بە مۆلەت ئاسانكارى ئەكرى يان لە ياساكە ئاماژەي پى ئەكرى؟ سوپاس.

بەرىز هېمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو بەرىز وەزىر.

بەرىز رىبەر احمد خالدا / وەزىرى ناوخۆ:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەو بابەتە بە راي ئىمە مافى خۆي پىدراو، رەنگە ھەندى گۆرانكارى زۆر بچووكى پىويست بى كە بە حەقىقەت لە پرۆژەي حكومت تىيدا نەبوو لىرە زىاد كراو، كىشەي پىلە تايبەت ئەگەر بلىپىن فەرمانبەرى پىلە تايبەت زۆرە ژمارەيان ئەوئەندە زۆر نىيە، ناوى پىلە تايبەت زۆر بە خراب چوو، بەلام ژمارەيان زۆر نىيە، لە چاكسازى ويستان بە وەزىرەكانەو و بە ھەموو پەرلەمان و پىلە تايبەتەكانى كوردستان ويستان موچە نيو بەكەين شتىكى زۆر كەم كارىگەرى لەسەر داھات ھەبوو، بەلام وا خراب تەفسىر كراو پىلە تايبەت، دەولەمەند، بزىسمان لەو ولاتە ناوى زراو، بە ئەنقەست و بە بى ھۆ، فەرمانبەرى پىلە تايبەت ئەوئەي لە وەزارەتى كشتوكال ئىش ئەكات رەنگە زياتر لە ھەموو خەلك تووشى كىشە بى، لەبەر كىشەي زەويوزار، بۆيە ئەگەر پىتان وايە ھەر زىادە لاي ئەبەين، بەلام ئەو فەرمانبەرانەي پىلە تايبەت، بىكارى وەزىرە، راويژكارە، بەرئوئەبەرى گشتىيە، قايمقامە، قايمەقامى قەزايەك مەعقول نىيە مافى نەبى دەمانچەك ھەلگىرى، لەولاو كەسى تەجاوزەكەي رووخپىراو يەك بى تەعداى لى بكات نەتوانى دىفاع لە خۆي بكات، بۆيە ئەو بابەتە ژمارەيان باوەر ناكەم بە ھەمووى لە ھەزار نەفەر تىپەر بكات، پىتان خۆشە لاي ئەبەين، بەلام بىمىنپتەو مەسلەحت تەر، ئەكرى قىودى بۇ زىاد بەكەين، بەلام ئەبى ھەبى، بىرگەيەكمان ھەبوو لە پرۆژە ياساى خۆمان كە پىشنىارمان كرديوو لە حكومت لابراو لىرە، نووسىومانە ئەوانەي لە بەندى يەكەمى ئەو ماددەيە، قەسدمان ئەو شەش بىرگەيە، مافى ھەلگرتنى چەكيان ئەمىنپتەو لە دواى خانەنشىن بوون بەو مەرجەي

بەلگە نامە يەكى بى بەرامبەريان بۇ رېكېخىرئ ھەتا لە ژيانن، يەعنى ناكړئ ئەو برادەرە وەزيرە دواى ئەوہى خانە نشين بم ئيترا تا ھەتايە بى مؤلەت، پارہى رسوومات وەرنالگيرئ، بەلام مؤلەتى بۇ دروست ئەكەم، ئەو بېرگە يە ئەبى زياد بکړيتەوہ، ھەلگيراوہ لە پړوژەى ئيمە ئەبى زياد بکړيتەوہ، دوو، بابەتى تر ئيزافە کراوہ ئەوہى باسى ئەو حوکمە بەسەر ئەفسەرانى ھيزەکانى ناوخو و پيشمەرگە بە پلەى موقەدەم، بەرپزان ئەوہ غەدرىكى گەرەبە لە ھيزەکانى ناسايش و پۇليس و پيشمەرگە و پاراستن و زانپارى و دژە تيرور و ئەو ھيزانەى بەشدارن لە پاراستنى ئەو ولاتە، ناويان ليرە بېتن، پيويست ناکات، ئەوانە خوځيان ياساى خوځيان ھەبە، رينمايى خوځيان ھەبە، لە وەزارەتى ناوخو پۇليسېک يا ئەفسەريک بە پلەى نەقيب خانە نشين بى دەمانچەکەى ئەکەينە ھەديە، بەبى ئەولاول ئەولا، لە پای ئەو خزمەتە لە نەقيبەوہ، ئينجا پيشمەرگە رەنگە لە مولازمىيەوہ بيدريتى، ئەو بابەتە حەق نيبە تېکەل بکړئ، خزمەت و دلسوزى ئەو خەلکە، ئيمە نەمانووسيوہ، نازانم لە ليژنەى کە موناقدەشە کرا گوتمان ئەو بابەتە باسى نەکړئ، بەلام ديسان ئيزافە کراوہتەوہ، تکام وايە لايبەن ھەر ئەوہندە خەتى يەکەم بمينيتەوہ تاكو دواى خانە نيشن کردنيان ئەمينئ، بەلام بەو مەرجهى ئەوہى بەلگە نامە يەکیان بۇ نامادە بکړئ، سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سەرۆكى ليژنەى ياسايى.

بەرپز بزار خالد عبداللە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوہى پەخش نيبە ئەگەر مجال بەدن (۲ تا ۳) دەقە، قسەى من گرنگە موتەعەليقە بە نامادە کردنى راپورت، ماددە (۴۲) لە پەيرەوى ناوخو بېرگەى دوو ئەلئى وەزيرى پەيوەنديدار ئەتوانئ لە کۆبوونەوہى ليژنەکان نامادە بى، کاتى گفتوگوئى بابەتېک ئەکړئ کە پەيوەنديدارە بە وەزارەتەکەى و ئەتوانئ ستافى وەزارەت لەگەل خوئى بينى بۇ کۆبوونەوہ، ھەر وەھا تيروانينەکانيشيان لە راپورت جيگير ئەکړئ بى ئەوہى مافى دەنگدانيان ھەبئ، بۇ نامازەم بەو ماددە يە دا؟ ناچمە مەوزوعى بابەتى موبادەرەى تەشريعى کە لەسەر ئاستى ولاتە ھەرەپيشکەوتوو و ديموکراسيەکان چۆنيەتى ميکانيزمى تەشريعى و پړوژەکانى حکومەت کە ديئە پەرلەمان و تەقديمى پەرلەمان ئەکړئ، ئەو بابەتە زور دوور و دريژە، بەس لە ناوہرۆكى ئەو بابەتە گرنگى دانە بە راي حکومەت، بە تايبەت ئەو پړوژانەى کە حکومەت تەقديمى ئەکات، بەپيئى ئەو ماددە يە ئيمە لەبەرامبەر کيشە يەكى گەرەبەن، پەخش نيبە بە وازيحي ليرە ئەلئيم، بۇ ليژنەى ناوخو پيويسستە کە راپورت نامادە ئەکړئ جەنابى وەزيرى ناوخو بەشدار بووہ لەو کۆبوونەوہ، بەپيئى پەيرەو پيويسستە تيبينى وەزيرى مەعنى وەربگيرئ، ئيستا راپورتى ليژنەى ناوخو ديئت، بەخيلافى پەيرەو چەندين تيبينى تيدايە کە فەلسەفەى ياساکەش ئەگورئ، کە ديئە ليژنەى ياسايى تەجروبوەمان ھەبە لەگەل ريزم بۇ ليژنەى ناوخو، لەسەر پړوژە ياساى کۆمپانيا ئەمبىيەکانيش تووشى تەشەنوجات ئەبين، ليژنەى ياسايى و ليژنەى ناوخو، ئەمروش

ئەو سىنارىيۇيە جارىكى تر دووبارە بوويەو. بەپىي پەيرەو بىت دىفاع لە حكومت ناكەم، بەس ملكەچم بە پەيرەو، ماددەى پەيرەوى واىە، زۆر تەبىئىيە با لەناو جەلسە ئەندامى پەرلەمان حەقى ھەيە زۆربەى گفتوگۆكان كە كرا ئىستا مەبەستم ئەو ھەيە بەرپىز وەزىرى ناوخۆ، ھەر وەزىرىك بى خۆى ئەو تىبىنىيەنى كە پىيان ئەكرى وەرى ئەگرن، ئاسايىيە ئەتوانن لە ھەندى ماددە دەستكارى بكەين، بەلام كە ليژنەيەكى مەئنى راپۆرتەكە ئەنيرى، ئىمە وەكو ليژنە ئىستا چى بكەم، ئىستا (۱۳) تىبىنى ليژنەى ناوخۆ وەرمانگرتىيە لەو راپۆرتە، خۆم سەرۆكى ليژنەم قەناعەتم بەو (۱۳) تىبىنىيەش نىيە، ئەو راسىيە، ليژنەى ياسايش شاھىدە، بەس لەبەرچى، بۆ ئەو ھى شىرەك و ناخۆشى دروست نەبى لە نيوان ليژنەى ياساى و ليژنەى تر، ئىمە مەجبوورين ئەو ئىشە ئەكەين، بەرپىز وەزىر راست ئەكات لەسەر ئەو ماددەيە تىيدا نىيە، بەلام نامانەوى تووشى كىشە بىن، بەراستى ناپەيرەويشە، وەكو برا بچووكتان مەبەستم نىيە ئەندام پەرلەمان راي نىيە، بەكەسەو ھەندى شت ھەيە بۆ ناو جەلسە بى و حكومەتىش رازى بى، سوپاس.

بەرپىز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بالانبۆ.

بەرپىز بالانبۆ محمد على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە مەبەستى كاك بزار گەيشتم تەنيا ليژنەى ناوخۆ نىيە مەبەستى، بەلام ئىمە زۆر مەشغول بووين، ھەتا داواشمان كرد حالەتى زۆر پەلەى پى نەدرى، پەلە كردن ئەو ھى دروست كرد و خۆشمان گلەبىمان لە پرۆژە ياساكە ھەيە، ناكرى بلىين ئىمە يان ليژنەى ياساى ھەلە بووين، بەس ئەم حالەتى پەلەيە بۆ جارانى تر بە ھىچ ياسايەك نەدرى، ئىمە پەكمان نەكەوتو ھەسەر ھەندى بابەت، تا ئىستا ياسا چەكمان ئىش پى نەكردوو، خىر بوو ئەو ياسا چەكە ئەو ھەندە پەلە بوو، ھەر ئىستاش بچىتە بوارى جى بەجى كردنەو ھەر ناتوانى بە يەكجار دەستى پى بكەى، بە ھىوام بۆ جارى تر لە ھىچ ليژنەيەك پەلە نەكرى بۆ ئەو ھى بتوانين بە جوانى دىراسەى بكەين، سوپاس.

بەرپىز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان پىدانى سىفەى ئىستىعجال بەشيكە لە پەيرەو، زۆر ئاسايىيە سەرۆكايەتى پەرلەمان لەگەل فراكسيون و ليژنەكان ھەماھەنگى ئەكەن، بەلام سىفەى ئىستىعجال نابى بىتە ھۆى كەموكوپى لە ياسايەك كە دەرئەچى، پىشم واىە كۆبوونەو ھى زۆر باش كراو، چوار كۆبوونەو ھى بۆ كراو، ئىستاش خويىندەو ھى دوو ھەمە، ھەموو تىبىنى و سەرنجەكان بۆ دەولەمەند كردنىيەتى، دواتر لە ئامادە كردنى راپۆرت ليژنەى تايبەتمەند تەوافوق لەسەر ئەو خالانە بكەن لە وەرگرتنى تىبىنى، بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان و بەرپىز وەزىرىش كە لىرەيە، بچنە سەر ماددەى (۸) فەرموو.

بەرپز حەممەت مۇھەممەد عەبۇ زەيد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددە (۸):

۱ ئەفسەر و كارمەندى ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۇ و ئەفسەر و پېشمەرگە لە وەزارەتى پېشمەرگە ئەتوانن چەكى ئاگرين و تفاق دەستدار بکەن يان ھەلگرن.

۲- پېويستە ئەفسەر و كارمەندى ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۇ و پېشمەرگە لە دواى كۆتايى ھاتنى ئەركەكانيان چەكەكانيان رادەستى شوپنى ھەلگرتنيان مشاجب بکەن.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جېگري سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ (كاك بالانبۇ، كاك ھېقىدار، سەرچنار خان، كاك ياسين، كاك عوسمان، كاك رزگار، كاك على، كاك ھاوپر، كاك سەرکۆ)، فەرموو كاك ياسين.

بەرپز ياسين خضر طە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددە (۸) دووھم ئەلې مساجب، مساجب چيپە، خۇى مەرجه بە، يان ئەو وشەيە دەستكارى بکرى، وشەيەكى سەيرە، سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جېگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عوسمان سېدەرى.

بەرپز عثمان كرىم سوارە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددە (۸) بېرگەى يەك ئەوھى بۇ زياد بکرى كە ئەنجومەنى ئاسايش و پاراستنى بۇ زياد بکرى، لەبەر ئەوھى ئەوانيش تابعى ھېزەكانى ناوخۇن، بەلام ئەنجومەنىكى سەربەخۇن، سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جېگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك ھېقىدار.

بەرپز ھېقىدار احمد سلمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددە (۸) دووھم، پېويستە تەسليم بکرى، ئەگەر ھاتوو ھەر لەگەل خۇى ھېنا؟ چ ئيجرائاتى لەگەل ئەكرى، موخالەفەيە، بەلام ئەو ھەموو شەرە روئەدات، دوو رۆزى تر سەرى سالا لە ئاسمانى ھەولپر ئەبى لە يارى ئاگرين، دواتر ئەلېن ئەوئەندە كەسە مردوون، چى ئيجرائات ھەيە، خالى دووھم كۆتايى پېويستە بگەرپنيتەو، ئەگەر نەگەرپايەو؟ سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جېگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو سەرچنار خان.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر بېرگەى دوو تېيىنيم ھەيە، نووسراوھ پېويستە ئەفسەر و كارمەندى ھېزى ئاسايش و ناوخۇ و پېشمەرگە لە دواى كۆتايى ھاتنى ئەركەكانيان چەكەكانيان رادەستى شوپنى ھەلگرتن

بەكەن، خۇ ئەو ئەركە ھەر كۆتايى نايەت، ئەبى بلى دەوامى فەرمى، دواى ئەوھى دەواى فەرمى تەواو بوو بخرىتە مەشجەب، بەلام وەكو ئەرك ئەوھ ھەر لە ئەستۆيانە، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك ھاوپى.

بەرپز ھاوپى بناء محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

برپگەى يەكەم، دىرى دووھم، وەزارەتى پىشمەرگە و ناوخۇ ئەتوانن چەكى ئاگرين يان تفاقيان پى بى، بۇخۇى وەزىرى ناوخۇ ئامازەى پىدا، بە رىنمايى چەكيان پىيە، ئەگەر لە ئەرك بن برپارە چەكيان پى بى، خۇ ناكىرئ لە رەبايەك بە دارلاستىك بى، بۇ گرتنى سجن بە دارى پۇلىسى ھاتووچۇ بى، پىم وايە ئەو ماددەيە زيادەيە، لەبەر ئەوھى لە برپگەى دوو خۇى جوابى برپگەى يەكەمى داوہتەوہ، ئەلى پىويستە ئەفسەر و كارمەندى ھىزەكانى ئاسايش و ناوخۇ و پىشمەرگە لە دواى كۆتايى ھاتنى ئەرك چەك رادەستى شوپنى ھەلگرتنيان مەسجەف بەكەن، رەشبينيش نىم، پىم وابى قانوونەكە بۇ بنپركردنى چەكە، بەلام ئەزانين ئاسان نىيە بنپركردنى چەك، ئەوانەى كارمەندى دەولەتن ئەتوانى بە رىنمايى چەكيان لى وەرگىتەوہ، قەناعەتم وايە دواى دەواميش ئەگەر چەكيان لى وەرگىتەوہ وەك ئەوھىە لە كاتىكدا بازارى رەشى چەكت كۆنترۇل نەكردىن و چەكت لە خەلك وەرئەگرتىتەوہ و كارمەندى خۇت بنپىرتە ناو خەلك بى چەك پىم وايە پىچەوانەيە، ماددەكەش زيادەيە، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك سەرکو.

بەرپز سەرکو ازاد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

برپگەى دوو مۆتەعاريزە لەگەل ئەوھى ئەلى پىويستە ئەفسەر و كارمەندى ھىزەكانى ئاسايش و ناوخۇ، لېرە ئەلى پىويستە ئەفسەر لە كاتى كۆتايى ھاتنى ئەركەكانيان چەكەكانيان رادەستى شوپنى ھەلگرتن بەكەن، ئەگەر سەيرى بەكى لە ماددەى (۷) ئەلى ئەفسەرى ھىزەكانى ناوخۇ و پىشمەرگە و موقەدەم بۇى ھەيە چەكى پى بى، ناكىرئ لە ھىچ قانوونىك ئەفسەرىك بەرپىرسى بنەكەيەكە، بەرپوہبەرى پۇلىسە، ناكىرئ سەعات دوو دەمانچەكەى دابنى، يان ئەفسەرىكى نەھىشتنى تاوان جارى وايە سەعات (۱۲) و (۱) شەو حالەتتىكى دزى كردنە، تەقە كردنە، ناكىرئ بگەرپتەوہ بۇ شوپنى دەوامى دەمانچەكە ھەلگىرى ئىنجا بچى، ئەو ماددەيە ناوى ئەفسەر ئەبى دەربكىرئ، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك رزگار.

بەرپز رزگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

برپگەى دووھم باسى ئەفسەر و كارمەندانى ھىزەكانى ناوخۇ تا ئەخىر ئەكات، لېرە حالەتتىك ھەيە، ئەو پىشمەرگانەى لەو جىگەيان، قۇلەجۇن، يان مەخمور، لە شوپنى ئەركەكەشيان و

دەوامىشيان دېنەو ھەم بۇ مال رېگەكەش مەترىيە، چۈن ئەكرى چەكى بىكە، باشتىر واىە بلىين چەكى قورس لەگەل خۇيان نەھىننەو، ئەگەر بىي خۇي چەك بىكە ھاورپىبانىش وتيان، چۈن ئەكرى چەك دابنى و بى چەك بگەرپتەو ھەم رېگەكەش مەترىيە، لە گەرميان حالەت بىنراو ھەم لە كۆلەج و لە شىخ باو ھەم خەلك شەھىد بوو، پىم باشە تەنيا ئەو ھەم بىكە چەكى قورس نەھىننەو، سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك على.

بەرپز على ھەمە صالح:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

ھەز ئەكەم ھەم زىرى ناوخۇ بەرچاومان رۇشن بىكات، ئەمەوئ بەراوور دىك بىكەم، ئەفسەرى ھەمىد يان ھەم قىد ئەگەر تەقاعود بىي لە تەقاعودى بۇي ھەمە چەكى پىي بىت، بەلام لە زمىنى دەوام ئەو ماو ھەم عوتلەيەتى ئەبى چەك دابنى، ھەست ناكەي تەزارووبە؟ لەوانەيە لەو كاتە جولى زياتر بى، دەرچوونى زياتر بى، لە كاتى تەقاعودى مرؤف كەمتر پىويستى بەو ئەبى، لە دەوام ئەگەرپتەو ئەبى چەكى دابنى، ھەست ناكەي تەزارووبە؟ بۇ لەو كاتە پىي بى بۇ لەو كاتە نەبى، لە رووى ھەمەلىشەو ھەم واقىع بىن ئامر فەموجە، ھەمىدە، ھەم قىدە، ئەستەمە چەك دابنىن، بۇ شتى دابنىين نەچىتە بوارى جى بەجى كىرەنەو، بە تايەتى لەوانەيە ھىزەكانى ناوخۇ و مونەزەم تىر بىن، بۇ نەمۇنە بەراورد بە پىشمەرگە و ئامر فەوج و لىواو ئەوانەي دەرەو ھەم سنوورەكان، سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بالانبو.

بەرپز بالانبو محمد على:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرگەي دوو داوا ئەكەم مەشاجى بىكە بە جەخانە، پىشتىگىرى قسەكانى كاك ھەمەلىش ئەكەم، بە جدى لە كاتى دەوام چەكەيەن جەخانەكانىان دابنىن، بەلام ئىمە ھەمومومان باش ھەمەلىش ھىزى پىشمەرگەي كوردستان ئەزانىن، باو ھەم ناكەم لە ۲۰% يەكە سەربازىيەكان جەخانەي پىويستىان ھەمە بى بۇ ئەو ھەم بتوانن چەكەيەن تىدا ھەلگىرن، ئەو ھەم كىشەيەكى زور گەورەيە، ئەگەر لە ھەمەلىشەك لە جەبەھەكانى پىشمەرگە ھەم چەكانە دانرابن، بە داخو ھەم لەو ماو ھەم پىش ئىستا تىرۆرستانى داعش ھىرشىيان كىرە سەم ھەندى جىگەو ھەم، ئەگەر تۆ مولزەمى بىكە ئەو چەكە ھەم دابنى كە درا بەسەريان ئەو كات كى بەرپىسىار ئەبى، ئەو ئەبى دىراسە بىكە، سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو بەرپز ھەمەلىش.

بەرپز رىبەر احمد خالد / ھەمەلىش ناوخۇ:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

تەبەن تىكەلىيەك دىرۇست ئەبى لە نىوان ئەرك و بابەتى چەك ھەلگىرن و مۇلەت دان بە ئەفسەم و كارمەندى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، بەرپزان روون نىيە ئەلپىن ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ

جگه له پيشمه رگه هه موو هيزه كاني تر هيزه كاني ئاسايشى ناوخوييه، به ئازانسى پاراستن و زانياريبه وه، به دژه تيروره وه، به ئاسايشه وه، ئه وانه به پيى ياساى هيزه كاني ئاسايشى ناوخو مامه له يان له گه ل ئه كرى، بويه پيوست ناكات ئه و مه وزوعه جيگه ي نيگه رانى بى، ئه نجومه نى ئاسايشى هه رپمى كوردستان كه پيكدى له سى چوار كوله گه ي سه ره كى، ئه وانه به شيكن له هيزه كاني ئاسايشى ناوخو، ئه گه ر ياسايه كى تر ده رچوو بو ئه و هيزانه ئه و كاته ئه توانين ناويكى ترى لى بنين، به لام ئيستا له چوارچيوه ي هيزه كاني ئاسايشى ناوخون، بابته ي مه شاج بيكه نه جبه خانه، زور جوانه، بره گه ي يه ك ئايا زياده يان دووباره يه، خوئى ئه كيد كردنه له سه ر ئه وه ي ئه توان هه لبيگرن ئه و چه كه، له كاتى ئه رك، بره گه ي دووهم بو ئه وه يه ئه و ئه ركه ته واو بوو ناتوانن هه لبيگرن، پرسيار ئه كه ي ئايا عه مه ليه، بو ئيستاى كوردستان نه خير، ئيمه له شه رى چه ند لايه نه ين، به لام ئه و ياسايه بو ئه مړو داناريزين، بو ئه مساليش نيه، به لاي كه مه وه بو خولپكى په رله مانى ئه و ياسايه ئيشى پى بكرى، بويه تكايه ليكدانه وه كان له سه ر واقيعى تالى نا ريكخراو ليكدانه وه ي بو نه كرى كه ئه گونجى يان نا، ئيستا له هيزه كاني ناوخو تا حه ديكي زور كوئترولى چه كى فه رمى ئه كرى، به لام له هيزى پيشمه رگه له گه لتانم سنوورى هه ره شه و مه ترسى له سه ر هيزى پيشمه رگه ته نيا خالى كوئتاك نيه له گه ل هپلى دوژمن يان هپلى هه ره شه، به لام ئه بى روژى بى ئه م بابته جى به جى بكه ين، هه ر جوله يه كى به تاليون يا ليوايه ك وه كو هه موو ولايتىكى ئارام ئه بى به فه رمان بى، ئامر فه وجيك حه قى نيه سريه يه ك له گه ئى خوئى بجوليني به بى ره زامه ندى ئامر ليوا، ئامر ليوا حه قى نيه سريه بى ره زامه ندى فه رمانده ي خوئى، تا ئه خير، كيشه مان ليره هه يه له و ياساى چه ك نيه، ئه بى پيشمه رگه ريك بخرى، ئاليه تى ريكخستنه وه ي پيشمه رگه باشتى بكه ين، ئينجا ئه و ياسايه له سه رى جيبه جى ئه بى، ئه گه ر به و شيوه ي ئيستا بى نه ك ئه و ياسايه هيج ياسايه ك له سه ر يان جيبه جى نابى، بويه ئه بى هه ول بده ين پرؤسه ي يه كگرتنه وه ريكبخرى، له و كاته كيشه يه ك دروست نابى، باره گاي ليواى ئيمه له گه ل خه تى ئه مامى يه كه، ئه بى باره گاي ليوا له پشته وه هپلى ته ماس بى، له وى مه سجه ب ئه بى، هه تا ئه فسه رى پؤليس، بوئى نيه كلانشينكوؤف بياته مال، بوئى نيه ده مانچه بيات، ئه و ئه فسه ره واقيعيه، ئه و چه كه له جباخانه ي بنكه ي پؤليس به جى بپلى، ئه گه ر به شه و شتى روويدا ئه و برادره له ماله وه مه سئول نيه، خه لكى تر هه يه له ئه ركه ئه و مه سئوله، بابته كه خومان له خوئمانى قورس ئه كه ين، ئه مانه وه ي شت چاك بكه ين، به لام كه ديته سه ر ده ركردنى ياسا خومان دونيايه ك ريگرى بو خومان دروست ئه كه ين ئه لپين نابى، كين شتيكى مه عقول نيه، ئيمه ين، وه زيرين، په رله مانتار، پله تايه تين، ئه فسه رين، ئه وانه ين، ئه گه رنا شته كان ئاسايبه، ئه و بابته وه كو خوئى بى له گه ل گوپينى وشه ي مه شاج بكرىت به جبه خانه، سوپاس.

به رپز هيمن احمد حه صالح / جيگرى سه روكى په رله مان:

فه رموو مادده ي (9).

به رپز خديجه عمر طه:

به رپز سه روكى په رله مان.

مادده ي (9):

۱- ئەگەر مۆلەت دراو بە دەستدارى و ھەلگرتنى چەكى ئاگرىن ھەوالى بزرېوونى يان لەناوچوونى مۆلەتەكەى يان بزرېوونى ئەو چەكەى مۆلەتەكەى پى دراو بەدات ئەوا پىويستە دەسەلاتى مۆلەت دان داوا لە پۇلىس بكات لەو بارەبىيەو ھەلگرتىنەو ھەنجام بەدات.

۲- ئەگەر بزرېوون يان لە ناوچوونى مۆلەت سەلمىنرا ئەوا مۆلەتتىكى نوئى ئەدرىتە خاوەنەكەى ھەك جىگرەھەى بزرېوو، ھەمان ژمارەى مۆلەتى پىشوو لەسەر ئەبى، ھەمان ئەو زانىارىيەنەى تىيدا ھاتبوون لە خۆى ئەگرى بەرامبەر بە رەسمىك كە دوو ھىندەى رەسمى پىدانى مۆلەت بى.

۳- ئەگەر بزرېوون يان لە ناوچوونى چەكى ئاگرىن سەلمىنرا ئەوا پىويستە خاوەنەكەى مۆلەتەكە رادەستى دەسەلاتى مۆلەتدان بكاتەو ھەلگرتەنەو ھەى و لە داوى تىپەرېوونى يەك سال بەسەر رىيەكەوتى بزرېوون يان لەناوچوونەكە سەر لە نوئى مۆلەتى نوئى پى ئەدرىتەو.

۴- ئەگەر دەرکەوت ھەوال دان بە بزرېوون يان لەناوچوونى مۆلەت يان بزرېوونى چەك راست نىيە ئەوا پىويستە دەسەلاتى مۆلەت دان مۆلەت دراو رەوانەى دادوھرى لىكۆلىنەو ھەك بكات بۇ گرتنەبەرى رىككارى ياساى پىويست و پىويستە دادگاش لە كاتى ھوكمدان بە تاوانبار كردنى ھەوالدەر دەسەلاتى مۆلەتدان ئاگادار بكاتەو ھەى و لەو بارەش مۆلەتەكە بە ھەلگرتەو ھەى داھەنەى.

بەرىز ھىمىن احمد ھەمەسالھ / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ (كەك بالانېو، كەك دكتور محى الدين، كەك ھاورى)، فەرموو كەك دكتور محى الدين.

بەرىز محى الدين حسن يوسف:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

تىبىنىيەكەم لەسەر بىرگەى سىيە، داوى ئەوھى كەسى مۆلەت دراو چەكە ئاگرىنىيەكەى وون ئەكات مۆلەتەكەى ھەلگرتەو ھەشەتەو، بەلام داوى تىپەرېوونى سالىك مۆلەتتىكى نوئى پى ئەدرى، پىم واىە سالىك زۆرە، كەسانىك ھەن پىويستىان پى ھەيە، ئەپرسم ئاىا ئەو مۆلەتە نوئىيە لە داوى بەدەست ھىنانى يان دەست خستنى چەكىكى نوئىيە كە ژمارەكە و جۆرەكەى ھەكو بەرىز ھەزىرى ناوخۇ ئاماژەى پى كىرد لەو شوئىنەى ئەيكىرى داتا و زانىارى يان فۆرمىكى پى ئەدرى بە كرىنى ئەو چەكە، يان چۆن لەسەر چ ئەساسىك مۆلەتەكەى بۇ نوئى ئەكرىتەو ھەى سوپاس.

بەرىز ھىمىن احمد ھەمەسالھ / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كەك ھاورى.

بەرىز ھاورى بناە محمد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۹) چوار بىرگەيە، پىرسىيارە لای من چ ھىكمەتتىك ھەيە كەسى بىروات لە بىكەيەكى پۇلىس بلى چەكم ون كىردو ھەى؟ بۇ راست نەكات، بۇ بلى مۆلەتم ون كىردو ھەى، ئەگەر ونى نەكردى، دواتر يەك سال زۆر نىبە؟ زۆرەى دامودەزگاكان خەلك گىرى خواردو ھەى بە دەست رۇتىنىيات، بۇيە يەكسال ھاتووچۆى مەھكەمە و پۇلىس بكات، بۇ نەلى مانگىك ئەگەر قەرارە چەكى ون كىردى، بۇ لە مانگىك نەبى؟ سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بالانېۆ.

بەرپىز بالانېۆ محمد على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرگە يەكەم باسى دەستدارى كىردن و ون بوون ئەكات، ئەزانىن بىنكەي پۇلىسى ون بوون ھەيە، ئەگەر كەسانىيەك شتىكى ئاسايشيان لى ون بى رەنگە بىنكەي پۇلىسى ون بووھەكان ئاگادار ئەكەن، رىككارى ياسايى ئەگرنە بەر، چ پىويستە دەسەلاتى مۇلەت دان پۇلىس راسپىرى لە كاتىكدا خۇي ھەيە، پىشتىگىرى كاك ھاورىش ئەكەم، لە بەرگەي دوو، ھىشتان ساغ نەبۇتەو، زۇر جار ھەيە ئىنسان جزدانى پىرە لە پارە لىي ئەكەوئ، خەلك دزى لى ئەكەرى، ئەم كەسە ئەو لە دەست دانە بە دەست خۇي نەبووھە چ پىويستە سزاي بەدى لە بىدايەتەوھە دوو ھىندەي لى بسەنئ، لە خالى دوو، ئەو كەسە لەوانەيە دز چووبىتە مالاكەي چەكەكەي بىرەبى، لافا ھاتبى ھەوييەكەي يان چەكەكەي بىرەبى، يەكسەر يەك سالى تر بىخەيتە سەرى لەوانەيە زەرور بى، لەو (۳) بەرگە سزات بۇ داناۋە، لە بەرگەي چوار ئەلئ ئەگەر ئىسپات بوو خۇي ئەو شتەي فەوتاندوۋە، رەوانەي دادگاي ئەكەرى و ئەوكات رىككارى ياسايى خۇي ئەگرىتە بەر، پىم باشە ھەر سى سزاكەي بەرگەي يەك و دوو و سى لىرئ و جى بەپلدىر بۇ ئەو كاتەي شتەكە يەكلايى ئەبىتەوھە، سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەرپىز ۋەزىر.

بەرپىز رىبەر احمد خالد / ۋەزىرى ناخۇ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو بابەتە زۇر گىرنگە ۋەكو خۇي بىمىنى، پەيوەستە بە رىككارى كەم كىردنەوھە تاوان بەوھەي كەسەك چەككىكى مۇلەت دراو بىر بىكات بە مەئناي ئەوھ نىيە بىرى بىكات، كەسەك ئەيفرۇشى بە قاچاغ يان ئەيدات بە كەسەككى تر ئەلئ من ئەو چەكەم بىر كىردوۋە و ئەمەوئ مۇلەتتىكى تىرم بەدەنئ بۇ چەككىكى تر، ئەوھ دىاردەي قاچاغ و دزى لە حكومەت بەو شىوہەيە ئەكەرى، كەسە چەكەكەي وا ئەلئ ھادىسەيەكى دىزىش دروست ئەكات و شەو دز ھاتوۋە، بەلام بەلگەي نىيە، رەنگە خۇي فرۇشتىبىتى بە كەسەك تاوانبار و قاچاغچى، ناكىر بە ئاسانى، باسى چەك ئەكەين، باسى شتى خۇشى ئەو دونىايە ناكەين، چەك يانى كوشتن و بىرىندار كىردنە، سنوور دابىنئ بۇ بىر كىردنى چەك، ئەو بىرادەرەي مۇلەتى ھەيە و خۇي ناساند و وتى بىزم كىردوۋە، ئەبى بىسەلمىنى، نەيسلمان خۇي تاوانبارە، ئەبى ۋەكو خۇي بىمىنى ئەو سى بەرگەيە.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەي دواتر.

بەرپىز خىدجە عمر طە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۱۰):

وہزیر یان ئەو کەسە ی کە رایئە سپیڤی ئەتوانن لە ھەر بارێکی پێویست مۆلەتەکانی دەستداری و ھەلگرتنی چەکی ئاگرین لە ھەریم یان لە بەشیکی رابگری بۆ ئەو ماوەی کە لە بریارە کە دیاری ئەکری.

بەرپز ھیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسە ھەبە؟ (سەرچنار خان، کاک بالانبۆ، کاک ھێقیدار، کاک کاروان، کاک ھاوڤی، کاک سەرکۆ، خەدیجە خان، کاک عمر)، فەرموو خەدیجە خان.

بەرپز خدیجە عمر طە:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پرسیارکەم لا دروست بوو، کاتی زروفیکی ئیستیسنائی روو ئەدات ئاژاوەیە کە، رووداویەکە، ئایا لەو زروفە خەلک داواي مۆلەت ئەکات؟ ئەگەر زروفیکی ئاوا بێتە پێش ھەموو خەلک چەک ھەلئەگری، پیم وایە ئەگەر بەرپز وەزیر وەلامیک بداتەو، ئەسل ئەو ھەبە ئیقافی عەمەل بە مۆلەت بکری ئەک پێشکەش کردنی مۆلەت رابگریت، سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سەرچنار خان.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیەکم ھەبە، ئەو سەلاحیەتە دراو بە وەزیر لەو حالەتە کە ئەتوانن مۆلەتەکانی چەکی ئاگرین ھەم ھەلگرتن و ھەم مۆلەتە کەشی لە ھەریم، ھەموو ھەریم یان بەشیکی ھیناویەتی، حالەتی تەواریبە کە لە سەلاحیەتی پەرلەمانە، نابێ وەزیری یان وەزارەتیک ئەو سەلاحیەتە بە تەنیا پێ بدری، بە رای من ئەگەر کرا شتیکی ئاوابی ئەبێ بە بریاری ئەنجومەنی وەزیران، ئەو ھەب بۆ زیاد بکری، سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک ھێقیدار.

بەرپز ھێقیدار احمد سلمان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

وہزیر یان ئەو کەسە رائە سپیڤی ئەتوانن لە ھەر بارێکی پێویست دا، پێناسە ھەب ئەو بارە پێویستە جەنابی وەزیر پیمان خۆشە باس بکری، ئایا لە رووی کۆمەلایەتی، لە چ حالەتیکدا؟ سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاک ھاوڤی.

بەرپز ھاوڤی بناء محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشیک لە قسەکان سەرچنار خان و کاک ھێقیدار کردیان، پشتیوانیان ئەکەم، لەگەڵ ئەو وەزیر یان ئەو کەسە رایئە سپیڤی، ئەو کەسە کێبە، ئەتوانن لە ھەر بارێکی پێویست، ئەو پێویستیە

چىيە كە ۋەزىر بتوانى ئەۋە بىكات، ۋەزىرى ناوخۇ قىسەيەكى كىرد ئەلى چەك بىرىندىر كىردن و كوشتنە، قەناعەتم واپە ھەموو جار ۋا نىيە، ھەرىمى كوردستان نەبوونى چەكى پىۋىست گىرفتە لە ھەموو لايەك پەلامار بىرىن، سوپاس.

بەرىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو كاك عمر.

بەرىز عمر عبدالله فتاح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەۋ ماددەيە موتەلەقىيەكى زۇرى تىدايە، ۋەك ئەۋەيە ياساكا چوۋە بوارى جى بەجى كىردنەۋە، ۋەزىر دەسەلاتى ئەۋەي ھەبى بەپىي ئەۋ ماددەيە لە ھەر بارىك خۇي لىكدانەۋەي بۇ بىكات كە پىۋىستە ياساكا رابگرى، تەنانەت ماۋەكەش دىارى نەكراۋە، ئەكرى دە سالىش رابىگرى، ئەلى لە ھەموۋى ھەرىم، ئەۋ ياسايە بۇ دەرگرا ئەگەر ماددەيەكى تىدايە ئەۋەندە دەسەلاتى رەھا ئەدات بە ۋەزىر، بۇيە پىشتىگرى قىسەكانى سەرچنار خان ئەكەم، بەشېك لە قىسەكانى كاك ھىقىدارىش، لە ھەر بارىكى پىۋىست، پىۋىستى بە تەلىل ھەيە، لە بەشېكى رابگرى ئەگەر ماددەكە ھەر مايەۋە بىرئە پارىزگايەك، ئەگەر زەرور بى بىنئىتەۋە لە ماۋەيەك لە شەش مانگ تىنەپەرى، قابىلى ئەۋە بى لە يەكجار دىرئ نەكرىتەۋە، ئەۋە باشتەر، بەس مەبەدئەن لەگەل ئەۋەم ئەۋ ماددەيە پىۋىست نىيە، سوپاس.

بەرىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو كاك سەرکو.

بەرىز سەرکو ازاد حسين:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەلى ۋەزىر يان ئەۋ كەسەي رايئەسپىرى، ۋەزىر رايئەسپىرى، يانى ۋەزىرى ۋەزارەتى ناوخۇ ئەمىر كاك رىبەرە لەۋانەيە سالىكى تر كەسپىكى تر بى، ئەكرى ۋەزىر مەۋزەفېك دابنى، يان كارمەندىك، لىرە تەشخىس نەكراۋە، ۋەزارەتى ناوخۇ دوو بىركارى ۋەزىرى ھەيە، يانى ئەگەر زىادىش نەكرى لە ئايندە، بۇ ئەۋەي دىارى بىكرى ئەۋ كەسە لە دواي ۋەزىرەۋە سەلاحيەتەكەي چى بى، پىشتىۋانى قىسەكانى كاك ھىقىدار ۋ كاك ھاۋرى ئەكەم كە ئەۋ ماۋەي لە بارىكى پىۋىستە، ئەكرى ۋەزىر يا ئەۋ كەسەي رايئەسپىرى لە حالەتېك بىنئىتە پىشەۋە بلى ئەۋە ۋەزىرى ۋەزارەتى پىشمەرگە چەك ئەكرى، يان مۇلەتەكە رايئەسپىرى، ئەگەر روون كىردنەۋە بىرى، سوپاس.

بەرىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرمو كاك كاروان.

بەرىز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەتەۋاۋى پىشتىۋانى قىسەكانى سەرچنار خان ئەكەم لەگەل ئەۋ روون كىردنەۋەيە، ئەۋەي كاك ھاۋرى ۋ برادەران باسپان كىرد، بارى پىۋىست حالەتى تارىئە، تەنبا دەسەلاتى سەرۋكى ھەرىم ۋ

سەرۆكايه تى ئەنجومەنى وەزىرانە، بەلامەوە سەيرە كە ئەو ھەموو سەلاحىيەتە رەھايە بدرى بە وەزىر لەگەل رېزىم، چونكە ئەو دەسەلاتى ئەنجومەنى وەزىرانە، بدرى بە وەزىر، لە بارىكى نا ئاسايى، بارى نا ئاسايى وەكو چى؟ وەكو كاك عومەر وتى كاتەكەش تەھدەيد نەكراو، بە ماددەيەكى خەتەرى ئەبىنم، پىم وايە ئەو ماددەيە پىويست نىيە، ماددەى شەش باسى ھەلۆھەشەنەوہى مۆلەت ئەكات، بەلام راگرتنى مۆلەت لە بەشېك يان ھەموو كوردستان پىويستە بەرلەمان يان حكومەت يان سەرۆكايە تى ھەرىم، بۆ دراو بە وەزىر؟ پىم باشە ئەو ماددەيە لابرى، سوپاس.

بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى بەرلەمان:

فەرموو كاك بالانبۆ.

بەرپز بالانبۆ محمد على:

بەرپز سەرۆكى بەرلەمان.

پشتگىرى قسەكانى خاتوو سەرچنار و ئەوانەش دەربارەى ئەو دەسەلاتە قسەيان كردوو، پىم وايە ئەو دەسەلاتە بدرى بە ئەنجومەنى وەزىران، كاك ھىقيداريش باسى كرد حالەتى پىويست ديارى بكرى، ئەوھەشى رايئەسپىرى و ابزانم ئەگەر ھەلە نەبم پىشتر خۆى وتى لە ياسا كۆنەكە پارىزگارەكان، لەوھەش ھەر بە ھەمان شىو، لەگەل ئەمانەش پىم باشە ماددەى (۱۶) ى ياسا كۆنەكە وەكو خۆى ھەلگىرى و بىھىنن لىرە بكرىتە ماددەى (۱۱) و لە دواى ئەو ماددەكانى تر وەكو خۆى، سوپاس.

بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى بەرلەمان:

فەرموو شىرىن خان.

بەرپز شىرىن امين عبدالعزىز:

بەرپز سەرۆكى بەرلەمان.

ماددەى (۱۰):

وەزىر يان ئەو كەسەى رايئەسپىرى، ئەو كەسە تەعبىر لە كەسايەتى ئەكات، نەك وەك پىنگەيەكى حوكمى يان حىزبى يان ھەر حالەتتىكى ترى ھەبى، بۆيە پىويستە كەسەكە ديارى بكرى ئەگەر ماددەكە بمىنئىتەو، لە ھەمان كات پشتگىرى مامۇستا عمر و كاك كاروان ئەكەم بە ھەلگرتنى ماددەكە، سوپاس.

بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى بەرلەمان:

فەرموو كاك شىخ زاھىر.

بەرپز ظاھر محمد على حسين:

بەرپز سەرۆكى بەرلەمان.

ئەگەر بكرى روون كردنەو بەدەم لەسەر ئەو ماددەيە، بەپىي ئەو ماددەيە مەبەست بەرپز وەزىر يان سەلاحىيەت ئەدرىتە وەزىر، وەزىر سەلاحىيەتى ئەوھى درايتى مۆلەتى چەك بدات، ھەمان شت دەسەلاتى ئەوھەشى ھەيە مۆلەتى چەكدان رابگرى، خۆ ناچى حالەى تەوارى رابگەيەنى كە

دەسەلاتى سەرۆكايەتى ھەرېم بى، تەنيا مۆلەتدانى چەكە و ۋەرگرتنەۋەى مۆلەتدانى چەكە، سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەرپىز ۋەزىر.

بەرپىز رېبەر احمد خالد / ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لېرە ئەو ماددەيەش دەستكارى كراۋە و ۋەكو ئەۋەى ئىمە پېشنىارمان كىرەبوو لە پرۆژە ياساى خۇمان دەستكارى كراۋە، باسما لەۋە كىرەبوو كە ۋەزىر ئەم دەسەلاتە نادات بە كەس، تەنيا ۋەزىرە، ھىچ كەسكى تر نىيە، ئەۋە زىاد كراۋە، ناشىبى زىاد بىكى، تەنيا دەسەلاتى ۋەزىرە، چۈنكە ئەو كەسانە مۆلەتپان داۋە، ئەگەر پېۋىست بوو لە حالەتپك پېۋىست بى ئاسايشى ھەرېمى كوردستان لە بەشپك لە ھەرېم يان ھەموۋى وا بخوازى كە ئىمە ئەو مۆلەتەنە رابگىرەن بزەنن جىاۋازى نىۋان چەكى مۆلەت، نەك فەرمى، چەكە پۆلىسە نە ئاسايش و نە پېشمەرگەيە، ھىچ كەسپك ناتوانى بە برىارىك ئەو چەكە فەرمىپانە رابگىرى، بەلكو ئەۋە راگرتنى مۆلەتى ئەو چەكانەيە كە بەو ياسايە دراۋە، بۇ ئەۋەى بەرچاۋتان روون بى، نە راگەياندىنى حالەى تەۋارپىيە، نە ۋەرگرتنى دەسەلاتى سەرۆكايەتى ھەرېمە و نە ئەنجومەنى ۋەزىرانە، ۋەزىرىك رېگەى پېدراۋە ئەو دەسەلاتەنە بدات، بەپىي ئەو ياسايە ئەتوانم ئەو دەسەلاتەنە بدەم بە كەسكى تر بە كاتى مۆلەتدان، بەلام بۇ راگرتنى ئەۋە رەنگە ھەر كەسپك ئەو دەسەلاتەى ھەبى خراب بەكاربى، ئەبى كارىگەرى لەسەر ئاسايشى ناۋچەيەك ھەبى، ئەو دەسەلاتە ئەبى لاي ۋەزىرى ناوخۇ بى من بىم يان ھەر بەرپىزىكى تر، ئەبى ۋەكو خۇى بىمىن، بەلام گۆرانكارى تپدا بىكى ۋەكو ئىمە پېشنىارمان كىرەبوو، ۋەزىر، گوتوۋمانە بە ۋەرەبىيەكەى شتپكمان نووسىۋە بە كوردىيەكەى شتپكى تر دەرچوۋە، ئەۋە ئىمە وتوۋمانە (للوزىر ان يقرر ايقاف منح اجازات حيازة و حمل صلاحا ناري، في جميع انحاء اقليم او في جزء منه للمدة التي يعينها في القرار عند حصول ما يدعوا لاتخاذ هذا اجراء)، ئەۋە حالەت تەۋارى نىيە، بابەتپكى زۆر جىاۋازە لەگل ئەۋەى لېرە نووسراۋە، يەئنى زۆر جىاۋازە لەۋەى لېرە ھاتوۋە، تىكايە ئەو بابەتە ۋەكو خۇى لى بىكى، سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ۋەلامى بەرپىز ۋەزىر روونە، بچنە سەر ماددەى (۱۱).

بەرپىز خىدجە عمر طە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۱):

ۋەزىر ئەتوانى مۆلەتى دەستدارى و ھەلگرتنى چەك بەپىي ھوكمەكانى ئەو ياسايە بداتە كەسى بىيانى.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ (كك دكتور محى الدين، كك مهم برهان، بدرية خان، كك هاوري، كك بالانبؤ)، فەرموو كك مەم.

بەرپز مەم برهان محمد قانع:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى ماددەى (۱۱) ۋەزىر ئەتوانى مۆلەتى دەستدارى ۋە ھەلگرتنى چەك بەپپىى حوكمەكانى ئەو ياسايە بداتە كەسى بيانى، بېگانە، ئەگەر دىقەت بەدەن بەپپىى حوكمەكانى ئەو ياسايە ماددەى (۵) كۆمەلئىك مەرجى داناوە بۇ ئەۋەى مۆلەت بەخشى، لەناو ھىچ لە مەرجەكان بېگانە نەھاتوۋە، بۇ نموونە پاسەۋانى كۆنسۆلخانەكان يان بەرپرسانى بېگانە يان راۋىژكارى حكومت ئەۋانەى بېگانەن، بەپپىى حوكمەكانى ماددەى (۵) ئەۋ مەرجانەى دايناۋە نەھاتوۋە، بۆيە پېشنبار ئەكەم ئەۋ ماددەيە بسرىتەۋە ۋە لېرە برگەيەك زىاد بكرى بۇ ماددەى (۵) بەۋ شېۋەيە كە ئەلئى ئەبى مەرجى مۆلەت پېدان چىيە ۋە ئەۋ كەسەى كە داۋايەك پېشكەش ئەكات مۆلەتى چەكى بدرىتئى، بېگانە بېت ۋە نېشتەجئى ھەرىم بېت ۋە ۋەزارەت بە شايستەى مۆلەت پېدانى بزانى، ئىتر ۋەزارەت زانى ۋەزارەتى ناوخۆيە ۋە تۆماتىك ۋەزىرە، بەۋ شېۋەيە بوۋ بە مەرجىك ئىتر تۆماتىك ئەگەر ماددەى (۱۱) ھەلگرتن ئىشكال دروست نابى، سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموۋ دكتور محى الدين.

بەرپز محى الدين حسن يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

يەك سەرنجم ھەيە لەسەر ئەۋ دەستەۋاژەيە، بەس ئەپرسم ئايا كۆمپانیا بيانىيەكان ئەچنە ژىر بارى ئەۋ ياسايە يان بە ھەمان ياساى كۆمپانیا ئەمنىيەكان ئەبن بۇ پېدانى مۆلەتى چەك يان نا؟ سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموۋ كاك ھاۋرئى.

بەرپز ھاۋرئى بناء محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من ماددەى (۵) لە ژوورەۋە نەبووم، نازانم لە ماددەى (۵) يان ماددەكانى تر جۆرى چەكەكەى ديارى كردبى، ئەپرسم چ جۆرە چەكك؟ بيانى كىيە؟ رەنگە ئىستا كاك رىبەر ۋەزىرى ناوخۆيە، بەلام دۆخىك بېتە پېش كەسى لەۋ حىزبە نوپىانە ۋەزىرى ناوخۆ بى، كەسى بيانى ئەبى چەك ديارى بكرى، بە لېبووردنەۋە ھەست ئەكەى ياساكە زۆر ھىنى پېۋەيە، خۆشەۋىستى دەسەلاتى زۆر پېۋەيە، ھەموۋى لە ۋەزارەت چر كراۋەتەۋە، سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموۋ بەدرىە خان.

بەرپز بەدرىە اسماعيل محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش ھەمان راي كاك مەم بورھانم ھەبو، پشستگىرى ئەكەم، پاشگرتك زىاد بكرى، ۋەزىر ئەتوانى مۆلەتى دەستدارى ۋە ھەلگرتنى چەك بەپپىى حوكمەكانى ئەۋ ياسايە بداتە كەسى بيانى بە ھەمان مۆلەتە توندەكانى ھەلگرتنى چەك، سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بالانبۆ.

بەرپز بالانبۆ محمد على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتتېڭرى قىسەكانى كاك مەم و بدريه خان ئەكەم، پېم وايە ئەو ماددەيە زۆر ئالۆزە، ئەزانين يەكئ ئەمريكى لېرەيە، ئەتوانين ئىجازە بە ئەمريكى يان توركى بدەين، لەبەر ئەو قورسە، كە وتمان ئەوانە ناكري بۆ ھەندئ كەس جئ بە جئ بكري بۆ ھەندئ نا، ئەو ماددەيە زيادە و ئەبئ لابري، سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەرپز وەزير.

بەرپز رېبەر احمد خالد / وەزيرى ناوخۆ:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

كەسى بيانى وازيخە، كەسئ خەلكى عىراق نەبىت، دېتە ئېرە پېويستى بەو ھەيە چەكى ھەبئ، لە جياتى ئەو ھى پەنا بباتە بەر قاچاغچىيەك چەكى بۆ دابىن بكات، ئېمە بە پېي ياسا رېكى ئەخەين كە بە ھەمان مەرجى مۆلەتى چەك كە بوو بە نىشتە جئ بئ، ئەلېين عىراقى بئ و نىشتە جېي كوردستان بئ، ئەگەر بيانى بئ و نىشتە جېي كوردستان بئ، داواي چەكى كرد ئەبئ فەقەرەيەك ھەبئ رېكى بخت، ئەو مەرجانەي چەكى پئ ئەدرئ بە عىراقىيەك و ھەر كەسئكى ترى ھەرپم ھەمان مەرجى لەسەر جئ بە جئ ئەكرئ، ئەو كەسە بيانىيە ئەگەر لېرەيە ئەگەر تاوانىكى ئەنجام دابئ لە دەرەو، ئېمە لە وەزارەتى ناوخۆ گريڭدراوين بە پۆلىسى نېودەولەتى، نيتۆركى ئىنتەرپۆل لاي ئېمە ھەيە، ھەر كەسئكى تاوانىكى ئەنجام دابئ بە كلىكىك چىكى ئەكەين بزائين ئەو شەخسە پېشخانى تاوانى ھەيە يا نا، يا لە ولاتان ئېمە نوئنەرايە تيمان ھەيە، كۆنسلخانەي ولاتان لېرەيە، ئەگەر ھاووللاتى ئەو ولاتەيە لېي ئەپرسين، ئەو كەسە داواي شتېكى وا ئەكات ئېو ھېچ كېشەتان لەگەلى ھەيە؟ دەستگا ئەمنىيەكانى ئېمە پەيوەندى ئاست بەرزيان ھەيە لەگەل دەزگاكانى ولاتان، بۆيە ئەو بابەتە رېككارى پيدانى مۆلەت ھەمان ئەو رېككارەيە، بەلام كەسەكە بيانىيە، ناكري شتېكى نوئ بنووسين، پېم وايە وەكو خۆي بئ، ھېچ پەيوەندى بە سوپا و لايەنى چەكدارى نىيە، وەكو خۆي بئ، سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد حمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان ماددەي (۱۲) گفئوگۆ ئەكەين، ئىنجا مۆلەتېك وەرنەگرين، فەرموو ماددەي (۱۲).

بەرپز رۆژان ابراھيم على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۱۲):

۱ ھەر كەسئكى لە ماو ھى (۶۰) رۆژ لە دواي بەركاربوونى ئەم ياسايە ھەوال بدات لەسەر دەستدارى چەكېكى بئ مۆلەت لە سزا ئەبورېت و دەسەلاتى مۆلەتدان ئەتوانئ بەپېي حوكمەكانى ئەو ياسايە مۆلەتى پئ بدات.

۲- له حاله تى رەزامەندى نەدان بە پېيدانى مۆلەت ئەوا چەكەكە بۇ بەرژەوۋەندى خاۋەنەكەى بە زىاد كىردنى ئاشكرا لەلايەن دەسەلاتى مۆلەتدەنەوۋە ئەفرۇشۇرى.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ (كاك دابان، شىرىن خان، كاك بالانېۋ، كاك بزار، كاك عمر)، فەرموو كاك دابان.

بەرپىز دابان محمد حسين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىز دابان محمد حسين، له حاله تى رەزامەندى نەدان بە پېيدانى مۆلەت، واتە كەسپك كە چەك ئەكرى له شوپىنكى مۆلەتدار بۇ ئەوۋە رەزامەندى وەزارەت وەرگىرى بۇ ئەوۋە مۆلەتەكەى ھەبى و پىي نادىرى، ئەو كەسە تاوانى نەكردوۋە تا وەزارەتى ناوخۇ مۇسادەرەى چەكەكەى بكات و له زىاد كىردنى ئاشكرا بىفرۇشۇرى، ئەكرى ئەوۋە راست بكرىتەوۋە، له حاله تى رەزامەندى نىوان بە پېيدانى مۆلەت ئەو كەسە ناتوانى بىتتە خاۋەنى چەك، ھەر ئەوۋەندە كافىيە، ئەو مۇسادەرە كىردنە و ئەو دەست بەسەردانى گرتنى چەكە و فرۇشتى بۇ كەسپكە تاوانى كىردى، چەكى كىرپوۋە له شوپىنكى مۆلەتدار رەزامەندى وەرنەگرتوۋە، سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو شىرىن خان.

بەرپىز شىرىن امين عبدالعزيز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىز دابان محمد حسين، له حاله تى رەزامەندى نەدان بە پېيدانى مۆلەت چەك بۇ بەرژەوۋەندى خاۋەنى بە زىاد كىردنى ئاشكرا ئەفرۇشۇرى، داۋاى روون كىردنەوۋە له بەرپىز وەزىر ئەكەم، له حاله تى رەزامەندى نەدان بۇ چى؟ نەمۇنە، له ماددەى (۵) مەرجى پېيدانى مۆلەت دىارى كراۋە، ئەكرى ھۆكارىكى تايبەت ھەبى رەزامەندى نەدرى، يان واى لى بكرى، له حاله تى رەزامەندى نەدان بە ھۆى نەبوۋنى مەرجەكانى پېيدانى مۆلەت، سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك عومەر.

بەرپىز عمر عبدالله فتاح:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەو ماۋەيە بە كەم ئەزانم، داۋاى دەرچوۋنى ياساكەش زۆر گرنگە وەزارەتى ناوخۇ لەگەلىدا ھەولكى رۇشنىبىرى گىشتى بدات كە بابەتى بوۋنى چەك بەبى مۆلەت چەند مەترسىيە، چۆن سزا ئەدرىن، ماۋەكەش بكرى بە (۱۸۰) رۆژ، سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بزار.

بەرپىز بزار خالد عبدالله:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لېرە ھاتوۋە لەلايەن دەسەلاتى مۆلەتدەنەوۋە ئەفرۇشۇرى، دەسەلاتى مۆلەتدەنەوۋە بەرپىز وەزىر خۆيەتى يان پارىزگارە يان قايمقامىكە، بە زىاد كىردنى ئاشكرا ئەو موزايەدەيە رىككارى زۆرى

ھەيە، بەرپىز ۋەزىر خۇي يان مجافىز بى ئەو ئىشە پىيان ئەدرى ھەم مەجالىيان نىيە، ئەم ئسول رىككارى موزايەدەي عەلەنى زۆر بەر فراوانە، لەبەر ئەو ھەر مەبەستىيان ئەو دەسەلاتەيە ھەم بەرپىز ۋەزىر بە تەعلىمات ئەتوانى لىژنەيەك، چونكە ۋەزىر خۇي چۆن موزايەدە بكات؟ ئەبى لە رىگەي لىژنەيەك بى كە بە رىنمايى لاي ۋەزىر عىلاج ئەكرى، يان ئەگەر ھەر ئاماژەي پى ئەدەين بە زىاد كرنى ئاشكرا باس نەكەين بلىين لەلايەن دەسەلاتى مۆلەتدەنەو، ئەو خۇي قەواعىد عامەيە، ئسولى موزايەدە ۋە چۆنىيەتى فرۆشتن ديارە، سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بالانبۆ.

بەرپىز بالانبۆ محمد على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان،

پىش ئەوئى باس لەو ماددەيە بكم، ئەمەوئى ئەو بلىم بەو پرۆژە ياسايە ماندوو بووين، بەلام لە بەيانىيەو موناقتەشە ئەكەين ھەرچى ئەكەين بەرپىز ۋەزىر ئەلى ۋەكو خۇي بى، كەوايە موناقتەشەي بۇ چىيە؟ پىم باشە ھەر پرۆژەيەك لە حكومەتەو ھات ھىچ موناقتەشە نەكرى، لەو ماددەيە بىرگەي دوو ئەلى لە حالەتى رەزامەندى نەدان بە پىدانى مۆلەت چەكەكە بۇ بەرژەوئەندى خاوەنى بە زىاد كرنى ئاشكرا، زىاد كرنى ئاشكرا لە نيوانى كى؟ بۇ دەولەمەند كرنى مەجموعەيەك كەسە، سبەينى ئىجازە بە چوار كەس ئەدەن لە چوار شار، چوار دوكانى چەك فرۆشتن دائەنرى ئەو كاتە چەكەكە باوى مليۆنىك بى لە موزايەدە (۲۰۰) ھەزارى پى ئەدەن، ھاوولائىيەك بىوئى مۆلەت دەرىينى ۋە چەك بىرپىتەو بە مليۆنىك پى ئەفرۆشەنەو، پىويستە يان بە نرخی رۆژ ديارى بىرى يان نرخی لەسەر دابىرى، سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەرپىز ۋەزىر.

بەرپىز رىبەر احمد خالد / ۋەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من ئەكىد ئەكەمەو كاتى پرۆژەكە ئەخوئىندىرپتەو تەكايە وورد بن لە خوئىندەنەو، بۇ ئەوئى لە مەفھومى بىرگەكە ۋازىح بى بۇ بەرپىزتان، ئەلى ھەر كەسەكە لە ماوئى (۶۰) رۆژ لە دواي بەركار بوونى ئەو ياسايە، ھەوال بىدات لەسەر دەستدارى چەكەكە بى مۆلەت، ئىستا ھەموو مالەكان پى چەكە، ھەر ھاوولائىيەك لە دواي دەرچوونى ئەو ياسايە بىت خۇي ھەوال بىدات بلى ئەم چەكەم ھەيە، مەبەست ئەو نىيە چەكەكە مۆلەت دراوہ دواتر ئەبەينى دەستگىرى ئەكەين، موزايەدە، مەبەست ئەو نىيە، دواي ئەو ياسايە كە دەرچوو (۶۰) رۆژ دانراوہ، ئەگەر (۶۰) رۆژ كەمە ئەتوانن بىكەينە (۱۲۰) رۆژ، بىكەينە (۱۸۰)، بۇ ئەوئى كات لەبەر ھاوولائى ھەبى بىيار بىدات ئەو چەكەي بى مۆلەتە ۋە شىۋازىكى دەستى كەوتووہ بىھىننى خۇي ۋە چەكەكەي موعەرىفى بكات ۋە بلى ھاتووم چەكەكەم بۇ بىكەن بە مۆلەت، بەلام بىرگەي دوو ئەلى ئەگەر ئەو كەسە يان شاينى ئەو نەبوو مۆلەتى پى بدرى، كەسى بوو رەفتار ۋە رەوشتى يان پاشخانى ھەيە، كەمئەندامە، مەرجى ھەلگرتنى چەكى نەبوو، لىي حىجىز ناكرى، ئەو چەكەي بۇ ئەفرۆشىن،

مەبەست ئەو نىيەت ۋەزىر يان بىرىكار يان مودىر عام، ئەلى دەسلەپتىكى مۇئەت دانە، ۋەزارەت لىژنە تايىپەتە ھەيە بۇ ئەۋەى رايىگەيەننى چەككە، دوۋە، سەدە، خۇ بۇ ھەر ھاۋۋىلەتتە موزادەيەك ناكەين، رەنگە (۱۰۰) ھالەتتىكى ۋا كۆيىتەۋە ئىنجا ئەكەينە موزايەدە، ھەر چەككە چەندى پى ئەدرى، ھەۋل ئەدەين زۇرتىن پارە بىكەت بۇ ئەۋەى ئەۋەى كەسەى خۇى ھەۋالى لەسەر خۇى داۋە زەرەرى پى نەكەۋى، بابەتەكە پىچەۋانەى ئەۋەيە بەرپىزتان باسى ئەكەن، ئەۋە مافىك نىيە لە خەلك زەۋت بىكەين، مافىكى پى ئەدەين ئەۋەى ھەيەتتىكى بىكەتە فەرمى، ئەگەر نەيۋو زەۋت ناكەى ئەفرۇشەى، ئەۋە بابەتەنەى لىرە باس كراۋن ۋەكو ھكۈمەتتى ھەرىم رازى بوۋىن چەندىن خال گۇرانكارى بىكەى، چەندىن دەستەۋاژە بگۇرىن، لە چەند شوۋىنى كە تىبىنى ئىۋە باش بوۋن ئىمە پىشتىگىرىمان كىرۋە، مەسەلەكە ھكۈمەت ۋ پەرلەمان نىيە، مەسەلە ئەۋەيە ياسايەك لە ھەرىم بەركار بى كە قابىلى جى بەجى كىرەن بى، ھكۈمەت بىتۋاننى جى بەجى بىكەت، ئەگەر پەرلەمانى كوردستان شتى بىرپار لەسەر بىدات من ناتۋانم ۋەكو دەسلەپتىكى جى بەجىكار جىبەجى بىكەم، ئىتر گىتوگۇ ماناى نىيە، ئەۋە بابەتەمان لە ئەنجۈمەنى ۋەزىران گىتوگۇ كىرۋە، بىرۋەمانەتە ئەنجۈمەنى شورا، ھىناۋمانەتە پەرلەمان، خۇپىندەۋەى يەكەمى بۇ كراۋە، چۇتە لىژنەى ناۋخۇ، ھاتوۋم زىاتر لە شەش كاتىمىر لە لىژنەى ناۋخۇ بوۋم، بەرپىز سەۋكى پەرلەمان ئامادە بوۋە، لىژنەى ياساى دىراسەى كىرۋە، دۋاى ئەۋە ھەموو گىتوگۇيە دىمە ئىرە رۇحى ياساكە بگۇرى مولىزەمە دىفاع لە پىرۇژەى خۇم بىكەم سوپاس.

بەرپىز ھىمەن احمد ھەمەسالىھ / جىگىرى سەۋكى پەرلەمان:

بەرپىزان سەعات (۷) دەست پى ئەكەينەۋە.

دوای پشوو

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكي په رله مان:

بهريزان دهست به دانيشتنه كه مان ده كه ينه وه، فهرموو.

بهريز روژان ابراهيم علي:

بهريز سهروكا په رله ماني.

مادده (۱۳):

يه كه م:

۱- هه ركه سيك قاچاچييه تي به چه كي ئاگرين يان پارچه كاني يان تفاق بكات، يان دروستي بكات يان به بن مؤلهت بازرگاني پيوه بكات ئه وا به زينداني كردن سزا ددرئيت.

۲- هه ركه سيك قاچاچي يه تي به چه كي بكات جهنگي يان پارچه كاني يان تفاق بكات يان دروستي بكات يان بازرگاني پيوه بكات ئه وا به زينداني كردن بو ماوه يه كه له (۱۰) سال كه متر نه بييت سزا ددرئيت.

۳- له حاله ته كاني هاتوو له برگه ي يه كه م دووه مي ئه م مادده يه دا ئه گهر تاوانه كاني كه مه به ستي ئه نجامداني كاريكي تيرورستي يان تيكداني ئاسايشي گشتي يان پالپشتي كردني هه رياخي بوونيك دژ به هه ريم ئه نجامدرا بييت سزاكه ده بيته له سيډاره دان يان زينداني كردني هه تاهه تايه.

۴- خالي يه كه م هه ركه سيك تاواني كوشتن ئه نجام بدات يان دهست بكات به ئه نجامداني شروع به چه كيكي بيدهنگ ئه وا سزاكه ده بيته له سيډاره دان.

دووه م: هه ركه سيك يه كيكي له و كرده وانهي له برگه ي دووه مي مادده ي (۲) ئه م ياسا يه ي هاتوونه ئه نجام بدات ئه وا زينداني هه تاهه تاي سزا ددرئيت، زور سوپاس.

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكي په رله مان:

مادده ي (۱۳) بهريزان ئه وه ي ده يه وييت قسه بكات ناوه كان بنووسن، بهريزان ناوه كاتنان ده خوئيمه وه (سهركو ئازاد حسين، هاورئ بناء محمد، كاروان عبدالرحمن عبدالله، دابان محمد حسين، رزگار عيسى سوار، روژان ابراهيم علي، بالانبؤ محمد علي، خديجه عمر طه، جلال محمد عبدالله، سه رچنار احمد محمود، مه م اسكندر مه م، روبينه اويملك عزيز، ظاهر محمد علي)، كاك سهركو فهرموو.

بهريز سهركو ازاد حسين:

بهريز سهروكي په رله مان.

مادده ي (۱۳) ئه وه ي كه باس ده كرئيت هه م له مادده ي يه كه م كه باس له وه ده كات هه ركه سيك قاچاچييه تي به چه كي ئاگرين يان له پارچه كاني يان تفاق به س به زينداني كردن، ئه مه زينداني كرده كه ي تيډا دياري نه كراوه سزاده درئيت، خالي دووه م وسئ يه م وچواره م ئه مه ي كه ئه مان باسي ده كات له م مادده يه يه عني سزاي جينا يه، يه عني سزا له عقوباتي ياساي سزاداني عيراق ي

ههيه له به چەك به كوشتن، من له گەل ئەوهم ئەم ماددەيه هەلبگيرت لابرېت به تەواوەتی، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسين / سەرۆکی پەرله مان:

سوپاس، فەرموو كاك هاورپ.

بەرپز هاورپ بئا محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددە (۱۳) بپرگه چوارهم هەر كەسێك تاوانی كوشتن ئەنجام بدات یان دەست بكات به ئەنجامدانی شروع به چه كێكی بیدەنگ ئەوا سزاكەى دەبیتە له سیداره دان، وه خالی دووهم هەر كەسێك یه كێك له و كرده وانهی له بپرگهى دووهم ماددەى دووی ئەم یاسایه دا هاتوو هەنجامی بدات ئەوا به زیندانی هەتا هەتای سزا دەدرت، دیسان ئەمە له قانون و عقوباتی عێراقی دیاری كراوه وه پشتیوانی راکهی كاك سەرکوۆ دهكەم، بۆیه كه ئەم ماددەيه هەر لابرېت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسين / سەرۆکی پەرله مان:

سوپاس، فەرموو كاك دابان.

بەرپز دابان محمد حسين:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددە (۱۳) بپرگه سێهەم قسەم له سەرى ههيه، حاله ته كانی بپرگهى هاتوو له بپرگهى يه كه م و دووهم ئەو ماددانه...

بەرپز د. رێواز فائق حسين / سەرۆکی پەرله مان:

گوپمان له دەنگت نبیه توژێك مایه كه نزیك به وه.

بەرپز دابان محمد حسين:

...له حاله ته كانی ماددە (۱۳) بپرگه سێهەم له حاله ته كانی هاتوو له بپرگهى يه كه م و دووهمی ئەم ماددەيه دا ئەگەر تاوانه كانی به مه به ستی ئەنجامدانی كاری تیرۆرستی یان تێكدانی ئاسایشی گشتی یان پالپشتی كردنی هەر یاخی بوونیك دژی هەریم ئەنجامدراپت، سزاكه ئەبیتە له سیداره دان یان زیندانی كردنی هەتا هەتای، ئیمه یاسای تیرۆرمان ههیه، یاسایه كی تزمان ههیه ئەتوانین ئیعتما دی بخره سەر ئەم ماددەكه یاساكه زیاده لیره وه دواى ئەوه كاری تیرۆرستی یان یاخی بوون كێ دیاری ئەكات، كه ئەمە كاریكى تیرۆرستی یه یان یاخی بوونه ئەم ماددەيه مه ترسیداره، داواكارم لابرېت یان ئەم خاله لابرېت له ماددەكهيه، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسين / سەرۆکی پەرله مان:

سوپاس، فەرموو كاك رزگار.

بەرپز رزگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددە (۱۳) له بپرگه سێهەم منیش پێشنیار دهكەم ئەم بپرگهيه هەلبگيرت له یاساكه كه وه كو هاورپیان باسیان كرد، ئەم عقوباته له عقوباتی عێراقی یاسایی عێراقیدا ههیه، پپویست ناکات لیره دا هه بپت، بۆیه پشتگیری له هه ورپیان دهكەم بۆ هه لگرتنی، زۆر سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شەيخ زاهر.

بەريز زاهر محمد علي حسين:

بەريز / سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۳) يەكەم: ھەر كەسك قاقاخچىيە تى بە ئاگرين يان پارچەكانى يان تفاق بكات يا تەندروستى بكات يان بە بى مؤلەت بازرگانى پيوە بكات، ئەوا بە زبندانى كردن سزا دەدرىت، ليرە پيم باشە ماوہى زبندانىيە كە ديارى بكرىت چەندە، خالى چوارەم ھەر كەسك تاوانى كوشتن ئەنجام بدات يان دەست بكات بە ئەنجامدانى شروع بە چەكى بى دەنگ ئەوا سزاكەى دەبىتە لە سىدارەدان، پيم باشە شروع و تاوانەكەى لىك جودا بكرىتەو، چونكە ھەموومان دەزانين شروع نيوہى عقوبەى تاوانە ئەسلىيەكەيە، زور سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو روبىنە خان.

بەريز روبىنە اويملك عزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كرا لەلايەن شەيخ زاهر پشتگيرى ليدەكەم، زور سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سەرچنار خان.

بەريز سەرچنار احمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە برپگەى يەكەم ئەو زبندانى كردنە، منيش مولاخەزەم ھەبوو لەسەرى، دەكرىت ديارى بكرىت ھەر ئەوا بە مەتلەقى نەيەت، برپگەى دووہم دەلپت ھەر كەسك قاقاخچىيە تى بە چەكى جەنگى يان پارچەكانى يان تفاق پارچەكانيش ھەر زيادەكە، تۆ پيناسەى تفاق دەكەى ئەلپى باس لە پارچەكانيش كراوہ زورہ ئەم ناوہ ھاتۆتەوہ پارچەكانى ھەمووى لابرىت كە باسى تفاق كرا، پارچەكانيش دەگرىتەوہ ئەو دە سألەشى كە دانراوہ ھەست دەكەم ئەم سزا خەيالپانە، بەعنى دزىنى مالى ميرى ماددەى (۴۴) عقوبات ھيشتا ئەو ئاسنتر دەكات، بەعنى ناكرىت تۆ يەكسەر دە سأل و ھەشت سأل و ھەتاھەتاي كە ئەمانەى كە بە دواى ھيناوہ، دەبىت ووردەكارىبەك لەو سزانە بكرى، پيم وايە ئەو سزايانە زور قورس دەكات لەم ماددەيە دانراوہ، برپگەى سىيەم ئەم ياسايە بەرەنگارىبونوہوى تيرورمان ھەيە، پيوست ناكات ئەمە ھەلبگيرىت. برپگەى چوارەم ئيرە بەعنى مولاخەزەيەكى قانونيم ھەيە لەسەرى، ھەر كەسك تاوانى كوشتن ئەنجام بدات يان دەست بكات بە ئەنجامدانى شروع بە ئەنجامدانى شروع بە چەكىكى بىدەنگ ئەوا سزاكەى دەبىتە لە سىدارەدان، ديارە لە قانونى عقوباتە ئيمە لە كىتابى يەكەم لە ياساى سزاكان رىكخراوہ ئەمە كە مەرجهعى ھەموو قانونە سزاكانە، عقوبەى شروع لەگەل عقوبەى جەريمەكان زور جياوازە لە يەكترى ناكرىت تۆ بى ئەم دووانە ھەردووكيان وەكو يەك ھاوتا بكەيت و لە سىدارە دانيش دابنىت، پاشان ئيمە باس لە ھەر كەسك تاوانى كوشتن تاوانى

كۆشتن، دياره نايىت لىم ياسايە جىي نايىتتە ۋە دەچىتتە ۋە بۇ قانۇنى عقوبات كە ماددە (۶۰۶)، ئەۋانە باس دەكات قەتلى عام، بەلام دەكرىت بووترىت مەسەلەن ئەگەر تاۋانى كۆشتن بە چەكىكى بىدەنگ كىر ئەۋا سزاكە توندتر دەبىت، يەنى ئەۋ زەرفە توندەكانى بەكار ھېنا ئەما بۇ تاۋانەكە، ناكرىت لېرە باس بكرىت، دەبىت بگەرىتتە ۋە بۇ قانۇنى عقوبات. خالىكى تر ھەر بىرگە سى يەم خالى ئەخىرى ھەركەسىك لەۋ كىردارانەى بىرگەى دوۋەمى ماددەى دوۋى ئەم ياسايە ئەنجامداۋە زىندانى ھەتاھەتاي سزا دەرىت، يەنى ھەر دەپرسم ئەم جەرىمەيەى ھى ئەۋەيە تۇ عقوبەى بەبى ئەۋەى ھىچ قوناغ بەندىكە بگەيت يەكسەر بىت بۇ عقوبەى ھەتاھەتاي لەبەر ئەۋە پىۋىستە، يەنى ووردەكارىيەكى تر لە بىر عقوبەكانە بكرىتتەۋەۋ دارشتنىكى باشى بۇى بكرىتتەۋەۋ، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو كاك كاروان.

بەرىز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە ھىوادارم كە كاتم يى بدەيت ماددەيەكى يەكجار ھەساسە لايەنى كەم كە بتوانىن روونى كەيەنەۋە، بەرىز سەرۆكى پەرلەمان، من ھەست دەكەم ئەم ماددەيە بەراستى جۇرىكە بەراستى شتىكى زۇر سەيرە بەلامەۋە كە لەم ياسايەدا ھەيە. ئەسلەن بە تايبەتى خالى دوۋەم يەكسەر خۇى قانۇنى عقوباتى سى سالى ديارى كىردوۋە لە دە سالەۋە دەست پىدەكات، جارى ماۋە ئەمە زرووفىكى موۋشەدەدەيە بى ئەۋەى كە تۇ بزانى چۇنە ئەمە ھەر زىادەيە پىۋىست ناكات كە ئەم قانۇنى عقوباتى عىراقىمان ھەيە لە ھەرىمى كوردستان و كارى پىدەكرىت ئەمە بۇچى ئەمە يەك. دوۋەم لە بىرگەى سى ھاتوۋە دەلېت كارىكى تىرۇرستى تىكدانى ئاسايشى گشتى پالېشتى بوونى ھەرىاخى بوئىك زحمت نەبىت جەنابى ۋەزىرى ناوخۇ ۋە ھەر بەرىزكى ترى ئەم قاعەيە بتوانى تەعريفكى ئەمانەمان بۇ بكات لەكام ياساى بەركارى ھەرىمى كوردستان تەعريف كراۋە نەك نەكراۋن، كەۋاتە تەعريفكەكى دەكرىت ھەرىچىيەك بىت، كەۋاتە ھەر كەسىك موستەھدەفە، بەرىز سەرۆكى پەرلەمان من شتىك دەلېم كەس بەھىچ ۋەرى نەگرىت ئىمە لە دۇسىەى گىراۋانى بادىنان لەئ بوۋىن ئەۋ بەرىزانە ماددەيەكى ھاۋشىۋەى ئەمە سزا دەدران، لەكاتىكدا كە ھىچپان لەسەر نەبوۋ. بەرىز سەرۆكى پەرلەمان ئەم ماددەيە ماددەيەكى مەتسىدارە كار دەكاتە سەر ئاسايشى ئەمنى ھەرىمى كوردستان ۋە خەتەرىكە بەسەر ژيانى ھەموۋ ھاۋولاتيانى ھەرىمى كوردستانەۋە، لەكاتىكدا كە دووبارە ياساى بەركار ھەيە پىۋىست بەم ماددەيە نىيە. ئەمە بىرگەى چۈرەمىشى باسى تاۋانى كۆشتن دەكات بە تەۋاۋى پىشتىۋانى خاتوۋ سەرچنار دەكەم، ئىمە قانۇنى عقوباتى عىراقىمان ھەيە بۇ دووبارە لېرە ئاماژە پىكراۋە ۋاشنىە دەلېت يان كەۋاتە بىزاردەيەكە لە بەينىان دا پىۋىست ناكات ھەمان بىت موختەسەن. بىرگەى سىيەمى، من بە تەۋاۋى پىشتىۋانى ئەۋ برادەرانە دەكەم كە لىبىرېت ۋە بە ئىزافەى دەزانم ۋە ئەمە خەتەرىكى گەۋرە دروست دەكات ۋە دلئياتان دەكەمەۋە كە ئەمە بىرۋاتە بوارى جىبەجى كىردن دەكرىت بە ھەر جۇرە بەكارىن، لەگەل رىزم بۇ جەنابى ۋەزىرى ناوخۇ رەنگە

ئەمىنەتى زۆر زۆر باش بېت، رەنگە زۆر باشى بەكار بېنىت، بەلام دىئام بەغەلەت تەفسىر دەكرىت زۆر مەترسى دارە تكايە لابىرىت، سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو خدیجە خان.

بەرىز خدیجە عمر طە:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من کران، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو رۆژان خان.

بەرىز رۆژان ابراهيم على:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

منیش ھاوپای ئەو ھەموو بەرىزانەم كە دەلەين برگەى سى يەم لابىرىت، چونكە ئيمە ياسای تيرۆرمان ھەيە ئەو بايەتە لەو ياسايە روونكراوئەو و سزاكانى بۆ ديارى كراو، وە برگەى چوارەمىش ھاوپای سەرچنار خانم وە پشتيوانى قسەكانى دەكەم و وە پشتيوانى كاك ھاوپى و كاك سەرکو كاك كاروان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو كاك مەم.

بەرىز مەم بورھان محمد قانع:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەپای ئەو پشديوانى لە بۆ چوونەكانى سەرچنار خان و كاك كاروان و ھەموو ئەندامە بەرىزانە دەكەم كە پيداگىريان كرد لەسەر لادانى لايەنى كەم برگەى سى يەم، منیش پيم وايە برگەى سى يەم ياسای بەرەنگاربوونەوئەى توقاندىن تيرۆر مانای لە ۲۰۰۶ وە دەرچووە چ پيوست بەو دەكات ليرە دووبارە بېتەو حوكمەكانى لەسەر ئەو ياسايە بوو سەرەپای ئەو كيشە ئەشكاليەتى ئەو ياسايەى بەرەنگاربوونەوئەى تيرۆر ئەو ليشاوى چەم لاستيكەى كانەيە كە تيايەتى، كە رۆژنامە نووسيشى تا (۱۵) سأل پيى حوكم دەدرېت، ئەمە ئيشكاليەتېك لەناو ياسای خۆى ليوە لە ئەشكاليەتى لە دل رەقى بەرامبەر بە ئەو ئەزموونەى كە لە ھەرىمى كوردستان ھەيە. جا بۆيە ئەو چەمكەنى مەسەلەى ئاسايشى گشتى ياخى بوون دژ بە ھەرىم ئەمانە چەند گەلىكى لاسيتكىن ترسمان دەبېت كە لە داھاتوویدا خراب بەكار بھيندرين تەئويلى خارپى بۆى بكرېت، بۆيە لابردنى ماددەى برگەى سى يەم بە پيوست دەزانم يەك. دوو برگەى چوارەمى يان خالى يەكەميان لەبەرئەوئەى قانون ياسای سزاكانى عىرقيان ژمارەى (۱۱۱) سالى ۱۹۶۹ مان ھەيە و مەسەلە (۶۰۶، ۶۰۵) ھەمووى ئەوانەى كە پەيوەندارن بە حوكمى كوشتن وە ئەو سزايانەى ترشيان لە ناوياسايە بە تەواوئەتى روونكراوئەو، بۆيە داوادەكەم خالى يەكەمى برگەى چوارەمىش ديليت بكرېت لە ناو ئەم پرۆژە ياسايە وە نەبېت بە خەتەرېك بۆ داھاتوو لە ھەرىمى كوردستان وە ئاسايشى ھەرىم بکەوئیتە بەردەم ھەرەشەو، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك عمر.

بەريز عمر عبدالله فتاح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من زۆرىنەيان لەلايەن سەرچنار خان و كاك كاروان و كاك مەم كران، من پشتگيرى تەواويان دەكەم و پيەم وايە بەراستى برگەى سىيەم لە ماددەى (۱۳) زيادە لە ياساى بەركارەكانى ھەريەمى كوردستان موعلجەى ئەم حالەتانە كراو، كە تاوانن سەرەپاي ئەوانەى ئەو بەركارانەش ھەندىكيان مولاھەزەيان لەسەرە بەتايبەت پەيوەندىدارەكانى سەر بە ئاسايشى گشتى يان ياخى بوون تيرۆر ئەمانە گيروگرفتياى ھەيە، بۆيە من پشتگيرى قسەكانى سەرچنارخان و كاك كاروان و كاك مەم دەكەم ئەم برگەى سى يەمە زيادە پيويست ناكات لە ماددەيە ھەبى و، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك جلال.

بەريز جلال محمد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە قسەكانى من لەلايەن زۆر لەو بەريزانە كرا، بۆيە پشتگيرى لە قسەكانى كاك مەم و سەرچنار خان دەكەم، لابردنى برگەى سى يەم لەم ماددەيە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مەلا ناصر.

بەريز عبدالناصر احمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۳) پشتوان لە ھەقالان كاك كاروان و كاك سەركۆ و كاك ھاورى و كاك مەم و سەرچەم ھەقالانى تردەكەم ئەم ماددەيە لايبيريت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك ملا ناصر ھەموو ماددەكە لايبيريت.

بەريز عبدالناصر احمد على.:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى سى و لەگەل برگەى چوار لەم ماددەيە لايبيريت، ئەگەر لە ماددەى دوو ھەر دايبيريت دە سالەكەش زۆرە كەم بكریتەو ھە بۆ (۵) سال، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك على.

بەرئىزىلى خىمە صالح:
بەرئىزى سەرۆكى پەرلەمان.

بەناۋى خىۋا گەرەو مېھرەبان پىشتىۋانى بۇچۇنەكەى سەرچىنار خان و ھەموو ئەو بەرئىزانە دەكەم داۋاى لاپردنى بىرگەى سى يەم و چۈارەمىيان كىرد، بۇ لېرە قىسە لەسەر مەبەستە، واتە نىيەت نىيەت تەفسىر ھەلدەگرېت، چونكە يەنى عەمەلىيەكە نەدراۋە، ئىمە كۆمەلە ھالەتى واقىيە بە خۇپىندەۋەى واقىيە سىياسى و كۆمەلەيەتى بۇ نموونە ئىمە لە ھەندىك مەراھلدا ۋەكو ھىزىكى سىياسى ترسمان ھەبوۋە بېنە سەرمان يان ئەگەرى ھاتنى سەر سەرمان ھەبوۋە، خەلك ھاتوۋە خۇى چەكدار كىردوۋە ئەۋەى كىردوۋە چەكى داۋە بەم برادەرە بەو ماددەيە دەتوانى ھەموۋى لە سىدارە دەيت، بەم ماددەيە مەسەلەن كاك رىزگار نموونەيەكى زىندوۋە لەبەر دەممانە لە ئەگەرى تەزۋىرو سىندوقى ئىتتخاباتە، سىندوقى بىردوۋە تەزۋىر كراۋە و لە ھالەتتىكى ۋائى كەسوكارەكانىشى چەكىيان ھىناۋە، ئەۋىش چەكى ھىناۋە بەرووداۋە بە واقىيە كوردستان، ئىستا بەم ماددەيە ئەمە تەفسىر ھەلدەگرېت، دوو كە قانۇنى عقوباتى عىراقىمان ھەيە ياساى بەرەنگارىۋونەۋەى تىرۇرمان ھەيە ھەقى خۇمانە تىبىنىمان ھەبىت، من رىز لە نىيەتى ھەموو ئەم نىيەتە پاكانە بگرن، لەۋانە ئەمە بە نىيەتتىكى پاك كەۋە كرابىت لە بۇ جەنابى ۋەزىرە، لە بۇ ئەمەيە دەبىتتە ھاكىم دوو سالى تر چۈار سالى تر، يەنى ترسى ئەۋەمان ھەيە بۇ نموونە من چەك ھەيە يەككى تىرىش چەكى ھەيە، لەۋانەيە چۈار پىنچ گەنج بە تەبىيە چەكىيان ھەبىت بى مۇلەتىش بىت، شەو لە تۇرەبوۋنىكا لە ئىنقىعائىكا نامەيەكى سەۋتى دەنپىرەت، نىيەتى بەس ۋانىيە، ھالى ئەم ھكۈمەتە بەس روۋخانە خۇى بەجدىشى نىيە ئى بەپىى ماددە دەتوانىن بىكەين بە ياخى بوون، فىعلەن چەكىش يان ھەيە بى مۇلەتىشە بەربرىنىشى كىردوۋە و دىكۆمىنتىشى ھەيە، بۇيە كە گەشتىنە نىيەت، بۇيە پىشنىار دەكەين ئىمە بىرگەى سى يەم چۈارەمىش مادەم لە ياسا و كارى تىر بەركارا ھەيە لاپىرەت، زۇر سوپاس.

بەرئىزى د. رىۋاز فائق ھىسەن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو شىرىن خان.

بەرئىزى شىرىن امىن عبدالعزىز:

بەرئىزى سەرۆكى پەرلەمان.

تېبىنى منىش لەسەر بىرگەى سى يەم لە ماددەى (۱۳) ھەبوۋ، بۇيە پىشتىۋانى تەۋاۋى ئەو ھاورپىيانە دەكەم كە پىشنىارى ھەلگرتنى بىرگەى سى يەمىيان كىردوۋە لە ماددەى (۱۳)، زۇر سوپاس.

بەرئىزى د. رىۋاز فائق ھىسەن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو دىكتۇرە شايان.

بەرئىزى شايان كاكە صالح مۇھەممەد:

بەرئىزى سەرۆكى پەرلەمان.

پىشنىار دەكەم بىرگەى سى يەم لەم ماددەيە ھەلگىرەت لاپىرەت ۋە پىشتىۋانى لە ھەموو ئەو ھاورپىيانە دەكەم كە ئەو پىشنىارەيان كىردوۋە، زۇر سوپاس.

بەرئیز د. رییواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فرموو کاک بالانبۆ.

بەرئیز بالانبۆ محمد علی:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

من ویرای پشتگیری کردن له کاک سەرکۆ و کاک هاوپی و کاک دابان و کاک رزگار و کاک شیخ ظاهر و سەرچنار خان و کاک کاروان و روژان خان و کاک مه م و کاک عمر و کاک جلال و شیرین خان و شایان خان، ئەم ماددیه سەرجه م به ئەوه ئەبینم که که موکورییه کی زۆری تێدایه. یه که م ئیمه له بیدایه تی ئەم یاسایه ئاماژه مان به وه دا تائیس تاش روون نییه چه کی ئاگرین چیه و چه کی جهنگی چیه جارێ پئویسته پئناسه یه کی روون بۆ چه کی ئاگرین و چه کی جهنگی بکریت ئە و کاته ی بیت لیره حوکمی له سەر بدریت، تۆ ئەگەر یه کیك قاچاچی به و دووانه وه بکات ده توانیت کامیان سووک بیت ئەوه ی به سەر بخهیت، رقی لیبیت ده توانی کامیان به سەر بخهیت.

له بهر ئەوه چه کی جهنگی و چه کی ئاگرین روون نییه له مادده ی سئ یه م ئەگەر دیکه تیککی تهوای یاسای تیرۆر بدن مادده ی یه که می ئەمه سەرجه می له ناو یاسای تیرۆر دهرهینراوه، خالی سئ یه م که تۆ خۆت یاسایه کت هه بیت وه یاسایه کت بهرکار بیت، یه عنی چ پئویست ده کات ناوی ئەو یاسایه له یاسایه کی تر دا بهینریته وه، له بهر ئەمه، ئەمه سەرجه می زیاده تۆ یاسای تیرۆرت هه یه و وشه ی تیرۆرت بۆ هیناوه بۆ ئیره تیرۆر له یاسایه کی که م مه عمله ی له گه ل ده کریت، نه ک له گه ل ئەم یاسایه.

له بهر ئەوه ده بیت به هه مان شیوه لابیریت، من سهرم سور ئەمینیت تاوان به چه کی بی دهنگ عقوبه که ی ئیعدامه، ئە ی به چه کی به ده ننگدەر چیه؟ ئە ی به ی ده عوه تی ده که ی، یه عنی ئەوه ش هه ر زیاده یه لیره، له بهر ئەوه ئەم یاسایه خالی یه که م و دووه می ش هه ر ده بیت پئناسه کانی چاک بکریت، خالی سئ یه م و چواره می شی هه ر زیاده، بۆ یه له یاسای تیرۆردا هه یه، زۆر سوپاس.

بەرئیز د. رییواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فرموو جه نابی وه زیر.

بەرئیز ریبەر احمد خالد / وه زیری ناو خۆ:

بەرئیز سەرۆکی پەرلەمان.

تهبعن ئیمه ش له ئەنجومه نی وه زیران ئەم بابه ته مان زۆر گه تۆ گوکرد وه زۆریک له وه زیران جه نابی سەرۆکی حکومه ت وجه نابی جیگر زۆربه ی به ریزان له وئ له سه ر ئەم بابه ته گه تۆ گو یه کی تیرو ته سه لمان کرد وه به عزیک گو تیان له یاساکان بوونی هه یه بۆ تیکرار ده کریت، بۆچی ته سه لاتیکی تر ده دریت به م یاسایه.

ئیمه ئەوه مان هیشته وه دواتر بۆ ته نکید کردن به ریز د. قالا راسپیدراوه وه دکتۆریکی یاسایش که ئەم بابه ته یه ک لابکاته وه که ئایا له یاسایه کانی هه ری می کوردستان یان یاسای عقوباتی عیراقی باس له م بابه ته کراوه، دوا ی لیکۆلینه وه بابه تیککی زۆر به ته نکیده وه گه یشتینه ئەو

قەناعەتە كە لەھىچ ياسايەكى ھەرېم و عېراق باس لەم سزايانە نەكراوھ و باس لەم تاوانانەش نەكراوھ، سزا بۆ تاوان دادەنرێت تاوانەكە لە ياسايەكانى عېراق باس نەكراوھ.

من ھەز دەكەم ئەوھ بەرېزانەى باس لە ياسا و دەقى سزاكان دەكەن بېرگەيەكەم پى بلىن لە كۆى ياساى عېراقى يان ھەرېمى كوردستان ئاماژە بەو تاوانە دەكات وھ بەو سزايە كراوھ نىيە، ئىمە كە ئەوھمان زىاد كردووھ ئىجازە ھەبىتن دواتر ئىوھ چى دەلىن و ئەم بابەتە لە ھىچ شوپىنك باس نەكراوھ وھ من داوادەكەم د. قالا لە رووى ياسايەوھ زىاتر بۆ بەرېزتان شى بكاتەوھ، ئىمە خۆمان ھەرىسەن لەسەر ئەوھ كە تىكرار لە ياسايەكان نەبىت، چ پىوبىست دەكات كە ئەمە لە سزاكان ھەيە باس بىرېت، بەلام بابەتى قاچاخچىەتى چەك لە ياساكانى عېراقى باس نەكراوھ. دواتر بېرگەى يەكەم باس لە چەكى ئاگرين دەكات، ئىمە لەسەرەتاي ئەم جەلەسەيە روونمان كەردووھ چەكى ئاگرين مەبەستمان ھەفت پوين شەست دوو نۆ مى مەترە، چۆن جىا ناكرىتەوھ؟ چەكى ئاگرين كى دەلىت جىا نەكراوھتەوھ زۆر بە روونى لە ياسايەكە جىامان كەردۆتەوھ، چەكى جەنگىش لە دەمانچەيەكەوھ تاكو چەكى ئەتۆم و بالىوچى و باسكراوھ كە دەلىن ئەمانەش شمولى ھەموو چەكى جەنگى دەكات، بۆيە ئەزانى دەبىت لەم بابەتانە ووردبىن دەستەواژە ياساكان ئەگەر لە شوپىنك ھەيە عەرزى پەرلەمان بىرېتن، ئىمەش نامانەوئىت تىكرار بىبىتن، ئىمە لەگەل ئەوھداين تىكرار نەبىت، بەلام لە شوپىنك ئەگەر ھەبوو مەمنون سوپاستان دەكەين.

بابەتى بېرگەى سى يەم واتە نەتان كردووھ، مەسەلەى تىرۆر ئەوانە نازانم بۆ كە ھەر ناوى تىرۆر دىتن يەعنى جۆرېك لە ھەساسىەت دروست دەبىتن، تىرۆر تىرۆرە مەرج نىيە تىرۆرستىك لە دەروھە بىتن، تىرۆرستىك لەم ھەفتەى رابردوو چەندىن تىرۆرستمان گرتوون و خەلكى كوردستان و خۆكوژىشيان ئەنجام داوھ چوونەتە شوپىنكى تر خۆيان ئىنتىحار كردووھ و كوردن، يەعنى بابەتەكە جدىيە ئىمە لە ئەزموونەوھ ئەو شتانە دەلىين نەكو دەمانەوئىت شتىك بكەين ئەمە من ئەمروۆ من لە وھزارەتى ناوچۆم سبەى يەكېك لە ئىوھ رەنگە لە وئى بىتن.

لە ياساى تىرۆر باسى ئەم بابەتە نەكراوھ ئەگەر لى ووردبىنەوھ دەلىت بېرگەى سى يەم دەلىت ئەو ھالەتەى لە بېرگەى يەكەم و دووھم و بىبىتە ھۆكارى ئەنجامدانى كارىكى تىرۆرستى يان تىكدانى ئاسايشى گشتى يان پالېشتى بوونى ھەر ياخى بوونېك لاي ئىمە زۆر وازح و روونە، ھەركەسىك و ھەر گرووپىك ئەمە دژى ھەرېمى كوردستان بكات لە ياساى تىرۆر ئاماژەى پى نەكراوھ كە ئەم بېرگەى قاچاخچىەتى تىدايە، راستە لە ياساى تىرۆر باسى تىكدانى ئارامى دەكات، يان دەبىت سزاكەى ديار بىتن، بەلام لەوئى باسى قاچاخچىەتى چەك نىيە، لىرە ئىمە مەبەستمان باسى چەكى قاچاخچىەتییە لە بابەتى چەكى بىدەنگ، من ئەمە بۆ بەرېز د. قالا بەجى دىلم كە شروع و ئەنجامدانەكە لە رووى ياسايەوھ زىاتر روون بكاتەوھ، بەلام ئەمە ئەكىدە لەوھى چەكى بىدەنگ مەترسىەكەى زىاترە لەوھى لە چەكىكى ئاساىى، من ھەر ئەوھم ھەيە ئەگەر ئىجازە ھەبىتن د. قالا زىاتر روونكردنەوھ بداتن، زۆر سوپاس.

بەرېز د. رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دىكتۆرە قالا.

بەريز د. قالا فرید ابراهيم/ وهزیری هەريم بۆ کاروباری پەرله مان:
بەريز سەرۆکی پەرله مان.

ئەندامانی بەريزی پەرله مان. وهكو بەريز وهزیری ناوخۆ ئىشارەتی دا ئیমে له بەردەم چەند ماددە یەكین كه وهكو (كذا طابع العقابي) وهكو مولحه قیكى لیديت بۆ قانونی عقوبات و هەموو ئەو قانونانەى تر كه هەن مەبدە ئیك حوكمی قانونی عقوبات و قانون و ئیچافی تابعی عیقایى دەكات ئەوهیش ئەوهیه (لا جريمة و لا عقوبة الا بنص) كه دەلیت (لا عقوبه ولا جريمه الا بنص) هەموو جريمه یه كه ته حدیدی ئەركانه كانی كراوه و وه عقوبه كانی بۆی ته حدید كراوه، ئەو ماددە یه ی كه ته حدیدی ئەركانه كان دەكات مه حكه مه ئەوهی ته تبیق دەكات، رووكنی ماددی و رووكنی مه عنەوی وه هەروه ها رووكنی مه حه له له هەندیک جهریمه و دهست دەكات به ته تبیق كردنی له سەر ئەو كه یسه ی كه له پیشیه تی، ناتوانیت ئەو داهینان بكات به هیچ شیوه یه كه ئەوه قانونی تیرۆره له بهر دەستمانه هەموو مراجعات كراوه ته وه، ئایا ماددە یه كی تیدایه ته هریب بیّت، ئیعدامی تیدابی، ئەگەر ئەمن و ئامانی ئاسایش بیّت سجنی هه تاهه تاي و تیدایه و سجنی موه قه تی تیدایه، هەموو حاله ته كانیشى ژماردوو به (١، ٢، ٣، ٤) مه حكه مه ئەو حاله تانه ته تبیق ده كاتن و وهكو خۆی له سەر ئەو كه یسانه ی كه له بهر دەستیه تی، هەمووی دیراسه بکه ن ئەگەر حاله تیکى تیدابوو كه عه مه لیه ی ئیراهابه كه به ئەسلیحه ی موه ره ب کراییت، ئەمه لیرانه هه لی ده گرین.

ئەسلیحه ی ته هریب كراوه ئەسله حه كه به قاچاخ هاتوو بۆ ناو هەريم، ئەوه بۆ خۆی جهریمه یه كه دوايش كه به قاچاخیش هیناویانه و ئینجاش بۆ تیکدانی ئەمن ئاسایشی هەريم به کاری هیناوه، ئەوه بۆ خۆی بوو به دوو جهریمه، ئەگەر ته نزیم كراوه له ناو قانونی ئیرهاب ئیمه ش هه زمان له تکرار نییه هه لیده گرین، ئەگەر هه یه له ناو قانونی عقوبات كه له سالی ١٩٦٩ نووسراوه ئەسلەن زاھیره ی چهك له و موچته مه عانه ی كه ئەو نيزامانه ی حوكمیان كردوو هه یچ مایك نه بووه چه كی هه بیّت، هه یچ كه سېك نه بووه حاملی چهك بیّت له ده ولت خۆی زیاتر، یه عنی وابوو نيزامه كان وابوون، ئیستا له هەموو مایك چهك هه یه، له قانونی تیرۆر وهكو گوتم نییه له هه یچ ماددە یه ك نییه بلیت ته هریبی پیی كرده ی و تیرۆری پی ئەنجام داییت، بگه ریینه وه سەر قانونی عقوباتیش به هەمان شیوه تیدایه نییه.

مه سه له ن شروع و ئەنجامدانی جهریمه، شروع به ریزان ئەوه یه كه ئەتۆ تاوانه كه ی ئەنجام ده ده ی به لām (خابه اثر الجريمة لسبب خارج عن الارادة الجاني) یه عنی سیلاحه كه ت هیناوه نیه ت هه یه و ئیراده ت هه یه و ده ته ویت بیکوژی، به لām كه ده ی ته قینی یان ناروات یان سیلاح گولله ی تیدایه نییه، ئەتو حوکم و ئیراده ی حاکم له گه ل حوکم و ئیراده ئیش دەكات، یه عنی (خابه اثر الجريمة لسبب خارج عن ارادة جاني) هەمان عقوبه ی ئیرتیکابی جهریمه یه، خۆ قانونی عقوبات هه یه، ئەمن ئیختیساسم جینۆساید هه یه جینۆسایدی کردوو و ئەوه ی كه شروع دەكات له ئیرتکاب کردنی جهریمه ی جیۆوساید هه یچ فه رقی نییه له عقوبه كه، بۆ؟ چونکه جانی به خۆی كه ئیراده ی هه بووه ئیرتیکابی جهریمه كه ی بکات، به لām (خابه اثر الجريمة لم يتحقق

نتيجة جريمة لسبب خارج عن ارادة الجاني)، يه عنى نهك جاني به خوئى، به لام فه شهل به و ئيشه هات كه جاني ده يوويست بيكاتن.

بويه له مه سه له ي شروعيش هيچ كيشه يه كمان نييه له ههر شوئينيك نه و ئه ركانانه ي كه ئيمه له و ماددانه ي دامانناوه نه گهر هه بوو له قه وانينى موه بق و قه وانينى نافز له ههر يمي كوردستان ليرانه هه ليگرن، چونكه ئاخير قسه بو په رله مانه ههر پرؤژه يه كه كه ديئن زور جار نه وه ش ده لين كه وه زيره كان ده لين ئيمه له گه لين و وه كو خوئى برواتن و هه موو وه زيريك حه قى خوئيه تى بليت ئه مه وه كو حكومه ت له گه لين و پرؤژه كه وه كو خوئى بروا، به لام به ريزان ئاخير كه ليمه له ته شريع كردن بو په رله مانه، په رله مان بربار ده دات ئايا ته عدليل ده كات يان وه كو خوئى به رى ده كات، ئينجا ديينه سه ر بابه تى ئيستى خدام كردنى سيلاحى كاتم، به راستى ئه مه نه وه مان ته نزيه نه كردبوو دياره له په رله مان دواى ديراسه ي ئه وانيش ديراسه يان كردبوو.

مونا قشه ي ئيمه به ئاماده بوونى به ريز سه روكى په رله مان كه له عيراقيش قانوونيك هه يه و له و سالانه ده رچوو ته نزيه كوشتن و نه و حاله تانه ي كردوو به چه كى كاتم، ههر خوئى له خوئى دا كاتم كردنى چه ك جه ريمه يه، يه عنى بيش نه وه ي كه سيكى پى بكوژى ههر كه چه كت بى دنگ كرد نه تو جه ريمه يه كت نه نجام داوه، ئينجا كه به كارى شت هيئا له نه نجامدانى جه ريمه يه كى ديكه نه وه جه ريمه يه كى ديكه يه، يانى خوئى له خوئى بى دنگ كردنى نه سليحه جه ريمه يه له هه رشوئينيكى كه قانوونى عقوبات هه يه له هه ر قانوونيكى (كذا طابع العقابى) هه يه ئاخير قسه بو په رله مانى به ريزه وه هه ليگرن، نه كهر نيشه ده بيت بمينيه ته وه، له به ر نه وه ي مه حاكم به تايبه تى مه حاكمى جينايات له گه ل نصوص و له گه ل ئه ركانه كان كار ده كات و، زور سوپاس.

به ريز د. ريواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:

به ريزان نه و به شه ي كه نه نجامدانى يان بابليين ته هريب كردنى چه ك بو مه به ستى كارى تيرورستى، له راستيدا له ناو قانوونى تيرورو تو قاندا نييه، ته نيزم نه كراوه نه و به شه ي په يوه ندى به شروع وه هه يه، پرسياره نه ساسه كه نه وه يه له مادده ي (31) عقوقبات به وازحى هاتوو ده لپت نه گهر نه سللى جه ريمه كه به ته واوه تى روويدا عقوبه كه ي ئيعدام بى، شروع كه ي موئه به ده، نه گهر جه ريمه كه به ته واوه تى روويدا عقوبه كه ي موئه به د بيت شروع كه ي (15) ساله ئيلا ئاخيرى، پرسياره كه نه وه يه نه مه لادانه له م قاعيده عامه كه پرسيارى له راستيدا ئى هه موومانه وه پرسيارى نه ندامانى په رله مان نيشه سه باره ت به به كارهيئان شتيك كه وا له چه كه كه نه كا كاتم بيت.

به لى ئيمه له په رله مان داوامان كرد ته نزيه كرئى، خوئى له پرؤژه كه يان نه بوو و له راستيشدا ده بيت ته نزيه بكرئى، چونكه كه سيك چه كيكي پييه بو بيده نكي ده كات دياره ده يه ويئ شتيكى پيى بكات، بو نه وه ي خه لك گوئى له دنگى چه كه كه ي نه بيت، به ريزان پيوويست به مونا قشه ناكات قهرارى دواى بو په رله مانه، قهرارى كوئايى بو په رله مانه، به ريزان كاك كاروان به بى مؤله ت قسه مه كه له ناو نه م په يره وه ده لپت كه مونا قشه ي قانوون ده كرئى، ههر مادده يه كه نه ندامى په رله مان قسه ده كات وه زيريش كه په يوه نديداره قسه ده كات، ئيستا ئيوه قسه تان كرد به ريز وه زيريش قسه ي كرد ده نگدان له ساحه ي په رله مانه، ده تانه ويئ چى لابه دن، يه ك پرسيار

بەريزان قسەى كىردووە سەرچىنارخان بەلى داواتان كىردووە ماددەكە لادىرىت، كاك ياسىن بىرادەران بەريزان داواتان كىردووە ماددەكە لادىرىت، بەريزان لادانى ماددەكە يەككە دەپتە لە بىزادەكانى كە ئەخىرئە بەردەم ئەندامانى پەرلەمان بۇ دەنگدان، بەلى بەريزان باشە جارى با لە بىرگە ئاسانەكە دەست پىكەين كە ناكىت عقوبەى شروع و جەرىمەى تام وەكو يەك پىت، با لىرەو دەست پىكەين، بەريز وەزىرى ناوخۇ بەريز وەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى پەرلەمان با لە ئاسانەكە دەست پىكەين.

بەريز رىبەر احمد خالد/ وەزىرى ناوخۇ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لىرە ئەم بابەتەمان رىك خستووە بەم شىوەيەى كە ھاتووە، ئەگەر يەك ناكىتەو لەگەل بىنەما ياساكانى ياساى سزادانى عىراقى، لەگەل دەستور، لەگەل ئەو ياساكانى كارپىكراون، كىشەم لەگەل ئەو نىيە، بەراستىش شروع بىتە ھەتھەتاي، يەنى ئەو مەوزوعىك نىيە بلىين بىكەينە قەزىيە ئەگەر كوشتنى لىى دروست نەبوو بىكەنە ھەتھەتاي، ئەم بابەتە بۇ ئىو بەجى دىلین بۇ بەريزان لە پەرلەمان، ئىمە كىشەمان لەگەل ئەو نىيە، بەلام بابەتەكانى تر يەنى ھەزەكەم بە ووردى ئەو ياساكانە دىراسەت بىرىن و جەنابىشت وەكو سەرۆكى پەرلەمان خوت لە دانىشتنەكە بووى وخوت تەكىد كىردوتەو كە ئەم بابەتە چارەسەر نەكراو لە شوپىن تر ئەمەى تر كە چارەسەر كراو، ئىمە نامانەوت دووبارە بگەرىنەو، چونكە ئىمە دەسلەتتى جىبەجى كىرىن، ئەو داداگايە ئەو ياساكانە ئەم سزاكانە جىبەجى دەكات ئىمە نىن، ئىمە دەمانەوت شتىك رىكخەين كە داداگا بۇشاھەكى ياساكانە لە بەر دەست نەپىتن، ئەو دەى د. قالا باسى كىرد ئەمە بۇشاھەكە ئەم بۇشاھەكە لە كوى پىكراو تەو، ئىمە پىشتىگىرى دەى ئىو دەكەين، ئەگەر شى نىيە پىشتىگىرى ئەو ماددەيە بىكەن كە وەكو خوى پىتن ئەو گۇرانكارىيەى كە پىوئىستىشە ئىمە لارىمان نىيە لەسەر ئەو دەى كە بەجۇرىك دەرىجىت كە خىزمەتى جىبەجى كىردى ياسا بىكاتن، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حىسین/ سەرۆكى پەرلەمان:

دېنە سەر بىرگەى سى يەم دەمەوت بگەينە ئىتفاق، يەك يەك بۇ دەپۇين يەكلايى بىنەو لەسەر ئەو دەى كە تەرىب كىردى چەك بۇ مەبەستى تىرۇر وتىكدانى ئاسايشى ياخى بوون تەنزم نەكراو، باشە يەك يەك دىنە سەر موسەلىحەكان، تكايە با بگەينە ئىتفاق، بەريزان يەكەمىان تىرۇر با لەكارى تىرۇرستىوە دەست پى بىكەين، ئىكالتان ھەيە لەگەل كارى تىرۇرستى بە قانون تەنزم كراو مەجالى ھىچ ئىشتىباھىكى تىدا نىيە، بەلى تەنزم كراو، يەنى ئىو ناتوان بلىن كارى تىرۇرستى موعەرەف نىيە موعەرەفە بە قانون دىنە سەر تىكدانى ئاسايش و ياخى بوون، ئەم دووانە نە ئەزانن بەريزان لە ووتەى ئەم خولەى پەرلەمان ھەيە ئىمە ھەرىمان كىردووە بە ئىتفاق كىردووەمانە، لىمان گەرىن با ئىتفاق بىكەين، بەريز وەزىرى ناوخۇ تەرىفتان بۇ تىكدانى ئاسايش لەگەل ياخى بوون چىيە، دىكتور من دەزانم

نيزامى وەردەگى كاك رېبەر خۇي ھەز دەكات رېكەوين، خۇي دەتوانى دىفاع لە خۇي بكات، بەلنى فەرموو.

بەريز رېبەر احمد خالد / وەزىرى ناوخۇ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم بابەتە بەراستى ئىشى وەزىر نىيە ئەم بابەتە تەعريف بكات، ئەمە لە دادگايە، دادگا ئەم بابەتە يەكلايى دەكاتە وە نەك وەزىر، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

تەواو وازحە، دەچىنە سەر ماددەيەكى تر بەريزان ئىستا بەپىي ئەم پەيرەوى ناوخۇيە بەريزتان قسەتان كرد و وورد ووردىشمان كرده وە دەليت تەعريف لاي من نىيە، لەلاي قازىيە، سولتەي تەقدىرى قازىيە، ئايا ئەمە تىكدانە يان تىكدان نىيە، ياخى بوونە يان نا، وەكو بژاردەيەك لابرديى بپگەي سى يەم دەچىتە ناو بژاردەكان، ماددەي دواي ئەو ناتوانن ئەو پەرسىيار كەن، ئەو پەرسىيار نىيە.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۱۴):

يەكەم: دادگا حوكم بەو سزايانە لە ماددەي (۱۳) ئەم ياسايەدا ھاتوون دەدات سەربارى ئەو پىبژاردەي فەرمانگەي گومرگىيەكان بەپىي ياساي گومرگى بەركار لە ھەرئىم دەيسە پىنيت. دوووم: ئەگەر دادگا حوكمىك دەربكات بە سزايەك لەو سزايانەي كە لە ماددەكانى (۱۳، ۱۵) ئەم ياسايەدا ھاتوون ئەوا پىويستە لە ھەمان كاتدا حوكم بدات بە دەست بەسەرداگرتنى چەكەكە و مؤلەتەكەي و تفاقەكەي و ھەر ھۆكارىكى گواستەنە وە كە لە ئەنجامدانى تاوانەكە بەكار ھىندراون لەگەل رەچاوكردنى حالەتى خاوەن ھۆكارى گواستەنە وەو نىياز پاك، ئەمەش جگە لەو دۇسيە گومرگىيانەي كە فەرمانگەكانى گومرگ تايبەتمەندن بە سەپاندنى سزاي دەستبەسەر داگرتن.

سى يەم:

۱- ئەگەر دەسەلاتى گومرگى تايبەت تايبەتمەند بپياريدا بەدەستبەسەر داگرتنى چەكى جەنگى قاچاخ يان پارچەكانى يان تفاقى يان تفتەنگى ئاسايى قاچاخ يان تفاقى و بپيارەكە پلەي بنبىرى وەرگرت، ئەو چەكى سووك دەبىتە مۆلكى وەزارەتى ناوخۇ، ئەگەر چەكەكان ناوہندو قورس بن دەبىتە مۆلكى وەزارەتى پىشمەرگە لەگەل پىدانى پاداشت بۆ ھەولدەرانەي بەشدار بوون لە ئاشكرا كردنى تاوانەكە بەپىي ياسا.

۲- ئەگەر دادگاي تايبەتمەند بپيارى دا بە دەست بەسەرداگرتنى چەكى جەنگى بە قاچاخ نەبدرارو يان پارچەكانى يان تفاقى و بپيارەكە پلەي بنبىرى وەرگرت ئەو ھى ئەو چەكانەي باسكراو پارچە و تفاقەكانيان دەبنە مۆلكى وەزارەتى پىشمەرگە.

۳- ئەگەر داداگای تايبەتمەند بېرىرى دا بە دەست بەسەردا گرتنى چەكى بە ئاگرىنى بە قاچاخ و نەبېردا و يان پارچەكان يان تفاقى و بېرارهكە پلەى بېرىرى وەرگرت ئەوا دەبنە مولكى وەزارەتى ناوخۇ.

چوارەم:

۱- لەكاتى دۆزىنەوہى چەك و پارچەكانى تفاق يان تفتەنگى ئاسايى قاچاخ و دەمانجەى قاچاخ و پارچەكانيان و تفاقيان و لە نزيكتيرين لايەنى سەربازى دەسەپپىن دەسپېردرېن و لايەنى سەربازيش ھەلدەستېت بە ھېنانى ئەم چەكانە لەبەردەم لايەنى تايبەتمەند بۇ تېروانىن لە دۆسيەكە ئەگەر پېويستى كرد.

۲- لەكاتى دۆزىنەوہى چەكى ئاگرىنى قاچاخى نەبېردا و پارچەكانى تفاقيان ئەوہ بە نزيكتيرين بىكەى پۆلىسى لە و ناوچەيەى كە چەكەكانى تيدا دۆزراوہتەوہ دەسپېردرېن بە و مەرجانەى بىكەى پۆلىس ئەم چەكانەى لەبەردەم دادگا يان دەسەلاتى گومرگى تايبەتمەند بە تېروانىن لە دۆسيەكەدا ئامادە بكات ھەركاتېك پېويست بكات، زۇر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان كاك پېشەوا ئيمە موناقتشەى قانون دەكەين، بەبى مۆلەتيش كەس لە خۆيەوہ قسە نەكات، كاك پېشەوا ناتوانى بىكەى، كاكە ناتوانى چۆن دەتوانى قسە بکەى لەخۆتەوہ قسە مەكە كاكە، ئەويش ناتوانيت لە خۆيەوہ قسە بكات ھىچ كامتان قسە مەكەن، بەريزان حوربەتېكى شەخسى خۆيەتى ھەقىيەتى بايكۆت دەكات ئارەزووى خۆيەتى، پەيرەو ھەقى پيداوہ تەواو ئىحترامى ئەو وەردەگرين، كى قسەى لەسەردەكات نابيت قسەى لەسەربكەى، كاك سەركۆ بەريزان بەسە كاك پېشەوا بەسە، فەرموو ھلز خان باشە گيان دەبەسە مالتان ئاوابيت بەسە، بەريزان ريزى ئەو رەفيقانەتان بگرن كە قەراريان داوہ بايكۆت بکەن، ئيوہ ھەقىكى پەيرەوى خۆتانه مومارسەى بکەن فەرموون گيان كەى وويستى بيتە ژوورەو ئەتوانن بيتە ژوورەوہ، فەرموون ماددەى (۱۴) كى دەپەويت قسەى لەسەربكات، دەرگاگە دابخەن. كاروان عبدالرحمن عبدالله، ليزا فەلەك الدين صابر، كاك بالانېو محمد على فەرموو،

بەريز بالانېو محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو سى جار ھەر ئاماژەم لەسەربكەى ئاگرين و چەكى جەنگى كرد، وابدانم نە لە بيدايەت گەشتينە نەتيجە ونە ليرەش دەگەينە نەتيجە، من بەھيوام بتوانين پېناسەيەك بۇ چەكى ئاگرين و چەكى جەنگى بکەين، چونكە وەكو ئاماژەمان پيدا كە ئەو چەكانە ھەمووى چەكى ئاگرين و ئەوہى بە باروت ئيشى بكات چەكى ئاگرينە، ئەوہشى كە لەمەيدانى شەپە من نازانم بۆچى ئەم شتە بەش كراوہ، مەبەست لە بەشکردنى ئەم بابەتە چيە؟ خۆى ئەمە ئەگەر بە ھەموومانەوہ ھەولېدەين پېناسەيەكى گونجاو بۇ ئەم بابەتە بدۆزىنەوہ، ئەگەر ئەم چەكە بۇ وەزارەتى پېشمەرگە بيت ھەر ھى حكومەتى ھەرئىمى كوردستانە، بۇ وەزارەتى ناوخۆى بيت ھەر ھى حكومەتى ھەرئىمى كوردستانە، بەلام ئەوہى ليرە گرنگە بۇ ئيمە گرنگ ئەوہيە ياسايەكى پوخت و جوان دەرېكەين كە رەزامەند بن لەسەرى، من لە ماددەى يەكەم قسەم لەسەربكەم ئەم

بابەتە کرد و تم ھۆکاری بەش کردنی ئەم دوو چەكە چەکی جەنگی و چەکی ئاگرین بۆ ئەو بەشکردنەییە كە لەو ماددەییە (۱۴) دا ھاتوو، ھیچ مەخسەدیكى تری تیدا نییە، لەبەر ئەو مەن ئیستاش داوا دەكەم ھەولبدریٲ پیناسەكانی یەكەم راست بكریتەو و، زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لیزا خان.

بەرێز لیزا فەلەك الدین صابر:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر بڕگەى چوارەم لە ماددەى (۱۴) تیبینم ھەییە لەسەر خالى یەكەم و دووھم، كاتێك دەلیت لە كاتی دۆزینەوھى ھەر چەكێك دەبیتن لە نزیكتیەرن لایەنى سەربازى بسپێردریت، لە دواتر مەن پیم باشە ئەو كەسەى كە دەیدۆزیتەو پاداشت بكریت، لەگەل پیدانى پاداشت بەو ھەولدارانەى ھەولێ دۆزینەوھیان داو ھەوھى بۆ زیاد بكریت، چونكە كاتێك رەنگە كەسێك بیدۆزیتەو نەیدا یاخود لەلای خۆى ھەلیگریٲ بەشیوھییەك لەشیوھەكان مامەلەى پێى بكات، بۆیە ئەگەر ئەو پاداشتەى بۆ زیاد بكریت ھەم بۆ خالى یەكەم ھەم بۆ خالى دووھم لە بڕگەى چوارەم، زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك كاروان.

بەرێز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمە تەواوكەرى ماددەى (۱۳) یە بڕگەى یەكەمى بەتایبەت كاتێك كە باس لەو دەكات كە دادگاكان بەم یاسایە حوكم دەدەن، یاخود ئەم سزایە جیبەجى دەكەن، خۆى لە ئەساسدا ئیمە ئەشكالمان لەسەر ئەوھى نییە كە بەراستى ئەمە لەسەر تەھریبە، ئیمە كیشەمان لەسەر تەعریفاتە، دووبارە كە ئەمە خۆى لێرە ھەییە و خۆى دووبارە پێشنیازدەكەم لێرەش لایبەریت، ئەم ماددەییە بەرێز سەرۆكى پەرلەمان تكادەكەم ھەر یاسایەكە ھەلگەرن ودانیشتنەكە ھەلگەرن، تاسازانیكى لەسەر دروست دەكەن تا لایەنى كەم لێك تیگەیشتنێك لە بەینى لێژنەكان دروست دەبیٲ و لەبەینى لێژنەكان و پەرلەمان و جەنابى وەزیری ناوخۆش، بۆ ئەوھى كە بتوانین بگەینە نەتیجەییەكى باش، بەرێز سەرۆكى پەرلەمان تكایە ئیمە كیشەمان لەسەر تەعریفاتە ئەم تەعریفاتە دووبارە بەھەر شیوھییەك تەھریب نییە، بەلى تەواو ھاوڕای د. قلام لەوھى كە ئەمە تەھریبە و تەعریف نەكراو لە شوینی تر ئعتیادییە، بەلى منیش ھاوڕام بەلام ئەى زحمەت نەبیٲ پیم نالیٲ تەعریفى تری تیكدانى ئاسایشى گشتى و پالپشتى كردنى یاخى بوون چییە؟ ئى كاكە وەللا دەكریت خۆ فشار دەربێن، كاكە وەللا دەكریت ھەركەسێكى تریٲ دەبیٲ چەكێكى تر بخریتە شوینیكەو، دووبارە لەگەل نەتی بەلام ھەبوونى بەم چەمكە، بەو چەمكە قورسانە، بەم تەعریفاتانە كە ئیمە بینومانە لە بەركاركردنى یاسایەكانى ھەریمی كوردستان دەزانم ئاكامى زۆر خراپى دەبیٲ، دووبارە مە ئەندامى پەرلەمانى كوردستانم حەسانەم ھەییە رەنگە كە سوكارەكەم رەنگە خەلكى تر، بەلام ئەمە بۆ خەلكى كوردستان خەتەرە ئى تۆ ھاتوو

لېره دووباره ته ئىكىد ده كه يه وه تىكرارى ده كه يه وه كه به لى بايېن به مه حكه مه كان ئەمانه جېبه جى بكن، بۆيه پېشنياز ده كه م ئەمەش هەمان تەواوكەرى ئەو ماددەيه و لابېرېت، زۆر سوپاس.

بەرېز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرېز وه زېرى ناوخۆ من يهك پرسىارم ههيه، چهكى ئاسايى و چهكى مام ناوهندو چهكى سووك و چهكى قورس تەعريفى ئەمانه به رېنمايى رېك دەخەن بەرېزتان.

بەرېز رېبەر احمد خالد / وه زېرى ناوخۆ:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

له پرسىاره كهى جه نابت دەست پىي بكن، تەبعەن ئيمە لېره باسكراوه كه چهكى ئاگرين چيهيه وه چهكى جهنگى چيهيه، له چهكى ئاگرين ئەمانه چهكى سووكن دەمانچه و كەلاشىنكۆف و ئيم فۆرو ئەوانهى كه حەفت پۆين (٦٢) له گەل نۆ مليم، ئەمانه چهكى سووكن كه لەم عياره زياتر بۆ دەبېتته چهكى مام ناوهند، دواتر هەرچى گەوره تزييت دەبېتته چهكى قورس، ئينجا جورى چهكه كان دەگۆرپت له قورس و سووك و ئەمانه دەبېت به چهكى نهوعى تر كه بليين بايلوجى و جەرسۆمى و ئەتۆمى و ليزەرى و ئەو چهكانهيه، بۆيه ناكريپت لېره ئەمه بكرپت باس بكرپت، دەكرپت له رېنماييه كان ئەم بابەتانه زياتر قسهى لەسەر بكرپت و روونكردنه وهى زياتر له رېنمايى بدرپت، بابەتى ديسان پيناسهى چهكى ئاگرين من يهعنى نازانم ئەوه چهند جارپكه ئيمە ئەم پرسىاره دەكرپت و جوابيشى دەدرپتته وه هه موو چهكيك ئاگرى ههيه راسته، هه موو چهكيك ئاگرى لىي دەچپت، بەلام ئيمە لېره له چوارچيويهى مۆلەتدانى چهكى ئاگرينين كه عياره كهى حەفت پوين (٦٢) و (٩) مليمه، ئەمهيه مهوزوعه كه ئەگەر نه تۆپيكيش چهكى ئاگرينه، دەمانچهيه كيش چهكى ئاگرينه، بەلام لېره چهكى ئاگرينمان پيناسه كرديه به وهى حەفت پوين (٦٢) مليم له گەل دەمانچهى (٩) مليم، بۆيه ئەم بابەته يه كلايى بۆته وه، بابەتى ئەوهى كهسى هه ولدەر پاداشت بكرپتن له ماددەيهك له ماددەكان باسى لپوه كراوه كه ئەوهى هه والدر ئەگەر لېره پيويست به وه دهكات له ماددەى چوارهم زياد بكرپت شتيكى زۆر ئاساييه، بۆ ئەوهى هانى خەلك بدەن ئەم جوره چهكانه ئاگادارى دامودەزگاني سەربازى ناوخۆ بكن، پيمان وايه ئەمه زه روورەتيكه ئەبى هه بپتن له ناو ياسايهكه وهكو خۆى بمپنته وه ئەو بهم گۆرانكارىيانەى باس كرد، زۆر سوپاس.

بەرېز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (١٥) فەرموو.

بەرېز خديجه عمر طه:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (١٥):

يهكه م: ههركه سيك به بىن مۆلەتى دەسەلاتى مۆلەتدان دەستدارى چهكيكى ئاگرين يان جهنگ يان تفاقى يان دەستدار بپتن هه لېگرپت يان بفرۆشپت يان چهكى بكاتە دەستى پيويه بكات ئەو

بەند كىردنى بۇ ماوهى يەك سال كەمتر نەبىت ولە سى سال زياتر نەبىت بەپى بۇاردنىك كە لە دوو مليون دىنار كەمتر نەبىت و لە پىنج مليون دىنار زياتر نەبىت سزا دەدرىت. دووهم: ھەركە سىك مۇلەتدا بىتن ھەلگرتنى چەكى ئاگرىن لە كاتى بەشدار كىردنى لە خۇپىشاندان يان گىردبوونەو ھە بەند كىردنى بۇ ماوهى (۳) سال كەمتر نەبىت بەپى بۇاردنىك كە لە پىنج مليون دىنار كەمتر نەبىتن و لە دە مليون دىنار زياتر نەبىت سزا دەدرىت، سزاكە دەبىتە زىندانى كىردن ئەگەر چەكەكەى بە بى مۇلەت ھەلگرتىت، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

لەسەر ئەو ماددەيە كى قسەى ھەيە بەرىزان، چيا حميد شريف، لىزا فلك الدين صابر، كاروان عبدالرحمن عبدالله، كاك عثمان كريم سوارە فەرموو.

بەرىز عثمان كريم سوارە:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۵) بىرگەى دووهم كە ھەركە سىك مۇلەتدار بىت بۇ ھەلگرتنى چەكى ئاگرىن ولە كاتى بەشدارى كىردنى لە خۇپىشاندان يان گىردبوونەو ھەلى بگىرت ئەوا بە بەند كىردن بۇ ماوهىەك لە سى سال كەمتر نەبىت بەپى بۇاردنىك كە لە پىنج مليون دىنار كەمتر نەبىت و لە دە مليون دىنار زياتر نەبىت سزا دەدرىت و سزاكە دەبىتە زىندانى كىردن ئەگەر چەكەكە بە بى مۇلەت ھەلى گرتىت، من پىم وايە ئەم بىرگەيە سزاكە زۇرە، سى سالەكە لايەنى كەم بگىرتە شەش مانگ كەمتر نەبىت و لە دوو سال زياتر نەبىت، لەبەر ئەو ھەلىزە لە غرامەكەش پىم وايە غرامەكەش زۇرە پىنج مليون دىنار بۇ دە مليون دىنار، ئەمەش پىم وايە بگىرت بە يەك مليون كەمتر نەبىت و لە سى مليون زياتر نەبىت، لەبەر ئەو ئەيمە لەو موچتەمەعەى ئىستائىن لە زىنگەى كە ئىستا تىداين دەبىت موراعاتى دۇخى ولاتەكەى خۇمان و ھەرىمەكەى خۇمان بگەين، زۇر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك چيا.

بەرىز چيا حميد شريف:

بەرىز سەرۆكا پەرلەمانى.

تېبىنىامن سەر خالا ئىكەم بۇ وىرى ئى نقيسيو پىنج مليون دىنار بەس نوقتە صفرەك ئى كىمە پىنج سەد ھەزار ھاتىيە نقيسين، ھىقىدارم صفرەك لى بىتە زىدە كىرن چونكى پىنج سەد ھەزارە تېبىنيا من ئەو كۆ ئەف دوو مليونە زۇر كىمە بۇاردە ئەگەر بىت بىتە پىنج مليون دىنار، چونكە ئەو سىلاھەيە خاچاچىيەتى پى تىتە كىرن و تىتە ھەلگرتن گەلەك جارا چەكى زىدەترە دوو مليون دىنار يان پىنج مليون دىنارە، بۇيە ئەز پىشىنار دكەم بۇاردەى ئىكى ژ دوو مليون دىنارا بىتە پىنج مليون دىنار ھەلبۇاردە دووئ كە ھەتا پىنج مليون دىنار بىتە دە مليون دىنار، ھەر خالا دووئدا تىت ھەمان سزا كە پىنج مليون دىنار بىتە دو مليون دىنار وە خالا دووئدا زىدەترە كە دە مليون دىنارە بىتە بىست مليون دىنار ھەدى زىدەتر بىتن سزا باشتەرە، چونكە دا جارەك دى دەستى قى كارى نە ھىتە كىرنى، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك كاروان.

بەريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دووبارە ئەمەش وەكو ماددەكانى تر من تېيىنم ھەيە كە حەزدەكەم لە گوشە نيگايەكى يەكجار ئەمنىيەو سەيرى ئەم پرۆژە ياسايە كراو، لېرەدا ھاتنى ووشەى خۆپيشاندىن واللە كەسپك كە خۆپيشاندىن بكات ناچيت دەمانچە ھەلگريت و تفەنگ ھەلگريت و ئيم فۇرى پى بيت و خۆپيشاندىر پيوستى بەو نىيە، چونكە پيشاندىر خۇى دەروا جا حەزدەكەى من قسە ناكەم باشە ھىچ كيشە نىيە، واللەى ئەگەر من قسەم پىي بېرى وەلاھى مايكە داىخە لىزا خان كاتى قسە كرنى خۆمە، كاتىك دەتوانى نوقتەى نىزامى وەربىگىرى جوابدەيەو ھ ...

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

قسە بکە، بەريزان بە حەساسىيەتەو قسە مەكەن، فەرموو.

بەريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەم زۆر بە ھادئى كرددو، نازانم بۆ بە ووشەى خۆپيشاندىر تىكەچن ...

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

لە سلىمانىش خۆپيشاندىن ھەيە، فەرموو.

بەريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

خۆپيشاندىن لە سلىمانىش ھەيە سەرۆكى پەرلەمان، با ووردىن بىن بەريز سەرۆكى پەرلەمان، ووشەى خۆپيشاندىر بۆ لىرە بەكاربھپىرت كەسپك كە خۆپيشاندىر دەكات بروت مۆلت وەربىگريت، يان داواى حەقكى زۆر ئاسايى خۇى دەكات، نازانم بۆ تەوقەمان واپە دەمانچەى پى بيت و ئيم فۇرى پى بيت و چەكى پىي بيت كەلاشىنكۆفى پى بيت و بەراستى حەقە ووشەى خۆ پيشاندىر لىرە لابرېت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لىزا خان.

بەريز لىزا فلك الدين صابر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پيم باشە بىرگەيەكى تر بۆ ماددەى (۱۵) زياد بىرېت ديارىدەيەك لە ھەريمى كوردستان ھەيە كە لە كاتى ئاھەنگەكاندا ياخود لە كاتى يارى وەرزىيەكاندا كاتىك سەركەوتنىك بەدەست دەھىندىرت يان بۆنەيەك ھەيە نەورۆز ئەوا زۆر جار تەقەى عىشوانى دەكرېت، ئەمەش بۆتە ھۆى گيان لەدەستدانى زۆر جار ھاوولائىيانمان يان بىرىندار بوونيان وزيان گەياندىن، بۆيە پيم باشە ئەگەر بىرېت سزايەكيش بۆ ئەو كەسانەى كە بەو جۆرە ماملە دەكەن بىرېت سزايان بۆ بىرېت، سزاكە بەجى دەھىلم بۆ كەسانى پىپۆر كە سزاكەى چەند بيت، بەلام بىرگەكەم

دارپشتووه بهم شپوهيه ئه گهر بېتو سى يه م بوى زياد بکريت ههر که سى مؤله تدر او بېت به هه لگرتنى چه کى ئاگرين و له کاتى به شدار بکرنى له ههر بؤنه يه کى تايهت به مه به ستنى دهر بپرنى خوشى هه ستا به به کاره پنانى چه کى ئاگرين به شپوهيه کى ههر مه کى ئه وا سزا بدرېت، زور سوپاس.

بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروکى په رله مان:

سوپاس، فرموو جه نابى وه زير.

بهريز رېبه احمد خالد / وه زيرى ناوخو:

بهريز سهروکى په رله مان.

ئهم بابته ريکخستننى زياتره بؤ تووندکردنى سزايه کان بيجگه له سزاي زيندانى کردن و به ند کردن بؤ ئه وهى سزايه کى مادديشى تيدا بېتن هه نديک پييان وايه سزاي مادديه که زوره، هه نديک ده لپن که مه، به رايى ئيمه ئه مه له ناوه راستى ئهم بابته بېتن هه رچى زياد بکريتن، يه عنى تووندکردنى سزايه، به لام ده بېت شتيكى وايتنن که که سيک پيى بدرېت، يه عنى ئيمه وانا که ين که سبهى که سيک له سه ر تاوانپک رهنکه کيشه يه کى ترى يه کجار زور گه وره بؤ خيزانه کهى دروست بېت، به لام ده بېت شتيكى مه عقول بېتن ئه مه ره دعه ئه وه نييه که تیکشکاندننى ئهم که سه و تیکشکاندننى شيرازى خيزانى بېتن، بويه پينچ مليون دینار به ده مليون دینار، يان پينچ مليون دینار به دوو مليون دینار، به ته سه ورى من شتيكى مه عقوله ده ستکاري نه کريتن و وه کو خوئ تيبه ريتن و به بى ده ستکاري، ئه گهر ئه وهى ليزا خان باسى ده کاتن موعاله جه نه کرا بېتن له شوينى تر له ياساي تر پيم باشه چاره سه ريکى گونجاوى بوى بدوزرېته وه، نازانم له شوينک موعاله جه کراوه خوئ جه ريمه يه که، به لام ئه مهى که يه کپکه له کيشه کان که زور له بؤنه کان رووبه روومان ده بېته وه ئه گهر چاره سه ر نه کرا بېتن پيشنياريکى باشه و، زور سوپاس.

بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروکى په رله مان:

به لى زور سوپاس بؤ بهريزت، ماددهى (۱۶) بهريزان.

بهريز خديجه عمر طه:

بهريز سهروکى په رله مان.

ماددهى (۱۶):

يه که م:

۱- ئه گهر مؤله تدر او داواکاري نوئ کردنه وهى مؤله تى يان هه لگرتنى چه که که له و ماوه يهى که له برپگهى دووه مى ماددهى (۵) ئهم ياسايه دا هاتووه پيشکه ش نه کات پى بژارديک به برى (۳۰۰) هزار دینار سزا ده درېت.

۲- ئه گهر ماوهى هاتوو له برپگهى دووه مى ماددهى (۵) ئهم ياسايه کو تايى هات مؤله ت پيدراو داواکاري نوئ کردنه وهى مؤله تى پيشکه ش نه کرد سه ربارى لپوه رگرتنه وهى مؤله ته که جاريکى تر مؤله تى پينداريته وه.

دووه م:

۱ - ئەگەر مۆلتدراو بە چاك كوردنەوہى چەكى ئاگرين لەو ماوہىيەى كە لەبرگەى دووہى ماددەى (۵) ئەم ياسايەدا ھاتووہ داواكارى نوئ كوردنەوہى مۆلتەكەى پيشكەشى دەسەلاتى مۆلتدان نەكات بەپى بژاردنيك (۷۵۰) ھەزار دینار سزا دەدریٹ.

۲ - لە ھالەتى پيشكەش نەكردنى داواكارى نوئ كوردنەوہى مۆلتە تا ئەو كاتەى ماوہكەى بەسەر دەچيٹ ئەوا شوپن كارەكەى دادەخریٹ و رېگەى پینادریٹ بۆ ماوہى سى مانگ كارېكات وە ئەكەر لەو ماوہىيەدا سەرپيچيەكەى بەردەوام بیٹ ئەوا بە شپوہى ھەمیشەى شوپن كارەكەى دادەخریٹ و مۆلتەكەشى بە ھەلۆەشاوہ دادەنریٹ.

سېيەم:

۱ - ئەگەر مۆلتە درا بەكردنەوہى شوپنى فرۆشتنى چەك لەو ماوہىيەى كە برگەى دووہى ماددەى (۵) ئەم ياسايەدا ھاتووہ داواكارى نوئ كوردنەوہى مۆلتەكەى پيشكەشى دەسەلاتى مۆلتدان نەكات بەپى بژاردنيك بە برى يەك ملیون دینار سزا دەدریٹ.

۲ - ئەگەر دوو لە ھالەتى پيشكەش نەكردنى داواكارى نوئ كوردنەوہى مۆلتە ئەو كاتەى ماوہكەى بەسەر دەچيٹ ئەوا شوپن كارەكەى دادەخریٹ و رېگەى پینادریٹ بۆ ماوہى سى مانگ كارېكات ئەگەر لەو ماوہىيەدا سەرپيچيەكەى بەردەوام بیٹ ئەوا بە شپوہىيەكى ھەمیشەى شوپن كارەكەى دادەخریٹ و مۆلتەكەشى بە ھەلۆەشاوہ دادەنریٹ و ئەو چەكانەى لە شوپن كارەكەدان مولكى خاوەن مۆلتەن دەستیان بەسەردا دەگيریٹ و ئەو چەكانەشى ھى كەسانى ديكەن ئەگەر مۆلتە درا بن رادەستى خاوەنەكەيان دەكرينەوہ و بەپيچەوانەوہ بەزىاد كردنى ئاشكرا لەلایەن دەسەلات مۆلتە دانەوہ دەفرۆشرين، زۆر سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس ماددەى (۱۶) كئ قسە دەكات، بالانبو محمد على، ھيقيدار احمد سلیمان، محى الدين حسن يوسف، فەرموو كاك ھيقيدار.

بەريز ھيقيدار احمد سلمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە ماددەى شازدەم يەكەم يەعنى برگەى يەكەم دووہم ئيمە وانەكەين نپو خەلكى كە فېرى ئيشكە بووہ دوكانى مۆلتەكەى كرووتەوہ، خەلك دەچيٹە لای با بکەوينە بيانووئ لە رېگەى قانونەكە وابكەين كە كابرا دوكانەكەى خۆى قەپات بكات، ئەمن لە رووى ئيقتىسادىيەكەوہ تەماشای دەكەم، كابرا فېر بووہ چەند عائيلەيەك بە ئيش دەخاتن مۆلتە قەپات نەكەن و خەلكەكە چۆن فېرى قانون بيتن با سزاكە با پارە بيٹ، يەعنى دوو ھيندە و سى ھيندە سزا بەدریٹ، بەلام مۆلتەكەى لپى نەسەندريتەوہ بۆ ئەوہى بەردەوام بيٹ لە ئيشەكەى جاريك واى كرد فېرى سزا بۆ پارەكەى دا جاريكى تر دەچيٹ لە كاتى خۆى نوئ دەكاتەوہ و ئەگەر ھاتوو سەرپيچيەكەى زۆر گەورە بوو حكومەت خۆى قەرار دەدات قەپات بكات، بەلام من لەگەل ئەوہم قەپات نەكریٹ مۆلتەكەى لئ نەسەندريتەوہ، بەلام سزاكەى بۆى دابنريتن، ئەمن لە ئەلمانیا بووم دكتورە كابرا لە ترافيكلايەتەكەى تپەرى بە پيادە كە ترافيك سۆر بوو سزادرا،

كابرا له ئوروپا بە پارە فېر بووہ قانون جى بەجى دەكات، يەنى لەبەر پارەكە بۇ ئەوہوى پارە نەدات جا ئەگەر پارەكەى لەسەرى تووند كرد مەجبورە نوئى كردنەكەى لەكاتى خۇى دا نوئى بىكاتەوہ، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك محى الدين.

بەريز محى الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هەر لەبەرگەى يەكەم و دووہم باس لەوہ دەكات كە ئەگەر لە ماوہى لە بەرگەى دووى ماددە پىنج كە (٣٠) رۆژ دانراوہ بۇ نوئى كردنەوہى مۆلەتەكەى، ئەگەر پىشكەشى نەكرد بى بە پىژاردەى (٣٠٠) ھەزار دىنار، پىم وايە دەبىت ئەو ماوہىەى كە لە رابردووشدا داواكرا درىژ بىرئەوہ.

پىم وايە دەبىت ئەگەر عوزرى مەشروع ھەبوو ھۆكارىكى رەوا ھەبوو لە پىشكەش نەكردنى داواكارىيەكەى لە ماوہى ديارى كراودا، پىم وايە لە اعمالى مشروعة لەبەر چاو بگىرئەت بۇ ئەوہى كە ئەو پىژاردنەش (٣٠٠) ھەزار دىنارە خۇى ھەر مۆلەتەكەش (٨٠) ھەزار دانراوہ لە پاشكوى نوئى كردنەوہى مۆلەتەكان، پىم وايە بىرئەتە دوو بەرامبەر، واتە (١٦٠) ھەزار دىنار بىت لە باتى (٣٠٠) ھەزار دىنار، بە ھەمان شىوہش ھەر ئەوہى بەرگەى دووہمىش لە ھەمان ئەو ماددەىە كە باس لە ئەوہ دەكات، پىم وايە يەنى ھۆكارى رەواىە ياخود عوزرى مەشروعى بەرچاو بگىرئەت كەسەك كە لەكاتى خۇى مۆلەتەكە كە نوئى ناكاتەوہ ئەگەر عوزرىكى مەشروعىيە ئەو كاتە پىويستە عقوبەى لەسەر جىبەجى كاتن، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى كەس ماوہ قسە بىكات، بەلى فەرموو بالانبۇ.

بەريز بالانبۇ محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (١٦) بەرگەى يەكەم بىرى (٣٠٠) ھەزار دىنار ديارى كراوہ بۇ ئەو كەسەى كە ئەگەر لەو ماوہىەدا مۆلەتەكەى تازە نەكاتەوہ، بەس نازانم من بىرم لەوہ نەكردۆتەوہ لە وانەىە خۇيان بىريان لەوہ كردۆتەوہ لە پەپرەو چۆن دادەنەين، بەس ئەم كەسە وا لە نەتەىيەتى يەنى براو ئىجازەكەى تازە بىكاتەو بەس تووشى كىشەىەك دەبىت مەعقول نىبە رۆژىك يان دوو رۆژ تەخىر بى و تۆ (٣٠) ھەزار دىنارى لى سەنى و ھەموو مانگەكەش تەخىر بىت ھەر (٣٠٠) ھەزار دىنارى لى سەنى.

ئەمە ھەقە يەنى رىز بەندىەكى بۇى بىرئەت لە كەمەوہ بۇ زۇر بەپىى دواكەوتنەكەى، نەك بۇ رۆژىك و (٣٠) رۆژەكەى ھەمووى وەكو يەك حىسابى لەسەر بىرئەت و دواى ئەوہش نازانم بۇ مۆلەت پىدان ئەلئەت جارىكى تر مۆلەتى پى نادىرئەتەوہ، يەنى زۇر جار ھەىە كە كابرا لەوانەىە تووشى كىشەىەك بىت خۇ ئەمە تاوانىكى نەكردووہ ئەمە موخالەفەىە دەتوانى غەرامەكەى لەسەردانى، بەس ئەگەر چەكەكە ھاتوو تاوانىكى پىكرا، يەنى تاوانى تەخىر بوونى بۇ نموونە تۆ تازە كردنەوہى ھىنەكە بۇ ئەم كەسە بخەىتە حالەتەىكەوہ كە نەتوانئەت جارىكى دىكە چەك

وهرگرېتهوه، ئەم ياسايه باوهړكەن ئەمەنە تووندكراوه وهكو ياسى تهجاوزى بليين ئەو زهوييانهى لايه كه يهعنى كه زهوييهكانى شارهوانى تهجاوزيان كرديه بۆ سهرى ئەمەنەش تووند كراوه، يهك كهس ناييت بهدم ئەم ياسايهوه، ئيستاش بيينهوه يهعنى ههول بدرت ياساكه نهختيك مرونهتى تياييت، بۆ ئەوهى وورده وورده خهك راييت لهسهر ئەوهى كه له چهك دوور كهويتهوه، نه ئيمه بمانهويت به زهخت دوورى بخهينهوه، زۆر سوپاس.

بهريز د. ريوافائق حسين / سهروكى پههلهمان:

بهلى زۆر سوپاس ماددهى (۱۷).

بهريز نزار ملا عبدالغفار:

بهريز سهروكى پههلهمان.

ماددهى ۱۷...

بهريز د. ريوافائق حسين / سهروكى پههلهمان:

يهك دهقه كاك نزار، مولاچهزهيهكم لهسهر ههيه بهريز وهزيرى ناوخۆ برگهى دووهم خالى دوو له ماددهى (۳) له كوتاييهكه دهليت كه ئەو چهكانهى كه له شوينكارهكه دان و مولكى خاوهن مولهتن، ئيمه ئەگەر بهريزت له بيرت بيت له كۆبوونهوهكهمان كه هاوبهش بووين لهگهله ههردوو ليژنهوه بهريزىشت حازربوى باسى ئەوهمان كرد كه مولكيهتى چهك تهنزيم ناكهين، بهس حيازهتى تهنزيم دهكهين، پرسيارهكه ئەوهيه كه ئەو مولكه بيكهينه حيازه برگهى سى يه م خالى دووهم لاپههه (۱۷) دهكات له ئەخيرهكهيه و ئەو چهكانهى له شوينكارهكه دان و ئا لهويوه مولكى خاوهن مولهتن ئيمه ووتمان وهكو عيراق مولكيهت تهنزيم ناكهين حيازه زياتر تهنزيم دهكهين، ئەو مولكيهته له دهستدارى خاوهن مولهت دان، بۆ ئەوهى لهگهله ئەو كه له ديناميهكه بيت كه له بيداييهتى مهشروعكهوه هاتوووه ههر لهناكاو ئەو مولكه هاتووته ناو مادديهكهوه توزيرى نارپكى يهكى دروست كردوووه.

بهريز ريهه احمد خالد / وهزيرى ناوخۆ:

بهريز سهروكى پههلهمان.

خوى ئەوانه مولكى ئەم كهسهنين به عيوانى مولك، چونكه بهلام خوى مافى پيدراوه كه ههى بيتن له بهر دهستى بيتن ئينجا ئەگەر ريك بخريتن به بهوى كه به دهسته واژهيهك به تهسهورى من شتيكى ئاساييه، چونكه كه ئەوانه نهبوونهته مولكه ئەو .

بهريز د. ريوافائق حسين / سهروكى پههلهمان:

بهلى وازحه زۆر سوپاس، ماددهى (۱۷) بخويتهوه.

بهريز بالانبؤ محمد على:

بهريز سهروكى پههلهمان.

ماددهى (۱۷):

ههركهسيك سهريپچى حوكمهكانى ئەم مادده ياسايه بكات جگه له حوكمهكانى ماددهى (۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶) به بهند كردن و به پى بژاردنيك له (۲۵۰) ههزار دينار كه متر نهبيت و له (۵۰۰) ههزار دينار زياتر نهبيت يان له يهكيك له م دوو سزايانه سزا دهدريت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى بەريزان ماددەى (۱۷) كئ قسەى ھەيە، ماددەى (۱۸).

بەريز بالانبؤ محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۸):

يەكەم: لە ماوہى يەك سال لە ريكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسا يەوہ بەرامبەر قەرەبوويەك كە ئەنجومەنى وەزيران ديارى دەكات سەرجم ژوورەكانى ئەو چەكە جەنگيانەى كە لە دەستى كەس و لايەنەكاندان لايان دەسەندريتەوہو دەبنە مولكى وەزارەتى پيشمەرگە.

دووہم: پيوستە لەسەر ھاوولائتيان ئەو چەكانەى حوكمەكانى ئەم ياسا يە دەيانگر يتەوہ لەلای نزيكترين بنكەى پوليس يان لايەنى تەرخانكراو تۆماربەكەن يان مەبەستى جيبە جئ كردنى حوكمەكانى ئەم ياسا يە.

سئ يەم: وەزير رينمايى لئ سەندنەوہى چەكە جەنگيەكان و تۆمار كردنى چەكە ئاگرينەكان لە ماوہى (۳۰) رۆژ لە ريكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسا يە دەردەكات.

چوارەم: دەسەلاتى مۆلەتدان دەتوانيت مۆلەتەكانى دەستدارى يان ھەلگرتنى ئەو چەكانەى بە پيى بركەى سئ يەمى ئەم ماددە يە تۆمار كراون بەدات لە كاتى ھاتنەدى ئەو مەرج و ريكاسازيانە لەم ياسا يەدا ھاتوون وە بە پيچەوانەوہ دەكر يت دەسەلاتى مۆلەتدان ئەو چەكە ئاگرينانە تۆماركراوانە مۆلەتى پئ نادريت بؤ بەرژوہەندى خاوەنەكانيان بفرۆشريت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى كئ قسەى ھەيە. لقمان حمد حاجى، كاروان عبدالرحيم عبدالله، بالانبؤ محمد على، فەرموو رۆژان خان.

بەريز رۆژان محمد كريم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۸) بركەى سئ يەم وەزير رينمايى لەسەر لئ سەندنەوہى چەكى جەنگيەكان تۆمار كردنى چەكە ئاگرينەكان لە ماوہى (۳۰) رۆژ لە ريكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسا يەدا دەردەكات، چەكە جەنگيەكان بە پلەى يەكەم تايبەتە بەو وەزارەتى پيشمەرگەوہ، پيشنبارەكەم وەزيرى ناوخؤ وەزيرى پيشمەرگە بە ھەماھنگى رينمايى لئ سەندنەوہى چەكى جەنگيەكان و تاكؤتايى تەواو بيت ئەوہ تەسببت بكر يت و، زؤر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بالانبؤ.

بەريز بالانبؤ محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۸) بركەى يەكەم باس لە كەس و لايەنەكان دەكات كە چەكەكانيان لئى دەسەندريتەوہ، بەس پيناسەى ئەو كەس و لايەنە نەكراوہ ئەو كەس و لايەنەى كە چەكەكانيان لئ دەسپندريتەوہ ئەمە كئين، زؤر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك كاروان.

بەريز كاروان عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۸) بېرگەى سى من پيشنياز دەكەم لەسەر روونکردنەووەكەى بەر بنەماى روونکردنەووەكەى جەنابى وەزىر كە خۆى فەرمووى چەكى جەنگى پەيوەستە بە وەزارەتى پيشمەرگەو، پيشنياز دەكەم لپرەو وەزىرى پيشمەرگەش زياد بكرىت، وەكو ئەوەى رۆژان خان ئاماژەى پيكرد، هەماهەنگى لە بەينى هەردوو وەزارەت ئەو پرسە چارەسەر بكرىت و، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى كاك لوقمان.

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۸) بېرگەى سىيەم منيش پشتيوانى ئەو رەئىيەم كە هەردوو وەزارەت رينمايى پيوست دەربەكەن وە (۳۰) رۆزىش كەمە لە ماوەى (۶۰) رۆژ رينمايى دەربكرىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو جەنابى وەزىر.

بەريز ريبەر احمد خالد / وەزىرى ناوخوا:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم بابەتە باس لەو چەكە جەنگيانە دەكات كە ئىستا لە دەستى خەلكن، ئىستا كۆمەلپكى زۆرى خەلك چەكى سووك و قورس و مام ناوهنديان هەيە لە مالى وە لە كيشەيەكى كۆمەلايەتى يان لە بەينى دوو عەشيرەت يان ناوچەيەك يان گونديك دەبينى چەكى قورس و سووك و مام ناوهند بەكار هاتوو و ليكەوتەى زۆر خراپى هەبوو، بۆ ئەوەى ئيمە فرسەتيك بەدين بەو خەلكە ماوەى ساليكمان داناو كە ئەوانەى دپن ئەو چەكانە رادەستى حكومەت دەكەن، ئەمانە ئەيىت قەرەبوو بكرينەو، ئەم قەرەبوو كەردنەووەيە پارەيە دەيىت ئەنجومەنى وەزيران قەرەبوو كە ديار بكاتن كە لە بەرامبەرى ئەو چەكانەى وەرى دەگرين چيان پيدەدرينتەو.

بۆيە بابەتى بېرگەى سى يەم كە بەريزان دەلين ئەمانە پەيوەستە بە وەزارەتى پيشمەرگە، ئەم بابەتە هيج پەيوەندى بە وەزارەتى پيشمەرگە وە نيە، چونكە چەكپكى بەربلاو لە دەستى خەلكپك كە نە پيشمەرگەيە نە ئاسايشە نە شتيكى فەرميە، ئەم چەكانە وەزارەتى ناوخوا رينمايى پى دەردەكات بۆ چۆنيەتى مامەلە كەردن و وەرگرتنەووەى ئەو چەكانە لە ماددەكانى پيشوو باسما لە وپو كەردوو، چەكى مام ناوهندو چەكى قورس دەگرينتەو بۆ وەزارەتى

پېشمەرگه، ئىيمه كه رېنماي دهردهكهين له سهر ئهوه بنه مايه ئهه و چه كانه ي جهنگى كه كۆده كرېتهوه يه كسهر له وهزارهتى ناوخۆ رادهستى وهزارهتى پېشمەرگه دهكرېت وه رېنمايهك لهلايهن دوو وهزارهتهوه دهرناچېت.

به راي من بهرېزان رېنمايى لهلايهن وهزارهتېكهوه دهردهچېت، چونكه يهك وهزارهت چېبهجئ دهكات ئهگهر وهزارهتى پېشمەرگه بو خۆ رېنمايهكى تر دهرېكات، بهلام پهيوهندي بهو مهوزوعهوه نبييه، ئهمه دياريدى چهك وهزارهتى پېشمەرگه تهرف نبييه تپدا، وهزارهتى ناوخۆ تهرفه تپدا، چؤن له سهنگهرهكان وهزارهتى ناوخۆ برپارى لئ نادات ههتا هيزهكانى وهزارهتى ناوخۆ كه بهرگرى و فرياكهوتنى زيرهقانىن لهكاتى شهردا دهكهونه بن ئمورى وهزارهتى پېشمەرگه، وهزارهتى ناوخۆ هيچ دهسهلاىكى لهسهر ئهه و هيزانه نبييه له كاتى شهپ، بهلام له روى ئيدارييهو سهر به ئيمه ن ئهه (۷) ساله زيرهقانى و بهرگرى و فرياكهوتن لهبن فهريماندهى وهزارهتى پېشمەرگه، ئيمه حهقمان لهوه نبييه بو كوئيان دهن وچييان لئدهكهن چ ئهركيان پئ دهسپيرن، بوئه ئهركهكان لئك جياوازن وهزارهتى پېشمەرگه ئهركى خۆ ههيه، وهزارهتى ناوخۆش ئهركى خۆ ههيه وهكو خۆ بمينتهوه، زؤر سوپاس.

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى پهريمان:

بهلئ سوپاس ماددهى (۱۹).

بهريز بالانبؤ محمد على:

بهريز / سهروكى پهريمان.

ماددهى (۱۹):

يهكه م: وهزير رېنمايى تاييهت به دهستدارى و هه لگرتنى چهكى برينداركهرو يان چهكى روشه نكه ر گواستننه وه يان يان دروست كردنيان يان چاكردنه وه يان يان هاوورده كردنيان يان بازرگاني پيوه كردنيان دهردهكات.

دووهم: وهزير رېنمايى پيدانى مؤلهتى دهستدارى هه لگرتنى چهكى چهكى ئاگرين و تفاقى و مؤلهتى چاكردنه وه يان چهكى ئاگرين و مؤلهتى كردنه وه يان شوئنى فرؤشتنى چهكى ئاگرين و تفاقى دهردهكات، زؤر سوپاس.

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى پهريمان:

كئ قسهى ههيه بهريزان لهسهر ئهه و ماددهيه. والله يهك پرسيارم ههيه من بهريز وهزيرى ناوخۆ فهرق چييه له بهينى برگهى دووهم و ماددهى (۱۹) لهگه ل برگهى ماددهى چوار.

بهريز ريبهر احمد خالد / وهزيرى ناوخۆ:

بهريز سهروكى پهريمان.

برگهى دووهم له ماددهى (۱۹) لهگه ل برگهى سئ يه م ...

بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى پهريمان:

له ماددهى چوار بهلئ مؤلهتهكانى هاتوو له برگهى يهكه مى ئهه ماددهيه و ريكارهكانى پيدانيان به رېنماييهك رئك دهخه ن لهلايهن وهزيرهوه دهردهچېت، له ماددهى (۱۹) ش دهلئت وهزير

رېنمايى پېدائى مۆلەتى دەستدارى و ھەلگرتتى چەكى ئاگرين و تفاقى و مۆلەتى چااكردنه و ھو
ئىلا ئاخىرى دەردەكات فەرقىان چىبە.

بەريز رېبەر احمد خالد/ وەزىرى ناوخۆ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لېرە بەراستى ئېمە لە ماددەى چوار باسى ئەو ھەمان كەردبوو كە رېنمايى دەردەكات دواتر لە لېژنە
دراستە كرا، بەريزان پېشنيارىيان كەرد كە لە شوپنېكى تر ئىشارەتى كەرد ئەمە دووبارە بوونەو ھە
بەراستى، ئىنجا دەبېت لە شوپنېك ئاماژەى پى بىرېتن لە لېژنە پېشنيارى ئەو ھە كرا بۇچى لېرە و
لېرە نىبە، ديارە لە كاتى دارشتنەو ھى راپۆرتەكە لە دوو شوپن نووسراو ھە ئەگەر نا يەك شتە، زۆر
سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس، يەكېكيان دەھىلېنەو ھە ماددەى دواى ئەو ھە.

بەريز د. قالا فرید ابراهيم/ وەزىرى ھەريم بۇ كاروبارى پەرلەمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان .

ئىجازە ھەيە.

بەريز د. رېواز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى ئەى چۆن؟ فەرموو.

بەريز د. قالا فرید ابراهيم/ وەزىرى ھەريم بۇ كاروبارى پەرلەمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

باس لە بابەتى شروع كرا بۇ ئەو ھى تېنە پەريت لە سەرمان ھە دلىياتان كەينەو ھە كە ھىچ
موخالە فەيەك لە مەبادىئەى عامەو بۇ ئەو مەبەدىئانە نەكرايە كە لە ناو قانونى عقوباتى
عيراقيدا ھەيە ماددەى (۳۱) (يعاقب علي شروع في جناية والجنح بالعقوبات التالية مالم ينص
القانون الي خيلاف ذلك) واتە ھەر كاتېك كە قانونېك دەرچوو ئەو قانونەى عقوبەى
جەريمەكە و شروعى ھەكو يەك لېكرد قانونى عقوبات رېگاي پېداو ھە، بەلام ئەگەر قانونە كە
ھىچ ئىشارەتى پېنەدابوو دەگەرېنەو ھە سەر مبادە عامەى قانونى عقوبات، ئەو ھى كە ئېمە لېرە
تەئكىدمان لە سەر كەردووتەو ھە، لەبەر ختورەتى بەكارھېئانى چەكى كاتم ئەو ھە بوو كە بە نەسى
قانون تەئكىد بكەينەو ھە كە ھەم جەريمەكەو ھەم شروع لەبۇ ئىرتىكابى جەريمە كە نەفسى
عقوبەيە، تەنھا ويستم ئەو دلىيايە بدەم كە ھىچ پېچەوانەى مەبەدىئەى عامە لە ناو قانونى
عقوبات نەكراو لە ناو ئەو پەرۆژەيە لە ياسايەكە دا، زۆر سوپاس بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريز د. رېواز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۇ روونكردنەو ھەكەت بەلئى راستە، ماددەى دواى ئەو ھە.

بەريز نزار ملا عبدالغفار:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۰):

چەكى ئاسەوارى يادگارى و سەمبولى لە ھوكمەكانى ئەم ياسايە بە دەردەكريت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى كى قسەى ھەيە، بەراستى يەنى بە كاك دكتورىشم گوت، يەنى گوتەم ھىندەك مولاھەزەم ھەيە ئەگەر پىويست بكات دەپمە خوارەو، بەلام دەمەوئىت قسەم ھەيىت، بەلى قسە بكة كاك بالانېو فەرموو.

بەريز بالانېو محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشتريش داواى ئەو ھەم كەردبوو كە تەكايە پىناسەى چەكى ئاسەوارو يادگارى بىكرىت، بەلام لەم ياسايەدا نىيە، نازانم پىوەرچىيە بۇ چەكى ئاسەوارى و يادگارى سەمبۇل، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى شىنوارى چەك بىت يان ھەر شتىك بىت تەعريف كراوہ لە ناو ياساى شوينەوارە، ھەموو شتىك لە ناو ياساى شوينەوارە تەعريف كراوہ، ئەو دووانەى تر دەمىنەوہ پىسيارىكم ھەيە بەريز ھەزىرى ناوخۇ ئەگەر بەريزتان تەئكىدەم لەبىرتە لە كۆبووہنەوہمان لەگەل لىژنەى ناوخۇ ئىتافاقمان كەرد، بەلام نازانم دواتر بۇ دانەنرا قسەمان لەسەر ئەوہ بوو كە ئەو دوو مەرچەى كە لەناو تەعريفەكە ھاتوون رەنگە بۇ ھەندىك لە چەكى قورس بىت، مەسەلەن بۇ نموونە كەسىك كە چەكىكى باوكى لەلايە باوكى شەھىدە بۇ ئەوہى كە لە ھوكمەكانى قانوونەكە دەربىكرىت لە مەسەلەى مۆلەت ھەرگرتنەوہ دەبىت واى لىبكات كە بە كەلكى فىشەك تەقاندىن نەيەت، يان كەسىك كە بۇ نموونە دەمانچەيەكى ھەرگرتووە لە بارزانى نەمر يان يان لە سەرۆك مام جلال يان لە ھەر كەسىكى تر، يان چەكىكى ھەرگرتووە رەنگە نەيەوئىت مەرچەكانى ئەو تەعريفەى كە لەناو ياسايەكەدا ھاتووە لەسەرى جىبەجى بىكرىت، بۆيە كە لە كاركردن كار بىكرىت بەلكو ئعتىادى بىت لەلاى يان مۆلەت ھەربىكرىت، ئەگەر بەريزتان بىرتان بىت ئەو كاتەى تەنھا شتىكمان بۆى زياد كەرد ئەوئىش ئەوہبوو كە چەكى ئاسەوارى و يادگارى و سەمبۇلى لە ھوكمەكانى ئەم ياسايانە بەدەر ئەكرىن، ئەگەر ئەو مەرچەنەيان تىدابوو كە لە بىرگەى نۆيەمى ماددەى يەكى ئەم ياسايەدا ھاتوون بە پىچەوانەوہ دەبىت بە پىيى ھوكمەكانى ئەم ياسايە مۆلەتيان بۆيان ھەربىكرىت، واتە ئەگەر بە كەلكى تەقاندىن ھات بەكارھىنان ھات دەبىت مۆلەت ھەربىكرىت، خۇ ئەگەر رازى بوو بە مەرچەكانى ئەوہى كە لە كار بىكرىت ئاسايە ئەگەر مۆلەت ھەرنەگرىت نازانم راي جەنابتان.

بەريز رىبەر احمد خالد / ھەزىرى ناوخۇ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھاورام لەگەل جەنابت ئەم بابەتە دەبىت رىك بىكرىت و لەوئىش گەفتۇگومان كەرد، دەبىت ئەم بىرگەيە رىك بىكرىت ھەكو ئەوہى جەنابت باست كەرد، زۇر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۇر سوپاس، بەلى رۇژان خان.

بەريز رۆژان محمد كرىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من له پېنناسەكانە ئاماژەم پېدا كە چەكى ئاسەوارى و پېشتەر لەو ياسايە كە ئىستا بەركارە ئەوەى ژمارەى (١٦) سالى ١٩٩٣ ئاماژەى پېدراوە نەوتراوە لەكار بخريت ئەو چەكەيە بە كەلكى ئەوە نىيە كاريكات و، لە ماددەى (٣) ئاماژەم بەوەدا هەربۆ رېكخستن برگەى دووهم خالىك بۆى زياد بكرىت چەكى ئاسەوارى يان يادگار يىبەكان يان سەمبۆلى ئەوانەى كە لاي ئاسايين، پېويستە بۆ يەك جار تۆمار بكرين و مۆلەتيان پى بدرىت، يەعنى بە نموونە من چەكى باوكى خۆم هەيە شەهيدە سەرۆك مام جلال داويبەتى پى دەكرىت من هەموو سالىك ئەم چەكە لە ماله وەيەو وەكو يادگارى دامناو، هەموو سالىك من بيبەم مۆلەتى پى دەركەم، يەعنى ناكريت من بەكارى ناھينم و بەلام دەشكرىت من هەموو سالىك ئەم چەكە بەرم مۆلەتى بۆ دەركەمەو، ئەمە لە ياساكەى پېشتەر ئاماژەى پېنەداو، يەعنى ئەو ياسايەى كە ئىستا بەركارە ئاماژەى پېنەداو لە كار كەوتبىت، من ناش هينم ئەو چەكە دەستكارى بكەم، يەعنى واى لىبكەم كە كار نەكات، بۆيە بۆ رېكخستنەوەى يەكجار ئەگەر تۆمار بكرىت تۆمارى ئەو چەكانەى كە بەكاردين و لە كار نەكەوتوون ديارى بكرين و لە پېنناسەكەشە من جارليك ئاماژەم پېدا كە ئەو مەرچەى تېدا نەمپنيت و، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى بەريزان كاك د. زيدان.

بەريز زيدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ووشەى ئاسەوارى ووشەكە عەربيە، ئيمە دەتوانين ووشەى شوينەوار بەكار بەينين، هەم لە ماددەى يەكەميش و ليرە فەرغايك هەيە ئيمە لە كوردستاندا زۆربەى چەكەكانمان كە لە بوارى ئاسەوارى تەمەنيان نەگەشتووتە (٢٠٠) سالى بەشى هەرە زۆريان، بۆيە دەبىت ووشەى چەكى شوينەوارى و كەلەپوورى بەكاربېنين، چونكە بەشيكي زۆر شمشيرو خەنجەر و شتمان هەيە كەلەپوورن و پېويستە موزەخانەيەكى تايبەتيشيان هەبىت، بۆيە ووشەى كەلەپوورى لە هەر برگە لە ماددەى يەكەم و ليرەش ئيزافە بكرىت باشتەر دەبىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۆر سوپاس، ماددەى (٢١).

بەريز رۆژان ابراهيم على:

بەريز سەرۆكا پەرلەمانى.

ببوره والله ماددە يەك تەعريف چەكى ئاسەوارىيە، ئەگەر ئەو تيبينياتە گوتى موخالەفە لەگەل قى ماددى بەس بۆ پرتووكۆلدا ئاماژە پى بيت كرنى يا تېداهەى بەو مەرچەى شياوى گولە هاويشتن نەبىتن مەعنا وئ لازمە قى ماددى ژى بگورن، ئەگەر وەكى جەنابى تە ئاماژە پىكرى وە كەيفامن هات راستى تەژى ئاخيري دەردى مەزانى توب خۆ دگەل وەزيرى كومبون ياكى وە تۆ لقيرى پرسيار كەى ئەم لىژانا قانوونى عادەتەن ئاخقن تۆ رەخنى مە گرى، زۆر سوپاس .

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

راستى ئەم شتانه مان بە ليژنهى له گەل ئەوهى كه له سەرى رېكەوتين له كۆبوونه وه كه، دەبوايه ليژنهى ناوخۆ له ناو راپۆرتە كه داينانابا و بياناردا بۆ ليژنهى ياسايى، يه عنى هيچ زەمبى ئيمهى تيدانييه قسه كهت تەنها له سەر ئەوهيه خەلك چەكى يادگارى و سمبولى ههيه و نايه وييت له ئيشكردن بكه وييت، بەلئى مادده (٢١).

بەريز نزار ملا عبدالغفار:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (٢١):

ئەوه بره پارەيانەى له و رسم و پييزاردنانەى له م ياسايەدا هاتوون دەسكه وتن وهك داهاتيەك بۆ گەنجينهى هەريم تۆمار دەكریت به و مەرجهى %٣٠ بۆ وهزارەتى ناوخۆ تەرخان بكریت بۆ مەبهستى پەرەپيدانى دامەزراوه كانى وهزارەت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، عبدالناصر احمد على، بالانبۆ محمد على.

بەريز عبدالناصر احمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (٢١):

ئەو بره پارەيانەى له رسم و پييزاردنانەى له م ياسايەدا هاتوون دەست دەكهون وهكو داهاتيەك بۆ گەنجينهى هەريم تۆمار دەكرين به و مەرجهى %٣٠ بۆ وهزارەتى ناوخۆ تەرخان بكریت بۆ مەبهستى پەرەپيدانى دامەزراوه كانى وهزارەت، بۆيه من پيم زۆره ئەم بره له %٣٠ له بهر ئەوهى وهزارەتى ناوخۆ بوودجەى باشى ههيه و له گەل دەسلەلاتى غەرامەى هاتووچوشى ههيه بۆ دامەزراوه كان، زۆر سوپاس. دەكریت بكریتە %٥.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بالانبۆ.

بەريز بالانبۆ محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (٢١) تەبعەن ئەو له %٣٠ من ناليم زۆره كه مە، بەلام له بهر ئەوهى حكومەت كورتهپنانى ههيه هەمووى پيم باشە بگەرپتەوه خەزینەى دەولەت، وهزارەتى ناوخۆش خوا نهيبيريت سەرچاوه يەكيان ههيه با ئەمانەى بگەرپتەوه بۆ خەزینەى دەولەت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، وهزيرى ناوخۆ دەتەوييت قسهى بكهى.

بەريز ريبەر احمد خالد / وهزيرى ناوخۆ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمه داواى %٥٠ مان كردبوو، بەلام له بهر خاترى خاتران له ئەنجومهنى وهزيران كردمانه %٣٠، له وهش كه متر تەنازولى ليناكهين، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس ماددەى (۲۲).

بەريز نزار ملا عبدالغفار:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۲):

ياساى چەكى ژمارە (۱۶)ى سالى ۱۹۹۳ ھەلدەوھە شىنرئەتوھە و ئەو رىنمايىانەى بەپىى ئەو ياسايە دەرچوون بەركار دەمىنتەوھە ئەگەر ناكۆك نەبن لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە تاوھەكو دەرچوونى ئەوھى جىگەى دەگرئەتوھە يان ھەلدەوھە شىنرئەتوھە.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى حەسىبە خان فەرموون.

بەريز حەسىبە سعید ابراھىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ماددەى (۲۲) و ماددەى (۲۳) ئەگەر لە دواى دىت دىقەت بدەين لە ماددەى (۲۲) ئەلئەت لە ياساى ژمارە (۱۶) سالى ۱۹۹۳ ھەلدەوھە شىنرئەتوھە و ئەو رىنمايىانە بەپىى ياسا دەرچوون بەركار دەمىنتەوھە ئەگەر ناكۆك نەبن و لە ماددەى (۲۳) دەلئەت كار بە دەقى ھىچ ياسا و بىرپارىك ناكرىت، يەئنى لىرەدا دووبارە پەسەندى ئەوھى كرددەوھە و پىشتريش ئىمە ياسامان ھەبووھە ھەركاتىك كە ياسايەكى نوئ دەرچووھە راستەوخو رىنمايىەكانىش ھەلوھە شىندراوھەتەوھە، ماددەيەك ھەبووھە كە ئاماژە پى ئەكاتن كە پىويستە وەزىر بو ئاسان بو جىبەجى كردنى حوكمەكانى ئەم ياسايە رىنمايى نوئ دەرىكات، پىم باشە يەئنى كە ماددەى (۲۲) كە مادەم ھەلوھە شىندراوھى تىدايە باس لە رىنمايىەكان نەكرئەتەن ماددەيەك زىاد بكرئەتەن و بو رىنمايى دەركردن لەلایەن بەريز خودى وەزىرەوھە، زور سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زور سوپاس.

بەريز بالانبو محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۴) بلئىن لە ياساى كە ئىستا بەركارە باسى لەوھە كرددوھە كە فەرمانبەرى حكومەت بوئى ھەيە چەك و تەقەمەنى حكومەتى لەلا بىت و لە ئەنجامى وون بوونى بە پىنچ قات غەرامەى پى دەكرىتەوھە، گەلئەك دۆسىيەى لەو بابەتەمان ھەيە لە دادگاكان، لىرە ئىمە باسى ھەلوھە شاندىنەوھى ئەو ياسا كۆنە دەكەين، مەسىرى ئەوانە چى لىدئەت و ئايا بو لەمەولا ئەگەر كەسىك دەمانچەى وەزارەتى ناخوئى لايە، ھى وەزارەتى پىشمەرگەى لايە، ھى دائىرەيەكى دىكەيە كە پىويستە لەلاى بىت ئەم چەكە ئەفەوتئەت چوون موغامەلەى لەگەل دەكەن و چوون غەرامەى دەكرئەت، مەسىرى پىشوو چى لىدئەت، زور سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، فەرموو جەنابى وەزىر.

بەريز ريبەر احمد خالد/ وەزىرى ناوخۇ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم بابەتە باس لە چەكى پۇلىس و ئاسايش و پيشمەرگە ناكات، باس لەو چەكانە دەكات كە مۇلەتى پيدەدرين ئەوہى پۇلىس و ئاسايش و پيشمەرگە چەكى فەرمينە بەدەر لەو چەكە فەرميە پۇلىس و ئاسايش و پيشمەرگە بيانەويٹ چەككى تريان ھەبيتن، دەبيٹ مۇلەتى بۇى وەريگرين، بۇيە تكام وايە جياكارى بكرينت لە ئىوان ئەم دوو شتە، بابەتى ئەوہى كە رينمايەكان چۇن كارى پيدەكرى و ياسايەكە ھەلدەوہ شينريٹەوہ، ئى ناييت بۇشايەك ھەبيتن لە ماوہى بلاووبونەوہى ئەم ياسايەكە دەردەچيٹ لە پەرلەمان، لەو كاتە ئيمە بە چى بابەتە خۇ دەبيٹ برپاريك ھەبيتن يان ئەبيٹ رابگرين، يان ئەبيٹ كارى پيبكەين، يەكيك داواى مۇلەت دەكات، يەكيك داواى نوئى كوردنەوہ دەكات سزايكە دەبيٹ رينمايەكە كە كار پيكراو بيت و ئەم ياسايەش دانى پيدادەنيٹ ھەتا وەكو رينمايى نوئى دەردەچيٹن وەكو خۇى بمينيتەوہ، زۇر سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس، ماددەى (۲۳).

بەريز خديجە عمر طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيش ئەوہى كە ماددەى (۲۳) بخوينينەوہ پيوستە ماددەيەكى تر بە زنجيرەى (۲۳) زياد بكەين كە ماددەيەكى پرۇتوكۇليە، بەم شيوہيە پيوستە:
ماددەى (۲۳):

پيوستە ئەنجومەنى وەزيران لايەنە پەيوەنديدارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جيبەجى بكن، يەنى ئەوہش لە ھەموو ياسايەكاندا ھەيە وەكو ماددەيەكى پرۇتوكۇلى پيوستە ئەويش ليرە زياد بكرينت.

ماددەى (۲۴):

كار بە دەقى ھيچ ياسايەك و برپاريك ناكري لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە ناكوك بيت، زۇر سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوسن خان دەيەويٹ قسە بكات فەرموو.

بەريز سوسن محمد ميرخان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من قسەيەكم ھەيە ليزنەى ناوخۇ لە بەراستى لام دروست بوو، يەنى بەرپرسى ليزنەى ناوخۇ جزورى نيە بۇچى وە بە نسبەت كاك بالانبۇش كە ئەندامى ليزنەى ناخۇيە لەراستيدا ئەمرۇ زياتر لە ھەموو پەرلەمانيك پيشنيازى ھەبوو، يەنى نازانم دەترسم ئەوہ بيٹتە خويەك چونكە

ئەمە چەندىن ساعەت دانىشتووينا يەنى ئەو راپۇرتەيان ئامادە كىردوو ئەگەر وايت ئەوا دەترسم بىتە خويەك و ھەموو لېژنەكان ھەموو ياساكان دووبارە بېتەو، بۆيە و اباشترە يەنى ئېمە بەنسبەت ئەوانەى كە راپۇرتىك يان ياسايەك حازر دەكەن پېشنيارەكانى خۇمان لەو لېژنەيە، يەنى تەرح كەين نەك ئەوہى كە بېين لەوئ مەسەلەن ھەموو پېشنيارەكان دووبارە بكەينەو و ئەو بەكەين ئەدى ئەو دانىشتنانەى لېژنە بۆچى يە ئەگەر برپار بېت ھەموو جار دووبارە بكەينەو، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سەرۆكى لېژنەى ناوخۇ داواى مۆلەتى كىردوو و لېرە نييە و كاك بالانېوش بىهوى دەرفەتى ئەدەين كە ئەو رۆژە بايکوۋتى كۆبوونەوہەكى كىرد، لە كۆبوونەوہى بابليين ئېمە موناقشەمان كىرد لەگەل بەريز وەزىرى ناوخۇ ئامادە نەبوو، لەبەر ئەوہ ئەگىنا لەراستيا ئەو ھىچ ماددەيەك نييە لەناو پەيرەوہ رېگامان پى بدات ئېمە بليين ئەندام ناييت قسە بكات، ئەمە زياتر مەسەلەيەكى جەنتلمانى و ئەوہيە لە بەينى ئەندامانى لېژنە خۇيان بليين يەلالا ئيتفاق ئەكەين و ئېمە قسە ناكەين، گوئ لە ئەندامانى تر دەگرين و ئەگىنا ئېمە لە خولى پيشوو موستەحيل بوو رېگەمان پى بدرىت بەتايبەتى ئەوانەى سەر مەنەسەكە، بۆ ئەوہى بتوانين قسە بكەين، يەنى ھەر خۇمان ئەگىنا ئەى تۆ لە لېژنە نى ئيتىر قسەمان نەئەكرد، بەس ئيتىر لېرە تازە وا ھاتووہ بەلئ ماددەى داواى ئەوہ.

بەريز خديجه عمر طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەو پېيەى كە ماددەيەكى ترمان زياد كىرد كە ماددەى (۲۳) دەبېتە ماددەى (۲۴): كار بەدەقى ھىچ ياساو برپارىك ناكريت كە لەگەل ھوكمەكانى ئەم ياسايەدا ناكوك بېت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ بەريزان كى قسەى ھەيە لەسەر ئەوہ ماددەيە، بەلئ فەرموو كام ماددە مايكەكەت پيەكە ئەوہى كە ووتى پيوستە لەسەر لايەنە پەيوەنديدارەكان، ئى ئەوہ ئيستا ناتوانين بليين زياد كرا، نەدەتوانين بليين زياد نەكرا، داواى لېژنەكان قەرار دەدەن و پەرلەمان قەرار ئەدات، بەلئ داواى ئەوہ ھۆكارەكانى دەرچوونمان بۆ بخويئەوہ.

بەريز خديجه عمر طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۴):

ئەم ياسايە لە رېكەوتى بلاوكردنەوہى لە رۆژنامەى فەرمى واقىعى كوردستان جيئەجى دەكرىت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان

سوپاس، فەرموو حسيبە خان.

بەريز حسيبە سەئىد ابراھىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەم ياسايدا لەم ماددەبەدا من پيشنبار ئەكەم ئەم ياسايدا دواى (۳۰) رۆژ لە ريكەوتى
بلاوكردنهوهى لە رۆژنامەى فەرمى وهقايەى كوردستان دا جيبه جى بكرىت، زۆر سوپاس .

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى ماددەى دواى ئەو.

بەريز نزار ملا عبدالغفار:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هۆبەكانى دەرچووواندن: حوكمەكانى ياساى چەك ژمارە (۱۶) سالى ۱۹۹۳ لەگەل پيش هاتەكانى
قۇناغى ئىستا ناگونجيت بەمەبەستى ريكخستنەوهو گونجاندى دەستدارى هەلگرتنى چەك و
تفاق و كرىن و فرۆشتن و چاككردنهوهيان لە ساياەى ئەو گورانكارىيانەى ئەم ياسايدا
دەرچوئندرا، زۆر سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان

كى قسەى هەيه لەسەر هۆبەكان، بەلئى دكتور محى الدين فەرموو.

بەريز محى الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من وا پيشنبارى دارشتنەوهى هۆبەكانى واختركارەكانى دەرچوونى دەكەم بە مەبەستى
ريكخستنەوهى مۆلەت و دەستدارى و هەلگرتنى چەك و تفاق و كرىن و فرۆشتن و
چاككردنهوهيان كە بگونجيت لەگەل ئەو قۇناغ و گورانكارىيەى كە هەريمى كوردستانى پيدا
تيدەپەريت ئەم ياسايدا دەرچوئندرا، چونكە ئەمە لە ماددەى يەكەم قانوونەكامان
ئىلغامانكردوو پيوست ناكات ليرە دووبارە سياغەى ئەو بابەتە بكەين، زۆر سوپاس.

بەريز د. ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەرجهم ئەو ليزنانەى كە راپورتى دەنگدانان لەلايه لە دواى
پشوو سەرى سالى راپورتەكانتان ئامادە بكەن، بۆ ئەوهى كە وهكو پابەندبوونيك لە پەيرەو ئيمە
دانپشتنيكى نائاسايى ئەبى بكەين بۆ ئەو راپورتانە دەنگيان لەسەر بدرىت و بەريزتان لە
ئىستاوه تا وهكو نۆى مانگ ئەتوانن پشوو سەرى سالى وەرېگرن و زۆر زۆر سوپاسى
ئامادەبوونى بەريز وهزيرى ناوخۆ، بەريز وهزيرى هەريم بۆ كاروبارى پەرلەمان دەكەين و بەم
شيوەيه كۆتايى بە كۆبوونەوهكەمان دەهينين.

د. ريواز فائق حسين

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

هيمن هەورامى

جيگري سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

منى نبى قهوچى

سكرتيري پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

ههريمي كوردستان - عيراق
په رله ماني
كوردستان - عيراق

پروژۆكۆله كان

۱۲۵

سالي / ۲۰۲۲ - بهرگي سه دو بيست و پينج

چاپي يه كه م / سالي ۲۰۲۳

پیریسٹ

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (۱) ی خولی پینجه می هه لېژاردن - شه ممه ۲۰۲۲/۳/۱ ل ۵
پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (۲) خولی پینجه می هه لېژاردن - چوار شه ممه ۲۰۲۲/۳/۲ ل ۶۳
پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (۳) ی خولی پینجه می هه لېژاردن - پینج شه ممه ۲۰۲۲/۶/۲ ل ۱۸۵

دواى پشوو

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دەست بە خويندەنەوه بکەن، فەرموو.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ سەرۆکايەتى پەرلەمان.

بابەت/ دەنگدان:

ليژنەى کاروبارى ياسايى و ليژنەى ئەنجومەنە خۆجێيەکان رۆژى (٢) شەمە پێکەوتى (٢٠٢٢/٢/٢٨) کاتژمير (٢) ى پاش نيوەرۆ کۆبوونەوهى هاوبەشيان ئەنجامدا بۆ تاوتوئى کردن و دارپشتنەوهى ئەو پيشنيارانەى کە لەلایەن ئەندامانى پەرلەمانەوه پيشکەش کراون، سەبارەت بە پرۆژە ياساي چەک لە هەریمی کوردستان-عیراق لە دانیشتنى خويندەنەوهى دووهم، دواى گفتوگو کردن و تاوتوئى کردن ليژنەکان گەيشتنە ئەو ئەنجامانای خوارەوه:

سەبارەت بە ناوئيشان سى پيشنيار هەيه، پيشنيارى يەكەم:

پرۆژە ياساي هەنگرتنى چەک لە هەریمی کوردستان-عیراق.

دووهم: پرۆژە ياساي ريکخستنى چەک لە هەریمی کوردستان-عیراق.

سێيەم وهكو خۆى: پرۆژە ياساي چەک لە هەریمی کوردستان-عیراق.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ناوئيشان دوو پيشنيار هەيه، كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نيه، كى لەگەل دووهمە؟

(٣) كەس، كى لەگەل سێيەمە وهكو خۆى؟ (٥٠) كەس، پەسند کرا.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددهى يەك (١٠) پيشنيار هەيه.

يەكەم: ماددهکە وهكو خۆى تەنيا برگەى حەوتەم بەو شيۆهيه بييت:

٧- تفاق تيشو و گوله فيشهكى بهكار هاتوو له چهكى ئاگرين و هەر پارچه يەك له پارچه كانى.

دووهم: وهكو خۆى تەنيا برگەى (١٠) بەو شيۆهيه لى بكرى:

١٠- دەسەلاتى مؤلەت دان وهزير يان هەر كەسيك رايئەسپيرى به مەرجى پلەى له بەرپۆه بەرى

گشتى كەمتر نەبييت بۆ پيدانى ئەو مؤلەتانهى لهو ياسايە هاتوو.

سێيەم: وهكو خۆى تەنيا برگەى (٥، ٧، ٨، ١٠) بەو شيۆهيه لى بكرى:

٥- چهكى ئاگرين هەموو ئەو چهكانە ئەگریتەوه كە نامادە كراون بۆ هاويشتنى گوله و فيشهك بە

هۆى هيزى پالنهري غازى كە له ئەنجامى سووتانى باروت و مەوداى تەقەمەنى دروست ئەبييت و

ئەو چهكانە ناگریتەوه كە له ياربه ئاگرينهكان بەكارديت و تەفەنگى هەواين.

٧- تيشوو و تفاق و گوله و فيشهكى بهكار هاتوو له چهكى ئاگرين و هەر پارچه يەك له

پارچه كانى.

۹- چەكى ئاسەوارى يان يادگارى يان سىمبولى ئەو چەكانە ئەگرېتەوۋە كە بى تفاقن و بۇ جوانى يان يادگارى و سومبولى كە پېشكەش ئەكرېت لە نېوانىشيان چەكى وەقف كراو يان ئەوانەى لە شوپنە پېرۇزەكان و مۇزەخانە گشتىيەكان يان تايبەتەكان دا ھەن.

۱۰- دەسلەتلى مۇلتەدان بە ۋەزىر يان ھەر كەسېك كەرايئەسېپرېت لە پارېزگارەكان يان سەرپەرشتىارانى ئىدارە سەربەخۇكان بۇ پېدانى ئەو مۇلتەتانەى لەو ياسايە ھاتوون.

پېشنيارى چوارەم: ۋەكو خۇى تەنيا برگەى (۱۰) يەو شېۋەيە بېت:

۱۰- دەسلەتلى مۇلتەدان ۋەزىر يان ھەر كەسېك كەرايئەسېپرېت لە پارېزگارەكان يان سەرپەرشتىارانى ئىدارە سەربەخۇكان بۇ پېدانى ئەو مۇلتەتانەى لەو ياسايە دا ھاتوون.

پېشنيارى پېنجەم: ۋەكو خۇى تەنيا برگەى (۸،۷)،

۷- تەقەمەنى عىتادا گولە و فيشەكى بەكارھاتوو لە چەكى ئاگرېنى و ھەر پارچەيەك لە پارچەكانى.

۸- كەرەستەى جەنگى زەخىرەى بەكارھاتوو لە چەكى جەنگى و ھەر پارچەيەك لە پارچەكانى.

۱۰- دەسلەتلى مۇلتەدان ۋەزىر يان ھەر كەسېك كەرايئەسېپرېت لە پارېزگارەكان يان سەرپەرشتىارانى ئىدارە سەربەخۇكان بۇ پېدانى ئەو مۇلتەتانەى لەو ياسايە دا ھاتوون.

پېشنيارى شەشەم: ۋەكو خۇى تەنيا لەگەل ئەو گۇراناكارىانەى خوارەوۋە:

۱- برگەى پېنجەم بەو شېۋەيە بېت:

۵- چەكى ئاگرېن دەمانچە و تەفەنگى ئالى رېژنەكار گولە خېرا و تەفەنگى راپو و ئەو دەمانچانە كە لە يارىيە ۋەرزىشەكان بەكارديت و دەنگېك دروست ئەكات بۇ دەست كردن و دەستپېكى يارىيەكان ناگرېتەوۋە.

۲- برگەى ھەوت بەو شېۋەى لى بكرى:

۷- تفاق (عيتاد) گولە و فيشەك يان ھەر بەشېك كە بۇ چەكى ئاگرېن بەكارديت.

۳- برگەى ھەشتەم بەو شېۋەيە لى بكرى:

۸- تفاقى جەنگى ئەو زەخىرەى بۇ چەكى جەنگى يان ھەر بەشېكى بەكارئەھپىرى.

۴- برگەى نۆبەم بەو شېۋەى لى بكرى:

۹- چەكى ھېماى ئەو چەكەى بى تفاق و بۇ جوانى يان يادگارى يان ۋەك سومبولى ھەلئەگىرېت بەو مەرچەى شياوى گولە ھاوشېتن نەبېت لە نېوانيان چەكى وەقف كراو يان ئەوانەى لە شوپنە پېرۇزەكان و مۇزەخانە گشتىيەكان يان تايبەتەكان دا ھەن.

۴- برگەى دەيەم بەو شېۋەى لى بكرى:

۱۰- دەسلەتلى مۇلتەدان ۋەزىر يان پارېزگار يان ھەر كەسېك كەرايئەسېپرېت بۇ پېدانى ئەو مۇلتەتانەى لەو ياسايە دا ھاتوون.

پېشنيارى ھەوتەم: ۋەكو خۇى تەنيا برگەكانى (۵، ۶، ۸) بەو شېۋەيە بېت:

۵- چەكى ئاگرېن دەمانچە و تەفەنگى ئالى رېژنەكار گولە خېرا و تەفەنگ و ئەو دەمانچانە كە لە يارىيە ۋەرزىشەكان بەكارديت و دەنگېك دروست ئەكات بۇ دەست كردن و دەستپېكى يارىيەكان ناگرېتەوۋە.

6- چه کی جهنگی چه کی به کارهینراو له لایه ن هیزه کانی پیشمه رگه جگه له وانهی له برگه ی پینجه می نه و ماده یه هاتوون.

8- تفاقی جهنگی که رهسته ی به کارهاتوو له چه کی جهنگی و هه ر پارچه یه ک له پارچه کانی.

پیشنیاری هه شته م: وه کو خوی ته نیا برگی (9) به و شیوه یه بیت:

9- چه کی ناسه واری یان یادگاری یان سیمبولی نه و چه که ی بی تفاقن و بو جوانی یان یادگاری یان وه ک سیمبولی هه لئه گیریت به و مهرجه ی شیایو گوله هاویشتن نه بیت که له مؤزه خانه گشتیه کان یان تاییه ته کان دا هه ن.

پیشنیاری نویه م وه کو خوی:

پیشنیاری دهیه م: هه ردوو لیژنه ی تاییه تمه ند:

به پیی نه و دهسه لاتانه ی ماده (91) له برگه ی چواره م له پهیره وی ناوخوی په رله مانی کوردستان که به لیژنه ی یاسایی و تاییه تمه ند دراوه ئیمه له کوبه ندی نه و بژاردانه ی پیشنیار کراون له لایه ن نه دمانی په رله مان له دانیشتنی خویندنه وه ی دووم نه و پیشنیاره نه خهینه روو داوا نه که بن بخریته دهنگدانه وه.

ماده که به و شیوه یه لی بکریت:

بو مه بهستی حوکه مانی نه و یاسایه زاره وه و دهسته واژه کانی خواره وه ماناکانی به رامبه ریان نه گه یین:

1- هه ریم- هه ریمی کوردستان- عیراق.

2- نه نجومه نی وه زیران- نه نجومه نی وه زیرانی هه ریم.

3- وه زاره ت- وه زاره تی ناوخوی هه ریم.

4- وه زیر - وه زیری ناوخوی هه ریم.

5- چه کی ناگرین- ده مانچه و تفهنگی ئالی ریژنه کار که قه باره ی فیشه کی له (7.62) لیکدانی (39) ملم زیاتر نه بیت به پیی حوکه مانی نه و یاسایه مؤله تی پیدراو بیت نه گریته وه، جگه له وه ده مانچانه ی له یارییه وه رزشیه کان به کاردی ت و دهنگیک دروست نه که ن بو دهست پی کردنی یارییه که.

6- چه کی جهنگی- چه کی به کارهینراو له لایه ن هیزه کانی پیشمه رگه و هیزه کانی ئاسایشی ناوخو جگه له وانهی له برگه ی پینجه می نه و ماده یه هاتوون نه گریته وه.

7- تفاق (عیتاد) گوله و فیشه کی به کارهاتوو له چه کی ناگرینی و هه ر پارچه یه ک له پارچه کانی نه گریته وه.

8- تفاقی جهنگی زه خیره ی به کارهاتوو له چه کی جهنگی و هه ر پارچه یه ک له پارچه کانی نه گریته وه.

9- چه کی هیمایی نه و چه که ی به بی تفاق و بو جوانی یان یادگاری یان وه ک سیمبولی هه لئه گیریت له نیوانیان چه کی وه قف کراو یان نه وانهی له شوینه پیروزه کان و مؤزه خانه گشتیه کان یان تاییه کان دا هه لئه گیریت.

10- دهسه لاتی مؤله ت دان وه زیر یان هه ر که سیك که رایئه سپیریت له بو پیدانی نه و مؤله تانه ی له و یاسایه دا هاتوون.

۱۱- مؤلەت- ئەو رېڭە پېدائەى كە بە پېى حوكمەكانى ئەو ياسايە ئەدرىت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ماددەى يەكەم (۱۰) پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نىيە، دووھەم؟ كەس نىيە، سىيەم؟ كەس نىيە، چوارەم؟ كەس نىيە، پېنجەم؟ كەس نىيە، شەشەم؟ كەس نىيە، ھەوتەم؟ كەس نىيە، ھەشتەم؟ كەس نىيە، نۆيەم ۋەكو خۆى؟ كەس نىيە، دەيەم؟ (۷۱) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى دووھەم دوو پېشنيار ھەيە:

يەكەم: بەو شىوھى لى بكرى:

۱- ھاوردە كردن يان ھەناردە كردنى چەكى جەنگى پارچەكانى ۋ شتوومەكى سەربازى ۋ يان دەستدارى ژېردەست بوونى ھەلگرتنى دروست كردنى ۋ چاكدنەوھى ۋ گواستنەوھى ۋ رادەست كردنى ۋ ۋەرگرتنى يان بازرگانى پېوھەكردن يان تەنيا بە رېڭە پېدائى ھەردوو ۋەزارەتى ناوخۆ ۋ پېشمەرگە ئەبىت بو پېداويستى دەزگاكانيان.

۲- ھاوردە كردنى ئەو چەكانەى لە ئەسلدا بە بېدەنگ دروست كراون يان پارچەى بېدەنگن يان دروست كردن ۋ بەردەست كردن ۋ ھەلگرتن يان قەدەغەيە. پېنشىيارى دووھەم: ۋەكو خۆى.

ماددەى دوو:

۱- ھاوردە كردن يان ھەناردە كردنى چەكى جەنگى پارچەكانى تفاقى يان دەستدارى ژېردەست بوونى ھەلگرتنى دروست كردنى ۋ چاكدنەوھى ۋ گواستنەوھى ۋ رادەست كردنى ۋ ۋەرگرتنى يان بازرگانى پېوھەكردن يان تەنيا بە رېڭە پېدائى ھەردوو ۋەزارەتى ناوخۆ ۋ پېشمەرگە ئەبىت بو پېداويستى دەزگاكانيان.

۲- ھاوردە كردنى چەكى بېدەنگى تفاقى يان دەستدارى ژېردەست بوونى ھەلگرتنى دروست كردنى چاكدنەوھى فرۆشتنى گواستنەوھى رادەست كردنى ۋ ۋەرگرتنى يان بازرگانى پېوھە كردنى قەدەغەيە.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دوو پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نىيە، دووھەم؟ (۶۹) كەس لەگەلە، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز حكمت محمد عبو زيد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى سى ھىچ پېشنيار نىيە ۋەكو خۆى.

ماددەى (۳):

يەك: دەستدارى كردن فرۆشتن دەستاودەست كردن يان چاكدنەوھى چەكى ئاگرين تەنيا بە مؤلەت ئەبىت.

دووه م:

۱- كرده وهى شوينى تايهت به فرؤشتن يان چاكردنه وهى چهكى ئاگرين و تفاقيان يان نه وانهى هى هاوولتايان و له ناوخودا هم به مؤلهت نه بيت.

۲- مؤلهتدار به ده ستاودارى يان هه لگرتنى چهكى ئاگرين مافى هه يه چه كه مؤلهت داره وه كهى له نه و شوينهى كه له خالى يه كى نه و برگه يه هاتوون بو فرؤشتن بخاته روو.

بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

ماددهى سى هيج پيشنيار نييه، كى له گه لدايه؟ (٦٥) كهس له گه ل دايه، په سند كرا، فه رموو.

بهريز رؤزان ابراهيم على:

بهريز سهروكى په رله مان.

ماددهى چوار چوار پيشنيار هه يه:

يه كه م: خالى يه كه م برگه ي دوو لابرېت و به و شيويه به بيت:

۱- بو ماوهى يه ك سال بهركار نه بيت.

۲- ملكه چ نه بيت بو خشتهى ره سمى هاوپيچى نه و ياسايه.

دووه م: وه كو ته نيا له گه ل نه و گؤرانكار بيانهى خواره وه:

۱ دهسته واژهى تفاق بكرېته شتومه كى سه ربازى له هه ر جيگه ي نه و ماددهى هاتبى.

۲- خالى چوار له برگه ي يه كه م به و شيويه لى بكرى:

۴- مؤلهتى كرده وهى شوينى كرين و فرؤشتنى چهكى ئاگرين و تفاق.

سييه م: وه كو خوى:

ماددهى (٤):

۱- جوره كانى مؤلهت:

۱- مؤلهتى ده ستدارى چهكى ئاگرين و تفاق.

۲- مؤلهتى هه لگرتنى چهكى ئاگرين و تفاق.

۳- مؤلهتى چاكردنه وهى چهكى ئاگرين.

۴- مؤلهتى كرده وهى شوينى فرؤشتنى چهكى ئاگرين و تفاق.

۲- نه و مؤلهتانه ي له برگه ي يه كه مى نه و ماددهيه هاتوون:

۱- ته نيا نه و كه سه ي كه به ناوييه وه ده رچوو به كارى دينى.

۲- بو ماوهى يه ك سال بهركار نه بيت.

۳- ملكه چ نه بيت بو ره سمى خشتهى هاوپيچى نه و ياسايه.

۳- مؤلهتانه كانى هاتوو له برگه ي يه كه مى نه و ماددهيه و ريكاره كانى بيدانيان به رينمايه ك

ريكنه خرين كه له لايه ن وه زيره وه ده رنه چيت.

پيشنيارى چواره م: هى هه ردوو ليژنه ي تايه تهنه نده وه كو خوى ته نيا له گه ل نه و گؤرانكار بيانه ي

خواره وه.

يه كه م- خالى چواره مى برگه ي يه كه مى مادده كه به و شيويه لى بكرېت:

۴- مؤلهتى كرده وهى شوينى كرين و فرؤشتنى چهكى ئاگرين و تفاق.

دووه م: خالى دوو له برگه ي دووه م به و شيويه به بيت:

۲- بۇ ماۋەيەك يەك سال بەركار ئەبېت جگە لە مۆلەتى ھاتوو لە خالى يەك لە بېرگەي يەكەمى ماددەكە كە بۇ دوو سالە.

سېيەم: خالى سى لە بېرگەي يەكەم بەو شېۋەيە بېت:

۳- ملكەچ ئەبېت بۇ رەسمى ھاتوو لە خشتەي ھاۋپېچى ئەو ياسايە.

بەريز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

چوار پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ دووہم؟ كەس نىيە، سېيەم ۋەكو خۇي؟ كەس نىيە، چوارەم؟ (۶۷) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز رۆژان محمد كرىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۵) نۆ پېشنيار ھەيە:

يەكەم: ماددەكە ۋەكو خۇي تەنيا خالى دوو لە بېرگەي يەك بەو شېۋەيە لى بكرى:

۲- تەمەنى لە (۲۵) سال كەمتر نەبېت.

پېشنيار دووہم: ۋەكو خۇي تەنيا بېرگەي سېيەم بەو شېۋەيە بېت:

۳- دەسەلاتى مۆلەتدان بېرى تفاقى رېگە پېدراۋ ديارى ئەكات بەو مەرجەي لايەنى پەيوەندىدار ئەو رېكئەخات.

پېشنيارى سېيەم: ۋەكو خۇي تەنيا بېرگەي يەكەم بەو شېۋەيە بېت:

۱ عىراقى بېت و دانىشتووي ھەريم بېت.

۲- تەمەنى لە (۲۵) سال كەمتر نەبېت.

۳- بە تاوانى سياسى يان كەتنىكى ئابرو بەر سزا نەدرايى.

۴- كەمئەندامى جەستەيى يان دەروونى نەبېت بە جۆريك بېتتە بەر بەست لە بەردەم

بەكارھېنانى چەك بەو مەرجەي بە راپورتىك لەلايەن لېژنەيەكى فەرمى پزىشكىيە ۋە پشتراست كرا بېتتە ۋە.

۵- لە رووي تەكنىكىيە ۋە شياو بېت بۇ ھەلگرتنى چەكى ئاگرين.

۶- چەكەكى بە شېۋەيەكى رەوا دەست خستبى.

۷- بوونى بيانويەكى گونجاو و باوەر پېكراۋ بۇ ھەلگرتنى چەكى ئاگرين.

پېشنيارى چوارەم: ۋەكو خۇي لەگەل ئەو گۆرانكارىيانەي خوارەو:

۱ لە بېرگەي يەكەم خالى دوو بەو شېۋەيە لى بكرى:

۲- تەمەنى لە (۳۰) سال كەمتر نەبېت.

خالى سى لابلېرېت و زياد كردنى خالىك بە زنجيرەي ھەوت و بەو شېۋەيە:

۷- بوونى ھۆكارىكى گونجاو بۇ ھەلگرتنى چەك.

۲- بېرگەي سېيەم بەو شېۋەيە لى بكرى:

۳- دەسەلاتى مۆلەتدان بېرى تفاقى رېگە پېدراۋ بە رېنمايى ديارى ئەكات.

پېشنيارى پېنجەم: بېرگەيەك بە زنجيرەي پېنجەم زياد بكرى بۇ ماددەكە بەو شېۋەيە خوارەو:

۵- ھەركەسىك داۋاي مۆلەتى چاكدنە ۋە يان كدندە ۋە شويىنى كرىن و فرۇشتنى چەكى ئاگرين

و تفاقى بكات ئەبېت مەرجە كەسىيەكانى دەق نووسكراۋ لە بېرگەي يەكەمى ئەو ماددەي

تېدايېت سەربارى ھەموو مەرجىكىش تايىپەتە بە سىروشتى كارەكەيى و بە رېنمايى رېكئەخرىت كە لە برگەي دووھى ماددەي (۱۹) ى ئەو ياسايە ھاتوۋە. پېشنيارى شەشەم: ۋەكو خۇي تەنيا خالى دوو لە برگەي يەك بە و شپوۋيە يېت. ۲- تەمەنى لە (۳۰) سال كەمتر نە يېت.

پېشنيارى ھەوتەم:

ماددەكە ۋەكو خۇي تەنيا خالى ھەوت لە برگەي يەكەم بە و شپوۋيە يېت:

۷- پاساويكى برۋا پېھينەر بۇ ھەلگرتنى چەك.

پېشنيارى ھەشتەم: ۋەكو خۇي.

پېشنيارى نۆيەم ھى ھەردوو لېژنەي تايىپەتمەندە، ۋەكو خۇي لەگەل ئەو گۇرانكارىيانەي خواروۋە:

۱- ھەرسى خالى (۵، ۶، ۷) ى برگەي يەكەمى ماددەكە بە و شپوۋيە لى بىرى:

۵- لەرووي جەستەي و ئاقلى و دەروونى شياوى دەستداری و ھەلگرتنى چەك يېت، ئەمەش بە راپۇرتىك لەلایەن لېژنەيەك پىزىشكىن فەرميەو ە پىشتراست كرابىتەو.

۶- لەرووي تەكنىكىيەو ە شياو يېت بۇ ھەلگرتنى چەكى ئاگرين بەيى تاقي كىردنەو ە يەك كە دەسەلاتى مۇلەتدان ديارى ئەكات.

۷- چەكەكەي بە شپوۋيەكى رەوا دەست خستىت و پاساويكى رەوا بۇ دەستداری و ھەلگرتنى چەك ھە يېت.

دووھم: برگەي سىيى ماددەكە بە و شپوۋيە لى بىرى:

۳- ۋەزىر جۇر و برى تفاقى رېگە پىدراو بە رېنمايەك ديارى ئەكات.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىمە بۇ ماددەي (۵) نۇ پېشنيار ھەيە، يەكەم؟ كەس نىيە، دووھم؟ كەس نىيە؟ سىيەم؟ كەس نىيە، چوارەم؟ (۲) كەس، پىنجەم؟ كەس نىيە، شەشەم؟ كەس نىيە، ھەوتەم؟ كەس نىيە، ھەشتەم ۋەكو خۇي؟ كەس نىيە، نۆيەم ھى لېژنەي تايىپەتمەند؟ (۶۹) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز رۇژان محمد كرىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي شەش (۵) پېشنيار ھەيە:

يەكەم: ۋەكو خۇي تەنيا خالىك بە زنجيرەي (۵) زىاد بىرى بۇ برگەي يەكەمى ماددەكە.

۵- ئەگەر ئەو چەكە بە كارھات بۇ خۇشى.

پېشنيارى دووھم: ۋەكو خۇي تەنيا خالى دوو لە برگەي دووھم بە و شپوۋيە يېت:

۲- ئەو كەسانى مۇلەتەكەي ھەلدەوشىتەو ە ئەتوانى رەفتار بە چەكەي بىكات بۇ ماوۋەي (۳۰) رۇژ بۇ فرۇشتن يان بۇ ھەر رەفتارىكى تىرى ياسايى.

پېشنيارى سىيەم ۋەكو خۇي تەنيا برگەي يەكەم بە و شپوۋيە لى بىرى:

۱- مۇلەتى چەكى ئاگرين لەو بارانەي خواروۋە بە ھەلوەشاو ە دائەنرېت:

۱- مردنى خاوەن مۇلەت يان نەمانى كەسانى مەعنەوى.

۲- لەدەست دانى يەكەن لە مەرجەكانى مۇلەت

۳- دەرچوونی بریاریک له دادگای تایبهتمه‌ند به ده‌ست به‌سه‌رداگرتنی چه‌که ئاگرینه‌که.
۴- دەرچوونی چه‌کی ئاگرینه‌که تفاقه‌که‌ی له‌ خاوه‌ندارییه‌تی که‌سی مؤلّه‌ت دراو بۆ که‌سیکی
دیکه‌ی مؤلّه‌ت دراو.

۵- ئه‌گه‌ر له‌ ماوه‌ی یاسایی داواکارییه‌کی نوێ کردنه‌وه پێشکه‌ش نه‌کرا.

پیشناری چواره‌م: وه‌کو خۆی.

پیشناری پینجه‌م هه‌ردوو لێژنه‌ی تایبه‌تمه‌ند: وه‌کو خۆی ته‌نیا له‌گه‌ل ئه‌و گۆرانکاریانه‌ی
خواره‌وه:

خالئ چوار برگه‌ یه‌که‌ به‌و شیوه‌یه‌ لئ بکری:

۴- دەرچوونی چه‌کی ئاگرینه‌که تفاقه‌که‌ی له‌ده‌ستدانی که‌سی مؤلّه‌ت دراو بۆ که‌سیکی دیکه‌
مؤلّه‌ت دراو.

۲- خالئ سییه‌م له‌ برگه‌ی دووه‌م به‌و شیوه‌یه‌ لئ بکری:

۳- له‌ دوا‌ی کۆتایی هاتنی ئه‌و ماوه‌ که‌ له‌ خالئ دووی ئه‌و برگه‌یه‌ هاتوه‌وه ده‌سه‌لاتی مؤلّه‌تدان به‌
مافی هه‌یه‌ چه‌که‌ تفاقه‌که‌ بۆ به‌رژه‌وه‌ندی ده‌ستداره‌که‌ به‌پێی حوکمه‌کانی یاسا بفرۆشی و بر
به‌رامبه‌ره‌که‌ راده‌ست بکاته‌وه.

به‌ریز د. ریواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

پینجیشناری هه‌یه‌، کئ له‌گه‌ل یه‌که‌مه‌؟ که‌س نییه‌، دووه‌م؟ که‌س نییه‌، سییه‌م؟ که‌س نییه‌،
چواره‌م؟ که‌س نییه‌، پینجه‌م؟ (٦٥) که‌س، په‌سند کرا، فهرموو.

به‌ریز حکمت محمد عبو زید:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

سه‌باره‌ت به‌ ماده‌ی (٧) پینجیشناری هه‌یه‌:

یه‌که‌م: ماده‌که‌ وه‌کو خۆی ته‌نیا برگه‌ی دووه‌م به‌و شیوه‌ی لئ بکری:

۲- ئه‌وانه‌ی له‌ برگه‌ی یه‌که‌می ئه‌و ماده‌به‌هاتوون مافی ده‌ستداری و هه‌لگرتنی چه‌ک و تفاقیان
له‌ دوا‌ی خانه‌نشین کردنیان ئه‌مینییت و ئه‌و حوکمه‌ به‌سه‌ر ئه‌فسه‌رانی هێزه‌کانی ناوخۆ و
پیشمه‌رگه‌ و ئه‌نجومه‌نی ئاسایش و ئازانسی پاراستن و زانیاری له‌ پله‌ی نه‌قیب و به‌ره‌و سه‌ره‌وه
جئ به‌جئ ئه‌کریت.

پیشناری دووه‌م: وه‌کو خۆی ته‌نیا خالئ دوو له‌ برگه‌ی یه‌که‌م به‌و شیوه‌یه‌ لئ بکری:

۲- ده‌سته‌ی سه‌رۆکایه‌تی په‌رله‌مانی کوردستان و ئه‌ندامانی په‌رله‌مانی هه‌ریمی کوردستان
پیشناری کوردستان.

پیشناری سییه‌م: وه‌کو خۆی ته‌نیا له‌گه‌ل ئه‌و گۆرانکاریانه‌ی خواره‌وه له‌ برگه‌ی یه‌که‌م:

۱- پێشه‌کی برگه‌که‌ به‌و شیوه‌ی لئ بکری:

۱- ئه‌مانه‌ی خواره‌وه له‌ مؤلّه‌تی ده‌ستداری و هه‌لگرتنی چه‌کی ئاگرین و تفاقه‌که‌ی به‌ده‌ر ده‌کرین
به‌ مه‌رجی سنوورداری بیت.

۲- زیاد کردنی خالئیک به‌ زنجیره‌ی هه‌وت.

۷- پاسه‌وانه‌کانی پله‌ بالاکان.

پیشناری چواره‌م: وه‌کو خۆی.

پيشنيارى پيئجه م هي هردوو ليژنهى تاييه تمه نده: بهو شيوهى لي بكري:

۱- نهو كه سانهى خواره وه له مؤلهتى دهستدارى و هه لگرتنى چه كى ئاگرين و تفاقه كهى به دهر نه كرين:

۱- سه روكى هه ريم و جيگره كانى.

۲- سه روكى په رله مان و جيگره كهى و سكرتير و نه دامانى په رله مان.

۳- سه روكى نه نجومه نى وه زيران و جيگره كهى و وه زيره كان و نه وانهى له پلهى نه وانن.

۴- سه روكى نه نجومه نى دادوه رى و دادوه ران و نه دامانى داواكارى گشتى و ليكو له رله دادوه ريبه كان.

۵- نه دامانى هه رددو نيردهى دبلوماسى و قونصول گه رى و نه وانهى كه له عيراق و هه ريم كار نه كهن به پي ريساى مامه لهى هاوشيوه.

۶- فه رمانبه رانى پله تاييه ت و سه روكى يه كه كارگيريبه كان.

۲- نه وانهى له برگهى يه كه مى نهو مادده يه ها توون مافى دهستدارى و هه لگرتنى چه ك و تفاقيان له دواى خانه نشين كردنيان نه مي نييت بهو مه رجهى به لگه نامه يه كى بن به رامبه ر بو ريكبخرى ت هه تا له ژياندا ماون.

به ريز د. ريو از فائق حسين / سه روكى په رله مان:

ماددهى حهوت پيئج پيشنيار هه يه، كى له گه ل يه كه مه؟ كه س نييه، دو وه م؟ سييه م؟ كه س نييه، چواره م؟ پيئجه م؟ (۶۳) كه س، په سند كرا، فه رموو.

به ريز شاخه وان روف مصطفى:

به ريز سه روكى په رله مان.

ماددهى (۸):

سى پيشنيار هه يه:

يه كه م: برگهى دوو بهو شيوهى لي بكري:

۲- پيو يسته نه فسهر و كارمه ندى هيزه كانى ئاسايشى ناوخو و هيزه كانى پيشمه رگه له دواى كو تايى هاتنى نه ركه كانيان چه كه كانيان راده ستى شوينى هه لگرتنيان (جبه خانه) بكن.

پيشنيار سييه م: هه رددو ليژنهى تاييه تمه نده: بهو شيوهى لي بكري:

۱- نه فسهر و كارمه ندى هيزه كانى ئاسايشى ناوخو و نه فسهر و پيشمه رگه له وه زاره تى پيشمه رگه له كاتى نه رك و فه رماندا نه توانن چه كى ئاگرين و تفاق دهستدار بكن يان هه لي بگرن.

۲- پيو يسته كارمه ندى هيزه كانى ئاسايشى ناوخو و هيزه كانى پيشمه رگه له دواى كو تايى هاتنى نه ركه كانيان چه كه كانيان راده ستى شوينى هه لگرتنيان (جبه خانه) بكن.

به ريز د. ريو از فائق حسين / سه روكى په رله مان:

سى پيشنيار هه يه، كى له گه ل يه كه مه؟ كه س نييه، دو وه م؟ كه س نييه، سييه م؟ (۶۴) كه س، په سند كرا.

به ريز شاخه وان روف مصطفى:

پېشنیاری دووهم:

ئەو ماددەيە لابرېئ.

پېشنیاری سېيەم: وەكو خۆي.

پېشنیاری چوارەم ھەردوو لېژنەي تايبەتمەند: ماددەكە بەو شېوہي لې بكرئ:

وہزير ئەتوانى لە ھەر بارىكى پېويست مۆلەتەكانى دەستدارى و ھەلگرتنى چەكى ئاگرين لە ھەرېم يان بەشېكى رابگرئ بۆ ئەو ماوہي لە بربارەكە ديارى ئەكرئت.

بەرېز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەي (۱۰) چوار پېشنيار ھەيە، كئ لەگەل يەكەمە؟ كەس نييە، دووهم؟ كەس نييە، سېيەم؟ كەس نييە، چوارەم؟ (۶۴) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرېز رۆژان محمد كريم:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۱۱): چوار پېشنيار ھەيە:

يەكەم: ماددەكە بەو شېوہي لې بكرئ:

وہزير ئەتوانى مۆلەتى دەستدارى ھەلگرتنى چەك بەپيى حوكمەكانى ئەو ياسايە بداتە كەسى بيانى بە ھەمان مۆلەتى ھەلگرتنى چەك.

پېشنيارى دووهم: لابرئت.

پېشنيارى سېيەم: وەكو خۆي.

پېشنيارى چوارەم: ھەردوو لېژنەي تايبەتمەند: بەو شېوہي لې بكرئ:

بەدەر لە حوكمەكانى ھەر لە بركەي يەكەم لە ماددەي (۵) ي ئەو ياسايە وەزير ئەتوانى مۆلەتى دەستدارى ھەلگرتنى چەك بەپيى حوكمەكانى ئەو ياسايە بداتە كەسانى بيانى.

بەرېز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

چوار پېشنيار ھەيە، كئ لەگەل يەكەمە؟ كەس نييە، دووهم؟ كەس نييە، سېيەم؟ كەس نييە، چوارەم؟ (۶۴) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرېز رۆژان ابراهيم على:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۱۲):

سى پېشنيار ھەيە:

يەك: بركەي دووهمى ماددەكە بەو شېوہي لې بكرئ:

۲- لە حالەتى رازەمەندى نەدان بە پيدانى مۆلەت ئەوا چەكەكە بۆ بەرژەوہندى خواوہنەكەي بە زياد كردنى ئاشكرا بەنرخى رۆژ لەلايەن دەسەلاتى مۆلەتدانەوہ ئەفرۆشريت.

پېشنيارى دووهم: وەكو خۆي.

ماددەي (۱۲):

۱- ھەركەسيك لە ماوہي (۶۰) رۆژ لە دواي بەركاربوونى ئەو ياسايە ھەولبەدات لەسەر دەستدارى چەككى بئ مۆلەت لە سزا ئەبوردرئت و دەسەلاتى مۆلەتدان ئەتوانى بەپيى حوكمەكانى ئەو ياسايە مۆلەتى پئ بدات.

۲- له حاله تى رەزامەندى نەدان بە پېيدانى مۆلەت ئەوا چەكەكە بۇ بەرژەوہندى خاوەنەكەى بە زیاد كردنى ئاشكرا لەلايەن دەسەلاتى مۆلەتدانەوہ ئەفرۆشرى.
پېشنىارى سېيەم: ھەردوو لېژنەى تايبەتمەندە: ماددەكە وەكو خۆى تەنيا برگەى دوو بەو شېوہى لى بكرى:

۲- له حاله تى رەزامەندى نەدان بە پېيدانى مۆلەت ئەوا چەكەكە بۇ بەرژەوہندى دستدارەكەى بە زیاد كردنى ئاشكرا لەلايەن دەسەلاتى مۆلەتدانەوہ ئەفرۆشرى.

بەريز د. ريوافائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان سى پېشنىار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نىيە، دووہم؟ كەس نىيە، سېيەم؟ (۶۷)
كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز بزار خالد عبداللہ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۳):

حەوت پېشنىار ھەيە:

يەكەم: ئەو ماددەيە لابرى.

دووہم: وەكو خۆى تەنيا برگەى سېيەم لابرىت.

سېيەم: ماددەكە وەكو خۆى تەنيا برگەى (۲، ۳، ۴)، لابرى.

چوارەم:

۱- برگەى سېيەم لابرى.

۲- خالى يەك لە برگەى چوارەم لابرى.

پېنجەم: وەكو خۆى تەنيا برگەكانى (۳، ۴) لابرى.

شەشەم: وەكو خۆى.

حەوتەم ھەردوو لېژنەى تايبەتمەندە: بەو شېوہى لى بكرىت.

۱- ھەر كەسك قاچاخچيەتى بە چەكى ئاگرين يان پارچەكانى يان تفاق بكات يان دروستى بكات يان بى مۆلەت بازركانى پيوہ بكات ئەوا بە زيندانى كردن بۇ ماوہيەك لە (۱۰) سأل زياتر نەبيت سزا ئەدرىت.

۲- ھەر كەسك قاچاخچيەتى بە چەكى جەنگى يان پارچەكانى بكات يان تفاق بكات يان دروستى بكات يان بازركانى پيوہ بكات ئەوا بە زيندانى كردن بۇ ماوہيەك لە (۱۰) سأل كەمتر نەبيت سزا ئەدرىت.

۳- لە حالەتەكانى ھاتوو لە برگەى يەكەم و دووہمى ئەو ماددەيە ئەگەر تاوانەكە بە مەبەستى كارىكى تيرورستى ئەنجام ئەدرىت سزا ئەبيتە زيندانى كردنى تاھەتايى يان لە سىدارەدان.

۱- ھەر كەسك تاوانى كوشتن بە چەككى بى دەنگ ئەنجام بدات ئەوا بە لە سىدارەدان سزا ئەدرىت.

۲- ھەر كەسك يەكك لە و كرده وانەى لە برگەى دووھى ماددەى دووى ئەو ياسايە ھاتوون ئەنجام بدات ئەوا بە زىندانى ھەتا ھەتايى سزا ئەدرىت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى سيانزە ھەوت پيشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ (۴) كەس، دووھم؟ (۱) كەس، سىيەم؟ كەس نىيە، چوارەم؟ (۱) كەس، پىنجەم؟ كەس نىيە، شەشەم؟ ھەوتەم؟ (۶۸) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۴):

سى پيشنيار ھەيە:

يەكەم: برگەى چوارەم بەو شىوھى لى بىرى:

۱- لە كاتى دۆزىنەوھى ھەر چەكك و پارچەكان و تفاقيان و تفەنگى ئاسايى قاچاخ و دەمانچەى قاچاخ و پارچەكانيان و تفاقيان بە نزيكترين لايەنى سەربازى ئەسپىردى و لايەنى سەربازيش ھەلئەستى بە ھىنانى ئەم چەكانە لەبەردەم لايەنى تايبەتمەند بۆ تىروانين لە دۆسيەكە ئەگەر پىويستى كرد و ئەو كەسەى چەكەكە ئەدۆزىتەوھ پاداشت ئەكرى لەگەل پىدانى پاداشت بەو ھەوالدەرەى ھەولى دۆزىنەوھى داوھ.

۲- لە كاتى دۆزىنەوھى ھەر چەككى ئاگرينى قاچاخ نەبردرا و پارچەكانى و تفاقيان ئەوا بە نزيكترين بنكەى پۇليس لەو ناوچەيە كە چەكەكانى تىدا دروست دۆزاوونەتەوھ ئەسپىرى بەو مەرچەى بنكەى پۇليس ئەو چەكانە لەبەردە دادگا يان دەسەلاتى گومرگى تايبەتمەند بە تىروانين لە دۆسيەكە ئامادە بكات، ھەركاتيك پىويست بكات ئەو كەسەى چەكەكە ئەدۆزىتەوھ پاداشت ئەكرىت لەگەل پىدانى پاداشت بەو ھەوالدەرەى كە ھەولى دۆزىنەوھى داوھ.

دووھم: ماددەكە لابرىت.

پىنشياري سىيەم: وەكو خوى.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سى پيشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نىيە، دووھم؟ (۱) كەس، سىيەم؟ (۶۷) كەس، فەرموو.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۵):

سى پيشنيار ھەيە:

يەكەم: وەكو خوى تەنيا لە برگەى دووھم دەستەواژەى (خۇپيشاندان) لابرى.

دووھم: وەكو خوى.

سىيەم: ھەردوو لىژنەى تايبەتمەند: وەكو خوى تەنيا برگەى دوو بەو شىوھى لى بىرى.

۲- ھەر كەسىڭ مۆلتدراو بىن بە ھەلگرتنى چەكى ئاگرين و لە كاتى بەشدارى كردنى لە خۇپيشاندان يان گردبوونەو ھەلېبگريت ئەوا بەند ئەكرېت بۇ ماوئەيەك لە (۳) سال كەمتر نەبېت و بە پېبژاردنى (۵) مليۇن دېنار كەمتر نەبېت و لە (۱۰) مليۇن دېنار زياتر نەبېت سزا ئەدرېت، سزاكە ئەبېتە زېندانى كردن بۇ ماوئەيەك لە (۷) سال زياتر نەبېت ئەگەر چەكەكەى بەبى مۆلت ھەلگرتبېت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سى پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ (۱) كەس، كى لەگەل دووئەمە؟ كەس نېيە، سېيەم؟ (۶۷) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۶):

سى پېشنيار ھەيە:

يەكەم: وەكو خۇى تەنيا خالى يەكەم لە برگەى يەكەم بەو شېوئەيە بېت:

۱- ئەگەر مۆلت دراو داواكارى نوئى كردنەوئەى مۆلتەتى دەستدارى يان ھەلگرتنى چەكەكە لەو ماوئەى كە لە برگەى دووئەمى ماددەى (۵)ى ئەو ياسايە ھاتوئە پېشكەش نەكات بە پېبژاردنى برى (۱۶۰) ھەزار دېنار سزا ئەدرېت.
دووئەم: وەكو خۇى.

سېيەم: ھى ھەردوو لېژنەى تايبەتمەند: وەكو خۇى تەنيا برگەى يەكەم بەو شېوئەيە بېت:

۱- ئەگەر مۆلت دراو داواكارى نوئى كردنەوئەى مۆلتەتى دەستدارى يان ھەلگرتنى چەكەكە لەو ماوئەى كە لە برگەى دووئەمى ماددەى (۵)ى ئەو ياسايە ھاتوئە بەبى بوونى پاساويكى رەوا پېشكەش نەكات بە پېبژاردنى برى (۳۰۰) ھەزار دېنار سزا ئەدرېت.
۲- ئەگەر ماوئەى ھاتوئە لە برگەى دووئەمى ماددەى (۵)ى ئەو ياسايە كۆتايى ھات مۆلت پېدراو داواكارى نوئى كردنەوئەى مۆلتەتى بىن بوونى پاساوى رەوا پېشكەش نەكرد سەربارى لېوئەرگرتنەوئەى مۆلتەتەكەى جاريكى تر مۆلتەتى پى نادريت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئى پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ دووئەم؟ سېيەم؟ (۶۷) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۷):

ھېچ پېشنيار نېيە وەكو خۇى.

ماددەى (۱۷):

ھەركەسىڭ سەرپېچى حوكمەكانى ئەو ياسايە بكات جگە لە حوكمەكانى ماددەى (۱۳، ۱۵، ۱۶) بە بەند كردن و پېبژاردنېك لە (۲۵۰) ھەزار دېنار كەمتر نەبېت و لە (۵۰۰) ھەزار دېنار زياتر نەبېت يان يەكى لەو دوو سزايە سزا ئەدرېت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

هيچ پيشنياريك نيبه، كى له گهل دايه؟ (٦٦) كهس، پهسند كرا، فهرموو،

بەريز شاخه وان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (١٨): سى پيشنيار ههيه:

به كه م: وهكو خوى تهنيا برگهى سيبه م بهو شيوهى لى بكرىت:

٣- وهزيرى ناوخوى بهه ماههنگى له گهل وهزيرى پيشمه رگه رينمايى لى سهندنه وهى چه كه جهنگيبه كان و تۆمار كردنى چه كه ئاگرينيبه كان له ماوهى (٣٠) رۆژ له ريكهوتى ئه و ياسايه دهرئه كات.

دووهم: وهكو تهنيا برگهى سيبه م به شيوهيه بىت:

٣- وهزير رينمايى لى سهندنه وهى چه كه جهنگيبه كان و تۆمار كردنى چه كه ئاگرينيبه كان له ماوهى (٦٠) رۆژ له ريكهوتى ئه و ياسايه دهرئه كات.

سيبه م: وهكو خوى.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى له گهل به كه مه؟ (٢) كهس، دووهم؟ كهس نيبه، سيبه م؟ (٦٣) كهس، پهسند كرا، فهرموو.

بەريز حكمت محمد عبو زيد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى ١٩: هيچ پيشنيار نيبه وهكو خوى:

ماددهى (١٩):

١- وهزير رينمايى تايبهت به دهستدارى و هه لگرتنى چهكى برينداركار و چهكى رويشنه ريان گواستنه وهيان يان دروست كردن يان چاكردنه وهيان يان هاوورده كردنيان يان بازرگانى پيوه كردنيان دهرئه كات.

٢- وهزير رينمايى پيدانى مؤلهتى دهستدارى وهه لگرتنى چهكى ئاگرين و تفاقى و مؤلهتى چاكردنه وهى چهكى ئاگرين و مؤلهتى كردنه وهى شوينى فروشتنى چهكى ئاگرين و تفاقى دهرئه كات.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددهى (١٩) كى له گهل دايه وهكو خوى؟ (٦٨) كهس، فهرموو.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

داواى لى بووردن ئه كهين سه بارهت به ماددهى (١٩) هيچ پيشنيار نه بوو، بهس بۆ برگهى دووهم بۆ ئه وهى له سه رمان تيبه ر نه بىت برگهى دووهم ديري دوو ئه لى مؤلهتى چاكردنه وهى چهكى ئاگرين و مؤلهتى كردنه وهى شوينى فروشتن، له مادديهى كه پيشووتر كرپن بۆ پيشنيارى هاوبهش و پيشنيارى ئه ندامانى پەرلەمان بوو جيگير كرا، ليره ئه گه ر پيوست بى به رازى بوونى ئه ندامان بى كرپن ليرهش ئيزافه بكهين.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دروسته، ماددهى (۲۰) فەرموو.

بەرپز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (۲۰): سى پېشنيار ھەيە:

يەكەم: ماددەكە بەو شپوھى لى بكرئ:

چەكى شوپنەوارى كەلەپوورى يان ديارى و سيمبولى لە حوكمەكانى ئەو ياسايە بەدەر ئەكرين.
دووھم: ۋەكو خۇى.

سپيەم: پېشنيارى ھەردوو لېژنەى تايبەتمەند: ماددەكە بەو شپوھى لى بكرئ.

۱ تۆمار كردن و دەستدارى چەكى ھىمايى بەپيى رېپيدانىك ئەبىت كە لەلايەن ۋەزىرەوھ
ئەدرىت تەنيا بۇ يەكجار.

۲- رېككارەكانى رېپيدانى ئەو رېككارانە بە رېنمايىەك رېكئەخرىت كە ۋەزىر دەريئەكات.

۳- ھەركەسيك رېپيدانى چەكى ھىمايى بەپيى حوكمەكانى ئەو ياسايە ۋەرگرىت و بۇ
مەبەستىكى جياواز لە مەبەستەكانى ئەو ياسايە بەكارى بېنىت چەكەكە خەسلەتى ھىمايى لە
دەست ئەدات.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددهى بىست: سى پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نىيە، دووھم؟ كەس نىيە، سپيەم؟

(۶۷) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرپز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (۲۱): سى پېشنيار ھەيە:

يەكەم: بەو شپوھى لى بكرئ:

ئەو برە پارانەى لەو رەسم و پېژاردنانەى لەو ياسايە ھاتوون دەست ئەكەون ۋەك داھاتىك بۇ
گەنجىنەى ھەرىم تۆمار ئەكرىت بەو مەرجەى رېژەى (۵۰%) بۇ ۋەزارەتى ناوخۆ تەرخان بكرىت
بۇ مەبەستى پەرەپيدانى دامەزراوھكانى ۋەزارەت.

دووھم: ماددەكە بەو شپوھى بەبىت:

ئەو برە پارانەى لەو رسوم و پېژاردنانەى لەو ياسايە ھاتوون دەست ئەكەون ۋەك داھاتىك بۇ
گەنجىنەى ھەرىم تۆمار بكرين.

پېشنيارى سپيەم ۋەكو خۇى.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان سى پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نىيە، دووھم؟ (۱) كەس، سپيەم؟ (۶۵)

كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرپز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲۲) ھىچ پېشنيار نىيە.

ماددەى (۲۲): ياساى چەك ژمارە (۱۶) ى سالى (۱۹۹۳) ھەلدەو ەشېتەو ە و ئەو رېنمايىانەى بەپېى ئەو ياسايە دەرچوون بەركار ئەمېنېتەو ە ئەگەر ناكۆك نەبوون لەگەل ھوكمەكانى ئەو ياسايە تاو ەكو دەرچوونى ئەو ەى جېگەى ئەگرېتەو ە يان ھەلدەو ەشېتەو ە.

بەرېز د. رېواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (۲۲) ھېچ پېشنيار نېيە، كى لەگەل داىە؟ (۶۷) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرېز حڪمت محمد عبو زىد:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۳) ھېچ پېشنيار نېيە و ەكو خۆى.

ماددەى (۲۳): كار بە دەقى ھېچ ياساى و بربارىك ناكړى كە لەگەل ھوكمەكانى ئەو ياسايە ناكۆك بېت.

بەرېز د. رېواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل داىە و ەكو خۆى؟ (۶۷) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرېز حڪمت محمد عبو زىد:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۴) ھېچ پېشنيار نېيە و ەكو خۆى.

ماددەى (۲۴):

پېويستە لەسەر لايەنە پەيوەندىدارەكان ھوكمەكانى ئەو ياسايە جى بەجى بكن.

بەرېز د. رېواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل داىە؟ (۶۷) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرېز حڪمت محمد عبو زىد:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۵): دوو پېشنيار ھەيە:

يەكەم: بەو شېو ەى لى بكرى.

ئەم ياسايە لە دواى (۳۰) رۆژ لە رېكەوتى بلاوكردنەو ەى لە رۆژنامەى فەرمى (و ەقائىعى) كوردستان جى بە جى ئەكرىت.

دوو ەم: و ەكو خۆى.

بەرېز د. رېواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلەمان:

دوو پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەم داىە؟ كەس نېيە، دوو ەم و ەكو خۆى؟ (۶۸) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەرېز رۆژان ابراهيم على:

بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ھۆيەكانى دەرچوواندن دوو پېشنيار ھەيە:

يەكەم: ھۆيەكانى دەرچوواندن:

به مه بهستی رېځخستنه وهی مؤلته و دهستداری و هه لگرتنی چهك و تفاق و كړین و فروشتن و چاككردنه وهیان كه بگونجی له گهل نه و قوناغ و گورانكاربیانهی كه هه ریمی كوردستانی پیدا تیده په ریت نه و یاسایه ده رچووینرا.

دووهم: وهكو خوی.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

به ریزان دوو پیشنیار هه یه، کی له گهل یه كه مه؟ (۲) كه س، دووهم وهكو خوی؟ (۶۵) كه س، په سند كرا، خشته ی ره سمه كان دوو پیشنیار هه یه.

به ریز رۆبینه اویملك عزیز:

به ریز سه روکی په رله مان.

سه بارهت به خشته ی ره سمه كان دوو پیشنیار هه یه:

یه كه م وهكو خوی.

دووهم: هه ر دوو لیژنه ی تایبه تمه ند:

خشته ی ره سمه كان.

وه زارهت نه و ره سمانه به پیی نه و خشته ی خواره وه وهرئه گریت:

۱- (۱۴۰) هه زار دینار ره سمی مؤلته ی هه لگرتنی چه کی ناگرین و تفاقه كه یه.

۲- (۱۲۰) هه زار دینار ره سمی نوئ كرده وهی مؤلته ی دهستداری یان هه لگرتنی چه کی ناگرین و تفاقه یه.

۳- (۲) ملیون دینار ره سمی مؤلته ی چاككردنی چه کی نه گرین و نوئ كرده وه یه.

۴- (۶) ملیون دینار ره سمی كرده وهی مؤلته ی شوینی فروشتنی چه کی ناگرین و نوئ كرده وه یه.

۵- (۲۵) هه زار دینار ره سمی كارگیری بو هه ر داواكاربییه كه به پیی یاسا و رینماییه كان پیشكه ش نه كریت.

۶- (۵۰) هه زار دینار ره سمی ریپیدانی چه کی هیمایي.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

دوو پیشنیار هه یه، وهكوی خوی کی له گهل؟ كه س نییه، دووهم هی لیژنه ی هاوبه ش؟ (۶۷) كه س، په سند كرا، كوی یاسا كه کی له گهل دایه؟ (۶۸) كه س، په سند كرا، پیروزیایی له خومان و گهلی كوردستان نه كه یین و هیوادارین بیته مایه ی كه مكرده وهی دیارده ی هه لگرتنی چه ك و نه و تاوانانه ی به چه کی بی مؤلته نه كرین، به ریزان خالی (۳) له برگه ی پینجهم، زور سوپاسی سه روکایه تی لیژنه ی ناوخو نه كه یین، داوا له سه روکایه تی لیژنه ی ووزه نه كه یین بفرمویون.

به ریز علی حمه صالح:

به ریز سه روکی په رله مان.

بابهت/ راپورتی دهنگدان:

لیژنه ی كاروباری یاسایی و لیژنه ی وزه و سامانه سروشتییه كانی و پیشه سازی و بازرگانی روژی دوو شه مه ریكه وتی (۲۰۲۱/۱۱/۱) كاتژمیر (۱۲) نیوه رو كۆبوونه وهی هاوبه شیان نه انجام دا بو تاوتوی كردن و دارپشتنه وهی نه و پیشنیاراننه ی له لایه ن نه دمانی په رله مانه وه پیشكه ش كراون،